

η η η

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ
ΓΥΜΝΑΣΙΟΙΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ ΚΡΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΩΝ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ ΚΑΙ ΚΗ' ΛΙΘΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ
ΤΥΠΟΙΣ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1887

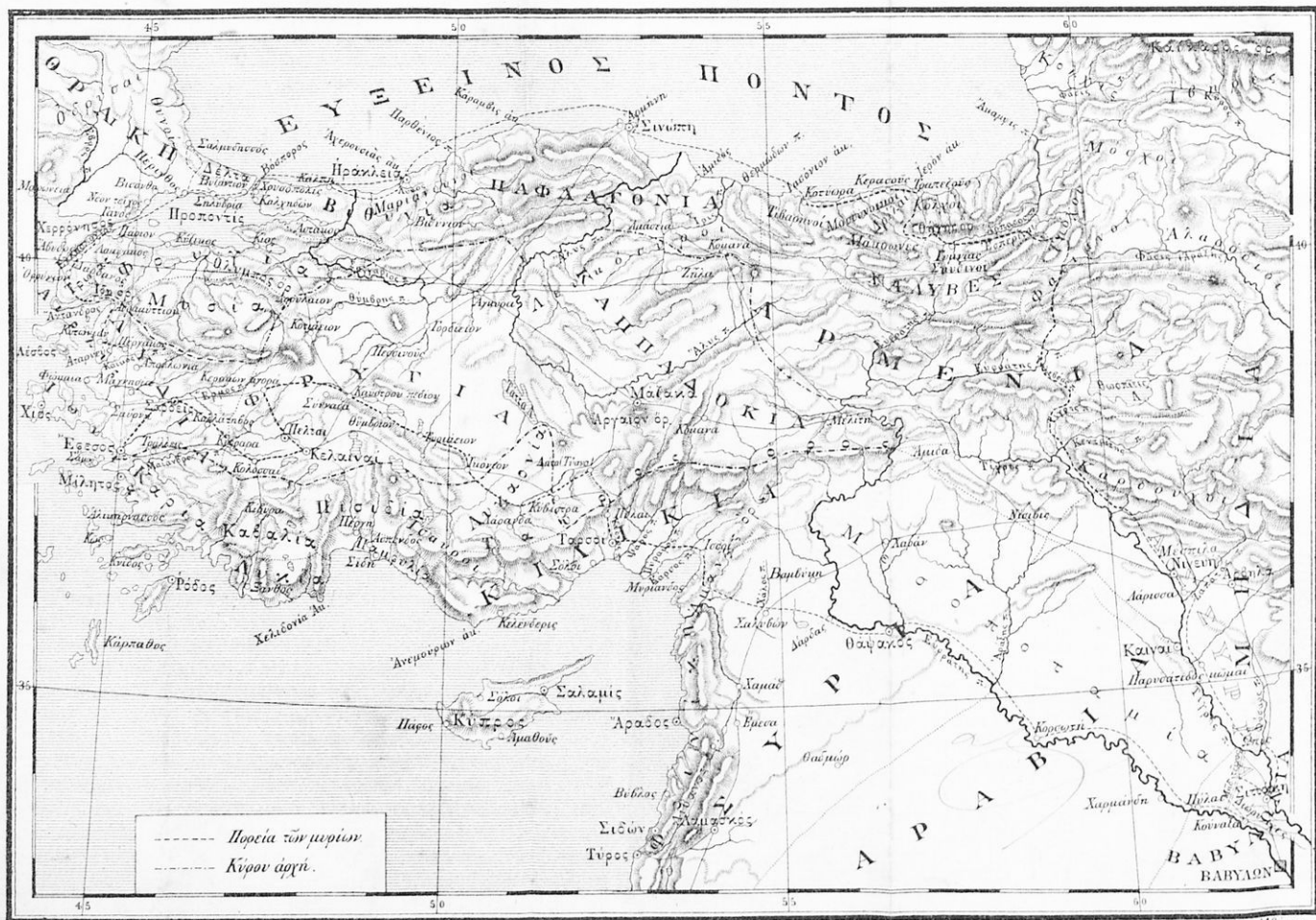
air m' aynaw
m' aynaw
d'ada aibila
d'ad' aynaw aibila
ma'oi' d'ad' aynaw
aibila

Ad' aynaw aibila
aibila
E' aynaw

a

Kay

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΑΣ ΔΙΗΛΘΟΝ ΟΙ ΜΥΡΙΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΝΑΒΑΣΙΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Καὶ τῶν ἄλλων μὲν συγγραμμάτων τοῦ Ξενοφῶντος τὰ πλεῖστα κατάλληλά εἰσι πρὸς διδασκαλίαν τῶν παιδῶν, καταλλεστότατον ὅμως πάντων κρίνεται ἡ Κύρου Ἀνάβασις· καὶ δικαίως. Πρῶτον μὲν διότι οὐ μόνον οὐδόλως ὑπολείπεται τῶν ἄλλων κατὰ τὴν περὶ τὴν λέξιν καθαρότητα καὶ σαφήνειαν, ἀλλὰ καὶ ὑπερέχει πολὺ αὐτῶν, εἴτα δὲ διότι μὴ ἔχον νοήματα ὑψηλὰ καὶ πυκνά, ὥς ἡ τοῦ Θουκυδίδου συγγραφή, ἀλλ' ὃν ἀπλοῦν μετὰ κομψότητος καὶ ὁμαλὸν μετὰ χάριτος, εἶνε εὐκόλῳ ἅμα καὶ τερπνὸν ἀνάγνωσμα τοῖς παισίν.

Ὁ κυριώτατος ὅμως καθ' ἡμᾶς λόγος, δι' ὃν πρέπει οἱ παῖδες νὰ διδάσκωνται, εἰ δυνατόν, ἅπασαν τὴν Ἀνάβασιν τοῦ Ξενοφῶντος, δὲν εἶνε ὅτι παρέχεται αὐτοῖς τῆς Ἀττικῆς μελίσσης τὸ καθαρώτερον καὶ εὐωδέστερον μέλι, ἀλλ' ὅτι διδασκόμενοι σελίδα τῶν λαμπροτέρων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἐν ἣ περιγράφονται μετ' ἀπαθείας καὶ χάριτος ἀνεπιτηδεύτου ὥς ἐν δράματι ἦθῃ καὶ ἔθιμα λαῶν καὶ ἀτόμων, ἔργα καὶ διανοήματα, αἰσθήματα καὶ πάθη τῶν δρώντων προσώπων, τοῦτο μὲν καθαίρονται τὴν ψυχὴν καὶ φρονηματίζονται, τοῦτο δὲ μανθάνουσιν ὅτι καὶ μικρὰ ἔθνη, τυχόντα ἀγωγῆς καὶ παιδείσεως, οἷας οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, δύνανται νὰ ἐπιτελέσωσιν ἔργα μεγάλα καὶ θαυμαστά. Διότι, ἵνα τὰλλα παραλίπωμεν, ἂν οἱ μύριοι πρὸς μυριάδας μαχόμενοι ἐνίκησαν, ἂν δόλῳ στερηθέντες στρατηγῶν δοκιμωτάτων δὲν ἀπεδειλίασαν, ἀλλ' εὖρον ἐν τοῖς ἐθελονταῖς νὰ ἐκλέξωσι στρατηγὸν οἷος ὁ Ξενοφῶν, ἂν στερούμενοι ἐπιτηδείων ἐν ξένη καὶ ἀγνώστῳ χώρᾳ ἠνάγκασθαι τοὺς πολεμίους νὰ παρᾶσχωσιν αὐτοῖς, ἂν ἔχοντες πρὸ ἑαυτῶν ὄρη ὑψικόρυφα, ποταμοὺς ἀδιαβάτους, πεδιάδας ἱππέων μεστάς, ἠδυνήθησαν καὶ ἱππεῖς ἐξ ἑαυτῶν νὰ παρασκευάσωσι καὶ τὰ ὄρη νὰ ὑπερβῶσι καὶ τοὺς ποταμοὺς νὰ διαβῶσιν, ἂν τέλος τοῦ ψύχους τοῦ χειμῶνος καὶ τῶν καυμάτων τοῦ θέρους περιγενόμενοι

ἠδυνήθησαν πάντες σχεδὸν νὰ ἐπανέλθωσιν οἴκαδε δῶοι, εἰς οὐδὲν ἄλλο βεβαίως ὀφείλουσι ταῦτα πάντα ἢ εἰς τὴν τελείαν ἀγωγὴν καὶ παιδεύσιν αὐτῶν.

Πάντων λοιπὸν τούτων ἐνεκα ἐπιθυμῶν ἡ τοῦ Ξενοφώντος Ἀνάβασις νὰ καταστῇ ὡς οἶόν τε μάλιστα καταληπτὴ τοῖς παισὶν ἐπεχείρησα τὴν ἐκδόσιν νῦν μόνον τῶν δύο πρώτων βιβλίων αὐτῆς μετὰ σημειώσεων κριτικῶν καὶ ἐρμηνευτικῶν καὶ τῶν χρησιμωτάτων πρὸς κατανόησιν τῶν ἱστορουμένων γεωγραφικοῦ πίνακος καὶ εἰκόνων. Καὶ τὸ μὲν κείμενον πλὴν τινων παραλλαγῶν, ἃς ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ σημειούμεθα, ἐλήφθη ἐκ τῆς τοῦ Οὐγίου ἐκδόσεως (Arnoldi Hug Lipsiae 1883), τῶν δὲ σημειώσεων αἱ μὲν ἐλήφθησαν ἐξ αὐτῶν τῶν πηγῶν, αἱ δὲ ἐκ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Κυνήρου (Raphael Kühner Lipsiae 1852), Φολλβρέχτου (Ferdinand Vollbrecht Leipzig 1880-1881), Κρυγέρου (K. W. Krüger Berlin 1871) καὶ Ῥηδάνσου (C. Rehdantz Berlin 1882)· τὰ δ' ἄλλα, οἷον ὁ κατὰ Κόχιον (Koch) χρονολογικὸς τῆς Ἀναβάσεως πίναξ ἐλήφθη ἐκ τῆς τοῦ Κοβήτου ἐκδόσεως (C. G. Cobet Lugduni-Batavorum 1881), αἱ εἰκόνες ἐκ τοῦ Φολλβρεχτείου λεξικοῦ τῆς Ἀναβάσεως (Vörterbuch zu Xenophons Anabasis von Vollbrecht Leipzig 1883), καὶ ὁ γεωγραφικὸς πίναξ ἐκ τῆς τοῦ Ῥηδάνσου ἐκδόσεως μετὰ μικρῶν τινων καὶ ἀσημάντων μεταβολῶν.

Ἀθήρησι τῇ 1 Ἰουρίου 1887

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΠΙΝΑΞ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

(Koch de Anabasi σελ. 140 κ.έ.)

ἀπὸ Σάρδεων . . .	Ἄναβ. 1,2, 5	π. Χ. 401	6	Μαρτίου
ἐπὶ Μαϊάνδρον . . .	» 1,2, 5	»	6- 9	»
εἰς Κολοσσάς . . .	» 1,2, 6	»	10-17	»
» Κελαινὰς . . .	» 1,2, 7	»	20-19	Ἀπριλίου
» Πέλτας . . .	» 1,2,10	»	21-25	»
» Κεράμων ἀγορὰν	» 1,2,10	»	24-26	»
» Καῦστρου πεδίων	» 1,2,11	»	29- 4	Μαΐου
» Θύμβριον . . .	» 1,2,13	»	6	»
» Τυριάειον . . .	» 1,2,14	»	8-11	»
» Ἰκόνιον . . .	» 1,2,19	»	14-17	»
διὰ Λυκαονίας . . .	» 1,2,19	»	22	»
εἰς Δάναν . . .	» 1,2,20	»	26-29	»
ἐν τῷ πεδίῳ . . .	» 1,2,21	»	30	»
διὰ τῶν Κιλικίας				
πυλῶν . . .	» 1,2,21	»	3	Ἰουνίου
ἐν Ταρσοῖς . . .	» 1,2,23	»	23	»
ἀπὸ Ταρσῶν ἐπὶ Ψά-				
ρον . . .	» 1,4, 1	»	25	»

ἐπὶ Πύραμον . . .	Ἀναβ. 1,4, 1	π. X. 401	26	Ἰουνίου
εἰς Ἰσσοὺς . . .	» 1,4, 1	»	28- 1	Ἰουλίου
» Συρίας πύλας . . .	» 1,4, 4	»	2	»
» Μυρίανδον . . .	» 1,4, 6	»	3-10	»
» Χάλον . . .	» 1,4, 9	»	14	»
» Δάρδατα . . .	» 1,4,10	»	19	»
» Θάψακον . . .	» 1,4,11	»	22-27	»
» Ἀράξην . . .	» 1,4,19	»	5- 8	Αὐγούστου
» Κορσωτὴν . . .	» 1,5, 4	»	13-16	»
» Πύλας . . .	» 1,5, 5	»	29	»
διὰ Βαβυλωνίας . . .	» 1,7, 1	»	2	Σεπτεμβρίου
μάχην . . .	» 1,8, 1	»	3	»
ἢ ἐπιούσα . . .	» 2,2, 1	»	4	»
πορεία μετ' Ἀριαίου	» 2,2, 8	»	6-29	»
εἰς Μηδίας τεῖχος . . .	» 2,4, 9-12	»	2	Ὀκτωβρίου
εἰς Σιττάκην . . .	» 2,4,13	»	4	»
ἐπὶ Φύσκον . . .	» 2,4,25	»	8	»
διὰ Μηδίας . . .	» 2,4,27	»	14	»
εἰς Καϊνὰς . . .	» 2,4,28	»	14	»
ἐπὶ Ζαπάταν . . .	» 2,5, 1	»	19-22	»
εἰς κώμας . . .	» 3,3,11-3,4,1	»	23-24	»
» Λάρισαν . . .	» 3,4, 7	»	25	»
» Μέσπιλα . . .	» 3,4,10	»	27	»
» κώμας . . .	» 3,4,13-18	»	27-28	»
διὰ τοῦ πεδίου . . .	» 3,4,18	»	29	»
εἰς βασιλείον . . .	» 3,4,24	»	3- 6	Νοεμβρίου
εἰς κώμας . . .	» 3,4,24	»	7	»
ἐν τῷ πεδίῳ . . .	» 3,4,31	»	10	»
ἐπαναχώρησις . . .	» 3,5,13	»	11	»
διὰ Καρδούχων . . .	» 4,1 - 5.3,1	»	18	»
εἰς Κεντροίτην . . .	» 4,3, 2	»	19	»

εις Τίγρητος πηγὰς Ἀναβ.	4,4, 3	π. X. 401	22 Νοεμβρίου
εις Τηλεβόαν . . .	» 4,4, 3	» 25	»
διὰ τοῦ πεδίου . . .	» 4,4, 7	» 29-30	»
εις Εὐφράτην . . .	» 4,5, 2	» 4	Δεκεμβρίου
εις Ἀρμενίας κώμας	» 4,5,22,23	» 8-15	»
ἡγεμόνος ἀπόδρασις	» 4,6, 3	» 18	»
παρὰ τὸν Φᾶσιν . .	» 4,6, 4	» 25	»
ἐπὶ τὰ ὄρη τῶν Ταό- χων	» 4,6, 5	» 27-28	»
ὑπέρβασις	» 4,6, 5-27	» 29	»
διὰ Ταόχων	» 4,6, 1	π. X. 400	3 Ἰανουαρίου
διὰ Χαλύδων	» 4,7,15	» 13	»
ἐπὶ τὸν Ἀρπασον διὰ Σκυθινῶν . . .	» 4,7,18	» 15-18	»
εις Γυμνιάδα	» 4,7,19	» 22	»
ἐπὶ τὸν Θήχην . . .	» 4,7,21	» 27	»
διὰ Μακρόνων . . .	» 4,8, 1-8	» 30	»
διὰ Κόλχων	» 4,8, 8	» 2	Φεβρουαρίου
μάχη πρὸς Κόλχους	» 4,8, 9-19	» 3	»
βραδύτης ἔνεκα μέ- λιτος ὃ ἔφαγον. . .	» 4,8,20	» 6	»
εις Τραπεζοῦντα . .	» 4,8,22	» 9Φ6.-10	Μαρτίου
εις Κερασοῦντα . . .	» 5,3, 1	» 13-21	»
εις τὰ ὄρια τῶν Μοσ- συνοίκων	» 5,4, 2	» 23	»
διὰ τῶν Μοσσυνοί- κων	» 5,4, 2-29	» 3	Ἀπριλίου
διὰ Χαλύδων	» 5,5, 1	» 4	»
εις Κοτύωρα	» 5,5, 3-5	» 3'Α.-18	Μαΐου
εις Σινώπην καὶ Ἀρ- μήνην.	» 6,1,15	» 25	»

εἰς Ἡράκλειαν . . .	Ἀναβ. 6,2, 1	π. Χ. 400	27	Μαΐου
εἰς Βυζάντιον. . .	» 7,1, 7	»	ἀρχομ.	Ὀκτωβρίου
εἰς Πέρινθον . . .	» 7,2,11 καὶ 4,24	π. Χ. 399	μέσου χει-	μῶνος Δεκ. κ. Ἰανουάρ.
πρόσβεις Θίβρωνος				
ἀφικνοῦνται εἰς τὸ				
στρατόπεδον μετὰ				
δύο μῆνας . . .	» 7,6, 1	π. Χ. 399	περὶ	Φεβρουάριον
παράδοσις στρατεύ-				
τος Θίβρωνι . . .	» 7,8,24	»	»	Μάρτιον

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

Ἐν σελ.	1	στίχ.	12	Rehdantz	ἀντὶ	Rehdanz
»	»	3	»	23	ὡς πάντας	» ὡς πάντες
»	»	53	»	13	Δί'	» Δι'
»	»	84	»	16	φέρω οἱ,	» φέρω, οἱ
»	»	106	»	29	ἐξομεν	» ἐξομεν.

ΓΡΑΦΑΙ ΠΑΡΑΛΛΑΣΣΟΥΣΑΙ

ΤΩΝ ΤΗΣ ΟΥΓΕΙΟΥ (ARNOLDI HUG LIPSIAE 1883)
ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Α' § 1. ἐβούλετό οἱ κατὰ Ζεῦνιον ἐξ Ἀριστείδου (σελ. 503 καὶ 506) ἀντὶ ἐβούλετο. § 2. καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδίου ἀθροίζονται· περιεγράψαμεν ταῦτα ἀκολουθοῦντες τῷ Κοβήτῳ (Cobet). αὐτ. δ' ἔχων κατὰ τὰ πλεῖστα τῶν χειρογράφων ἀντὶ ἔχων. § 3. πείθεται τε καθ' ἅπαντα σχεδὸν τὰ χειρόγραφα ἀντὶ πείθεται. § 7. τοὺς μὲν αὐτῶν κατὰ τὰ πλεῖστα τῶν χειρογράφων ἀντὶ τοὺς μὲν. § 9. ὑπὲρ Ἑλλησπόντου καθ' ἓν τῶν χειρογράφων ἀντὶ τοῦ ἐν ἅπασιν τοῖς ἄλλοις ὑπὲρ Ἑλλησπόντου.

Β' § 1. τὸ Ἑλληνικὸν ἐνταῦθα στράτευμα· ὀρθῶς μὲν ὁ Ῥήδανσος καὶ Φόλλβερχτος (Rehdanz, Vollbrecht) περιέγραψαν τὴν λέξιν στράτευμα, ἀλλὰ κακῶς αὐτοὶ τε καὶ ὁ Κόβητος συνάπτουσι τὸ ἐνταῦθα τῷ παραγγέλλει, ὑπάρχοντος τοῦ καί. § 7. Κελαιῶν περιεγράψαμεν ἀκολουθοῦντες τῷ Κρυγέρῳ (Krüger). § 14. αὐτῇ κατὰ τινα τῶν χειρογράφων ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς πλείστοις αὐτῇ. § 20. Δάραρ καθ' ἅπαντα τὰ χειρόγραφα ἀντὶ Θόαρα· ὅτι ἡ γραφὴ αὕτη ἀληθής, μαρτυρεῖ κατὰ Π. Καρολίδην καὶ τὸ νῦν ὄνομα Δάρακα ἢ Δέρεγ. αὐτ. δυνάστην περιεγράψαμεν ἀκολουθοῦντες τῷ Κοβήτῳ καὶ Κρυγέρῳ. § 21. Ταμῶν ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύ-

ρου περιεγράψαμεν ἀκολουθοῦντες τῷ Κοβήτῳ. § 25. ἦσαν δ' οὐδ' οὗτοι ἑκατὸν ὀπίσται περιεγράψαμεν ἀκολουθοῦντες τῷ Κοβήτῳ.

Γ' § 5. ἵεναι κατὰ Πόρσωνα ἀντὶ εἶναι. § 6. ὅποι κατὰ Κόβητον ἀντὶ ὅπῃ. § 11. οὐδ' ἀμελεῖν ἡμῶν αὐτῶν περιεγράψαμεν νομίζοντες σχόλιον τοῦ καθεδόειν. πρὸβλ. Δημοσθ. Περικλ. 303. Πλουτ. Σύλ 34. αὐτ. ὅπως ὡς ἀσφαλέστατα προσέθεμεν τὸ μετὰ τὸ ὅπως δις ἐκπεσόν ὡς, καθάπερ καὶ ἐν οὐκ ὀλίγοις χειρογράφοις εὗρηται. § 14. πορεύεσθαι περιεγράψαμεν κατὰ Κόβητον.

Δ' § 5. καὶ βιασάμενος τοὺς πολέμιους παρέλθοι οὕτω διωρθώσαμεν ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις καὶ βιασάμενοι τοὺς πολέμιους παρέλθοιεν. § 7. ὡς ἀπιόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα περιεγράψαμεν ἀκολουθοῦντες τῷ Κοβήτῳ. § 8. διώξομαι κατὰ Κόβητον ἀντὶ διώξω. § 9. οὐδὲ τὰς περιστεράς περιεγράψαμεν ὡς παρεμβληθὲν ὑπὸ τινος ἔχοντος ἐν νῶ τὰ ὑπὸ Κτησιίου (σελ. 16, 17, 32 ἐκδ. Didot) περὶ αὐτῶν λεγόμενα. *Ἄν ἦτο γνήσιον, ὁ Ξενοφῶν δὲν θὰ ἔγραφεν οὕτως, ἀλλ' ὡς ὁ Κόβητος διορθοί, ὥστε οὐδὲ τὰς περιστεράς. § 12. ὅσαπερ καὶ κατὰ Κόβητον ἀντὶ ὥστερ καί.

Ε' § 2. αἱ μεγάλαι περιεγράψαμεν ἀκολουθοῦντες τῷ Κοβήτῳ. αὐτ. ἀν' ἑστασαν προσέθεμεν τὸν ἄν, ὡς ἐν τισι τῶν χειρογράφων εὗρηται. § 3. ἀπεσπάτο ἀντὶ ἀπέσπα, ὡς ὀρθῶς ὁ Βούττμαννος (Buttmann) εἶκλεν ἐκ τῆς ἐν τοῖς πλείστοις τῶν χειρογράφων γραφῆς ἀπέσπα ἀποφύγουσα. § 9. ἀν-ἔλθοι προσέθεμεν τὸν ἐν τοῖς χειρογράφοις ἀν

τὸν οὐχὶ μετὰ λόγου ἀναμφισβητήτου ἐκβαλλόμενον.

§ 14. ἐκέλευε κατὰ Κόβητον ἀντὶ ἐκέλευσε.

Γ' § 8. ἀδικηθεὶς περιεγράψαμεν κατὰ Κόβητον.

Ζ' § 1. ἐκέλευσε κατὰ Κόβητον ἀντὶ ἐκέλευε. § 3. βαρβάρων περιεγράψαμεν ἀκολουθοῦντες τῷ Βιχοπίῳ (Bischop). § 4. ἐγὼ προσέθεμεν ὡς ἐν ἅπασι σχεδὸν τοῖς χειρογράφοις ὑπάρχον. § 11. οὗτοι δέ, ὡς ἐν τοῖς πλείστοις τῶν χειρογράφων, ἀντὶ οὗτοι δ' αὖ.

Η' § 5. ἐν τῷ δεξιῷ περιεγράψαμεν ἀκολουθοῦντες τῷ Κοβήτῳ. § 22. ἐν ἡμίσει κατὰ Κόβητον ἀντὶ ἡμίσει. § 29. ἀποσφάξασθαι κατὰ Κόβητον ἀντὶ ἐπισφάξασθαι.

Θ' § 4. τοὺς τιμωμένους προσέθεμεν τὸ ἄρθρον, ὡς ἐν τοῖς χειρογράφοις κεῖται. καὶ ἄλλους ἀτιμαζομένους περιεγράψαμεν ὡς παρεμβλήμα πηγάσαν ἐκ τοῦ τιμωμένους· ὅτι δὲ τοῦτο ἀληθές, δεικνύει τὸ ἄρθρον τῆς μετοχῆς τιμωμένους, ὅπερ ἀναγκαῖον μὲν εἶναι νὰ ὑπάρχη, αἰρομένου τοῦ παρεμβλήματος, περιττὸν δέ, ὑπάρχοντος. § 14. ἄλλη κατὰ τὰ ἄριστα τῶν χειρογράφων ἐγράψαμεν ἀντὶ ἄλλοις· ὅτι δὲ αὕτη ἡ γραφή ἀληθής, δηλοῖ τὸ ἐπιφερόμενον γλῶσσημα δώροις, ὅπερ περιεγράψαμεν. § 19. καὶ ἃ κατὰ τὰ πλείστα τῶν χειρογράφων ἀντὶ καὶ ὅσα.

Ι' § 4. ὡς πάντες ρικῶντες — πάντες ρικῶντες κατὰ τὰ χειρόγραφα ἀντὶ [ὡς πάντα ρικῶντες] — πάντα ρικῶντες.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ. Β' §. 12. ἀποσπασθῶμεν κατὰ τὰ χειρόγραφα ἀντὶ ἀποσπάσωμεν.

Γ' § 2 ἀπήγγειλαν κατὰ τὰ πλείστα τῶν χειρογράφων

ἀντὶ ἀπήγγελλον. § 3. ὁρᾶσθαι πάντῃ φάλαγγα πυκνὴν περιεγράψαμεν ὡς γλώσσημα σαφηνίζον τὸ γενικὴν ἐννοίαν ἔχον καλῶς ἔχειν, προσελθὼν δ' ἐκ τῶν ἐπομένων ἐκτὸς δὲ τῶν ὑπὸν μὴδὲν καταφανῆ εἶναι· ὁ Κόβητος ἐκβάλλει τὸ καλῶς ἔχειν. § 8. ταχύ γε διορθοῦμεν ἀντὶ τοῦ ὑπὸ Οὐγίου περιγραφομένου ταχύ τε. πρβλ. § 9 ταχύ γε. § 10. οἱ ἦσαν ἐκπεπτωκότες κατὰ τὰ χειρόγραφα ἀντὶ οὐκ εὖρισκον ἐκπεπτωκότας, ὡς ἄνευ ἀνάγκης διορθοῖ ὁ Κόβητος. § 13. μὴ αἰεὶ οὐχ οὕτω ἀντὶ αὐτὸ τό. Τὰ χειρόγραφα πάντα ἔχουσι μὴ αἰεὶ οὕτω εἰς ὃ πρὸ τοῦ οὕτω προσέθεμεν τὸ ἔνεκα μεταπηδήσεως τοῦ ὀφθαλμοῦ τῶν ἀντιγραφῶν εἰς τὴν ἐπομένην λέξιν ἐκπεσὼν ἀποφατικὸν οὐχ. § 18. ἐμπεπτωκότας, ὡς παρὰ Σουίδᾳ ἐν λέξει εὐρημα καὶ Θωμᾷ Μαγίστρῳ σελ. 394 εὐρηται, ἀντὶ πεπτωκότας.

Δ' § 1. παραθαρρύνοντές τε καὶ — φέροντες κατὰ τὰ πλεῖστα τῶν χειρογράφων ἀντὶ οἱ παρεθάρρυνόν τε καὶ — ἔφερον. § 4. ἢ ἡ ὁδὸς κατὰ τὰ πλεῖστα τῶν χειρογράφων ἀντὶ εἴῃ ἡ ὁδός. § 8. προσέθεμεν πρὸ τοῦ ἦγε τὴν ἐκπεσοῦσαν κατὰ Κόβητον μετοχὴν ἄγων. § 10. καὶ οὐ ποτε μείον, ὡς ὁ Κόβητος παραβάλλων πρὸς τὸ 3, 4, 34 γράφει, ἀντὶ τοῦ παρ' Οὐγῶ καὶ πλεῖον ἢ τοῦ ἐν τοῖς χειρογράφοις καὶ μείον. § 17. ἐπὶ τὴν γέφυραν κατὰ τὰ πλεῖστα τῶν χειρογράφων ἀντὶ παρὰ τὴν γέφυραν, εἰ καὶ θὰ προετίμων, ἂν μὴ ἐν § 23 καθ' ἅπαντα τὰ χειρόγραφα ὑπῆρχεν ἡ ἐπὶ, νὰ γραφῇ περὶ (πρβλ. Θουκ. 2, 26), ἥτις οὐχὶ σπανίως ἀνεγνώσθη παρὰ. § 21. εἴῃ ἡ χώρα κατὰ Κόβητον ἀντὶ εἴῃ χώρα.

Ε' § 14. ἥς κατὰ τινὰ τῶν χειρογράφων ἀντὶ ἤν.
§ 18. ὁρᾷτε ὑμῖν ὄντα πορευτέα περιεγράψαμεν ὡς παρέμ-
βλημα, πρῶτον μὲν διότι δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κώδικι Β,
δεύτερον διότι ἕνεκα τῆς παρεμβολῆς ταύτης αἱ ἀντιτι-
θέμεναι προτάσεις εἶνε ἀσύμμετροι καὶ τρίτον διότι ὑπάρ-
χει ἡ λέξις πορευτέα, ἣν ὁ Κόβητος ὡς μὴ λεγομένην ἐπὶ
ὁρέων μετέβαλεν εἰς ὑπερβατέα. § 38. καὶ τέθηκε περιε-
γράψαμεν κατὰ Κόβητον.

Γ' §. 11. ἐν τοῖς ἄλλοις προσώποις περιεγράψαμεν
κατὰ Κόβητον. § 12. ἀρξομένους περιεγράψαμεν κατὰ
Δοβραῖον (Dobräus). § 24 ἀφύλακτα περιεγράψαμεν
νομίζοντες ὅτι παρενεβλήθη πρὸς αἰτιολογίαν τοῦ ῥᾶστον.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
Αθήνα, 2011

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο, πρε-Α' σβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος, ἐπεὶ δὲ ἡσθένει Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, ἐβού-λετό οἱ τῶ παιδε ἀμφοτέρω παρεῖναι. ὁ μὲν οὖν πρεσβύ- 2

Α'. Αἰτία καὶ ἀρρομή τῆς ἐκστρατείας· παρασκευὴ πρὸς αὐτήν.

§ 1. Δαρείου· πρὶν βασιλεύσῃ ὠνομάζετο Ὡλρος, ἐπεκαλεῖτο δὲ Νόθος ἐδασίλευσε τῷ 425-465 π. Χ. δύο· κατὰ Κτησίαν (Περσ. 49) ἐγέννησε παῖδας δέκα τρεῖς, ἐξ ὧν ἐπέζησαν τέσσαρες. Ἀρταξέρξης (= λίαν πολεμικός) ὁ ἐπικαλούμενος Μνήμων, ὅστις καλούμενος πρότερον Ἀρσάκας γενόμενος βασιλεὺς μετωνομάσθη οὕτω κατὰ τὰ Περσικά ἔθιμα τιμῆς ἕνεκα· ἐδασίλευσεν ἀπὸ 405-361 ἢ 359 π. Χ. Κῦρος (= ἥλιος)· ἦτο ἀγαπητὸς μᾶλλον τῇ μητρὶ ἢ τῷ πατρὶ. οἱ = αὐτῷ.

§ 2. μεταπέμπεται = μετεπέμψατο· κατὰ τὰ Ἑλληνικά 2, 1, 8. πρόσεκληθη ὁ Κῦρος, διότι ἐφόνευσε τὸν Αὐτοδοισάκην καὶ Μιτράϊον, οἵτινες ἦσαν υἱοὶ τῆς ἀδελφῆς τοῦ πατρός του. σατράπην (= εὐλαχά τῆς χώρας)· οὕτω καλοῦνται οἱ ἄρχοντες τῶν εἰκοσι σατραπειῶν, εἰς ἃς ὁ Δαρεῖος διεῖλε τὸ Περσικόν κράτος· οὗτοι, ὡς οἱ βασιλεῖς, εἶχον τὴν πολιτικὴν, δικαστικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἐξουσίαν πλὴν τοῦ διορισμοῦ τῶν φρουράρχων καὶ τῶν *καράνων*, οὓς διώριζεν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς. ἰδ. πίν. α' εἰκ. 1. στρατηγόν. πρῶτος ὅστις καὶ σατράπης καὶ στρατηγὸς ἢ κάρανος ἐγένετο (407 π. Χ.) ἦτο ὁ Κῦρος, ὅστις ὡς σατράπης μὲν ἦρχε τῆς Λυδίας, Μεγάλης Φρυγίας καὶ Καππαδοκίας, ὡς κάρανος δὲ ἡ στρατηγὸς τῶν ἐπὶ θαλάσσης (Ἑλλην. 1, 4, 3.), τῶν ἀπὸ τοῦ Ἄλως δῆλον ὅτι ποταμοῦ σι-

τερος παρὼν ἐτύγχανε· Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἧς αὐτὸν σατράπην ἐποίησε [καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδῖον ἀθροίζονται]. ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος λαβὼν Τισσαφέρνην ὡς φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων δ' ἔχων ὀπλίτας ἀνέβη τριακο-
 3 σίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παρράσιον. ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρ-
 ξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ. ὁ δὲ πείθεται τε καὶ συλλαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν· ἡ δὲ μήτηρ ἐξαιτησαμένη αὐτὸν
 4 ἀποπέμπει πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. ὁ δ' ὡς ἀπῆλθε κινδυ-

φῶν μέχρι τῆς θαλάσσης. Καστωλοῦ· κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον ἦτο πόλις τῆς Λυδίας. ἀθροίζονται· τὰ στίφη τὰ ἀνήκοντα ἐκάστη στρατηγία κατ' ἔτος συνηθροίζοντο εἰς ὀρισμένα μέρη, συλλόγους, ὅπως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἢ τινος πιστοῦ αὐτῷ ἐπιθεωρῶνται (Οἶκον. 4, 5, 6). ἀνέβη· ἢ ἀνὰ τὴν ἀπὸ θαλάσσης πρὸς τὰ ἄνω πορείαν δηλοῖ. Τισσαφέρνης· ἦτο σατράπης τῆς Ἰωνίας καὶ Καρίας (Ἑλλην. 3, 2, 12. 4, 12). ὡς φίλον = νομιζὼν φίλον. τῶν Ἑλλήνων = τῶν αὐτοῦ μισθοφόρων Ἑλλήνων· πρῶτος ὁ Κῦρος ἔλαβε μισθοφόρους Ἑλληνας. ἄρχοντα δὲ αὐτῶν = ὦν ἄρχων ἦν. Παρράσιον ἀπὸ τῆς ἐν Ἀρκαδίᾳ πόλεως Παρρασίας.

§ 3. διαβάλλει· ἐπειδὴ ὁ Κῦρος ἀφῆρεσεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν σατραπείαν τῆς Λυδίας, διέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν Ἀρταξέρξην ὅτι ἔμελλε νὰ φονεύσῃ αὐτόν, ὅτε θὰ ἀνηγορεύετο βασιλεὺς (Πλούτ. Ἀρτ. 3, 10). ἐξέκοιψε = κατέκασεν = ἐκέλευσεν ἐκκόψαι, κατακαῦσαι. ὡς ἀποκτενῶν = ἵνα φονεύσῃ. αὐτὸν κοινὸν τῷ ἐξαιτησαμένῳ καὶ ἀποπέμπει· ἐπὶ τὴν ἀρχήν, εἰς τὴν χώραν, ἧς ἦτο σατράπης.

§ 4. ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του. βασιλεύσει· ἤλπιζε τοῦτο ὡς γεννηθεὶς βασιλεύοντος τοῦ πατρὸς, ἐν ᾧ ὁ Ἀρταξέρξης εἶχε γεννηθῇ πρότερον. δῆ = ὡς γνωστόν. ὑπῆρχε τῷ Κῦρῳ ἦτο ὑπὲρ (μὲ τὸ μέρος) τοῦ Κύρου.

νεύσας καὶ ἀτιμασθεῖς, βουλευέται ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλά, ἣν δύνηται, βασιλεύσει αὐτ' ἐκείνου. Παρύσατις μὲν δὴ ἡ μήτηρ ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ, φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρταξέρξην. 5 ὅστις δ' ἀφικνοῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτὸν πάντας οὕτω διατιθεῖς ἀπεπέμπετο ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ. καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο ὡς πολεμεῖν τε ἱκανοὶ εἴησαν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ. τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἤθροιζεν ὡς μάλιστα 6 ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος, ὅπως ὅτι ἀπαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. ὥδε οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν. ὁπόσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἐκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίους ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὡς ἐπιβουλευόντος Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι. καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον

§ 5. ὅστις = οἵτινες. τῶν παρὰ βασιλέως = ὅστις τῶν παρὰ βασιλεῖ ἀφικνοῖτο παρὰ βασιλέως· οἱ παρὰ βασιλέως στελλόμενοι πρὸς ἐπιθεώρησιν ὠνομάζοντο πιστοὶ (Ξεν. Οἰκ. 4, 7, 8). μᾶλλον φίλους περιφραστικός τύπος τοῦ συγκριτικοῦ συνηθέστερος τοῦ φιλιτέρους ἢ φιλαίτερους. καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ (= ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του) δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο ἀντὶ ἐπεμελεῖτο ὡς οἱ βάρβαροι. ὡς — εὐνοϊκῶς ἔχοιεν, ἵνα διάκηνται εὐνοϊκῶς πρὸς αὐτόν.

§ 6. ὡς μάλιστα ἡδύνατο ἐνν. ἐπικρύπτεσθαι· τὸ ὡς καθὼς καὶ τὸ ὅτι κατωτέρω ἐπιτακτικόν καὶ ἐρμηνευτέον ὅσω τὸ δυνατόν. ὁπόσας πόλεις διασαφεῖ τὸ ὥδε. ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν = συνέλεγεν. ὁπόσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἐκάστοις = παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἐκάστοις τὰς φυλακὰς ὁπόσας εἶχεν ἐν ταῖς πόλεσιν. αἱ φυλακαὶ (= φρουραὶ) ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ μισθοφόρων Ἑλλήνων συνέκειντο. Πελοποννησίους καὶ μάλιστα τοὺς Ἀρχάδας ὡς μαχιμωτέρους (Ἑλλην. 7, 1, 23). τὸ ἀρχαῖον = ἄλλοτε, πρότερον.

ἐκ βασιλέως δεδομένοι, τότε δὲ ἀφειστήκεσαν πρὸς Κῦρον
 7 πᾶσαι πλὴν Μιλήτου· ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης προαι-
 σθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, [ἀποστῆναι πρὸς
 Κῦρον] τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε τοὺς δ' ἐξέβαλεν, ὁ δὲ
 Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συλλέξας στράτευμα
 ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ
 ἐπειροῶτο κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας. καὶ αὕτη αὖ ἄλλη
 πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα. πρὸς δὲ βα-
 8 σιλέα πέμπων ἡξίου ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ δοθῆναι οἱ ταύτας
 τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ἡ
 μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ὥστε βασιλεὺς τὴν μὲν
 πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλὴν οὐκ ἡσθάνετο, Τισσαφέρνηι δὲ ἐνό-
 μιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν.
 ὥστε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμούντων. καὶ γὰρ ὁ Κῦρος
 ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πό-
 9 λεων ὧν Τισσαφέρνηους ἐτύγχανεν ἔχων. ἄλλο δὲ στρά-

§ 7. ἐν Μιλήτῳ· πόλεις τῆς Καρίας μεγάλη καὶ πλουσία προαισθόμε-
 ρος, πρὸ τοῦ δηλ. ἀποστατήσῃ πρὸς Κῦρον. βουλευομένους ἀποδοτέον
 τῇ ἐννοουμένῃ ἀντων. τινας. ἐξέβαλε (=ἐξώρισε) τὸ παθ. ἐκπίπτειν.
 τοὺς φεύγοντας ἐνν. ἐκ τῆς πατρίδος. καὶ αὕτη = καὶ τοῦτο, τὸ πο-
 λιορκεῖν δηλὸν ὅτι. ἄλλη πλὴν τῆς προρρηθείσης, ὅτι Τισσαφέρνης ἐπε-
 βούλεε ταῖς πόλεσιν.

§ 8. ἀδελφὸς ὢν (=ἐπειδὴ ἦτο ἀδελφός) ἀντὶ ἀδελφῷ ὄντι κατὰ πρό-
 ληψιν. Τισσαφέρνηι συναπτέον τῷ πολεμοῦντι. πολεμούντων = διότι
 ἐπολέμουν. γιγνομένους = εἰσπραττομένους. δασμοὺς. οἱ δασμοὶ εἰσε-
 πράττοντο εἰς χρήματα ἢ εἰς προϊόντα, ἅτινα ἀπὸ τοῦ πρώτου Δαρείου
 εἶχον ὀρίσθῃ δι' ἐκάστην ἐπαρχίαν ἢ πόλιν ἀναλόγως τοῦ πλοῦτος καὶ
 τῆς εὐφορίας αὐτῶν. τὰ προϊόντα ἦσαν ὠρισμένα τὰ μὲν διὰ τὴν αὐλήν,
 τὰ δὲ διὰ τοὺς σατράπας καὶ τὰς φρουράς. τῷ βασιλεῖ ἐστέλλετο δῶρον,
 ὅ,τι ἐκάστη ἐπαρχία παρῆγεν ἐξαίρετον.

§ 9. ἄλλο δὲ στράτευμα πλὴν τοῦ ὑπὸ τῶν φρουράρχων ἀθροιζομέ-

τευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τῇ κατ' ἀντιπέρας Ἀβύδου τόνδε τὸν τρόπον. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἡγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίουσ δαρεικοὺς. ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ ἐπολέμει ἐκ Χερρονήσου ὁρμώμενος τοῖς Θραξῶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησποντου οἰκοῦσι καὶ ὠφέλει τοὺς Ἕλληνας· ὥστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφήν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἐκοῦσαι. τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρεφόμενον ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα. Ἀρίστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς ξένος ὢν ἐτύγχανεν αὐτῷ, καὶ 10 πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἰκοὶ ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθόν, ὥς οὕτω περιγεγόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν. ὁ δὲ Κῦρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἕξ μηνῶν μισθόν καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλευῇται.

νου. Χερρονήσῳ τῇ Θρακικῇ. Ἀβύδου· πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος· φυγὼν ἐκ τῆς Σπάρτης, διότι εἶχε καταδικασθῇ εἰς θάνατον ὡς παρὰ τὴν διαταγὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἐπιχειρήσας τὴν κατὰ τῶν Θρακῶν ἐκστρατεῖαν. δαρεικοὺς ἔνν. στατήρας· ἦτο νόμισμα χρυσοῦν ἔχον ἀξίαν 20 ἀττικῶν δραχμῶν καὶ φέρον ἔκτυπον ἀφ' ἐνός μὲν τοξότην, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν προτομὴν τοῦ βασιλέως. ἰδ. πίν. α' εἰκ. 2. ἀπὸ τούτων, μὲ ταῦτα τὰ χρήματα. συνεβάλλοντο = συνεισέφερον ἐκ τῶν χρημάτων τῶν. αὐτῷ, δι' αὐτόν. τρεφόμενον ἐλάνθανε = κρυφίως ἐτρέφετο.

§ 10. Ἀρίστιππος Λαρισαῖος ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀλευαδῶν. ξένος = μισθοφόρος. τῶν οἰκοὶ, τῶν ἐν τῇ πατρίδι. ὥς οὕτω περιγεγόμενος ἄν, λέγων ὅτι οὕτω ἤθελεν ὑπερσχύσῃ (καταβάλλῃ). καταλῦσαι = συμφορῶν. ἔνν. τὸν πόλεμον. αὐτῷ, τῷ Κύρῳ.

οὕτω δὲ αὐτὸ τὸ ἐν Θετταλίᾳ ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον
 11 στράτευμα. Πρόξενον δὲ τὸν Βοιώτιον ξένον ὄντα ἐκέλευσε
 λαβόντα ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι. ὥς εἰς Πι-
 σίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ὥς πράγματα παρεχόν-
 των τῶν Πισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ. Σοφαίνεται δὲ τὸν
 Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιοόν, ξένους ὄντας καὶ
 τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους,
 ὥς πολεμήσων Τισσαφέρνει σὺν τοῖς φυγάσι τοῖς Μιλη-
 σίων. καὶ ἐποιοῦν οὕτως οὗτοι.

Β' Ἐπεὶ δ' ἐδόκει αὐτῷ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν
 πρόφασιν ἐποιεῖτο ὥς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντά-
 πασιν ἐκ τῆς χώρας καὶ ἀθροίζει ὥς ἐπὶ τούτους τό τε
 βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἐνταῦθα [στράτευμα]· καὶ
 παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἥκειν ὅσον ἦν αὐτῷ
 στράτευμα, καὶ τῷ Ἀριστίππῳ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς
 οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν ὃ εἶχε στράτευμα· καὶ Ξε-

§ 11. Πρόξενον ἰδ. 2, 6, 16-20. ὥς εἰς Πισίδας, προφασιζόμενος ὅτι
 κατὰ τῶν Πισιδῶν. ἡ Πισιδία ἔκειτο μεταξὺ Καρίας, Παμφυλίας, Λυ-
 καονίας καὶ Φρυγίας. τῇ χώρᾳ = τῇ ἀρχῇ. Στυμφάλιον ἀπὸ τῆς Στυμ-
 φάλου πόλεως Ἀρκαδικῆς πλησίον τῆς Τεγέας κειμένης. Σωκράτην ἰδ. 2,
 6, 30. σὺν τοῖς φυγάσι τῶν Μιλησίων ἰδ. § 7.

Β' Πορεία τοῦ ἐν Σάρδεσι ἀθροισθέντος στρατοῦ εἰς Ταρσοὺς τῆς Κι-
 λικίας διὰ Φρυγίας καὶ Λυκαονίας.

§ 1. ἤδη, ὅτε πάντα ἦσαν παρεσκευασμένα. ἄνω ἐκ τῆς παραλίας πρὸς
 τὴν μεσόγειον. τῇ μὲν πρόφασιν ἢ ἀπόδ. ἐννοεῖται τῇ δ' ἀληθείᾳ ἐπὶ
 βασιλείᾳ ὁ στόλος ἦν. ὥς ἐπὶ τούτους, προφασιζόμενος ὅτι κατὰ τούτων
 (τῶν Πισιδῶν) πορεύεται. ἐνταῦθα, ἐν Σάρδεσι δῆλον ὅτι ἰδ. § 4. στρα-
 τευμα καθ' ἑλξιν ἀντὶ λαβόντι τὸ στράτευμα ὅσον ἦν αὐτῷ. συναλλα-
 γέντι, ἀφ' οὗ συμφιλιωθῇ. τοὺς οἴκοι δηλ. ἀντιπάλους του. πόλεσι, ταῖς
 Ἰωνικαῖς ἰδ. Α' § 6. πλὴν ὁπόσοι = πλὴν τοσούτων ὁπόσοι.

νίχ τῷ Ἀρκάδι, ὅς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι
 ξενικοῦ, ἦκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους πλὴν
 ὅποσοι ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν. ἐκάλεσε δὲ 2
 καὶ τοὺς Μιλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέ-
 λευσε σὺν αὐτῷ στρατεῦσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ κα-
 λῶς καταπράξειεν ἐφ' ᾧ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσε-
 σθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. οἱ δὲ ἡδέως ἐπειθοντο·
 ἐπίστευον γὰρ αὐτῷ· καὶ λαβόντες τὰ ὄπλα παρῆσαν εἰς
 Σάρδεις, Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβὼν παρ- 3
 εγένετο εἰς Σάρδεις, ὀπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος
 δὲ παρῆν ἔχων ὀπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους,
 γυμνήτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος
 ὀπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιοὺς ὀπλίτας
 ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους
 μὲν ὀπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστάς ἔχων παρεγένετο·

§ 2. τοὺς Μιλ. πολιορκοῦντας, τὸ συλλεχθὲν δηλ. στράτευμα ἄνευ
 τῶν φυγάδων ἰδ. Α' § 7. ἐφ' ᾧ = ταῦτα ἐφ' ᾧ, ὅπως δηλ. γένηται αὐτὸς ἀντὶ
 τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ βασιλεῦς. εἰς Σάρδεις (νῦν Σάρτι)· πρωτεύουσα τῆς Λυ-
 δίας πλουσιωτάτη μετὰ τὴν Βαβυλῶνα.

§ 3. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων = τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκ τῶν πόλεων.
 ὀπλίτας εἰς τετρακισχιλίους (περίπου τετρακισχιλίους) σαφηνίζει τὸ τοὺς
 ἐκ τῶν πόλεων. ὀπλίται λέγονται οἱ βαρέως ὀπλισμένοι, οἱ φέροντες θώ-
 ρακα, ἀσπίδα, μάχαιραν, δόρυ, κράνος καὶ κνημίδας ἰδ. πίν. α', εἰκ. 3.
 γυμνήτας ἢ ὄν. ὁ γυμνὴς καὶ ὁ γυμνήτης. οὕτω λέγονται οἱ ἐλαφρῶς
 ὀπλισμένοι, οἱ ἔχοντες ἀκόντια ἢ τόξα ἢ σφενδόνας καὶ διὰ τοῦτο καὶ
 ἀκοντισταί, τοξόται καὶ σφενδοῦνται καλούμενοι. ἰδ. πίν. α' εἰκ. 4.
 πελταστάς· οἱ φέροντες πλὴν μακροῦ ἀκοντίου καὶ ξίφους καὶ πέλιτην,
 ἀσπίδα δηλ. μικράν· ἐνίοτε οὕτω καλοῦνται πάντες οἱ ψιλοί. ἰδ. πίν. α'
 εἰκ. 5. τῶν ἀμφὶ Μιλ. στρατευομένων = τῶν Μιλ. πολιορκούντων. οὗ-
 τοι μὲν ἡ ἀπόδοσις ἐννοεῖται ἄλλοι δ' εἰς Κολοσσὰς καὶ Κελαιρὰς.

ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρα-
 4 τευομένων. οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο. Τισσα-
 φέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα, καὶ μεῖζονα ἡγησάμενος
 εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς
 5 βασιλέα ἢ ἐδύνατο τάχιστα ἱππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους.
 καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ ἐπεὶ ἤκουσε Τισσαφέρνης τὸν Κύρου
 στόλον, ἀντιπαρασκευάζετο.

Κῦρος δὲ ἔχων οὓς εἴρηκα ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ
 ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἰ-
 6 κοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαιάνδρον ποταμὸν. τούτου τὸ εὖρος
 δύο πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπὶ ἑπτὰ ἐξευγμένη πλοίοις. τοῦ-
 τον διαβάς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἓνα παρασάγγ-
 γας ὀκτὼ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ
 μεγάλην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ ἦκε Μένων ὁ

§ 4. Τισσαφέρνης κατανοήσας. κατὰ Διόδωρον (14, 11) ὁ Ἀλκι-
 βιάδης πρῶτος προέδωκε τὸν σκοπὸν τοῦ Κύρου εἰς τὸν Φαρνάδαζον. μεί-
 ζονα ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας, μεγαλειτέραν ἢ ἂν ἐπορεύετο κατὰ τῶν Πισι-
 δῶν. ἢ ἐδύνατο = ὅσον ἐδύνατο.

§ 5. στόλον προετοιμασίαν. σταθμοὺς κυρίως ὁ πρὸς ἀνάπαυσιν τό-
 πος ἐπὶ μίαν νύκτα μετὰ πορείαν μιᾶς ἡμέρας, καταλυμα· ἐνταῦθα τὸ ἀπὸ
 ἑνὸς σταθμοῦ εἰς ἄλλον διάστημα. παρασάγγας = τριάκοντα στάδια.
 κατὰ τοὺς νεωτέρους ἦτο χρόνου διάστημα καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐπὶ ὁδοῦ
 ἀναλόγως τοῦ ἐδάφους ἦτο ὅτε μὲν μεῖζον, ὅτε δὲ ἐλάττω. Μαιάνδρον
 νῦν Μενδερὲς. πλέθρα μέτρον μήκους· ἑκατὸν πῶδων. ἐξευγμένη, κατε-
 σκευασμένη ἐξ ἑπτὰ πλοίων κειμένων πλησίον ἀλλήλων.

§ 6. Κολοσσάς· νῦν μόνον ἐρείπια αὐτῆς σφίζονται περὶ ταῖς Χώναις.
 οἰκουμένην κατ'ἀντίθεσιν πρὸς ἄλλας ἐρήμους. ἔμεινεν ἀναμένων, ὡς φαί-
 νεται, Μένωνα τὸν Θεσσαλόν. Δόλοπας, λαὸς Θεσσαλικὸς κατοικῶν κατ'ἀμ.
 φοτέρας τὰς πλευράς τῆς Πηνδοῦ. Αἰριᾶνας· καὶ οὗτος λαὸς Θεσσαλικὸς
 κατοικῶν περὶ τὴν Οἶτην καὶ τὸν Σπερχεῖον ποταμὸν. Ὀλυνθίους ἀπὸ
 τῆς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ πόλεως Ὀλύνθου.

Θετταλὸς ὀπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰνιᾶνας καὶ Ὀλυνθίους. ἐντεῦθεν ἔξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν εἰς Κελαινάς, 7 τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα Κύρῳ βασιλεία ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὅποτε γυμνάσαι βούλοιτο ἐαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους. διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ῥεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός· αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν ἐκ τῶν βασιλείων· ῥεῖ δὲ καὶ διὰ τῆς [Κελαινῶν] πόλεως. ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσίου ποταμοῦ 8 ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει· ῥεῖ δὲ καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον· τοῦ δὲ Μαρσίου τὸ εὐρὸς ἔστιν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. ἐνταῦθα λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσίαν νικήσας ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας, καὶ τὸ

§ 7. Κελαινὰς νῦν Δινέρ. ὠνομάσθη οὕτω ἀπὸ λόγου τινὸς Κελαινῶν ὀνομαζομένου ἕνεκα τῆς ἀπὸ τῶν ἐκπυρώσεων μελανίας τῶν λίθων. ἐκ τῶν κατοικῶν αὐτῆς Ἀντίοχος ὁ Σωτὴρ κατέλαβε τὴν ἐπὶ ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Μαρσίου ἐπώνυμον τῆς μητρὸς του Ἀπάμειαν (Στρεβ. σ. 577, 578, 579). βασιλεία ἔνν. δώματα = ἀνάκτορα. παράδεισος λέξις Περσικὴ = κήπος. ἀπὸ ἵππου = ἑφιππος. Μαίανδρος διαρρέων τὴν ὥραιαν πεδιάδα Δορυμνίῃ Ἀθασσὶ καλουμένην ἐκβάλλει εἰς λίμνην πλήρη καλῶν αὐλοκρήνην ὑπὸ τῶν μετέπειτα καλουμένην

§ 8. ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσίου. ὁ Στράβων (σ. 578) καὶ ὁ ἰδὼν αὐτοῖς ὄμμασι Μάξιμος ὁ Τύριος (Δόγ. 8) λέγουσιν ὅτι πηγάζει ὁ Μαρσίας, ὅπουθεν καὶ ὁ Μαίανδρος, ἐκ τῆς αὐλοκρήνης καλουμένης λίμνης. Λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσίαν πρὸς. Ἡροδ. 7, 26. ὁ Μαρσίας ἦτο υἱὸς τοῦ Ὀλύμπου καὶ εὐρέτης τοῦ αὐλοῦ. ἰδ. πίν. α' εἰκ. 6. οἱ = τῶν Ἀπολλωνι. περὶ σοφίας = τῆς περὶ τὴν μουσικὴν δαιμόνιος. ὅθεν = ἐξ οὗ, ἄντρον δηλὸν ὅτι.

δέρμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄνθρωπῳ ὅθεν αἱ πηγαί· διὰ δὲ τοῦτο
 9 ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας. ἐνταῦθα Ξέρξης, ὅτε ἐκ
 τῆς Ἑλλάδος ἤττηθείς τῇ μάχῃ ἀπεχώρει, λέγεται οἰ-
 κοδομήσαι ταῦτά τε τὰ βασίλεια καὶ τὴν Κελαινῶν
 ἀκρόπολιν. ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ
 ἦκε Κλέαρχος [ὁ Λακεδαιμόνιος φυγάς] ἔχων ὀπλίτας χι-
 λίους καὶ πελταστὰς Θρᾷκας ὀκτακοσίους καὶ τοξότας
 Κρητάς διακοσίους. ἅμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν ὁ Συρακό-
 σιος ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους, καὶ Σοφαίνετος ὁ Ἀρκὰς
 ἔχων ὀπλίτας χιλίους. καὶ ἐνταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν καὶ
 ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ
 ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὀπλῖται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι,
 10 πελτασταὶ δὲ ἅμφι τοὺς δισχιλίους. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει

§ 9. Ξέρξης ἐβασίλευσεν ἀπὸ 486 - 465 π. Χ. τῇ μάχῃ, τῇ ἐν Σα-
 λαμῖνι γενομένῃ τῷ 480 π. Χ. πελταστὰς Θρᾷκας — τοξότας Κρητάς.
 οἱ μὲν Θρᾷκες ἐφημίζοντο ὡς δεξιοὶ πελτασταί, οἱ δὲ Κρητῆς ὡς τοξό-
 ται. Σοφαίνετος ὁ Ἀρκὰς ὁ ἐν § 3 μνημονευθείς Σοφαίνετος ὁ Στυμφά-
 λιος καὶ ὁ νῦν ἐπιλεγόμενος Ἀρκὰς εἶς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν. ἐξέτασιν = ἐπι-
 θεώρησιν, ἀριθμὸν = ἀρίθμησιν. ὀπλῖται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι· ἀντὶ
 τοῦ ἀκριβοῦς μύριοι καὶ ἑξακόσιοι ἐτέθη ὁ στρογγύλος ἀριθμὸς. πελτα-
 σταὶ δὲ ἅμφι τοὺς δισχιλίους ἀκριβοῶς δισχιλιοὶ καὶ τριακόσιοι. πελτα-
 σταὶ = ψιλοί.

§ 10. εἰς Πέλτας πόλιν τῆς Φρυγίας. ἡ μὲν εἰς Κολοσσάς καὶ Κε-
 λαινας πορεῖα ἐγένετο πρὸς ἀπάτην, ὅτι ἐστράτευε κατὰ Πισιδῶν, ἡ ἐκ
 Κελαινῶν ὁμως οὐχὶ εὐθὺ εἰς Ἰκόνιον, ἀλλὰ διὰ Πελτῶν, Κεράμων ἀγο-
 ρᾶς, Καύστρου πεδίου, Θυμβρίου καὶ Τυριαλείου ἐγένετο πιθανῶς διὰ τὸ
 ὁμαλὸν τῆς ὁδοῦ καὶ τὸν εὐκόλον πορισμὸν τροφίμων. τὰ Λύκαια ἀγῶνες
 γυμνικοὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ τελούμενοι τὸ ἔαρ πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς. τὸ ὄνομα
 ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Ἀρκαδίας Λυκαίου. σιλεγγίδες ἐνταῦθα τὴν ξύστραν
 σημαίνει, δι' ἧς οἱ λουόμενοι ἀπέφεον τὰς ἀκαθαρσίας τοῦ σώματος. ἰδ. πίν.
 α' εἰκ. 7. Κεράμων ἀγοράν· ἐκλήθη οὕτω, διότι ἐν ταύτῃ ἐπωλοῦντο χύ-

σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Πέλτας πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν αἷς Ξενίας ὁ Ἄρκας τὰ Λύκαια ἔθυσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε· τὰ δὲ ἄθλα ἦσαν στλεγγίδες χρυσαῖ· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος, ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δώδεκα εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τῇ Μυσίᾳ χώρᾳ. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς τρεῖς παρα- 11
 σάγγας τριάκοντα εἰς Καύστρου πεδῖον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας πέντε· καὶ τοῖς στρατιώταις ὠφείλετο μισθὸς πλέον ἢ τριῶν μηνῶν, καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν. ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διῆγε καὶ 12
 δηλὸς ἦν ἀνιώμενος· τοῦ γὰρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπον ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ
 Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλικίων βασιλέως παρὰ Κῦρον· καὶ ἔλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολλά. τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα [καὶ] φυλακὴν περὶ αὐτὴν Κίλικας καὶ Ἀσπεν-

τραι ἐκ κεράμου πεποιημέναι· κατὰ τινὰς ἔκειτο ὅπου μετέπειτα ἡ Τραϊανου πόλις καὶ νῦν ἡ Οὐσάκ.

§ 11. Καύστρου πεδῖον. ὁ Κάυστρος ποταμὸς νῦν λέγεται Καρασοῦ (= Μελάνδρος) ἢ κουτσοῦκ Μενδερὲς (= μικρὸς Μαίανδρος). ἐπὶ τὰς θύρας, τῆς σκηνῆς δηλὸν ὅτι. ἐλπίδας λέγων διῆγε = αἰεὶ ἔλεγε λόγους παρέχοντας ἐλπίδας. πρὸς τοῦ Κύρου τρόπον, τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Κύρου. ἔχοντα = εἰ ἔχοι.

§ 12. Συεννέσιος· ὁ τύπος ἰωνικός. Συέννεσις ἦτο οὐχὶ ὄνομα, ἀλλὰ τίτλος τιμητικός τῶν βασιλέων τῆς Κιλικίας, ὡς ὁ Φαραὼ παρ' Αἰγυπτίοις, ὅνπερ διετήρησαν καὶ ὑποτελεῖς γενόμενοι τῶν Περσῶν. δ' οὖν ἰσχυράν ἐναντίωσιν δηλοῖ. Ἀσπενδῖους· οἱ κάτοικοι τῆς Ἀσπένδου πόλεως ἐν Παμφυλίᾳ παρὰ τῷ Εὐρυμέδοντι. ἐλέγετο δέ· ἡ ἐπαναφορὰ ἕνεκα τῆς παρεμβολῆς τῶν τῇ δ' οὖν — Ἀσπενδῖους.

δίους· ἐλέγετο δὲ καὶ συγγενέσθαι Κύρον τῇ Κιλίσσῃ. ἐν-
 13 τεύθεν ἐξελαύνει σταθμούςς δύο παρασάγγας δέκα εἰς
 Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν
 κρήνη ἡ Μιδου καλουμένη τοῦ Φρυγῶν βασιλέως, ἐφ' ἣ
 λέγεται Μίδας τὸν Σάτυρον θηρεῦσαι οἶνω κεράσας αὐτήν.
 14 ἐντεύθεν ἐξελαύνει σταθμούςς δύο παρασάγγας δέκα εἰς
 Τυριζέιον, πόλιν οἰκουμένην· ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας
 τρεῖς. καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδειξαι
 τὸ στράτευμα αὐτῇ· βουλόμενος οὖν ἐπιδεῖξαι ἐξέτασιν
 51 ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων.

§ 13. *Θύμβριον* κατὰ τινὰς ἔκειτο παρὰ τοῦ νῦν *Οὐλοῦ Βουνάρ Δερ-
 βέν*, κατ' ἄλλους παρὰ τοῦ *Ἰσσακλί*, ὅπου καὶ νῦν ὑπάρχει πηγὴ θεωρου-
 μένη ὡς ἀρίστωμα. *κρήνη ἡ Μιδου*, ἃν ἔκειτο παρὰ τοῦ *Οὐλοῦ Βουνάρ Δερ-
 βέν* τὸ *Θύμβριον*, ἡ κρήνη καίται μεταξὺ τῆς λίμνης *Ἀκσεῖρ* καὶ τῆς πα-
 ραφύαδος τοῦ *Σουλτὰν Δάγ* ὀνομαζομένη ὑπὸ τῶν Τούρκων *μεγάλη
 κρήνη*. ὁ *Μίδας* ἦτο βασιλεὺς τῆς Φρυγίας πλουσιώτατος, ἐρίσας δὲ
 πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα περὶ μουσικῆς ἔλαβεν ὧτα ὄνου. τὸν *Σάτυρον*, τὸν
 Σειληνόν, τὸν παιδαγωγὸν τοῦ Διονύσου.

§ 14. *Τυριζέιον* πόλις ἐν τοῖς μεθορίοις Φρυγίας καὶ Λυκαονίας, κατὰ
 τινὰς ἔκειτο ὅπου νῦν τὸ *Ἐλγούρ*, κατ' ἄλλους ὅπου τὸ *Ἀρχοῦτ γάρ*.
Κίλισσα (ἄρσ· ὁ Κίλιξ) ἡ Ἰπύρξα ἡ Σουεννέσιος γυνή· αὐτῇ ὡς ἀπὸ τοῦ
 Ξενοφώντος λεγόμενον, ἐν ᾧ αὐτῇ ὡς ἀπὸ τῆς Κιλίσσης.

§ 15. νόμος (= συνήθεια) ἐνν. ἐστὶ τάττεσθαι εἰς μάχην. *συντάξαι*
 = παρατάξαι τοὺς ἑαυτοῦ ἄνδρας. *ἕκαστον*, δηλ. στρατηγόν. ἐπὶ τεττά-
 ρων ἢ εἰς τέτταρας ἢ τέτταρας λέγεται ὅταν ἐξ ἑκατὸν ἀνδρῶν τῶν ἀποτε-
 λούντων λόχον οἱ μὲν 24 τάσσωνται κατὰ μέτωπον, 4 δὲ κατὰ βάλος καὶ
 σχηματίζονται τέσσαρες σιραὶ (ζυγά), ὧν ἕκαστῃ ἔχει 24 ἄνδρας· ἰδὲ πίν.
 α' εἰκ. 8. ὅταν δὲ πάντες οἱ ἄνδρες τάσσωνται εἰς μίαν σιράν, λέγεται
 ἐφ' ἑνὶς τάττεσθαι, ὅταν δὲ οἱ ἄνδρες τάσσωνται εἰς ὀκτὼ σιράς, ὧν ἕκά-
 στη ἔχει δώδεκα ἄνδρας, λέγεται εἰς ὀκτὼ ἢ ἐπὶ ὀκτὼ τάττεσθαι. οἱ τε-
 ταγμένοι κατὰ μέτωπον ἀποτελοῦσι τὸ ζυγόν, οἱ δὲ κατὰ βάλος τοὺς στί-
 χους. οἱ εἰς τὸ πρῶτον ζυγὸν τεταγμένοι καλοῦνται μέτωπον, οἱ δὲ εἰς

ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἕλληνας ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην οὕτω
 ταχθῆναι καὶ στῆναι, συντάξαι δ' ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ.
 ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τεττάρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μέ-
 νων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ
 ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. ~~ἔ~~θεώρει οὖν ὁ 16
 Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τε-
 ταγμένοι κατὰ ἵλας καὶ κατὰ τάξεις· εἴτα δὲ τοὺς Ἑλ-
 λήνας παρελαύνων ἐφ' ἄρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἄρμα-
 μάξης. εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινι-
 κοῦς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας. 17

τὸ τελευταῖον οὐρά. τὸ δεξιόν, τὸ εὐώνυμον, τὸ μέσον. ὅταν στρατὸς ᾖ
 τεταγμένος εἰς φάλαγγα, τὸ μὲν πρὸς τὰ δεξιὰ λέγεται δεξιὸν κέρα, τὸ ἐν
 τῷ κέντρῳ μέσον καὶ τὸ πρὸς τὰ ἀριστερὰ εὐώνυμον κέρα. οἱ ἄλλοι
 στρατηγοί, Ξένιας, Πρόξενος, Σοφαίνετος, Σωκράτης, Πασίων, Μέ-
 νων, Σῶσις.

§ 16. κατὰ ἵλας ἐπὶ ἰππέων λέγεται· ἕκαστη τούτων συνέκειτο ἐξ 64
 ἰππέων. παρετάσσοντο δὲ ἐπὶ τεττάρων, 16 δηλ. κατὰ μέτωπον καὶ 4
 κατὰ βάθος κατὰ τάξεις ἐπὶ πεζῶν λέγεται· ἕκαστη τάξις τῶν Περσῶν
 εἶχεν ἑκατόν, δέκα τάξεις ἀπετέλουν τὴν χιλιοστήν, δέκα δὲ χιλιοστές
 τὴν μυριάδα. ἐφ' ἄρματος, πολεμικὸν ὄχημα δίτροχον ἰδ. πίν. α' εἰκ. 9.
 ἐφ' ἄρμαμάξης, ὄχημα πολυτελὲς τετράτροχον πρὸς χρῆσιν τῶν γυναικῶν
 καὶ παιδῶν καλυπτόμενον ὑπὸ σκηνῆς, ἐπιστεγάσματος δηλὸν ὅτι ἔχοντος
 οὐρανόν (ὀροφὴν) ἀκίνητον, περίξ δὲ παραπετάσματα. Κράνη, περικεφα-
 λαίας ἃς ἐφόρουσαν ἐν πολέμῳ. ἰδ. πίν. α' εἰκ. 10. χιτῶνας φοινικοῦς με-
 τεχειρίζοντο οἱ Ἕλληνες κατὰ τοὺς πολέμους, ὅπως συνειθίζωσι νὰ κατα-
 φρονῶσι τῆς βεύσεως τοῦ αἵματος. ἰδ. πίν. α' εἰκ. 11. κνημίδας κατε-
 σκευάζοντο ἐκ μετάλλου καὶ ἐχρησίμευον, ὅπως προφυλάττωσι τὰς κνήμας
 ἀπὸ τῶν σφυρῶν μέχρι τῶν γονάτων. ἰδ. πίν. α' εἰκ. 12. ἀσπίδας ᾗσαν
 αἱ μὲν ὠσειδεῖς, αἱ δὲ τετράγωνοι, αἱ δὲ κυκλικαί. ἰδ. πίν. α' εἰκ. 13. ἐκκε-
 καλυμμένας κατὰ τὴν πορείαν ὅπως προφυλάττωσιν, ἐκάλυπτον αὐτὰς διὰ
 σάγματος (ἱλύτρου, θήκης), ἐν ᾧ αὖ δὲ μάχῃς ἢ παρατάξεως ἀπεκάλυπτον.

§ 17. πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης = πρὸ τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος. τὸν

- ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἄρμα πρὸ τῆς
 φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἐρμηνέα παρὰ τοὺς
 στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὄπλα
 καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον
 τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσχάπιζε, προβαλόμενοι τὰ
 ὄπλα ἐπῆσαν. ἐκ δὲ τούτου θᾶπτον προϊόντων σὺν κραυγῇ
 18 τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολὺς, καὶ ἡ τε Κί-
 λισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἀρμαμάχης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς
 καταλιπόντες τὰ ὄνια ἔφυγον. οἱ δὲ Ἕλληνες σὺν γέλῳ τι
 ἐπὶ τὰς σκηνάς ἤλθον. ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρό-
 τητά καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος ἐθαύμασε. Κύρος
 δὲ ἤσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον
 19 ἰδὼν. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς τρεῖς παρὰ σάγγας εἰ-
 κοσιν εἰς Ἰκόνιον, τῆς Φρυγίας πόλιν ἐσχάτην. ἐνταῦθα

ἐρμηνέα, τὸν διερμηνέα του. προβαλέσθαι τὰ ὄπλα, νὰ προτείνωσι τὰ ὄπλα, τὴν ἀσπίδα δηλον ὅτι καὶ τὸ δόρυ, ὡς εἰς μάχην. ἰδ. πίν α' εἰκ. 14. ὅλην τὴν φάλαγγα, τὸ ὅλον πλῆθος στρατιᾶς παρατεταγμένης, ἥς τὸ μῆκος λέγεται μέτωπον ἢ πρόσωπον ἢ ζυγὸν ἢ στόμα, τὸ δὲ κατόπιν τοῦ μετώπου μέχρι τῶν οὐραγῶν βάθος (Ἀρρ. Τακ. 8). ταῦτα, προβαλέσθαι τὰ ὄπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι. ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου = αὐτομάτως.

§ 18. οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς = οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐκ τῆς ἀγορᾶς. ἀγορά λέγεται τὸ ἐν τῷ στρατοπέδῳ μέρος, ἐν ᾧ ἐπωλοῦντο τὰ χρήσιμα εἰς τὸν στρατὸν ὄνια. σὺν γέλῳ τι ἔνεκα τοῦ φόβου τῶν βαρβάρων. τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων φόβον = τὸν φόβον ὃν ἐνεποίησαν οἱ Ἕλληνες.

§ 19. Ἰκόνιον πόλις τῆς Φρυγίας, κατόπιν δὲ πρωτεύουσα τῆς Λυκαονίας καὶ νῦν οὕτω καλουμένη. διὰ τῆς Λυκαονίας χώρας κειμένης μεταξὺ Φρυγίας, Πισιδίας, Κιλικίας καὶ Καππαδοκίας. ὡς πολεμίαν διότι οἱ Λυκάονες καταλαβόντες τὰ ἐρυμνά (ἀπρόσβατα) ἐκαρποῦντο τὴν βασιλείας χώραν πρὸλ. 3, 2, 23.

ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυκαονίας σταθμοὺς πέντε παρασάγγας τριάκοντα. ταύτην τὴν χώραν ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Ἑλλησιν ὡς πολεμίαν οὖσαν. ἐντεῦθεν Κῦρος τὴν Κίλισσαν εἰς τὴν Κιλικίαν ἀπο- 20 πέμπει τὴν ταχίστην ὁδόν· καὶ συνέπεμψεν αὐτῇ (τοὺς) στρατιώτας οὓς Μένων εἶχε καὶ αὐτόν. Κῦρος δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξελαύνει διὰ Καππαδοκίας σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἴκοσι καὶ πέντε εἰς Δάναν, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν ᾧ Κῦρος ἀπέκτεινεν ἄνδρα Πέρσῃν Μεγαφέρνην, φοινικιστὴν βασιλείον, καὶ ἑτερόν τινα τῶν ὑπάρχων [δυνάστην] αἰτιασάμενος ἐπιβουλεύειν αὐτῷ. ἐντεῦθεν ἐπειρῶντο εἰσβάλλειν εἰς τὴν Κιλικίαν· ἡ δὲ εἰσβολὴ ἦν 21

§ 20. τὴν ταχίστην, διὰ τῆς συντομωτάτης ὁδοῦ· εἶνε δὲ ἡ ἄγουσα διὰ τῶν *Κιζιλ Τασμέ*, *Ἀλὰρ Βουζούκ* καὶ *Μιζετλού* καὶ μετὰ τὴν ὑπέρβασιν τοῦ Ταύρου κατ'εὐθείαν εἰς Σόλους. τοὺς στρατιώτας οὓς Μένων εἶχε λόγῳ ὅπως συνοδεύσωσι τὴν βασίλισσαν, ἔργῳ δὲ ὅπως κολακεύσῃ τὸν Σύνεσιν καὶ καταστήσῃ τὴν εἰς Κιλικίαν εἰσβολὴν ἀκίνδυνον. *Δάναν* τὸ ὄνομα καὶ νῦν σφάζεται *Δάναχα* ἢ *Δέρεγ*. οἱ μετέπειτα ἔλεγον αὐτὴν *Τύανα*, νῦν δὲ λέγεται *Κίλισσε Χισσάρ*. *φοινικιστὴν* = βαφέα πορφυρῶν ἐνδυμάτων (Ζωναρ. Λεξ. σ. 1818) ἢ σημαιοφόρον κατ' ἄλλους, ἐπειδὴ φοινικίς (Διοδ. 19) λέγεται ἡ σημαία τῶν ὑπάρχων· οὕτω λέγονται οἱ μέρη τῆς σατραπείας διοικοῦντες, οἷος ὁ Ἀριαῖος (1, 8, 8).

§ 21. εἰσβολὴ λέγεται τόπος χώρας, δι' οὗ εἰσβάλλει τις εἰς ἐχθρικήν γῆν. τὸ μέρος τοῦτο λέγεται (Ἀρρ. ἀναβ. 2, 4, 3) *πύλαι τῆς Κιλικίας καὶ Ταύρου* *πύλαι*, νῦν δὲ *Γκιουλὲκ Μπογάζ*. ὀρθία ἰσχυρῶς, πολὺ ἀνηφορικὴ. *ἀμήχανος*, εἰς ἣν ἦτο ἀδύνατον νὰ εἰσέλθῃ στράτευμα. ἐν τῷ πεδίῳ, τῷ κειμένῳ πρὸς βορρᾶν τῆς εἰσβολῆς, ὅπερ ἕνεκα τούτου ὠνομάσθη Κύρου στρατόπεδον (Ἀρρ. ἀναβ. 2, 4, 3). *Ταμῶν ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου*. ἂν μὴ ἦνε παρέμβλημα, συντακτέον· ἦκουε *Ταμῶν ἔχοντα τριήρεις τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου*

- ὁδὸς ἀμαξιτὸς ὀρθία ἰσχυρῶς καὶ ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι, εἴ τις ἐκώλυεν. ἐλέγετο δὲ καὶ Συέννεσις εἶναι ἐπὶ τῶν ἄκρων φυλάττων τὴν εἰσβολὴν· διὸ ἔμειναν ἡμέραν ἐν τῷ πεδίῳ. ~~τῇ~~ δ' ὑστεραίᾳ ἦκεν ἄγγελος λέγων ὅτι λειοπιῶς εἶη Συέννεσις τὰ ἄκρα, ἐπεὶ ἤσθετο ὅτι τὸ Μένωνος στράτευμα ἤδη ἐν Κιλικίᾳ ἦν εἰσὼ τῶν ὀρέων, καὶ ὅτι τριῆρεις ἦκουε περιπλεούσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν.
- 22 [Ταμῶν ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου]. Κύρος δ' οὖν ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ εἶδε τὰς σκηνὰς οὐ οἱ Κίλικες ἐφύλαττον. ἐντεῦθεν δὲ κατέβαιναν εἰς πεδῖον μέγα καὶ καλόν, ἐπίρρυτον, καὶ δένδρων παντοδαπῶν σύμπλεων καὶ ἀμπέλων· πολὺ δὲ καὶ σήσαμον καὶ μελίην καὶ κέγχρον καὶ πυροὺς καὶ κριθὰς φέρει· ὄρος δ' αὐτὸ περιέχει ὄχυρόν καὶ ὑψηλὸν πάντῃ ἐκ θαλάττης
- 23 εἰς θάλατταν. καταβάς δὲ διὰ τούτου τοῦ πεδίου ἤλασε σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας πέντε καὶ εἴκοσιν εἰς Ταρσοὺς, τῆς Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα.

περιπλεούσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν. ὁ Ταμῶς ἦτο Αἰγύπτιος ἐκ Μέμφιδος, ὑπαρχος Ἰωνίας ὑπὸ Τισσαφέρνει, φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ψαμμητίχου, ὅτε κατέφυγε πρὸς αὐτὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου (Διοδ. Σικ. 14, 19, 35). *τριῆρεις ἐνν. ναῦς*· πλοῖον πολεμικόν· ἔχον ἐν ἑκατέρᾳ τῶν πλευρῶν τρεῖς σειράς κωπηλατῶν ὑπερκειμένους ἀλλήλων. *ιδ. πίν. α'* εἰκ. 15. *τὰς Λακεδαιμονίων*· κατὰ Διόδωρον αἱ τριῆρεις δὲν ἔπρεπε νὰ κηρυχθῶσι φανερά κατὰ τοῦ βασιλέως.

§ 22. *οὗ* = ἐν αἷς. *ἐπίρρυτον*· διότι διαρρέεται ὑπὸ τῶν ποταμῶν Πυράμου, Κῡδνου καὶ Ψάρου. *μελίην*, ὅσπριον κεγχροειδές. *πυροὺς* = σίτον. *ὄρος*, ὁ Ταῦρος. *αὐτό*, τὸ πεδῖον.

§ 23. *Ταρσοὺς* συνθέςτερος ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ. ἦτο πόλις τῆς Κιλικίας παρὰ τῷ Κῡδνῳ κτισθεῖσα ὑπὸ Σαρδαναπάλλου, εἴτα δὲ μετονομασθεῖσα *Ιουλιούπολις*.

ἐνθα ἦν τὰ Σουεννέσιος βασιλεία [τοῦ Κιλικίων βασιλέως]·
 διὰ μέσου δὲ τῆς πόλεως ρεῖ ποταμὸς Κύδνος ὄνομα, εὖ-
 ρος δύο πλέθρων. ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦν- 24
 τες μετὰ Σουεννέσιος εἰς χωρίον ὀχυρὸν ἐπὶ τὰ ὄρη πλὴν
 οἱ τὰ καπηλεῖα ἔχοντες· ἔμειναν δὲ καὶ οἱ παρὰ τὴν θά-
 λατταν οἰκοῦντες ἐν Σόλοις καὶ ἐν Ἰσσοῖς. Ἐπύαξα δὲ ἡ
 Σουεννέσιος γυνὴ προτέρα Κύρου πέντε ἡμέραις εἰς Ταρ- 25
 σοὺς ἀφίκετο· ἐν δὲ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ὁρέων τῇ εἰς τὸ πε-
 διον δύο λόχοι τοῦ Μένωνος στρατεύματος ἀπώλοντο· οἱ
 μὲν ἔφασαν ἀρπάζοντάς τι κατακοπῆναι ὑπὸ τῶν Κιλι-
 κίων, οἱ δὲ ὑπολειφθέντας καὶ οὐ δυναμένους εὐρεῖν τὸ ἄλλο
 στράτευμα οὐδὲ τὰς ὁδοὺς εἶτα πλανωμένους ἀπολέσθαι·
 [ἦσαν δ' οὖν οὗτοι ἑκατὸν ὀπλίται]. οἱ δ' ἄλλοι ἐπεὶ ἦκον, 26
 τὴν τε πόλιν [τοὺς Ταρσοὺς] διήρπασαν, διὰ τὸν ὄλεθρον

§ 24. ἐξέλιπον — εἰς χωρίον = ἐκλιπόντες ἔφυγον εἰς χωρίον. πλὴν
 οἱ — ἔχοντες = πλὴν ἐκείνων οἱ — εἶχον καπηλεῖα ἀπὸ τοῦ κάπηλος
 (= ὁ πωλῶν τι, ὁπραγματευτής) καὶ οἱ — οἰκοῦντες οὗτοι τε καὶ οἱ κά-
 πηλοι ἔμειναν κέρδους μᾶλλον ἔνεκα ἢ θάρρους. ἐν Σόλοις ἡ μετέπειτα
 Πομπηϊοῦπολις, νῦν δὲ κατὰ τινες μὲν ἡ Ἀγιάσσε, κατ' ἄλλους δὲ ἡ
 Μεζετιού. ἐν Ἰσσοῖς λέγεται καὶ ἐνικῶς ἦτο πόλις εἰς τὰ ἔσχατα τῆς Κι-
 λικίας κειμένη κατὰ τινες ὅπου ἡ νῦν Αἰῶς ἢ τὸ Ἀζελερ.

§ 25. οἱ μὲν ἀσυνδέτως ἀντὶ οὗς οἱ μὲν. ἀρπάζοντας = ἐνῷ διήρ-
 παζον. ἑκατὸν ὀπλίται, ἐπειδὴ ἕκαστος λόχος εἶχεν ἑκατὸν ἄνδρας (3,
 4, 21, καὶ 4, 8, 15) λέγουσι τινες ὅτι ἐξέπεσεν ἡ ἀντών. ἕκαστος (τῶν
 λόγων δηλ.), ἀλλ' ἄλλοι φρονοῦσιν ὅτι λέγων οὕτω ὁ Ξενοφῶν θέλει νὰ
 δείξῃ ὅτι οἱ ἑκατὸν ἄνδρες ἀνῆκον εἰς δύο λόχους καὶ οὐχὶ ὁπόσος ἦτο ὁ
 ἀριθμὸς ἑκάστου λόχου· καθ' ἡμᾶς εἶνε παρέμδλημα.

§ 26. οἱ δ' ἄλλοι, πλὴν τῶν κατακοπέντων οἱ λοιποί. τὰ βασιλεία (δω-
 ματα) ἐνν. διήρπασαν. εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, ὅτι περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν
 οὐδενός. πρὶν = ἔως οὔ. πίστεις, ἐχέγγυα πίστεως, ἐγγύησιν ἀσφαλείας.
 τοιαῦτα ἦσαν οἱ ὅρκοι καὶ οἱ ὅμηροι.

τῶν συστρατιωτῶν ὀργιζόμενοι, καὶ τὰ βασιλεία τὰ ἐν αὐτῇ. Κύρος δὲ ἐπεὶ εἰσήλασεν εἰς τὴν πόλιν, μετεπέμπετο τὸν Συέννεσιν πρὸς ἑαυτόν· ὁ δ' οὔτε πρότερον οὐδενί πω κρείττονι ἑαυτοῦ εἰς χεῖρας ἔλθειν ἔφη οὔτε τότε Κύρῳ ἰέναι ἤθελε, πρὶν ἢ γυνὴ αὐτὸν ἐπεισε καὶ πίστεις
 27 ἔλαβε· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεὶ συνεγένοντο ἀλλήλοις, Συέννεσις μὲν ἔδωκε Κύρῳ χρήματα πολλὰ εἰς τὴν στρατιάν, Κύρος δὲ ἐκείνῳ δῶρα ἃ νομίζεται παρὰ βασιλεῖ τίμια, ἵππον χρυσοχάλινον καὶ στρεπτόν χρυσοῦν καὶ ψέλια καὶ ἀκινάκην χρυσοῦν καὶ στολὴν Περσικὴν, καὶ τὴν χώραν μηκέτι διαρπάζεσθαι· τὰ δὲ ἡρπασμένα ἀνδράποδα, ἣν που ἐντυγχάνωσιν, ἀπολαμβάνειν.

Γ' Ἐνταῦθα ἔμεινε Κύρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν· οἱ γὰρ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω· ὑπώπτευν γὰρ ἤδη ἐπὶ βασιλέα ἰέναι· μισθωθῆναι δὲ οὐκ ἐπὶ τούτῳ ἔφασαν. πρῶτος δὲ Κλέαρχος τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας ἐβιάζετο ἰέναι· οἱ δὲ αὐτόν τε ἔβαλλον καὶ τὰ ὑπο-

§ 27. ἵππον — Περσικὴν σαφηνίζει τὸ δῶρα. στρεπτόν ἔνν. κύκλον, κόσμημα περιδέραιον. ψέλια, βραχιόλια. ἰδ. πίν. α' εἰκ. 16. ἀκινάκην μικρὸν καὶ εὐθὺ ξιφίδιον ὅπερ ἔφερον οἱ Πέρσαι, Μῆδοι καὶ Σκύθαι· ἡ λέξις Περσική. ἰδ. πίν. α' εἰκ. 17. στολὴν Περσικὴν, πορφυροῦν δηλ. κάλυπτον ἔχοντα χρυσοῦ ποικιλματα. τὸ ἔνδυμα τοῦτο παρέλαβον οἱ Πέρσαι παρὰ τῶν Μήδων. διαρπάζεσθαι ἐκ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἔδωκε ἐννοουμένου ἐπέσχετο. ἀπολαμβάνειν, νὰ λαμβάνωσιν ὀπίσω οἱ Κίλικες.

Γ' Ὑποπτεύσαντες τὴν ἀπάτην οἱ Ἕλληνες ἀρνοῦνται νὰ προχωρήσωσιν, εἴτα ὅμως πείθονται νομίζοντες ὅτι πορεύονται κατὰ τοῦ Ἀδριακόμα καὶ οὐχὶ κατὰ τοῦ βασιλέως.

§ 1. τοῦ πρόσω, πρὸς τὰ ἑμπρός. ἐπὶ τούτῳ, διὰ νὰ πορευθῶσι κατὰ τοῦ βασιλέως. ἔβαλλον ἔνν. λίθοις. ἐπεὶ ἄρξαιτο προῖται, ὅσας ἤθεσαν κάμῃ ἀρχὴν νὰ προχωρήσωσι.

ζύγια τὰ ἐκείνου, ἐπεὶ ἄρξαιντο προϊέναι. Κλέαρχος δὲ 2
 τότε μὲν μικρὸν ἐξέφυγε μὴ καταπετρωθῆναι. ὕστερον
 δ' ἐπεὶ ἔγνω ὅτι οὐ δυνήσεται βιάσασθαι, συνήγαγεν ἐκ-
 κλησίαν τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν. καὶ πρῶτον μὲν ἐδάκρυε
 πολὺν χρόνον ἐστῶς· οἱ δὲ ὁρῶντες ἐθαύμαζον καὶ ἐσιώ- 3
 πων· εἶτα δὲ ἔλεξε τοιάδε. «Ἄνδρες στρατιῶται, μὴ θαυ-
 μάζετε ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασι. ἐμοὶ
 γὰρ ξένος Κῦρος ἐγένετο καὶ με φεύγοντα ἐκ τῆς πατρί-
 δος τὰ τε ἄλλα ἐτίμησε καὶ μυρίους ἔδωκε δαρεικούς· οὗς
 ἐγὼ λαβὼν οὐκ εἰς τὸ ἴδιον κατεθέμην ἐμοὶ οὐδὲ καθηδυ-
 πάθησα, ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ἔδαπάνων. καὶ πρῶτον μὲν πρὸς 4
 τοὺς Θρᾷκας ἐπολέμησα, καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐτιμω-
 ρούμεην μεθ' ὑμῶν, ἐκ τῆς Χερρονήσου αὐτοὺς ἐξελαύνων
 βουλομένους ἀφαιρεῖσθαι τοὺς ἐνοικοῦντας Ἑλληνας τὴν
 γῆν. ἐπειδὴ δὲ Κῦρος ἐκάλει, λαβὼν ὑμᾶς ἐπορευόμην, ἵνα
 εἴ τι δέοιτο ὠφελοῖν αὐτὸν ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου· 5

§ 2. μικρὸν = μόλις. μὴ καταπετρωθῆναι = λίθοις φονευθῆναι. ἐκ-
 κλησίαν ἐπὶ στρατοῦ ἐνταῦθα. ἐστῶς (=σιωπῶν) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ
 ἔλεξεν.

§ 3. ἄνδρες — ἔχετε τῆς δημηγορίας ταύτης ὁ σκοπὸς νὰ πεισθῶσιν οἱ
 στρατιῶται νὰ προχωρήσωσιν. μὴ θαυμάζετε· τὰ δάκρυα καὶ ἡ ἐπὶ πο-
 λὺν χρόνον σιωπηλὴ στάσις τοῦ Κλεάρχου ἄριστον προσῆμιον τοῦ λόγου
 του. χαλεπῶς φέρω, λυποῦμαι. τοῖς παροῦσι πράγμασι, διότι δὲν θέ-
 λετε νὰ προχωρήσητε καὶ ἀπειθεῖτε. φεύγοντα, ἐξόριστον ὄντα. καθηδυ-
 πάθησα = ἡδυπαθὼν ἔφθειρα. εἰς ὑμᾶς = εἰς διατροπὴν ὑμῶν.

§ 4. ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος σαφηνίζεται ἐν τοῖς βουλομένους ἀφαιρεῖ-
 σθαι τοὺς ἐνοικοῦντας Ἑλληνας τὴν γῆν. ἀνθ' ὧν = ἀντὶ τούτων ἄ.
 εὖ ἔπαθον, εὐηργετήθην· τὸ ἐνεργ. εὖ ποιεῖν.

§ 5. συμπορεύεσθαι ἐνν. μοι. δῆ, λοιπόν· προδόντα — ψευδόμενον

- 4 ἔπει δὲ ὑμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ἀνάγκη δὴ μοι ἢ
 ὑμᾶς προδόντα τῇ Κύρου φιλίᾳ χρῆσθαι ἢ πρὸς ἐκεῖνον ψευ-
 σάμενον μεθ' ὑμῶν ἰέναι. εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω οὐκ οἶδα,
 αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς καὶ σὺν ὑμῖν ὅ,τι ἂν δέῃ πείσομαι.
 καὶ οὐποτε ἐρεῖ οὐδεὶς ὡς ἐγὼ Ἑλληνας ἀγαγὼν εἰς τοὺς
 βαρβάρους, προδοὺς τοὺς Ἑλληνας, τὴν τῶν βαρβάρων
 6 φιλίαν εἰλόμην, ἀλλ' ἔπει ὑμεῖς ἐμοὶ οὐκ ἐθέλετε πείθε-
 σθαι, ἐγὼ σὺν ὑμῖν ἔψομαι καὶ ὅ,τι ἂν δέῃ πείσομαι. νο-
 μίζω γὰρ ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ
 συμμάχους, καὶ σὺν ὑμῖν μὲν ἂν οἶμαι εἶναι τίμιος ὅπου
 ἂν ᾖ, ὑμῶν δὲ ἔρημος ὣν οὐκ ἂν ἰκανὸς [οἶμαι] εἶναι
 οὔτ' ἂν φίλον ὠφελῆσαι οὔτ' ἂν ἐχθρὸν ἀλέξασθαι. ὡς
 ἐμοῦ οὖν ἰόντος ὅποι ἂν καὶ ὑμεῖς οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε».
- 7 ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ στρατιῶται οἳ τε αὐτοῦ ἐκείνου καὶ
 οἱ ἄλλοι ταῦτα ἀκούσαντες [ὅτι οὐ φαίη παρὰ βασιλέα
 πορεύεσθαι] ἐπήνεσαν· παρὰ δὲ Ξενίου καὶ Πασίωνος
 πλείους ἢ δισχίλιοι λαβόντες τὰ ὄπλα καὶ τὰ σκευοφόρα
- 8 ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ Κλέαρχον. Κύρος δὲ τούτοις ἀπο-

κατ' αἶτ. ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου κατ' αἰ-
 τιατικὴν νοούμενον, ἐνῷ ὑπάρχει ἡ δοτ. μοι. δ' οὖν, ἀλλ' ὅμως.

§ 6. ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ πατρίδα κλπ. πρβλ. Ὀμ. Ἰλ. Ζ' 429.
 σὺν ὑμῖν = εἰ σὺν ὑμῖν εἶην. ἔρημος ὣν (= ἄνευ ὑμῶν) ἀντιτίθεται
 πρὸς τὸ σὺν ὑμῖν. ἀλέξασθαι (= τιμωρήσασθαι)· ἡ λέξις ποιητικὴ καὶ
 ὑμεῖς ἐνν. ἦτε.

§ 7. οἱ ἄλλοι, οἱ τῶν ἄλλων στρατηγῶν στρατιῶται. παρὰ δὲ Ξενίου
 καὶ Πασίωνος πλείους = τῶν δὲ παρὰ Ξενία καὶ Πασίωνι ὄντων ἀπελ-
 θόντες παρ' αὐτῶν πλείους. τὰ σκευοφόρα, τὰ φέροντα τὰ σκεύη, ζῶα
 δηλὸν ὅτι, ἄμαξαι φέρουσαι τὰ σκεύη καὶ τὰς τροφάς καὶ στρατιῶται πρὸς
 φύλαξιν αὐτῶν τεταγμένοι.

§ 8. τούτοις, τὰ ὅποια ἔπραττον οἱ στρατιῶται. ὡς καταστησομέ-

ρῶν τε καὶ λυπούμενος μετεπέμπετο τὸν Κλέαρχον· ὁ δὲ
 ἰέναι μὲν οὐκ ἤθελε, λάθρα δὲ τῶν στρατιωτῶν πέμπων
 αὐτῷ ἄγγελον ἔλεγε θαρρεῖν ὥς καταστησομένων τούτων
 εἰς τὸ δέον. μεταπέμπεσθαι δ' ἐκέλευεν αὐτόν· αὐτὸς δ' οὐκ
 ἔφη ἰέναι. μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγὼν τοὺς θ' ἑαυτοῦ στρα- 9
 τιώτας καὶ τοὺς προσελθόντας αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων τὸν
 βουλόμενον, ἔλεξε τοιαῦτα. «Ἄνδρες στρατιῶται, τὰ μὲν δὴ
 Κύρου δῆλον ὅτι οὕτως ἔχει πρὸς ἡμᾶς ὥσπερ τὰ ἡμέτερα
 πρὸς ἐκείνον· οὔτε γὰρ ἡμεῖς ἐκείνου ἔτι στρατιῶται, ἐπεί
 γε οὐ συνεπόμεθα αὐτῷ, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι ἡμῖν μισθοδό-
 τής· ὅτι μέντοι ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ἡμῶν οἶδα· ὥστε 10
 καὶ μεταπεμπομένου αὐτοῦ οὐκ ἐθέλω ἐλθεῖν, τὸ μὲν μέ-
 γιστον αἰσχυρόμενος ὅτι σύνοιδα ἑμαυτῷ πάντα ἐψευσμέ-
 νος αὐτόν, ἔπειτα καὶ δεδιὼς μὴ λαβὼν με δίκην ἐπιθῇ
 ὧν νομίζει ὑπ' ἐμοῦ ἡδικῆσθαι. ἐμοὶ οὖν δοκεῖ οὐχ ὥρα 11

ρων τούτων εἰς τὸ δέον, λέγων ὅτι θὰ τακτοποιηθῶσι ταῦτα ὅπως πρέπει.

§ 9. τοὺς θ' ἑαυτοῦ στρατιώτας ἰδ. 1, 2, 9. καὶ τοὺς προσελθόντας
 ἰδ. § 7. τῶν ἄλλων, τῶν μὴ προσελθόντων μὲν αὐτῷ βουλόμενον δὲ
 ἀκοῦσαι. ἄνδρες — ἄριστον. διὰ τῆς δημηγορίας ταύτης λίαν ἐντέχνως ὁ
 Κλέαρχος πειράται ν' ἀποτρέψῃ τοὺς στρατιώτας τῆς οἴκαδε ἐπιστροφῆς,
 ἄκοντος τοῦ Κύρου, ἀπαριθμῶν τὰς δυσκολίας αἷς θὰ ἔχωσιν, ἂν ἀποφα-
 σίσωσι τοῦτο.

§ 10. καὶ μεταπεμπομένου, εἰ καὶ με προσκαλεῖ. τὸ μὲν μέγιστον
 σαφηνίζεται ἐν τῇ προτάσει ὅτι — σύνοιδα. ἐψευσμένος, ὅτι ἔχω ἀπατήσῃ
 αὐτόν. ἔπειτα ἡ ἀπόδοσις τοῦ τὸ μὲν μέγιστον. ὥρ = τούτων ᾧ.

§ 11. οὐχ ὥρα — καθεῦδεν· ὁμοίως καὶ νῦν κινδύνου ἐπικειμένου λέγο-
 μεν, δὲν εἶνε ὥρα ἢ καιρὸς γὰ κοιμᾶται τις. οὐδ' ἀμελεῖν παρέμβλημα
 σαφηνίζον τὸ καθεῦδεν. ἐκ τούτων = ἔνεκα τούτων. ὅπως — μεροῦμεν·
 ἐπειδὴ ὁ Κύρος ἐχθρὸς ὧν ἦτο ἐπικίνδυνος αὐτοῖς. αὐτοῦ ἐπίρρημα τό-
 που· λέγων ταῦτα ὁ Κλέαρχος δεικνύει τὸ μέρος, ὅπου ἦτο τὸ στρατόπε-

- εἶναι ἡμῖν καθεύδειν [οὐδ' ἀμελεῖν ἡμῶν αὐτῶν], ἀλλὰ
 βουλευέσθαι ὅ,τι χρὴ ποιεῖν ἐκ τούτων, καὶ ἕως τε μένο-
 μεν αὐτοῦ σκεπτέον μοι δοκεῖ εἶναι ὅπως ὡς ἀσφαλέστατα
 μενουῦμεν, εἴ τε ἤδη δοκεῖ ἀπιέναι, ὅπως ὡς ἀσφαλέστατα
 ἄπιμεν, καὶ ὅπως τὰ ἐπιτήδεια ἔξομεν· ἄνευ γὰρ τούτων
 12 οὔτε στρατηγοῦ οὔτε ιδιώτου ὄφελος οὐδέν. ὁ δ' ἀνὴρ
 πολλοῦ μὲν ἄξιος φίλος ᾧ ἂν φίλος ᾗ, χαλεπώτατος δ'
 ἐχθρὸς ᾧ ἂν πολέμιος ᾗ. ἔχει δὲ δύναμιν καὶ πεζὴν καὶ
 ἵππικὴν καὶ ναυτικὴν ἣν πάντες ὁμοίως ὁρῶμέν τε καὶ
 ἐπιστάμεθα· καὶ γὰρ οὐδὲ πόρρω δοκοῦμέν μοι αὐτοῦ καθ-
 13 ἦσθαι. ὥστε ὦρα λέγειν ὅ,τι τις γιγνώσκει ἄριστον εἶναι».·
 ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο. ἐκ δὲ τούτου ἀνίσταντο οἱ μὲν ἐκ
 τοῦ αὐτομάτου, λέξοντες ἃ ἐγίγνωσκον, οἱ δὲ καὶ ὑπ' ἐκεί-
 νου ἐγκέλευστοι, ἐπιδεικνύοντες οἷα εἴη ἡ ἀπορία ἄνευ τῆς
 14 Κύρου γνώμης καὶ μένειν καὶ ἀπιέναι, εἰς δὲ δὴ εἶπε προσ-

δον. ἤδη = πᾶραυτα. ὅπως — ἄπιμεν ἐνν. σκεπτέον μοι δοκεῖ εἶναι. ιδιώτου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν στρατηγόν.

§ 12. ὁ δ' ἀνὴρ, ὁ Κύρος. ὁμοίως = ἐξ ἑσου, ἄνευ ἐξαιρέσεως. καθῆσθαι = στρατοπεδεύειν.

§ 13. ἀνίσταντο, διότι ἡ ὁρεῦσον οὐχὶ καθήμενοι, ἀλλ' εἴτε ἀπὸ τῆς θέσεως τῶν ἐγειρόμενοι εἴτε ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναβαίνοντες, ἐὰν τοιοῦτον ὑπῆρχεν. ἐκ τοῦ αὐτομάτου, ἀφ' ἑαυτῶν, μόνοι κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐγκέλευστοι (= βαλμένοι ὑπὸ τοῦ Κλεάρχου). ἀπορία, δυσκολία. μένειν καὶ ἀπιέναι = ἂν ᾗθελον μείνῃ καὶ ἀπέλθῃ.

§ 14. εἰς ἐκ τῶν ἐγκελεύστων. δὴ = μάλιστα. εἶπε, συνεβούλευσεν. στρατηγὸς ἐνν. οἱ ἀπάξουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα. ἡ δὲ ἀγορὰ ἦν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατοπέδῳ. τοῦτο λέγεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως, ὅπως δειχθῇ, ὅτι πολέμιου ὄντος τοῦ Κύρου δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχωσι τροφάς. πλοῖα κυρίως φορηγὰ. φιλικίας = φιλικῆς. τὴν ταχίστην = τάξις. προκαταληφόμενους διὰ νὰ προκαταλάβωσι. φθάσωσι καταλαβόν-

ποιούμενος σπεύδειν ὡς τάχιστα [πορεύεσθαι] εἰς τὴν Ἑλλάδα στρατηγούς μὲν ἐλέσθαι ἄλλους ὡς τάχιστα, εἰ μὴ βούλεται Κλεάρχος ἀπάγειν· τὰ δ' ἐπιτήδει' ἀγοράζεσθαι—ἡ δ' ἀγορά ἦν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύματι—καὶ συσκευάζεσθαι. ἐλθόντας δὲ Κύρον αἰτεῖν πλοῖα, ὡς ἀποπλέοιεν· ἐὰν δὲ μὴ διδῷ ταῦτα, ἡγεμόνα αἰτεῖν Κύρον ὅστις διὰ φιλίας τῆς χώρας ἀπάξει. ἐὰν δὲ μηδὲ ἡγεμόνα διδῷ, συντάττεσθαι τὴν ταχίστην, πέμψαι δὲ καὶ προκαταληφόμενους τὰ ἄκρα, ὅπως μὴ φθῶσιν μήτε Κύρος μήτε οἱ Κίλικες καταλαβόντες, ὧν πολλοὺς καὶ πολλὰ χρήματα ἔχομεν ἀνηρπακότες. οὗτος μὲν τοιαῦτα εἶπε· μετὰ δὲ τοῦτον Κλεάρχος εἶπε τοσοῦτον. «Ὡς μὲν στρατηγήσοντα ἐμὲ ταύτην τὴν στρα- 15
τηγίαν μηδεὶς ὑμῶν λεγέτω· πολλὰ γὰρ ἐνορῶ δι' ἃ ἐμοὶ τοῦτο οὐ ποιητέον· ὡς δὲ τῷ ἀνδρὶ ὃν ἂν ἔλησθε πείσομαι ἢ δυνατόν μάλιστα, ἵνα εἰδῆτε ὅτι καὶ ἄρχεσθαι ἐπίστα-
μαι ὥς τις καὶ ἄλλος μάλιστα ἀνθρώπων». μετὰ τοῦτον 16
ἄλλος ἀνέστη, ἐπιδεικνὺς μὲν τὴν εὐήθειαν τοῦ τὰ πλοῖα αἰτεῖν κελεύοντος, ὥσπερ πάλιν τὸν στόλον Κύρου ποιου-

τες = προλαβόντες καταλάβωσιν. ὧν κοινὸν τῷ πολλοῦς καὶ πολλὰ. ἔχομεν ἀνηρπακότες περίφρασις τὴν διάρκειαν τῆς πράξεως δηλοῦσα. τοσοῦτον = τόσον μόνον.

§ 15. ὡς στρατηγήσοντα, ὅτι ἐγὼ θὰ διευθύνω ὡς στρατηγός. ὡς δὲ — πείσομαι (ἐνν. παρτιες λεγόντων) = ὡς δὲ τῷ ἀνδρὶ πεισόμενον. μάλιστα ἐνν. ἀνθρώπων. καὶ ἄρχεσθαι = οὐ μόνον ἄρχειν ἀλλὰ καὶ ἄρχεσθαι. ὡς τις καὶ ἄλλος ἐνν. ἐπίσταται.

§ 16. ὥσπερ πάλιν τὸν στόλον Κύρου ποιούμενον, ὥσπερ ὁ Κύρος ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω καὶ νὰ μὴ προχωρήσῃ πρὸς τὰ πρόσω (ὅτε δὲν θὰ εἶχε πλέον ἀνάγκην τῶν πλοίων). τὴν πρᾶξιν = τὴν πορείαν, τὴν στρατείαν. ἡμῖν εἰρωνικῶς.

μένου, ἐπιδεικνὺς δὲ ὡς εὐηθες εἶη ἡγεμόνα αἰτεῖν παρὰ
τούτου ᾧ λυμαινόμεθα τὴν πρᾶξιν. εἰ δὲ καὶ τῷ ἡγεμόνι
πιστεύσομεν ὃν ἂν Κύρος δῶ, τί κωλύει καὶ τὰ ἄκρα ἡμῖν
17 κελεύειν Κύρον προκαταλαβεῖν; ἐγὼ γὰρ ὀκνοῖν μὲν ἂν
εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν ἃ ἡμῖν δοίη, μὴ ἡμᾶς ταῖς τριή-
ρεσι καταδύσῃ, φοβοίμην δ' ἂν τῷ ἡγεμόνι ᾧ δοίη ἔπε-
σθαι, μὴ ἡμᾶς ἀγέλη ὅθεν οὐκ ἔσται ἐξελθεῖν· βουλοίμην
δ' ἂν ἄκοντος ἀπιὼν Κύρου λαθεῖν αὐτὸν ἀπελθών· ὃ οὐ
18 δυνατόν ἐστιν. ἀλλ' ἐγὼ φημι ταῦτα μὲν φλυαρίας εἶναι·
δοκεῖ δέ μοι ἄνδρας ἐλθόντας πρὸς Κύρον οὔτινες ἐπιτή-
δαιοι σὺν Κλεάρχῳ ἐρωτᾶν ἐκείνους τί βούλεται ἡμῖν χρῆ-
σθαι, καὶ ἂν μὲν ἡ πρᾶξις ἢ παραπλησία οἷα περ καὶ
πρόσθεν ἐχρήτο τοῖς ξένοις, ἔπεσθαι καὶ ἡμᾶς καὶ μὴ κα-
19 κίους εἶναι τῶν πρόσθεν τούτῳ συναναθάντων· ἂν δὲ μεί-
ζων ἢ πρᾶξις τῆς πρόσθεν φαίνεται καὶ ἐπιπικνωτέρα καὶ
ἐπικινδυνωτέρα, ἀξιοῦν ἢ πείσαντα ἡμᾶς ἄγειν ἢ πει-
σθέντα πρὸς φιλίαν ἀφιέναι· οὕτω γὰρ καὶ ἐπόμενοι ἂν
φίλοι αὐτῷ καὶ πρόθυμοι ἐποίμεθα καὶ ἀπίοντες ἀσφαλῶς
ἂν ἀπίοιμεν· ὅ,τι δ' ἂν πρὸς ταῦτα λέγῃ ἀπαγγεῖλαι
20 δεῦρο· ἡμᾶς δ' ἀκούσαντας πρὸς ταῦτα βουλευέσθαι. ἔδοξε

§ 17. ταῖς τριήρεσι, μὲ τὰς τριήρεις του. ᾧ καθ' ἑλξιν ἀντὶ ὅν. ὅθεν ἀντὶ ἐκεῖσε ὅθεν. ἀπιών, ἂν ἤθελον ἀπέλθῃ. λαθεῖν — ἀπελθών, νὰ ἀπέλθῃ χυρσίως.

§ 18. ἐπιτήδαιοι (= φίλοι) ἐνν. εἰσίν. οἷα περ = τοιαύτη οἷαν περ. τούτῳ, τῷ Κύρῳ.

§ 19. τῆς πρόσθεν = τῆς τῶν πρόσθεν συναναθάντων πράξεως. ἀξιοῦν ὑποκ. ἡμᾶς. πείσαντα, τὸν Κύρον. πρὸς φιλίαν φιλικῶς. πρόθυμοι = προθύμως.

§ 20. τὰ δόξαντα = περὶ τούτων ἃ ἔδοξε. Ἀβροκόμαν· ἦτο σατράπης

ταῦτα, καὶ ἄνδρας ἐλόμενοι σὺν Κλεάρχῳ πέμπουσιν οἱ
 ἡρώτων Κῦρον τὰ δόξαντα τῇ στρατιᾷ. ~~ὅ~~ δ' ἀπεκρίνατο
 ὅτι ἀκούσι Ἀβροκόμαν ἐχθρὸν ἄνδρα ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ πο-
 ταμῷ εἶναι, ἀπέχοντα δώδεκα σταθμούς· πρὸς τοῦτον οὖν
 ἔφη βούλεσθαι ἐλθεῖν· καὶ μὲν ἡ ἐκεῖ, τὴν δίκην ἔφη χρή-
 ζειν ἐπιθεῖναι αὐτῷ, ἣν δὲ φύγη, ἡμεῖς ἐκεῖ πρὸς ταῦτα
 βουλευσόμεθα. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ αἵρετοὶ ἀπαγγέλ- 21
 λουσι τοῖς στρατιώταις· τοῖς δὲ ὑποψία μὲν ἦν ὅτι ἄγοι
 πρὸς βασιλέα, ὁμῶς δὲ ἐδόκει ἔπεσθαι. προσαιτοῦσι δὲ
 μισθόν· ὁ δὲ Κῦρος ὑπισχνεῖται ἡμιόλιον πᾶσι δώσειν οὐ
 πρότερον ἔφερον, ἀντὶ δαρεικοῦ τρία ἡμιδαρεικά τοῦ μη-
 νὸς τῷ στρατιώτῃ· ὅτι δὲ ἐπὶ βασιλέα ἄγοι οὐδὲ ἐνταῦθα
 ἤκουσεν οὐδεὶς ἐν γε τῷ φανερωῷ. ~~Χ~~

• Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα Δ'
 ἐπὶ τὸν Ψάρον ποταμόν, οὗ ἦν τὸ εὖρος τρία πλέθρα. ἐν-
 τεῦθεν ἐξελαύνει σταθμὸν ἓνα παρασάγγας πέντε ἐπὶ τὸν

τοῦ Ἀρταξέρξου. δώδεκα σταθμούς, ἀκριβοῶς δέκα ἐννέα· ψεύδεται ὁ Κῦ-
 ρος, ἵνα μὴ ἀρνηθῶσιν οἱ στρατιῶται. τὴν δίκην, τὴν πρέπουσαν τι-
 μωρίαν.

§ 21. οἱ αἵρετοί = οἱ ἡρημένοι. προσαιτοῦσι = πρὸς τῷ μισθῷ ὃν
 ἐλάμβανον αἰτοῦσι μισθόν (αὔξησιν μισθοῦ). ἡμιόλιον — οὐ πρότερον
 ἔφερον, κατὰ τὸ ἥμισυ περισσότερον τοῦ προτέρου. ἔφερον, ἐλάμβανον· τοῦ
 μηνός, κατὰ μῆνα. τῷ στρατιώτῃ = ἐκάστῳ στρατιώτῃ. ἐνταῦθα = τότε.
 ἐν γε τῷ φανερωῷ, τοῦλάχιστον φανερά.

Δ' Μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ στόλου καὶ ἄλλου στρατοῦ ἑλληνικοῦ εἰς τοὺς
 Ἰσσοὺς, ὁ Κῦρος διελθὼν τὰς πύλας τῆς Κιλικίας καὶ Συρίας ἀφικνεῖται
 εἰς Θάψακον, ὅπου ἀναγγέλλει εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅτι πορεύεται κατὰ τοῦ
 βασιλέως· ἐντεῦθεν μετὰ ἑνδεκα ἡμέρας ἀφικνεῖται εἰς τὸν Ἀράξην ποταμόν.

§ 1 ἐντεῦθεν, ἐκ τῆς Ταρσοῦ. Ψάρον κατὰ τοὺς μετέπειτα Σάρον,
 νῦν δὲ Σεῦχοῦν. Πόραμον νῦν Δζιχάν. εἰς Ἰσσοὺς. ἰδ. 1, 2, 24.

Πύραμον ποταμόν, οὗ ἦν τὸ εὖρος στάδιον. ἐντεῦθεν ἐξ-
 ελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας πεντεκαίδεκα εἰς Ἴσ-
 σούς, τῆς Κιλικίας ἐσχάτην πόλιν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ οἴκου-
 2 μένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας
 τρεῖς· καὶ Κύρῳ παρῆσαν αἱ ἐκ Πελοποννήσου νῆες τριά-
 κοντα καὶ πέντε καὶ ἐπ' αὐταῖς ναύαρχος Πυθαγόρας Λα-
 κεδαιμόνιος. ἡγεῖτο δ' αὐταῖς Ταμῶς Αἰγύπτιος ἐξ Ἐφέ-
 σου, ἔχων ναῦς ἑτέρας Κύρου πέντε καὶ εἴκοσιν, αἷς ἐπο-
 λιόρκει Μίλητον [ὅτε Τισσαφέρνει φίλη ἦν, καὶ συνεπολέμει
 3 Κύρῳ πρὸς αὐτόν]. παρῆν δὲ καὶ Χειρίσοφος Λακεδαιμό-
 νιος ἐπὶ τῶν νεῶν, μετὰπεμπτos ὑπὸ Κύρου, ἐπτακοσίους
 ἔχων ὀπλίτας, ὧν ἐστρατήγει παρὰ Κύρῳ. αἱ δὲ νῆες ὠρ-
 μουν παρὰ τὴν Κύρου σκηνήν. ἐνταῦθα καὶ οἱ παρὰ Ἀθρο-
 κόμα μισθοφόροι Ἕλληνες ἀποστάντες ἦλθον παρὰ Κύρον
 4 τετρακόσιοι ὀπλῖται καὶ συνεστρατεύοντο ἐπὶ βασιλείᾳ. ἐν-
 τεῦθεν ἐξελαύνει σταθμὸν ἓνα παρασάγγας πέντε ἐπὶ πύλας

§ 2. αἱ ἐκ Πελοποννήσου νῆες ἐστάλησαν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς βοήθειαν τοῦ Κύρου. ἐξ Ἐφесου ἐνν. ἤκων. Κύρου = ἀνηκούσας Κύρῳ.

§ 3. Χειρίσοφος ἰδ. 2, 4, 5. μετὰπεμπτos = ὃν Κύρος μετεπέμψατο (προσεκάλεσε). παρὰ τὴν Κύρου σκηνήν ἀντὶ πλεῦσσαι παρὰ τὴν Κύρου σκηνήν ὠρμουν παρ' αὐτῇ. παρὰ Ἀθροκόμα συναπτόεν τῷ ἀποστάτες.

§ 4. ἐπὶ πύλας τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας πρὸλ. Κικέρ ad Fam. 15, 4, Πλίνιον, 5, 18 καὶ τὸν νεώτερον 5, 22. ἦσαν δὲ ταῦτα δύο τεῖχη. Κατὰ Κρυγῆρον τὰ τεῖχη καὶ αἱ πύλαι συνώνυμα. Κάροςος νῦν Μερκῆς - σοῦ παρελθεῖν οὐκ ἦν βία = δὲν ἦτο δυνατόν νὰ περάσῃ τις διὰ τῆς βίας. καθήκοντα = ἐκτεινόμενα ὑπερβεν πρὸς τὸ κατὰ τὸν Ταῦρον μέρος. ἡλίβατοι. (ἄλιψ, ἀλίβας καὶ ἀλίβατος) ὀλισθηραί, ἀπόρημηνοι, ἄβατοι.

τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας. ἦσαν δὲ ταῦτα δύο τεῖχη, καὶ τὸ μὲν ἔσωθεν τὸ πρὸ τῆς Κιλικίας Συνέννεσις εἶχε καὶ Κιλικίων φυλακὴ, τὸ δὲ ἔξω τὸ πρὸ τῆς Συρίας βασιλέως ἐλέγετο φυλακὴ φυλάττειν διὰ μέσου δὲ ρεῖ τούτων ποταμὸς Κάρσος ὄνομα, εὖρος πλέθρου. ἅπαν δὲ τὸ μέσον τῶν τειχῶν ἦσαν στάδιοι τρεῖς· καὶ παρελθεῖν οὐκ ἦν βίχ· ἦν γὰρ ἡ πάροδος στενὴ καὶ τὰ τεῖχη εἰς τὴν θάλατταν καθήκοντα, ὑπερθεῖν δ' ἦσαν πέτραι ἡλίβατοι· ἐπὶ δὲ τοῖς τείχεσιν ἀμφοτέροις ἐφειστήκεσαν πύλαι. ταύτης ἕνεκα 5 τῆς παρόδου Κῦρος τὰς ναῦς μετεπέμψατο, ὅπως ὀπλίτας ἀποβιβάσειεν εἰσω καὶ ἔξω τῶν πυλῶν καὶ βιασάμενος τοὺς πολεμίους παρέλθοι, εἰ φυλάττοιεν ἐπὶ ταῖς Συρίαις πύλαις, ὅπερ ᾤετο ποιήσκειν ὁ Κῦρος τὸν Ἀβροκόμαν, ἔχοντα πολὺ στρατεύμα. Ἀβροκόμας δὲ οὐ τοῦτ' ἐποίησεν, ἀλλ' ἐπεὶ ἤκουσε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα, ἀναστρέψας ἐκ Φοινίκης παρὰ βασιλεῖα ἀπήλαυνεν, ἔχων, ὡς ἐλέγετο, τριάκοντα μυριάδας στρατιᾶς ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ Συ- 6 ρίας σταθμὸν ἓνα παρασάγγας πέντε εἰς Μυριάνδον, πόλιν οἰκουμένην ὑπὸ Φοινίκων ἐπὶ τῇ θαλάττῃ· ἐμπόριον δ' ἦν τὸ χωρίον καὶ ὠρμουν αὐτόθι ὀλκᾶδες πολλαί. ἐν- 7

§ 5. εἰσω καὶ ἔξω τῶν πυλῶν· εἰσω μὲν τὸ πρὸ τῆς Κιλικίας, ἡ εἰσοδος, ἔξω δὲ τὸ πρὸ τῆς Συρίας, ἡ ἔξοδος πρὸς τὴν Συρίαν. εἰ φυλάττοιεν ὑποκ. οἱ πολέμιοι. ἔχοντα, διότι εἶχεν. ἀλλὰ—στρατιᾶς ἡ σύνταξις. ἀλλ' ἐπεὶ ἤκουσε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα ἀναστρέψας ἐκ Φοινίκης ἔχων, ὡς ἐλέγετο, τριάκοντα μυριάδας στρατιᾶς ἀπήλανε παρὰ βασιλεῖα.

§ 6. Μυριάνδον· παρ' αὐτῇ ἐκτίσθη κατόπιν ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ νῦν Ἀλεξανδρέττα. ἐμπόριον—λιμὴν ἐμπορικός. ὀλκᾶδες ἐνν. νῆες, αἱ ἄλλως φορτηγίδες.

§ 7. τὰ πλείστον ἄξια, σκεύη, πράγματα. ὡς μὲν—ἐδόκουν ἡ ἀπόδοσις

ΞΕΝΟΦ. ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ.

ταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ Ξενίας ὁ Ἀρκίης [στρα-
τηγός] καὶ Πασίων ὁ Μεγαρεὺς ἐμβάντες εἰς πλοῖον καὶ
τὰ πλείστου ἄξια ἐνθήμενοι ἀπέπλευσαν, ὥς μὲν τοῖς πλεί-
στοις ἐδόκουν φιλοτιμηθέντες ὅτι τοὺς στρατιώτας αὐτῶν
τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας [ὥς ἀπιόντας εἰς τὴν
Ἑλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα] εἶα Κύρος τὸν
Κλέαρχον ἔχειν. ἐπεὶ δ' ἦσαν ἀφανεῖς, διῆλθε λόγος ὅτι
διώκοι αὐτοὺς Κύρος τριήρεσι· καὶ οἱ μὲν ἠύχοντο ὥς δει-
λοὺς ὄντας αὐτοὺς ληφθῆναι, οἱ δ' ὦκτειρον εἰ ἀλώσαιντο.
8 Κύρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς εἶπεν. « Ἀπολελοί-
πασιν ἡμᾶς Ξενίας καὶ Πασίων· ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπι-
στάσθων ὅτι οὔτε ἀποδεδράκασιν· οἶδα γὰρ ὅποι οἴχονται·
οὔτε ἀποπεφεύγασιν· ἔχω γὰρ τριήρεις ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκεί-
νων πλοῖον· ἀλλὰ μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἔγωγε αὐτοὺς διώ-
ξομαι, οὐδ' ἔρεϊ οὐδεὶς ὥς ἐγὼ ἕως μὲν ἂν παρῇ τις χρῶ-

ένν. ὥς δὲ τισιν ἐδόκουν οὐ διὰ τοῦτο. ὅτι Κύρος — ἔχειν ἢ σύνταξις·
ὅτι (= διότι) Κύρος εἶα τὸν Κλ. ἔχειν τοὺς στρατιώτας αὐτῶν τοὺς
παρὰ Κλ. ἀπελθόντας. [ὥς ἀπιόντας] = ὅπως ἀπίοιεν. [οὐ πρὸς βα-
σιλέα]. ένν. ἰόντας. διῆλθε λόγος, διεδόθη φήμη. ὥς ὄντας, διότι ἦσαν.

§. 8. μέντοι = ὅμως. ἀποδεδράκασιν κυρίως λέγεται ἐπὶ δραπετευόν-
των δούλων. οὐτ' ἀποπεφεύγασιν, οὔτε ἔχουσι φύγῃ, ὥστε νὰ μὴ δύναι
νὰ συλλάβω αὐτοὺς. μὰ τοὺς θεοὺς διὰ τούτου τοῦ ὅρκου ἐπιβεβαιοῦται
τό οὐ διώξομαι. αὐτοὺς, διότι τὸ τις εἰς ὃ ἀναφέρεται· εἶνε περιληπτικόν.
ἰόντων προστ. ὑποκ. Ξενίας καὶ Πασίων. τέχνα παρὰ πεζοῖς συνηθέ-
στερον παῖδες. Τράλλεσι, πόλις ὀχυρὰ τῆς Λυδίας παρὰ τῷ Μαϊάνδρῳ
νῦν καλουμένη Ἀϊδὶν Γκιουζέλ Χισσάρ. φρουρούμενα ὥς ἄψυχα ἀντὶ
φρουρουμένας. ὁ Κύρος, ὥς φαίνεται, χάριν ἀσφαλείας εἶχεν ὥς ὁμή-
ρους· τὰ τέχνα καὶ τὰς γυναῖκας τῶν ἀρχηγῶν τῶν μισθοφόρων. στερή-
σονται παθ. διαθέσεως. τῆς πρόσθετ, διότι ὁ μὲν Ξενίας πρόστατο τοῦ
ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ (1, 2, 1), ὁ δὲ Πασίων ἐστράτευσεν ἐπὶ Μίλητον
ἀρετῆς = ὑπερσείας.

μαι, ἐπειδὴν δὲ ἀπιέναι βούληται, συλλαβὼν καὶ αὐτοὺς
κακῶς ποιῶ καὶ τὰ χρήματα ἀποσυλῶ. ὧ' Ἀλλ' ἰόντων, εἰ-
δότες ὅτι κακίους εἰσὶ περὶ ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς περὶ ἐκείνους.
καίτοι ἔχω γε αὐτῶν καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας ἐν Τράλλεσι
φρουρούμενα· ἀλλ' οὐδὲ τούτων στερήσονται, ἀλλ' ἀπο-
λήφονται τῆς πρόσθεν ἕνεκα περὶ ἐμὲ ἀρετῆς». καὶ ὁ μὲν 9
ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Ἕλληνες, εἴ τις καὶ ἀθυμότερος ἦν
πρὸς τὴν ἀνάστασιν, ἀκούοντες τὴν Κύρου ἀρετὴν ἡδίων
καὶ προθυμότερον συνεπορεύοντο.

Μετὰ ταῦτα Κύρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέτταρας παρα-
σάγγας εἰκοσιν ἐπὶ τὸν Χάλον ποταμόν, ὄντα τὸ εὖρος
πλέθρου, πλήρη δ' ἰχθύων μεγάλων καὶ πραέων, οὓς οἱ
Σύροι θεοὺς ἐνόμιζον καὶ ἀδικεῖν οὐκ εἶων [οὐδὲ τὰς περι-
στεράς]. αἱ δὲ κῶμαι ἐν αἷς ἐσκήνουν Παρυσάτιδος ἦσαν
εἰς ζώνην δεδομένα. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς πέντε 10

§ 9. ἀθυμότερος ἦν, δὲν εἶχε τόσον πολλὴν προθυμίαν. ἀρετὴν, εὐγένειαν μεγαλοφυχίαν. Χάλον· ποταμὸς τῆς Συρίας διαρρέων τὴν Βέροϊαν (Χαλέπιον), νῦν Κουβαῖκ ἢ Κοάκ καλούμενος. πραέων=ἡμέρων. θεοὺς πρβλ. Κτησ. ἀπ. Ἀσσυρ. σελ. 16. Didot. οὐδὲ τὰς περιστεράς ἰδὲ ἐν ἀρχῇ παραλλ. γραφάς· περὶ δὲ τοῦ πράγματος πρβλ. Κτησ. Ἀσσυρ. 1, 5, σελ. 16 Didot. αἱ δὲ κῶμαι Παρυσάτιδος ἦσαν, αἱ πρόσδοι δηλ. τῶν κωμῶν ἀνῆκον εἰς τὴν Παρύσατιν, τὴν μητέρα Ἀρταξέρξου καὶ Κύρου. εἰς ζώνην· οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν ἐδωροῦντο τὰς προσόδους χώρας ἢ πόλεως εἰς τὰς γυναῖκας, ὅπως πορίζωνται τὰ κοσμήματα ἢ ἐνδύματά των. ἰδ. Πλάτ. Ἀлк. 1, σ. 123 6.

§ 10. Δάρδατος ἢ ὄν. Δάρδας, παραπόταμος τοῦ Εὐφράτου. ἦν ὁ παρατ. διότι ὁ συγγραφεὺς ἀποβλέπει εἰς τὸν χρόνον καθ' ὃν τὸ πρῶτον ἐγνώρισεν αὐτά. Βελέστος· ὁ Βέλεσος ἦτο σατράπης τῆς Συρίας μέχρι τῆς ἐλευσεως τοῦ Κύρου. βασιλεία ἐκείντο πιθανῶς ἐπὶ τῆς πόλεως τῆς ἄλλοτε μὲν Βαρβαλισσοῦ, νῦν δὲ καλουμένης Βαλίσ. ὦραι, τοῦ ἔτους

- παρασάγγας τριάκοντα ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ Δάρδατος πο-
 ταμοῦ, οὐ τὸ εὖρος πλέθρου. ἐνταῦθα ἦν τὰ Βελέσους βα-
 σίλεια τοῦ Συρίας ἄρξαντος, καὶ παράδεισος πάνυ μέγας
 καὶ καλός, ἔχων πάντα ὅσα ὦραι φύουσι. Κῦρος δ' αὐτὸν
 11 ἐξέκοψε καὶ τὰ βασίλεια κατέκαυσεν. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει
 σταθμούς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Εὐφρά-
 την ποταμόν, ὄντα τὸ εὖρος τεττάρων σταδίων· καὶ πό-
 λιν αὐτόθι ὠκεῖτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων Θάψακος ὄνομα.
 ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας πέντε καὶ Κῦρος μεταπεμφάμε-
 νος τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς
 ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν εἰς Βαβυλῶνα· καὶ κελεύει
 αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις καὶ ἀναπειθεῖν ἑπε-
 12 σθαι. οἱ δὲ ποιήσαντες ἐκκλησίαν ἀπήγγελλον ταῦτα· οἱ δὲ
 στρατιῶται ἐχαλέπαινον τοῖς στρατηγοῖς, καὶ ἔφασαν αὐ-
 τοὺς πάλαι ταῦτ' εἰδότες κρύπτειν, καὶ οὐκ ἔφασαν ἰέναι,
 ἐὰν μὴ τις αὐτοῖς χρήματα διδῶ, ὅσα περ καὶ τοῖς προ-

δηλ. ἐξέκοψε — κατέκαυσε (= διέταξε νὰ κόψωσι — κατακαύσωσι),
 διότι δὲν ἐτάχθη μετ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπῆλθεν εἰς τὸν βασιλέα.

§ 11. *Εὐφράτην*· ἔχει δύο βραχίονας, ὧν ὁ μὲν νῦν ὀνομάζεται *Μου-
 ράτ-σού*, ὁ δὲ *Φράτ* ἢ *Καρά-σού* (= μελάνυδρος). σταδίων νῦν πλέθρων.
Θάψακος κατὰ τὴν Παλαιὰν Διαθήκην (Βασιλ. Α, 24) λέγεται *Θαψά*
 (Θάψαχ = διάθασις, πέραμα), ὑπὸ δὲ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐλέ-
 γετο Ἀμφίπολις. τὰ ἐρείπια αὐτῆς παρὰ τῇ πόλει *Ρακκᾶ. Βαβυλῶνα*
 (Βαβ-ιλού, Π. Δ. Βαβέλ)· πόλις ἀρχαιοτάτη καθέδρα τῶν Βαβυλωνίων
 βασιλέων καὶ τῶν Περσῶν, ἐκτισμένη ἐφ' ἑκατέρας τῶν ὀχθῶν τοῦ Εὐφρά-
 του· ἐρείπια αὐτῆς παρὰ τῷ *Χιλλέρ*.

§ 12. *ποιήσαντες* = συγκαλέσαντες. εἰδότες, εἰ καὶ ἐγνώριζον. *τις*
ἀόριστον τὸ ὑποκ. ὅπως ἡ ἔννοια καταστή ἑνική. *τοῖς προτέροις* ἰδ. 1,
 1, 2. *οὐκ ἰόντων* (εἰ καὶ δὲν ἐπορεύοντο) ἀντὶ ἰούσι, διότι ἀναφέρεται
 εἰς τὸ αὐτοῖς.

τέροις μετὰ Κύρου ἀναβᾶσι [παρὰ τὸν πατέρα τοῦ Κύρου], καὶ ταῦτα οὐκ ἐπὶ μάχην ἰόντων, ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ πατρὸς Κύρον. Ταῦτα οἱ στρατηγοὶ Κύρῳ ἀπήγγε- 13
λον· ὁ δ' ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἐκάστῳ δῶσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς, ἐπὴν εἰς Βαβυλῶνα ἤκωσι, καὶ τὸν μισθὸν ἐντελῇ μέχρι ἂν καταστήσῃ τοὺς Ἑλληνας εἰς Ἰωνίαν πάλιν. τὸ μὲν δὴ πολὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ οὕτως ἐπείσθη. Μένων δὲ πρὶν δῆλον εἶναι τί ποιήσουσιν οἱ ἄλλοι στρατιῶται, πό- 14
τερον ἔφονται Κύρῳ ἢ οὐ, συνέλεξε τὸ αὐτοῦ στράτευμα χωρὶς τῶν ἄλλων καὶ ἔλεξε τάδε. «Ἄνδρες, ἐάν μοι πει- 14
σθῇτε, οὔτε κινδυνεύσαντες οὔτε πονήσαντες τῶν ἄλλων πλέον προτιμήσεσθε στρατιωτῶν ὑπὸ Κύρου. τί οὖν κε-
λεύω ποιῆσαι; νῦν δεῖται Κύρος ἐπεσθαι τοὺς Ἑλληνας ἐπὶ βασιλέα· ἐγὼ οὖν φημι ὑμᾶς χρῆναι διαβῆναι τὸν Εὐ-
φράτην ποταμὸν πρὶν δῆλον εἶναι, ὅτι οἱ ἄλλοι Ἑλληνες ἀποκρινοῦνται Κύρῳ. ἦν μὲν γὰρ ψηφίσωνται ἐπεσθαι, 15

§ 13. μνᾶς, ἐκάστη μνᾶ εἶχε δραχμὰς ἑκατὸν· ταύτας ἔμελλε νὰ δώσῃ ὁ Κύρος πλὴν τοῦ μισθοῦ ὡς δῶρον. ἐντελῇ, ἕνα δηλ. καὶ ἡμισυν δαρεϊκόν. καταστήσῃ, φέρῃ. τὸ πολὺ = οἱ πλείονες. οὕτως, ταῖς πέντε μναῖς.

§ 14. πλέον κοινὸν τῷ κινδυνεύσαντες, πονήσαντες καὶ προτιμήσεσθε, ὅπερ παθ. διαθέσεως. ἐπεσθαι τοὺς Ἑλλ. ἐπὶ βασιλέα = ἐπομένους αὐτῷ τοὺς Ἑλλ. ἵνα ἐπὶ βασιλέα.

§ 15. ἦν μὲν — ἦν δὲ ἐπαναφορά. ὑμεῖς δόξετε — εἴσεται Κύρος = ὅτι δόξετε — χάριν εἴσεται Κύρος. ὥς — οὖσι, διότι εἴσθε. ἐπίσταται ἕνν. χάριν εἰδέναι καὶ ἀποδοῦναι. εἴ τις καὶ ἄλλος (= ὑπὲρ πάντα ἄλλον) ἕνν. ἐπίσταται. ἀποψηφίσωνται (= μὴ ψηφίσωνται) ἕνν. ἐπεσθαι. ὥς πειθομένοις αἰτιολογεῖ τὸ πιστοτάτοις. ἄλλον οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ τεύξεσθαι ἐξαρθῶσιν (πρβλ. Θουκ. 7, 15, 2), οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι καθ' ἑλ-
ξιν ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ οὐτινος· ἡ σύνταξις· καὶ οἶδα ὅτι ὡς φίλου Κύρου τεύξεσθαι ἄλλου, οὐτινος ἂν δέησθε.

- ὕμεῖς δόξετε αἵτιοι εἶναι ἄρξαντες τοῦ διαβαίνειν, καὶ ὡς
 προθυμοτάτοις οὖσιν ὑμῖν χάριν εἴσεται Κύρος καὶ ἀπο-
 δώσει· ἐπίσταται δ' εἴ τις καὶ ἄλλος· ἦν δὲ ἀποψηφίσων-
 ται οἱ ἄλλοι, ἄπιμεν μὲν ἅπαντες τοῦμπαλιν, ὑμῖν δὲ ὡς
 μόνοις πειθόμενοις πιστοτάτοις χρήσεται καὶ εἰς φρούρια
 καὶ εἰς λοχαγίας, καὶ ἄλλου οὔτινος ἂν δέησθε οἶδα ὅτι
 16 ὡς φίλοι τεύξεσθε Κύρου». ἀκούσαντες ταῦτα ἐπείθοντο καὶ
 διέβησαν πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι. Κύρος δ' εἶπε
 ἦσθετο διαβεβηκότας, ἦσθη τε καὶ τῷ στρατεύματι πέμ-
 ψας Γλοῦν εἶπεν «ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ·
 ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε ἐμοὶ μελήσει, ἢ μηκέτι
 71 με Κύρον νομίζετε». οἱ μὲν δὴ στρατιῶται ἐν ἐλπίσι με-
 γάλαις ὄντες ἠύχοντο αὐτὸν εὐτυχῆσαι, Μένωνι δὲ καὶ
 δῶρα ἐλέγετο πέμψαι μεγαλοπρεπῶς. ταῦτα δὲ ποιήσας
 διέβαινε· συνείπετο δὲ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα αὐτῷ ἅπαν.
 καὶ τῶν διαβαίνόντων τὸν ποταμὸν οὐδεὶς ἐβρέχθη ἄνω-
 18 τέρω τῶν μαστῶν [ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ]. οἱ δὲ Θαψακηνοὶ

§ 16. ἐπείθοντο καὶ διέβησαν = πεισθέντες διέβησαν. Γλοῦν· ἦτο υἱὸς Ταμῶ τοῦ Αἰγυπτίου, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου προσελθὼν τῷ Ἀρταξέρξει κατέλαβε μέγα ἀξίωμα (Πολ. 7, 20. Διδό. 14, 35 καὶ 15, 3). ἤδη = νῦν. ἐπαινέσετε παρ' Ἀττικοῖς συνηθέστερος ὁ μέσος τύπος. ἢ μηκέτι = εἰ δὲ μὴ = ἢ εἰ μὴ ἐμοὶ μελήσει, μηκέτι.

§ 17. ἐν ἐλπίσιν ὄντες = ἐλπίζοντες. μεγαλοπρεπῶς = μεγαλοπρεπῆ· τὸ ἄλλο, πλὴν τῶν τοῦ Μένωνος καὶ τὸ ἄλλο.

§ 18. οὐ — διαβατὸς γένοιτο. τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ Λουκούλλου (Πλουτ. Λουκ. 24). ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος διέβη αὐτὸν διὰ πλοίων. εἰ μὴ τότε (= πλὴν τότε) ἐνν. ἐγένετο. πλοίοις ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πεζῇ. θεῖον, σημείον· ἢ σύνταξις· τὸ διαβατὸν γενέσθαι πεζῇ καὶ σαφῶς ἐποχωρῆσαι τὸν ποταμὸν Κύρῳ ὡς βασιλεύσονται ἐδόκει θεῖον εἶναι.

ἔλεγον ὅτι οὐπώποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο πεζῇ εἰ μὴ τότε, ἀλλὰ πλοίοις, ἃ τότε Ἀβροκόμας προῖων κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κύρος διαβῇ. ἐδόκει δὴ θεῖον εἶναι καὶ σαφῶς ὑποχωρῆσαι τὸν ποταμὸν Κύρῳ ὥς βασιλεύσονται. ~~Κ~~ντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Συρίας σταθμοὺς ἑννέα 19 παρασάγγας πεντήκοντα· καὶ ἀφικνοῦνται πρὸς τὸν Ἀράξην ποταμὸν. ἐνταῦθα ἦσαν κῶμαι πολλαὶ μεστὰι σίτου καὶ οἴνου, ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. ~~Κ~~ντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Ἀραβίας τὸν Εὐφράτην πο- Ε' ταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων σταθμοὺς ἐρήμους πέντε παρασάγγας τριάκοντα καὶ πέντε. ἐν τούτῳ δὲ τῷ τόπῳ ἦν μὲν ἡ γῆ πεδῖον ἅπαν ὁμαλὲς ὥσπερ θάλαττα, ἀψιnthίου δὲ πληρεῖς· εἰ δέ τι καὶ ἄλλο ἐνῆν ὕλης ἢ καλῶμου, ἅπαντα ἦσαν εὐώδη ὥσπερ ἀρώματα· δένδρον δ' οὐδὲν ἐνῆν, θηρία δὲ παντοῖα, πλεῖστοι ὄνοι ἄγριοι, πολλαὶ δὲ στρουθοὶ 2

§ 19. Ἀράξην, παραπόταμος τοῦ Εὐφράτου ὑπὸ μὲν Στράβωνος καὶ ἄλλων καλούμενος Ἀθόρ[ρ]ας, νῦν δὲ Λαθόρ. μεστὰι σίτον καὶ οἶνον, νῦν οὐχί τοσοῦτον εὐφορος ἕνεκα τῆς βαρβαρότητος. ἐπεσιτίσαντο, ἔλαβον τροφάς, διότι ἐξέλιπον ἐκεῖναι ὥς εἶχον.

Ε' Ἐλθόντες εἰς Κορσωτὴν ἀφικνοῦνται διὰ χώρας ἐρήμου εἰς Πύλας. ἐνταῦθα τὴν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἐγερθεῖσαν ἔριν καταπαύει ὁ Κύρος.

§ 1. Ἀραβίας· τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς Μεσοποταμίας οὕτω καλεῖται, ὅπου καὶ νῦν ἔτι κατοικοῦσιν Ἀραβες σκηνῖται. ἐρήμους, ἀκατοικήτους. ἅπαν = ὅλως. ὕλης (δένδρων) ἐκ τοῦ τι. ἅπαντα ἀντὶ ἅπαν, ἐπεὶ δὴ τὸ τι περιληπτικόν.

§ 2. θηρία ἐνν. ἐνῆν. πλὴν τῶν στρουθοκαμήλων, λέγει ὁ Λαυάρδος, καὶ νῦν ὑπάρχουσιν αἱ ὠτίδες (ἀγριογάλλοι), οἱ ἄγριοι ὄνοι καὶ αἱ δορκάδες. στρουθοὶ = στρουθοκάμηλοι. δορκάδες, ζαριάδια. πολὺ συναπτόν τῷ θᾶπτον. διαστάντες, χωρισθέντες, κατ' ἀποστάσεις ταχθέντες,

[αἱ μεγάλαι]· ἐνῆσαν δὲ καὶ ὠτίδες καὶ δορκάδες· ταῦτα δὲ τὰ θηρία οἱ ἵπποις ἐνίοτε ἐδίωκον. καὶ οἱ μὲν ὄνοι ἐπεὶ τις διώκοι, προδραμόντες ἂν ἕστασαν· πολὺ γὰρ τῶν ἵπων ἔτρεχον θᾶπτον· καὶ πάλιν, ἐπεὶ πλησιάζοιεν οἱ ἵπποι ταῦτόν ἐποιοῦν, καὶ οὐκ ἦν λαβεῖν, εἰ μὴ διαστάντες οἱ ἵπποις θηρῶεν διαδεχόμενοι. τὰ δὲ κρέα τῶν ἀλισκομένων
 3 ἦν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλώτερα δέ. στρουθὸν δὲ οὐδεὶς ἔλαβεν· οἱ δὲ διώξαντες τῶν ἱππέων ταχὺ ἐπαύοντο· πολὺ γὰρ ἀπεσπᾶτο φεύγουσα, τοῖς μὲν ποσὶ δρόμῳ, ταῖς δὲ πτέρυξιν αἵρουσα, ὥσπερ ἰστίῳ χρωμένη· τὰς δὲ ὠτίδας ἂν τις ταχὺ ἀνιστῇ ἔστι λαμβάνειν· πέτονται γὰρ βραχὺ ὥσπερ πέρδικες καὶ ταχὺ ἀπαγορεύουσι.
 4 τὰ δὲ κρέα αὐτῶν ἥδιστα ἦν. πορευόμενοι δὲ διὰ ταύτης τῆς χώρας ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Μάσκαν ποταμόν, τὸ εὖρος πλεθριαῖον. ἐνταῦθα ἦν πόλις ἐρήμη, μεγάλη, ὄνομα δ' αὐτῇ Κορσωτὴ· περιερρεῖτο δ' αὕτη ὑπὸ τοῦ Μάσκα

ὅπως ὁ εἰς διαδέχεται τὸν ἄλλον (πρβλ. Ἀρρ. Κυν. 24, 2). τοῖς ἐλαφείοις, κρέασιν.

§ 3. ἔλαβεν = συνέλαβεν. ἀπεσπᾶτο = ἀπεμακρύνετο. τοῖς μὲν ποσὶ κλπ. ἢ σύνταξις· τοῖς μὲν ποσὶ χρωμένη δρόμῳ (= τρέχουσα), ταῖς δὲ πτέρυξιν χρωμένη ὥσπερ ἰστίῳ αἵρουσα αὐτὰς (= ὡς ἦρεν). ἂν τις ταχὺ ἀνιστῇ, ἂν τις ταχέως σηκῶνῃ καὶ μὴ ἀφῖνῃ νὰ ξεκουράζονται. ὁμοίως καὶ νῦν λέγομεν τὸ σηκώνειν ἐπὶ τῶν περιστέρων. πέρδικες γένους κοινού. ἀπαγορεύουσι, κουράζονται.

§ 4. ἥδιστα, γλυκύτατα. νοστιμώτατα. Μάσκαν παραπόταμος τοῦ Εὐφράτου· κατὰ τοὺς περιηγητὰς ἐνταῦθα οὐδεὶς ποταμὸς νῦν ὑπάρχει, ἀλλὰ διῶρυξ σχηματίζουσα τὴν νῆσον Βερδὴν καλουμένην, ἐφ' ἧς σφύζονται λείψανα ἀρχαίων οἰκοδομῶν, ἕως τῆς Κορσωτῆς, ἣτις νῦν Ἰρζάχ ἢ Βερδὴ καλεῖται. κύκλῳ ἐκ τῶν πλεονόντων μερῶν, διότι μέρος αὐτῆς περιερρεῖτο ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου (πρβλ. 4, 7, 2. 7, 7, 14).

κύκλῳ. ἔνταυθ' ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. ἔντευθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς ἐρήμῳς τρισκαίδεκα παρα- 5
 σάγγας ἐνενήκοντα τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων,
 καὶ ἀφικνεῖται ἐπὶ Πύλας. ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ
 τῶν ὑποζυγίων ἀπώλετο ὑπὸ λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος
 οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλὴ ἦν ἅπασα ἡ χώρα·
 οἱ δὲ ἐνοικοῦντες ὄνους ἀλέτας παρὰ τὸν ποταμὸν ὀρύτ-
 τοντες καὶ ποιοῦντες εἰς Βαβυλῶνα ἤγον καὶ ἐπώλουν καὶ
 ἀνταγοράζοντες σῖτον ἔζων· τὸ δὲ στράτευμα ὁ σῖτος ἐπέ- 6
 λιπε, καὶ πρίσθαι οὐκ ἦν εἰ μὴ ἐν τῇ Λυδίᾳ ἀγορᾷ ἐν
 τῷ Κύρου βαρβαρικῷ, τὴν καπίθην ἀλεύρων ἢ ἀλφίτων
 τεττάρων σίγλων. ὁ δὲ σίγλος δύναται ἐπτὰ ὀβολοὺς καὶ
 ἡμιωθόλιον Ἀττικῶς· ἡ δὲ καπίθη δύο χοίνικας Ἀττικᾶς
 ἐχώρει. κρέα οὖν ἐσθίοντες οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο. ἦν 7

§ 5. Πύλας, στενὸν δι' οὗ εἰσέρχεται τις εἰς τὴν Βαβυλωνίαν· κατὰ τι-
 νας ἦτο μέρος τοῦ Μηδικοῦ τεύχους τοῦ προφυλάττοντος τὴν χώραν ἀπὸ
 τῆς ἐπιδρομῆς τῶν πρὸς βορρᾶν οἰκούντων λαῶν. ἄλλο ἐνταῦθα ἐπὶ δια-
 φόρου μὲν τὸ εἶδος, ὁμοίου δὲ τὸ γένος. ψιλὴ = ἄδενδρος. ὄνους ἀλέ-
 τας, μυλοπέτρας· αὗται ἦσαν δύο, ὧν ἡ μὲν κάτωθεν καλεῖται ὑπὸ τῶν
 ἀρχαίων *μύλος* ἢ *τράπεζα*, ἡ δὲ ἄνωθεν *ὄνος*. ποιοῦντες = κατεργαζό-
 μενοι. ἀνταγοράζοντες = τῷ τῶν ὄνων τιμῆματι ἀγοράζοντες.

§ 6. ἐπέλιπε, ἐσώθηκε. Λυδία ἀγορᾷ· οὕτω καλεῖται, διότι Λυδοὶ
 ἀπετέλουν αὐτὴν (πρβλ. Ἡροδ. 1, 155, 157). *τὴν καπίθην*· μέτοον
 Περσικὸν χωροῦν δύο χοίνικας Ἀττικᾶς· ἐκάστη χοῖνις = 324 δραμίαις.
ἀλεύρων ἢ ἀλφίτων· τὰ μὲν ἐκ τῶν κριθῶν ἄλφιστα, τὰ δὲ ἐκ τῶν πυρῶν
 (=σίτου) ἄλευρα καλοῦνται (πρβλ. Πλ. Πολ. 2, 372, 6'), σίγλων
 ἕκαστος = 7 1/2 Ἀττ. ὀβολοῖς ἢ δραχ. 1, 25. δύναται, ἰσοδυναμεῖ. κρέα
 ἐσθίοντες — διεγίγνοντο, τρώγοντες κρέας ἢ μὲ κρέας περνοῦσαν.

§ 7. ἦν — οὗς = τινάς. ἢ πρὸς ὕδωρ — διατελέσαι (ἐνν. τὴν ὁδόν)
 ἢ πρὸς χιλόν, νὰ φθάσῃ εἰς μέρος ἔχον ὕδωρ ἢ χλωρὸν χόρτον διὰ τὰ
 ζῶα. στενοχωρίας· ὁ Ἀἰνσδόρθιος λέγει ὅτι ἡ χώρα ἐνταῦθα εἶνε πλη-

δὲ τούτων τῶν σταθμῶν οὐς πᾶν μακροὺς ἤλαυνεν, ὁπότε ἢ πρὸς ὕδωρ βούλοιτο διατελέσαι· ἢ πρὸς χιλόν. καὶ δὴ ποτε στενοχωρίας καὶ πηλοῦ φανέντος ταῖς ἀμάξαις δυσπορεύτου ἐπέστη ὁ Κύρος σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἀρίστοις καὶ εὐδαιμονεστάτοις καὶ ἔταξε Γλοῦν καὶ Πίγρητα λαβόντας
 8 τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ συνεκδιβάλλειν τὰς ἀμάξας. ἐπεὶ δ' ἐδόκουν αὐτῷ σχολαίως ποιεῖν, ὥσπερ ὀργῇ ἐκέλευσε τοὺς περὶ αὐτὸν Πέρσας τοὺς κρατίστους συνεπισπεῦσαι τὰς ἀμάξας. ἔνθα δὴ μέρος τι τῆς εὐταξίας ἦν θεάσασθαι. ἀρίφαντες γὰρ τοὺς πορφυροῦς κἀνδύς ὅπου ἔτυχεν ἕκαστος ἐστηκώς, ἵεντο ὥσπερ ἂν δράμοι τις περὶ νίκης καὶ μάλα κατὰ πρανοῦς γηλόφου, ἔχοντες τοὺς τε πολυτελεῖς χιτῶνας καὶ τὰς ποικίλας ἀναξυρίδας, ἔνιοι δὲ καὶ στρεπτοὺς περὶ τοῖς τραχήλοις καὶ ψέλια περὶ ταῖς χερσίν· εὐθύς δὲ σὺν τούτοις εἰσπηδήσαντες εἰς τὸν πηλὸν θάπτον ἢ ὥς τις ἂν ᾤετο μετεώρους ἐξεκόμισαν τὰς ἀμά-

ρης λόφων καὶ στενῶν καὶ λίαν δύσβατος. φανέντος—δυσπορεύτου, ὅτε ἐπαρουσιάσθη—δυσδιάβατον μέρος. ἀρίστοις=κρατίστοις=τοῖς εὐγενέσιν. εὐδαιμονεστάτοις=τοῖς πλουσιωτάτοις. ἔταξεν=ἐπέταξεν.

§ 8. σχολαίως=βραδέως. ὥσπερ ὀργῇ (=ὑποκρινόμενος ὅτι ἦτο ὀργισμένος) συναπτόν τῷ ἐκέλευσε. συνεπισπεῦσαι=συνεπισπεύσαντας ἐκδιβάσαι τὰς ἀμάξας. ἔνθα δὴ=τότε δὴ. τῆς εὐταξίας=τῆς πειθαρχίας τοὺς πορφυροῦς κἀνδύς· ὁ κἀνδύς ἔνδυμα Περσικόν, φορούμενον ἄνωθεν τοῦ χιτῶνος, ἔχον μακρὰς χειρίδας καὶ ὁμοιάζον πρὸς τὰ τῶν ἱερέων ἀντεριά· εἶχε χρῶμα ὁ μὲν τῶν βασιλέων ἀλιπόρφυρον, ὁ δὲ τῶν μεγιστάνων πορφυροῦν ('Ονομ. Πολ. 7, 58). ἵεντο=ὤρμων. περὶ νίκης, προκειμένου περὶ νίκης. καὶ μάλα κατὰ πρανοῦς=καὶ κατὰ μάλα πρανοῦς (=κατωφεροῦς). πολυτελεῖς χιτῶνας=πορφυροῦς. ἀναξυρίδας, βραχία, τσαχιζίρια (τουρκ.). ἢ ὥς ἂν τις ᾤετο, παρ' ὅσον θὰ ἐπίστευέ τις. μετεώρους σηκώσαντες στὰ χεῖρια.

ξας. τὸ δὲ σύμπαν δῆλος ἦν Κῦρος ὡς σπεύδων πᾶσαν τὴν ὁδὸν καὶ οὐ διατρίβων ὅπου μὴ ἐπισιτισμοῦ ἕνεκα ἢ τινος ἄλλου ἀναγκαίου ἐκαθέζετο, νομίζων, ὅσῳ μὲν ἂν θάττον ἔλθοι, τοσούτῳ ἀπαρασκευοτέρῳ βασιλεῖ μαχεῖσθαι, ὅσῳ δὲ σχολαίτερον, τοσούτῳ πλέον συναγείρεσθαι βασιλεῖ στρατευμα, καὶ συνιδεῖν δ' ἦν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν ἡ βασιλείως ἀρχὴ πλήθει μὲν χώρας καὶ ἀνθρώπων ἰσχυρὰ οὔσα, τοῖς δὲ μήκεσι τῶν ὁδῶν καὶ τῷ διεσπᾶσθαι τὰς δυνάμεις ἀσθενής, εἴ τις διὰ ταχέων τὸν πόλεμον ποιοῖτο. πέραν δὲ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ κατὰ τοὺς ἐρή- 10 μους σταθμοὺς ἦν πόλις εὐδαίμων καὶ μεγάλη, ὄνομα δὲ Χαρμάνδη· ἐκ ταύτης οἱ στρατιῶται ἡγόραζον τὰ ἐπιτή-

§ 9. τὸ δὲ σύμπαν = ἐν γένει. ὅπου μὴ = ἐκτὸς ἐκεῖ ὅπου. ἢ τινος ἄλλου ἀναγκαίου, ἕνεκα δηλ. τοῦ δυσβάτου τῆς χώρας ἢ ἕνεκα ἄλλου οἰοῦντοτε ἀπροόπτου κωλύματος. νομίζων = ἐπειδὴ ἐνόμιζεν. ἀπαρασκευοτέρῳ, ὀλιγώτερον παρεσκευασμένῳ. σχολαίτερον (= βραδύτερον) ἔνν. ἔλθοι. καὶ συνιδεῖν δ' ἦν — ἡ βασιλείως ἀρχὴ ἀνακολούθως ἀντὶ καὶ συνιδεῖν δ' ἦν — τῇ βασιλείως ἀρχῇ — ἰσχυρὰν οὔσαν ἢ καὶ δῆλη δ' ἦν — ἡ βασιλείως ἀρχὴ (= τὸ κράτος). πλήθει μὲν χώρας καὶ ἀνθρώπων, διὰ τὴν ἑκτασιν μὲν τῆς χώρας καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων. τοῖς μήκεσι τῶν ὁδῶν καὶ τῷ διεσπᾶσθαι τὰς δυνάμεις, διὰ τὸ μήκος τῶν ὁδῶν καὶ διότι αἱ δυνάμεις ἦσαν διηρημέναι.

§ 10. Χαρμάνδη κατὰ τινος μὲν εἶνε ἢ ὑπὸ Ἡροδ. (1, 179) μνημονευομένη Ἰς, νῦν δὲ λίτ καλουμένη, κατ' ἄλλους ἢ νῦν Ραμιάδη. διφθέρας ἃς εἶχον (πρβλ. Ἀρρ. Ἀν. 3, 29). καὶ νῦν, ὡς λέγει ὁ Λαυάρδος, οἱ κάτοικοι τῆς Μεσοποταμίας δέρματα ζώων (διφθέρας) συρράπτοντες στερεῶς κατασκευάζουσι σχεδίας κελλῆκ ὑπ' αὐτῶν καλουμένας. κόφρου = ξηροῦ. συνῆγον, ἐδίπλωνον. καὶ συνέσπων ὡς μὴ ἄπτεσθαι τῆς κάρφης τὸ ἔδωρ, συνέρραπτον ὥστε νὰ μὴ εἰσδύῃ τὸ ὕδωρ καὶ βρέχῃ τὸ χόρτον. τῆς βαλάνου — τοῦ φοίνικος· βάλανος λέγεται ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τοῦ σχήματος ὁ καρπὸς τοῦ φοίνικος, ὁ χουρμῆς. περὶ οὗνοῦ ἰδ. Διοσκ. 5, 40. τοῦτο ἀντὶ αὐτῆ ὥσει προηγίτο ἢ λέξις φυτόν.

- δεια, σχεδίαις διαβαίνοντες ὧδε. διφθέρας ἅς εἶχον στε-
γάρματα ἐπίμπλασαν χόρτου κούφου, εἴτα συνῆγον καὶ
συνέσπων, ὥς μὴ ἄπτεσθαι τῆς κάρφης τὸ ὕδωρ· ἐπὶ τού-
των διέβαινον καὶ ἐλάμβανον τὰ ἐπιτήδεια, οἶνόν τε ἐκ
τῆς βαλάνου πεποιημένον τῆς ἀπὸ τοῦ φοίνικος καὶ σίτον
11 μελίνης· τοῦτο γὰρ ἦν ἐν τῇ χώρᾳ πλεῖστον. ἀμφιλεζάν-
των δέ τι ἐνταῦθα τῶν τε Μένωνός του στρατιωτῶν καὶ
τῶν Κλεάρχου ὁ Κλέαρχος κρίνας ἀδικεῖν τὸν τοῦ Μένω-
νος πληγὰς ἐνέβαλεν· ὁ δὲ ἐλθὼν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ στρα-
τεύμα ἔλεγεν. ἀκούσαντες δὲ οἱ στρατιῶται ἐχαλέπαινον
12 καὶ ὠργίζοντο ἰσχυρῶς τῷ Κλεάρχῳ, τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ
Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐκεῖ
κατασκεψάμενος τὴν ἀγορὰν ἀφιππεύει ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ
σκηνὴν διὰ τοῦ Μένωνος στρατεύματος σὺν ὀλίγοις τοῖς
περὶ αὐτόν· Κῦρος δὲ οὐπὼ ἦκεν, ἀλλ' ἔτι προσήλαυνε·
τῶν δὲ Μένωνος στρατιωτῶν ξύλα σχίζων τις ὥς εἶδε
Κλέαρχον διελαύνοντα, ἵησι τῇ ἀξίνῃ· καὶ οὗτος μὲν αὐ-
τοῦ ἤμαρτεν· ἄλλος δὲ λίθῳ καὶ ἄλλος, εἴτα πολλοί,
13 κραυγῆς γενομένης. ὁ δὲ καταφεύγει εἰς τὸ ἑαυτοῦ στρα-

§ 11. ἀμφιλεζάντων = φιλονεικησάντων. τῶν τε Μένωνός του ἡ
σύνταξις ἀμφιλεζάντων του (τινός) τῶν Μένωνος στρατιωτῶν καὶ του
τῶν Κλεάρχου. πληγὰς ἐνέβαλε ἢ ἐνέτειρε (2, 4, 11) = ἔδαιρεν.
ὁμοίως καὶ νῦν ἐπὶ ἀφθόνων πληγῶν λέγομεν τοῦ ἔρριξε (ἔρριψε) ξύλο.
ἰσχυρῶς = πολύ.

§ 12. διάβασιν = εἰς τὸν τόπον ἔνθα διέβαινον τὸν ποταμόν. πρβλ.
ἐκθασίς (4, 1, 20), ὑπερβολή (4, 1, 21), εἰσβολή (1, 2, 21). ἀφιπ-
πεύει = ἀπέρχεται ἑφιππος. ἵησι τῇ ἀξίνῃ, ὁρμᾷ νὰ κτυπήσῃ αὐτόν με-
τὴν ἀξίνην (τσεκούρι). καὶ ἄλλος = καὶ κατόπιν ἄλλος.

§ 13. εἰς τὰ ὄπλα = ἵεναι εἰς τὰ ὄπλα. τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γό-

τευμα, καὶ εὐθὺς παραγγέλλει εἰς τὰ ὄπλα· καὶ τοὺς μὲν ὀπλίτας αὐτοῦ ἐκέλευσε μείναι τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γόνατα θέντας, αὐτὸς δὲ λαβὼν τοὺς Θοῤῃκας καὶ τοὺς ἱππέας οἱ ἦσαν αὐτῷ ἐν τῷ στρατεύματι πλείους ἢ τετραράκοντα, τούτων δὲ οἱ πλείστοι Θοῤῃκες, ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς Μένωνος, ὥστ' ἐκείνους ἐκπεπληχθαι καὶ αὐτὸν Μένωνα, καὶ τρέχειν ἐπὶ τὰ ὄπλα· οἱ δὲ καὶ ἔστασαν ἀποροῦντες τῷ πράγματι. • Δὲ Πρόξενος— ἔτυχε γὰρ ὕστερος προσ- 14
 ἰων καὶ τάξις αὐτῷ ἐπομένη τῶν ὀπλιτῶν— εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὄπλα καὶ ἔδεῖτο τοῦ Κλεάρχου μὴ ποιεῖν ταῦτα. ὁ δ' ἐχαλέπαινε ὅτι αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος καταλευσθῆναι πρῶτος λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος, ἐκέλευέ τε αὐτὸν ἐκ τοῦ μέσου ἐξίστασθαι. ἐν 15
 τούτῳ δὲ ἐπῆρει καὶ Κῦρος καὶ ἐπύθετο τὸ πρᾶγμα· εὐθὺς δ' ἔλαβε τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας καὶ σὺν τοῖς παροῦσι τῶν πιστῶν ἤκεν ἐλαύνων εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει τᾷδε. «Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες Ἕλληνες, 16

νατα θέντες, ὅπως ὧσιν ἑτοιμοὶ νὰ ἐπιτεθῶσιν ἅμα τῷ προστάγματι. πρβλ. Πολ. 11, 1, 2. οἱ δέ, τινὲς δὲ τῶν τοῦ Μένωνος.

§ 14. τάξις εἶχε δύο λόχους, ὧν ἕκαστος ἄνδρας ἑκατόν. ἰδ. 6, 5, 11. ἔθετο τὰ ὄπλα. τὸ τίθεσθαι τὰ ὄπλα λέγεται ἢ ἐπὶ ἀπλῆς παρατάξεως ἢ ἐπὶ παρατάξεως εἰς μάχην ὡς ἐνταῦθα ἢ ἐπὶ στρατοπεδεύσεως πρὸς ἄριστον ἢ ἀνάπαυσιν ἅμα τῷ παραγγέλματι τούτῳ ἢ μὲν ἀσπίς ἐστηρίζετο ἐπὶ κιλίσαντος, τὸ δὲ δόρυ ἐνεπήγνυτο εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ σαυρωτῆρος. ὀλίγου δεήσαντος, ἂν καὶ παρ' ὀλίγον νά. πάθος, προσβολήν. ἐξίστασθαι, ν' ἀπομακρυνθῇ.

§ 15. τὰ παλτὰ, δύο δόρατα, ἅπερ ἔφερον οἱ Πέρσαι, ὅπως τὸ μὲν ῥίπτωσι, τὸ δὲ μεταχειρίζονται. ἰδ. πίν. 6' εἰκ. 18. πρβλ. Κυρ. Παιδ. 1, 2, 9.

§ 16. καὶ οἱ ἄλλοι = καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι. κατακεκόφθαι· ὁ τετελ.

οὐκ ἴστε ὅ,τι ποιεῖτε. εἰ γὰρ τινα ἀλλήλοις μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ὕστερον· κακῶς γὰρ τῶν ἡμετέρων ἐχόντων πάντες οὗτοι οὓς ὁράτε βάρβαροι πολεμιώτεροι
 17 ἡμῖν ἔσονται τῶν παρὰ βασιλεῖ ὄντων». ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέαρχος ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο· καὶ παυσάμενοι ἀμφότεροι κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα.

ζ' Ἐντεῦθεν προιόντων ἐφαίνετο ἵχνη ἵππων καὶ κόπρος· εἰκάζετο δ' εἶναι ὁ στίβος ὡς δισχιλίων ἵππων. οὗτοι προιόντες ἔκασον καὶ χιλὸν καὶ εἴ τι ἄλλο χρήσιμον ἦν. Ὀρόντας δὲ Πέρσης ἀνὴρ γένει τε προσήκων βασιλεῖ καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν ἐπιβουλεύει
 2 Κύρῳ καὶ πρόσθεν πολεμήσας, καταλλαγεῖς δέ. οὗτος Κύρῳ εἶπεν, εἰ αὐτῷ δοῖη ἱππέας χιλίους, ὅτι τοὺς προκατακόντας ἱππέας ἢ κατακάνοι ἂν ἐνεδρεύσας ἢ ζῶντας

μέλλων τὸ ἀναμφίβολον τῆς πραγματοποιήσεως δηλοῖ. *βάρβαρος* = πάντες οὗτοι οἱ βάρβαροι, οὓς.

§ 17. ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο, συνῆλθεν ἀπὸ τῆς ὀργῆς εἰς ἣν εὗρίσκετο. κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα, ἐστρατοπέδευσαν καὶ ἡσύχασαν ἰδ. § 14.

ζ' Ἐπιβουλὴ Ὀρόντου κατὰ Κύρου καὶ καταδίχῃ αὐτοῦ εἰς θάνατον.

§ 1. προιόντων, ἐν ᾧ προσχώρουν. ὁ στίβος, τὰ πατήματα· ἡ λέξις περιληπτική· ἡ σύνταξις· ὁ στίβος εἰκάζετο εἶναι στίβος ὡς δισχιλίων ἵππων. οὗτοι ἀπὸ τοῦ ἵππων νοητέον οἱ ἱππεῖς. γένει προσήκων = συγγενῆς. ἐν τοῖς ἀρίστοις περιεκτικώτερον ἢ ἐὰν ἦτο ἀριστος. καὶ πρόσθεν πολεμήσας, καταλλαγεῖς δέ, ὅστις καὶ πρότερον εἶχε πολέμησιν, ἀλλ' εἶχε συμφιλιωθῇ.

§ 2. κατακάνοι ἂν· ἡ λέξις ποιητική, ἀντ' αὐτοῦ παρὰ πεζοῖς σύνηθες τὸ ἀποκτιννῆναι. κωλύσειε — ποιήσειεν ἔνν. ὁ ἂν. τοῦ κάειν, τὸν χιλὸν δηλ. καὶ ὅ,τι ἄλλο χρήσιμον. διαγγεῖλαι ἔνν. ὅπου καὶ ὁπόσον εἴη τὸ Κύρου στράτευμα. ἐδόκει — καὶ ἐκέλευσε = ἐπεὶ ἐδόκει — ἐκέλευσεν. μέρος, ἀνάλογον.

πολλοὺς αὐτῶν ἂν ἔλοι καὶ κωλύσειε τοῦ κἄεν ἐπιόντας, καὶ ποιήσειεν ὥστε μήποτε δύνασθαι αὐτοὺς ἰδόντας τὸ Κύρου στράτευμα βασιλεῖ διαγγεῖλαι. τῷ δὲ Κύρῳ ἀκούσαντι ταῦτα ἐδόκει ὠφέλιμα εἶναι, καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν λαμβάνειν μέρος παρ' ἐκάστου τῶν ἡγεμόνων. ὁ δ' Ὀρόν- 3 τας νομίσας ἐτοίμους εἶναι αὐτῷ τοὺς ἱππέας γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλεῖα ὅτι ἥξοι ἔχων ἱππέας ὡς ἂν δύνηται πλείστους· ἀλλὰ φράσαι τοῖς ἑαυτοῦ ἱππεῦσιν ἐκέλευεν ὡς φίλιον αὐτὸν ὑποδέχεσθαι. ἐνῆν δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ καὶ τῆς πρόσθεν φιλίας ὑπομνήματα καὶ πίστεως. ταύτην τὴν ἐπιστολὴν δίδωσι πιστῷ ἀνδρὶ, ὡς ᾤετο· ὁ δὲ λαβὼν Κύρῳ δίδωσιν. ἀναγνοὺς δὲ αὐτὴν ὁ Κύρος συλλαμβάνει Ὀρόν- 4 ταν, καὶ συγκαλεῖ εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν Πέρσας τοὺς ἀρίστους τῶν περὶ αὐτὸν ἑπτὰ, καὶ τοὺς τῶν Ἑλλήνων στρατηγούς ἐκέλευσεν ὀπλίτας ἀγαγεῖν, τούτους δὲ θέσθαι τὰ ὅπλα περὶ τὴν αὐτοῦ σκηνήν. οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν, ἀγαγόντες ὡς τρισχιλίους ὀπλίτας. Κλέαρχον δὲ καὶ εἴσω παρ- 5 ἐκάλεσε σύμβουλον, ὅς γε καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει προτιμηθῆναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων. ἐπεὶ δ' ἐξήλ-

§ 3. παρὰ βασιλεῖα συναπτέον τῷ ἐπιστολῇ. ὅτι ἥξοι ἀπὸ τοῦ ἐπιστολῇ. ἀλλὰ ἀντιτίθεται εἰς νοούμενον· ἐκέλευε φράσαι τοῖς ἑαυτοῦ ὑποδέχεσθαι οὐχ ὡς πολέμιον, ἀλλ' ὡς φίλιον. ἐνῆν τῆς πρόσθεν φιλίας ὑπομνήματα καὶ πίστεως, ὑπεμύνησκειν αὐτῷ δείγματα τῆς πρόσθεν φιλίας καὶ πίστεως. ὡς ᾤετο κολάζει τὴν ἔννοιαν τοῦ πιστῷ.

§ 4. ἑπτὰ συναπτέον τῷ ἀρίστοις. ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ παρὰ τε Πέρσας καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀσιανοῖς ἦτο ἱερός. τὰ ὅπλα θέσθαι = ἐνόπλους παρατάξασθαι.

§ 5. ὅς γε = ὅτι γε = διότι βεβαίως. τὴν κρίσιν — ὡς ἐγένετο ἀντὶ ὡς ἡ κρίσις ἐγένετο. ἀπόρρητος ἦν ὑποκ. τοῦτο. ἡ κρίσις.

θεν, ἐξήγγειλε τοῖς φίλοις τὴν κρίσιν τοῦ Ὀρόντα ὡς ἐγένετο· οὐ γὰρ ἀπόρρητον ἦν. ἔφη δὲ Κῦρον ἄρχειν τοῦ λόγου ὧδε. «Παρεγκάλεσα ὑμᾶς, ἄνδρες φίλοι, ὅπως σὺν ὑμῖν βουλευόμενος ὅ,τι δίκαιόν ἐστι καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων, τοῦτο πράξω περὶ Ὀρόντα τουτουί. τοῦτον γὰρ πρῶτον μὲν ὁ ἐμὸς πατήρ ἔδωκεν ὑπήκοον εἶναι ἐμοί· ἐπεὶ δὲ ταχθεῖς, ὡς ἔφη αὐτός, ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ οὗτος ἐπολέμησεν ἐμοί ἔχων τὴν ἐν Σάρδεσιν ἀκρόπολιν καὶ ἐγὼ αὐτὸν προσπολεμῶν ἐποίησα ὥστε δόξαι τούτῳ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι, καὶ δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα», μετὰ ταῦτα, ἔφη, «ὦ Ὀρόντα, ἔστιν ὅ,τι σε ἠδίκησα»; ἀπεκρίνατο ὅτι οὐ. πάλιν δὲ ὁ Κῦρος ἠρώτα, «Οὐκοῦν ὕστερον, ὡς αὐτός σὺ ὁμολογεῖς, οὐδὲν ὑπ' ἐμοῦ ἀδικούμενος ἀποστάς εἰς Μυσσοὺς κακῶς ἐποίεις τὴν ἐμὴν χώραν ὅ,τι

§ 6. πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων. τουτουί, τοῦ Ὀρόντα, ὃν ταῦτα λέγων ὁ Κῦρος δεικνύει. ταχθεῖς = προσταχθεῖς. αὐτὸν συναπτεόν τῷ ἐποίησα ἀντὶ ὥστε δόξαι αὐτῷ κατὰ πρόληψιν. ὥστε δόξαι — παύσασθαι. ἡ ἐξ οἰκείας βουλήσεως τοῦ Ὀρόντα κατάπαυσις τοῦ πρὸς τὸν Κῦρον πολέμου ἐπιθαρύνει τὴν θέσιν αὐτοῦ νῦν μᾶλλον ἢ ἐὰν ἠναγκάζετο νὰ πράξῃ τοῦτο. δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα (= πιστὰ ἔλαβον καὶ ἔδωκα). τὸ διδόναι δεξιὰν καὶ λαβεῖν ἐπὶ ἐχθρῶν σημεῖον διαλλαγῆς, ὡς καὶ νῦν ἐτι ἐθίζεται.

§ 7. μετὰ ταῦτα — ἔστιν ὅ,τι σε ἠδίκησα. ἡ πρὸς τὸν Ὀρόνταν ἀποστροφή τοῦ λόγου, ἐν ᾗ ἐγένετο πρὸς τοὺς συνελθόντας, ἐπιφέρει καὶ τὴν μεταβολὴν αὐτοῦ εἰς διαλογικὸν κατ' ἀνάγκην. ὅτι οὐ ἐνν. ἔστιν ὅ,τι ἠδίκησεν αὐτόν. εἰς Μυσσοὺς = ἀποστάς ἀπὸ τῆς εἰς τὴν Μυσσῶν χώραν ἢ Μυσία ἔκειτο μεταξὺ τῆς μεγάλης καὶ μικρᾶς Φρυγίας. τὴν σαυτοῦ δύναμιν = τὴν σαυτοῦ ἀσθένειαν, ἀδυναμίαν. τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς ἐν Ἐφέσῳ, ἣτις καὶ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἐτιμαῖτο (Στράβ. 14, 1, σ. 641). πιστὰ ἔδωκας καὶ ἔλαβες. τὸ τοιοῦτον ἐγένετο ἢ διὰ θυσίας (2, 2, 10) ἢ δι' ὄρκου (2, 2, 3, 26) ἢ δι' ἀλλαγῆς ὕπνων (4, 8, 7).

ἐδύνω» ; ἔφη ὁ Ὀρόντας. «Οὐκοῦν» ἔφη ὁ Κῦρος, «ὅπότ' αὖ ἔγνωσ τὴν σαυτοῦ δύναμιν, ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος βωμὸν μεταμέλειν τέ σοι ἔφησθα καὶ πείσας ἐμὲ πιστὰ πάλιν ἔδωκάς μοι καὶ ἔλαβες παρ' ἐμοῦ» ; καὶ ταῦθ' ὁμολόγει ὁ Ὀρόντας. / «Τί οὖν,» ἔφη ὁ Κῦρος, «ἀδικηθεὶς ὑπ' 8 ἐμοῦ νῦν τὸ τρίτον ἐπιβουλεύων μοι φανερὸς γέγονας» ; εἰπόντος δὲ τοῦ Ὀρόντα ὅτι οὐδὲν [ἀδικηθεὶς], ἠρώτησεν ὁ Κῦρος αὐτόν, «Ὁμολογεῖς οὖν περὶ ἐμὲ ἄδικος γεγενῆσθαι» ; «Ἡ γὰρ ἀνάγκη» ἔφη ὁ Ὀρόντας, «ἐκ τούτου πάλιν ἠρώτησεν ὁ Κῦρος, «Ἔτι οὖν ἂν γένοιο τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός» ; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι «οὐδ' εἰ γενοίμην, ὦ Κῦρε, σοὶ γ' ἂν ποτε ἔτι δόξαιμι». πρὸς ταῦτα Κῦρος εἶπε τοῖς παροῦσιν, «Ὁ μὲν ἀνὴρ τοι- 9 αῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει· ὑμῶν δὲ σὺ πρῶτος, ὦ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὅ, τι σοι δοκεῖ». Κλέαρχος δὲ εἶπε τάδε. «Συμβουλεύω ἐγὼ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκποδῶν ποιεῖσθαι ὡς τάχιστα, ὡς μηκέτι δέῃ τοῦτον φυλάττεσθαι, ἀλλὰ σχολὴ ἧ ἡμῖν τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι τοὺς ἐθελοντάς φίλους εὖ ποιεῖν». ταύτῃ δὲ τῇ γνώμῃ ἔφη καὶ τοὺς 10

§ 8. ἀδικηθεὶς = ἐπειδὴ ἡδικήθη. ἐπιβουλεύων συναπτέον τῷ φανερὸς γέγονας. οἱ οὐδὲν ἔνν. ἀδικηθεὶς (= εἰ καὶ οὐδὲν ἡδικήθη) ἐπιβουλεύων φανερός γέγονε. ἧ γὰρ ἀνάγκη ἔνν. ἐστὶν ὁμολογεῖν ἄδικον περὶ σέ γεγενῆσθαι. ἐκ τούτου = μετὰ ταῦτα. οὐδ' εἰ = καὶ εἰ γενοίμην οὐκ ἂν δόξαιμι (εἶναι τοιοῦτος).

§ 9. τοιαῦτα μὲν — τοιαῦτα δὲ ἐπαναφορά. τὸ κατὰ τοῦτον = ἕνεκα τούτου.

§ 10. τοὺς ἄλλους, τοὺς ἀρίστους τῶν ἐπὶ Περσῶν. ἔφη, ὁ Κλέαρχος. κελεύσαντος Κύρου = κατὰ προσταγὴν τοῦ Κύρου. ἔλαβον τῆς

- ἄλλους προσθέσθαι. μετὰ ταῦτα, ἔφη, κελεύοντος Κύρου ἔλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὀρόνταν ἐπὶ θανάτῳ ἅπαντες ἀναστάντες καὶ οἱ συγγενεῖς· εἶτα δ' ἐξῆγον αὐτὸν οἷς προσετάχθη. ἐπεὶ δὲ εἶδον αὐτὸν οἵπερ πρόσθεν προσεκύνουν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον
- 11 ἄγοιτο. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Ἀρταπάτου σκηπτήν ἐσῆχθη τοῦ πιστοτάτου τῶν Κύρου σκηπτούχων, μετὰ ταῦτα οὔτε ζῶντα Ὀρόνταν οὔτε τεθνηκότα οὐδεὶς εἶδε πώποτε οὐδὲ ὅπως ἀπέθανεν οὐδεὶς εἰδὼς ἔλεγεν· εἰκάζον δὲ ἄλλοι ἄλλως· τάφος δὲ οὐδεὶς πώποτε αὐτοῦ ἐφάνη·
- Ζ' Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σταθμῷ Κύρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων

ζώνης. κατὰ Διόδωρον (17, σ. 510, 30) ἔθος ἦν τοῖς Πέρσαις τοὺς εἰς θάνατον καταδικαζομένους νὰ λαμβάνωσιν οἱ ἐκτελεσταὶ ἀπὸ τῆς ζώνης ἐπὶ θανάτῳ, διὰ νὰ φονεύσωσιν αὐτόν. οἷς προσετάχθη = οὗτοι, οἷς προστάγῃ ἐγένετο (οὗς ὁ Κύρος διέταξε) ἐξάγειν αὐτόν. προσεκύνουν· οἱ βάρβαροι, ὅπως χαιρετίσωσι τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς ἐξέχοντας ἑκαμπτον τὰ γόνατα καὶ προσπίπτοντες ἐφίλουν τὴν γῆν (Ἡροδ. 1, 134).

§ 11. Ἀρταπάτου ἦτο ὁ πιστότατος τῷ Κύρῳ θεράπων ἰδ. 1, 8, 28. σκηπτούχων· ἦσαν σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως οὕτω καλούμενοι ἀπὸ τοῦ σκήπτρου, ὅπερ ἐκράτουν ἰδ. πίν. 6' εἰκ. 19. πρβλ. Κυρ. Παιδ. 7, 5, 58. ὅπως ἀπέθανεν· καθ' Ἡρόδοτον (7, 114) οἱ Πέρσαις τοὺς τοιούτους ζῶντας ἔθαπτον.

Ζ' Εἰσελθὼν ὁ Κύρος εἰς τὴν Βαβυλωνίαν ἐπιθεωρεῖ καὶ ἀπαριθμεῖ τὸν στρατόν, συγκαλέσας δὲ τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων παραινεῖ καὶ ὑπισχνεῖται γενναίας ἀμοιβάς.

§ 1. μέσας νύκτας· ὁ πληθύνει. διότι ἐκάστη νύξ διαιρεῖται εἰς πολλὰ μέρη. ἐδόκει ἐνν. Κύρῳ. εἰς τὴν ἐπιούσαν = μέχρι τῆς ἐπιούσης ἡμέρας. μαχομένον, ἵνα συνάψῃ μάχην. τοῦ δεξιοῦ κέρως, τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ ὅλου στρατεύματος. τοῦ εὐωνύμου, τῶν Ἑλλήνων ἰδ. 1, 8, 4.

ἐν τῷ πεδίῳ περὶ μέσας νύκτας· ἐδόκει γὰρ εἰς τὴν ἐπιούσαν ἔω ἥξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχομένον· καὶ ἐκέλευσε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ [τὸν Θετταλὸν] τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἑαυτοῦ διέταξε. μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἅμα τῇ ἐπιούσῃ 2 ἡμέρᾳ ἦκοντες αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον Κύρῳ περὶ τῆς βασιλέως στρατιᾶς. Κύρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων συνεβουλεύετό τε πῶς ἂν τὴν μάχην ποιοῖτο καὶ αὐτὸς παρήνει θαρρύνων τοιᾶδε. «ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, οὐκ ἂν- 3 θρώπων ἀπορῶν [βαρβάρων] συμμάχους ὑμᾶς ἄγω, ἀλλὰ νομίζων ἀμείνους καὶ κρείττους πολλῶν βαρβάρων ὑμᾶς εἶναι, διὰ τοῦτο προσέλαβον. ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ἧς κέκτησθε καὶ ἧς ὑμᾶς ἐγὼ εὐδαιμονίζω. εὖ γὰρ ἴστε ὅτι τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἂν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων. ὅπως δὲ καὶ 4

§ 2. ἀπήγγελλον = ἀνήγγελλον, ἔφερον ἀγγελίαν. συνεβουλεύετο ἔνν. αὐτοῖς. πῶς ἂν ποιοῖτο, ὡς ἡγούμενον ἔνν. εἰ δεοί μάχεσθαι.

§ 3. ἀπορῶν, διότι δὲν ἔχω. ἀμείνους καὶ κρείττους· τὸ μὲν ἀμείνους λέγων ἀποβλέπει εἰς τὰς ψυχικὰς ἀρετάς, τὸ δὲ κρείττους εἰς τὴν τοῦ σώματος βώμην. ὅπως οὖν ἔσεσθε ἔνν. ὁρᾶτε. ἧς καθ' ἑλξιν ἀντὶ ἧς καὶ ἧς = καὶ ἕνεκα ἧς. ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων = ἀντὶ πάντων ἃ ἔχω.

§ 4. οἷον ἔρχεσθε ἀγῶνα = οἷός ἐστιν ὁ ἀγὼν εἰς ὃν ἔρχεσθε. ἐπίασι, διότι τὸ πλῆθος εἶνε λέξις περιληπτική. ταῦτα, τὸ πλῆθος καὶ τὸ πολλῇ κραυγῇ ἐπιέναι. οἷους ἡμῖν γινώσσεσθε, διότι τοιοῦτους θὰ γνωρίσητε, δηλ. δειλοὺς, ἐνάνθρους. ἀνθρώπους περιφρονητικῶς λέγεται ἐνταῦθα. εὖ τῶν ἑμῶν γενομένων, ἔάν τὰ πράγματά μου πᾶνε καλά. ἐγὼ ὑμῶν ἢ σύνταξις· ἐγὼ ποιήσω τὸν μὲν βουλόμενον ὑμῶν ἀπέναι οἷκαδε ζηλωτὸν τοῖς οἴκοι (τοῖς ἑαυτοῦ συμπολίταις) ἀπελθεῖν. τὰ παρ' ἐμοὶ ἐλέσθαι ἀντὶ τῶν οἴκοι = παρ' ἐμοὶ μένειν ἐλέσθαι ἀντὶ τοῦ ἐπανελθεῖν οἷκαδε.

εἰδῆτε εἰς οἷον ἔρχεσθε ἀγῶνα, ἐγὼ ὑμᾶς εἰδὼς διδάξω
 ὅτι μὲν γὰρ πλῆθος πολὺ καὶ κραυγὴ πολλὴ ἐπίασιν· ἂν
 δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, τὰ ἄλλα καὶ αἰσχυνεῖσθαι μοι δοκῶ
 οἷους ἡμῖν γνῶσεσθε τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ὄντας ἀνθρώπους
 [ὑμῶν δὲ ἀνδρῶν ὄντων]. καὶ εὖ τῶν ἐμῶν γενομένων,
 ἐγὼ ὑμῶν τὸν μὲν οἰκαδε βουλόμενον ἀπιέναι τοῖς οἴκοι
 ζηλωτὸν ποιήσω ἀπελθεῖν, πολλοὺς δὲ οἶμαι ποιήσειν τὰ
 5 παρ' ἐμοὶ ἐλέσθαι ἀντὶ τῶν οἴκοι. ἐνταῦθα Παυλίτης πα-
 ρὼν φυγὰς Σάμιος, πιστὸς δὲ Κύρῳ, εἶπε, «Καὶ μὴν, ὦ
 Κύρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχνεῖ νῦν διὰ τὸ ἐν
 τοιούτῳ εἶναι τοῦ κινδύνου προσιόντος, ἂν δὲ εὖ γένηται
 τι, οὐ μεμνήσεσθαι σέ φασιν· ἐνιοὶ δὲ οὐδ' εἰ μεμνήῃ τε
 6 καὶ βούλοιο δύνασθαι ἂν ἀποδοῦναι ὅσα ὑπισχνεῖ». ἀκού-
 σας ταῦτα ἐλεξεν ὁ Κύρος, «Ἄλλ' ἔστι μὲν ἡμῖν, ὦ ἄν-
 δρες, ἡ ἀρχὴ ἡ πατρώα πρὸς μὲν μεσημβρίαν μέχρι οὐ διὰ
 καῦμα οὐ δύνανται οἰκεῖν ἄνθρωποι, πρὸς δὲ ἄρκτον μέχρι
 οὐ διὰ χειμῶνα· τὰ δ' ἐν μέσῳ τούτων πάντα σατραπεύου-
 7 σιν οἱ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ φίλοι. ἦν δ' ἡμεῖς νικήσωμεν,

§ 5. καὶ μὴν = ἀλλ' ὅμως. διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναι, διότι εἶσαι εἰς
 τοιαύτην θέσιν, διότι κινδυνεύεις. τι ἀντὶ ἡ στρατεία αὕτη ὡς περιεκτικώτε-
 ρον. μεμνήσεσθαι ἐνν. τῶν ὑπεσχημένων. δύνασθαι ἂν = ὅτι δύναιο ἂν.

§ 6. ἀλλ' ἔστι = πολλὰ μὲν ἐστίν, ὦ ἄνδρες, ἃ ὑπισχνοῦμαι, ἀλλ' ἔστι.
 ἔστι μὲν — μέχρι = ἐκτείνεται. ὁ μὲν = μὴν, βεβαίως. ἡμῖν = ἐμοὶ
 καὶ τῷ ἀδελφῷ. διὰ χειμῶνα = διὰ ψυχρός. σατραπεύουσι τοῦτο γενικῇ
 μὲν συντασσόμενον = εἶναι σατράπην, ἄρχοντα, αἰτιατικῇ δὲ = διοικεῖν.

§ 7. ἡμᾶς ὁ πληθ. μετριοφροσύνης ἕνεκα. τούτων = τῆς πατρώας ἀρ-
 χῆς. ἂν εὖ γένηται = ἂν νικήσωμεν. ἱκανοὺς = ἀρκετοὺς. στέφανον
 χρυσοῦν· ὁ χρυσοὺς στέφανος ἐδίδото ὡς μεγίστη ἀμοιβὴ εἰς τοὺς νικῶν-
 τας ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἢ τῷ πολέμῳ εἴτε εἰς τοὺς παρέχοντας μεγίστην ὑπε-
 ρεσίαν τῇ πατρίδι.

ἡμᾶς δεῖ τοὺς ἡμετέρους φίλους τούτων ἐγκρατεῖς ποιῆσαι. ὥστε οὐ τοῦτο δέδοικα μὴ οὐκ ἔχω ὅ,τι δῶ ἐκάστῳ τῶν φίλων, ἂν εὖ γένηται, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἔχω ἱκανοὺς οἷς δῶ. ὑμῶν δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ στέφανον ἐκάστῳ χρυσοῦν δώσω. οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες αὐτοὶ τε ἦσαν πολὺ προ- 8 θυμότεροι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήγγελλον. εἰσῆσαν δὲ παρ' αὐτὸν οἱ τε στρατηγοὶ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τινὲς ἀξιοῦντες εἰδέναι τί σφίσιν ἔσται, ἔαν κρατήσωσιν. ὁ δὲ ἐμπιμπλὰς ἀπάντων τὴν γνώμην ἀπέπεμπε. παρεκελεύοντο 9 δὲ αὐτῷ πάντες ὅσοιπερ διελέγοντο μὴ μάχεσθαι, ἀλλ' ὁπισθεν ἑαυτῶν τάττεσθαι. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ὠδὲ πῶς ἤρετο τὸν Κῦρον· «Οἷε γὰρ σοι μαχεῖσθαι, ὦ Κῦρε, τὸν ἀδελφόν»; «Νῆ Δι'» ἔφη ὁ Κῦρος, «εἵπερ γε Δαρείου καὶ Παρυσάτιδός ἐστι παῖς, ἐμὸς δὲ ἀδελφός, οὐκ ἀμαχεῖ ταῦτ' ἐγὼ λήψομαι». ἐνταῦθα δὴ ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ 10

§ 8. οἱ ἀκούσαντες, στρατηγοὶ δηλ. καὶ λοχαγοὶ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄλλοις, τοῖς μὴ ἀκούσασιν κατωτέροις ἀξιοματικοῖς καὶ στρατιώταις. τί σφίσιν ἔσται, τί θὰ δώσῃ εἰς αὐτούς. ἐμπιμπλὰς τὴν γνώμην ἐνν. ἐλπίδων ἀντὶ τὴν γνώμην λέγεται καὶ τὰς γνώμας· ἀλλὰ τοῦτο μὲν δηλοῖ τὰς γνώμας πάντων ὁμοῦ λαμβανομένων, ἐκεῖνο δὲ τὴν γνώμην ἑνὸς ἐκάστου χωρὶς.

§ 9. μὴ μάχεσθαι = μὴ διακινδυνεύειν αὐτὸν (προσωπικῶς δηλ.) μαχόμενον. γὰρ = ἀληθῶς, τῷ ὄντι. ἐμὸς δὲ = καὶ ἐμός. οὐκ ἀμαχεῖ ταῦτα λήψομαι· ὁμαλώτερον θὰ ἦτο οὐκ ἀμαχεῖ ταῦτα δώσει μοι ἢ μαχεῖται, ἀλλ' ἔτρεψε τὸν λόγον, ἵνα δείξῃ εἰς τε τὸν Κλέαρχον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀποτρέποντας αὐτὸν νὰ μάχῃται, ὅτι ὡς ἦτο καθῆκον εἰς τὸν ἀδελφόν του, ἂν ὄντως ἦτο υἱὸς τοῦ Δαρείου καὶ τῆς Παρυσάτιδος, αὐτοῦ δὲ ἀδελφός, νὰ πολεμήσῃ, οὕτω καὶ εἰς αὐτὸν τὸν βασιλεῖα ὀρεγόμενον. πρβλ. Πλουτ. Ἀρτ. 8.

§ 10. ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ = ἐξετάσει, ἐπιθεωρήσει. ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν

- ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν μὲν Ἑλλήνων ἄσπιδες μυρία καὶ τετρακοσία, πελτασταὶ δὲ δισχιλίοι καὶ πεντακόσιοι, τῶν δὲ μετὰ Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα ἀμφὶ τὰ εἰκοσι· τῶν δὲ πολεμίων ἐλέγοντο εἶναι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα διακόσια. ἄλλοι δὲ ἦσαν ἑξακισχίλιοι ἵππεῖς, ὧν Ἀρταγέρσης ἦρχεν· οὗτοι δὲ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ἦσαν. τοῦ δὲ βασιλέως στρατεύματος ἦσαν ἄρχοντες [καὶ στρατηγοὶ καὶ ἡγεμόνες] τέτταρες, τριάκοντα μυριάδων ἕκαστος, Ἀβροκόμας, Τισσαφέρνης, Γωβρύας, Ἀρβάκης. τούτων δὲ παρεγένοντο ἐν τῇ μάχῃ ἐνενήκοντα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα. Ἀβροκόμας

μὲν Ἑλλήνων, μετρηθέντες οἱ Ἕλληνες εὐρέθησαν. ἄσπιδες μετωνυμικῶς ἀντὶ ἀσπιδοφόροι, ὁπλίται. ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνταῦθα μνημονευομένων Ἑλλήνων δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὸν ἐν 1, 2, 9 καὶ 1, 4, 3 καὶ μετὰ τὴν ἀπαίρεσιν τῶν ἐν Κιλικίᾳ φονευθέντων (1, 2, 25). διὰ ταῦτα οἱ μὲν νομίζουσιν ὅτι ἐξέπεσε μετὰ τὸ μυρία ἡ λέξις χιλία, οἱ δὲ ὅτι τοσοῦτοι μνημονεύονται, διότι οἱ μὲν ἐπανήλθον οἴκαδε (1, 4, 7), οἱ δὲ ὑπὸ νόσων ἀπώλοντο. ἄρματα δρεπανηφόρα, ὀχήματα πολεμικὰ ἔχοντα δρέπανα περὶ τοὺς ἄξονας πλαγίως ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δέφροις βλέποντα πρὸς τὴν γῆν, ὅπως διακόπτωσιν, ὅτινα ἤθελον συναντήσῃ ἰδ. πίν. 6' εἰκ. 20. (πρβλ. 1, 8, 10 καὶ Κύρ. Παιδ. 6, 1, 29 καὶ Σουίδαν ἐν λέξει δρεπανηφόρα).

§ 11. ἐλέγοντο· οὕτω λέγει ὁ Ξενοφῶν, ὅπως μὴ εὐθύνηται ὡς πρὸς τὸ ἀκριβὲς τοῦ ἀριθμοῦ. ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες, κατὰ Πλούταρχον (Ἀρτ. 13) καὶ Διόδωρον (14, 22) ἦσαν τεσσαράκοντα μυριάδες.

§ 12. τριάκοντα μυριάδων — Ἀρβάκης. ἐρμηνευτέον ὥστε ἦτο ὠδε· Ἀβροχ. Τισσαφ. Γωβρ. Ἀρβ. ὧν ἕκαστος ἦν ἄρχων μυριάδων τριάκοντα. ἐν τῇ μάχῃ, τῇ περὶ τὰ Κούναξα (Πλουτ. Ἀρτ. 8). Ἀβροκόμας γὰρ ὑστέρησε· τοῦτο ἀποδίδουσιν οἱ μὲν εἰς νωθρότητα τοῦ Ἀβροκόμα, οἱ δὲ εἰς προδοσίαν.

δὲ ὑστέρησε τῆς μάχης ἡμέραις πέντε, ἐκ Φοινίκης ἐλαύ-
 νων. ταῦτα δὲ ἡγγελλον πρὸς Κῦρον οἱ αὐτομολήσαντες 13
 [ἐκ τῶν πολεμίων] παρὰ μεγάλου βασιλέως πρὸ τῆς μά-
 χης, καὶ μετὰ τὴν μάχην οἱ ὑστερον ἐλήφθησαν τῶν πο-
 λεμίων ταῦτα ἡγγελλον. ἐντεῦθεν δὲ Κῦρος ἐξελαύνει σταθ- 14
 μὸν ἓνα παρασάγγας τρεῖς συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι
 παντὶ καὶ τῷ Ἑλληνικῷ καὶ τῷ βαρβαρικῷ· ᾧτο γὰρ
 ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μαχεῖσθαι βασιλέα· κατὰ γὰρ μέσον τὸν
 σταθμὸν τοῦτον τάφος ἦν ὀρυκτὴ βαθεῖα, τὸ μὲν εὖρος
 ὀργυιαὶ πέντε, τὸ δὲ βάθος ὀργυιαὶ τρεῖς. παρετέτατο δὲ ἡ 15

§ 13. οἱ αὐτομολήσαντες = οἱ ἐκ τῶν πολεμίων ἡτομολήσαν. πρὸ
 τῆς μάχης καὶ μετὰ τὴν μάχην· οὕτω λέγων ὁ Ξενοφῶν ὑποδεικνύει
 ὅτι ταῦτα εἶνε ἀξιοπιστότερα ἢ τὰ ὑπὸ Κτησίου λεγόμενα.

§ 14. συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι = συνταξάμενος ὡς εἰς μάχην
 (6, 6, 31) ἢ τὸ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει πορεύεται (2, 3, 10). στρα-
 τὸς πορεύεται ὡς εἰς μάχην παρατεταγμένος, ὅταν ᾗνε πλησίον οἱ ἐχθροί.
 κατὰ τὴν πορείαν οἱ ἵππεις καὶ φίλοι βαδίζουσιν ὡς πρόσκοποι πρὸ τοῦ
 κυρίου σώματος καὶ εἰς τὰ πλάγια αὐτοῦ. μέσον τὸν σταθμὸν = ἐν τῷ
 μέσῳ τοῦ σταθμοῦ. ὀρυκτὴ, οὐχὶ φυσικὴ, ἀλλὰ τεχνητὴ. τὸ μὲν εὖρος
 ὀργυιαὶ πέντε, τὸ δὲ βάθος τρεῖς. κατὰ Πλούταρχον ('Αρτ. 7) τὸ τε
 εὖρος καὶ βάθος αὐτῆς ἦν ὀργυιῶν δέκα ἐκτεινομένη ἐπὶ σταδίου
 τριακοσίου εἰς τὴν πεδιάδα.

§ 15. μέχρι τοῦ Μηδίας τείχους. τὸ τεῖχος τοῦτο, οὗ καὶ νῦν τὸ
 πλεῖστον σφίζεται καλούμενον τεῖχος Νεμρώδου, ὠκοδομήθη κατὰ τινας
 μὲν ὑπὸ Σεμιράμιδος, κατ' ἄλλους δὲ ὑπὸ Ναβουχοδονόσορος, ὅπως προ-
 φυλάττει τὴν Βαβυλωνίαν ἀπὸ τῶν εἰσβαλλόντων καὶ διαρπαζόντων αὐτὴν
 Μηδῶν· ἐξετείνετο δὲ ἀπὸ τῶν παρὰ τῷ Εὐφράτῃ Πυλῶν μέχρι τῆς ἐπὶ
 τοῦ Τύγρητος Ὠπίδος πλησίον τῆς ὁποίας κεῖται νῦν ἡ Βαγδάτη. [αἱ διώ-
 ρυχες] ὧν καὶ νῦν λείψανα σφίζονται ἐχρησίμευσον, τὸ μὲν ὅπως ἀρδεύη-
 ται ἡ χώρα, τὸ δὲ ὅπως ἀποτρέπωνται αἱ ἐκ πλημμύρας βλάβαι. ῥέουσι
 δὲ κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων ('Ηροδότου, Διοδώρου, Ἀρριανοῦ
 κλπ.) καὶ τῶν νεωτέρων περιηγητῶν οὐχὶ ὡς ἐνταῦθα λέγεται ἀπὸ τοῦ Τί-

- τάφρος ἄνω διὰ τοῦ πεδίου ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας μέχρι τοῦ Μηδίας τείχους. [ἔνθα αἱ διώρυχες, ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ ῥέουσai· εἰσὶ δὲ τέτταρες, τὸ μὲν εὖρος πλεθριαῖαι, βαθεῖαι δὲ ἰσχυρῶς, καὶ πλοῖα πλεῖ ἐν αὐταῖς σιταγωγὰ· εἰσβάλλουσι δὲ εἰς τὸν Εὐφράτην, διαλείπουσι δ' ἐκάστη παρασάγγην, γέφυραι δ' ἔπεισιν] + ἦν δὲ παρὰ τὸν Εὐφράτην πάροδος στενὴ μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ
- 16 τῆς τάφρου ὡς εἴκοσι ποδῶν τὸ εὖρος· ταύτην δὲ τὴν τάφρον βασιλεὺς ποιεῖ [μέγας] ἀντὶ ἐρύματος, ἐπεὶ δὴ πυνθάνεται Κῦρον προσελύνοντα. ταύτην δὲ τὴν πάροδον Κῦρός τε καὶ ἡ στρατιὰ παρῆλθε καὶ ἐγένοντο εἴσω τῆς
- 17 τάφρου. ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἐμαχέσατο βασιλεὺς, ἀλλ' ὑποχωρούντων φανερὰ ἦσαν καὶ ἵππων καὶ ἀν-
- 18 θρώπων ἔχνη πολλά. Ἐνταῦθα Κῦρος Σιλανὸν καλέσας τὸν Ἀμπρακιώτην μάντιν ἔδωκεν αὐτῷ δαρειακοὺς τρισχιλίους, ὅτι τῇ ἐνδεκάτῃ ἀπ' ἐκείνης ἡμέρας προθυόμενος

γρητος εἰς τὸν Εὐφράτην, ἀλλὰ τούναντίον ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου εἰς τὸν Τίγρητα. [διαλείπουσιν] = ἀπέχουσιν ἀλλήλων· κατὰ πληθ. διότι τὸ ἐκάστη περιληπτικόν.

§ 16. ἐγένοντο κατὰ πληθ. διότι τὸ στρατιὰ περιληπτικόν.

§ 17. ταύτῃ μὲν ἡ ἀπόδοσις τῇ δὲ τρίτῃ § 20. ἀλλ' ὑποχωρούντων κλπ ἡ σύνταξις· ἀλλὰ πολλὰ ἔχνη ἵππων καὶ ἀνθ. ὑποχωρ. ἦσαν φανερά. τὸ ἦσαν κατὰ πληθ. ἀντὶ ἦν, διότι δὲν ἦσαν εἰς ἓν μόνον μέρος τὰ ἔχνη, ἀλλ' εἰς πολλά.

§ 18. Ἀμπρακιώτην, τὸν ἐξ Ἀμπρακίας, πόλεως τῆς ἐν Ἡπείρῳ Θεσπρωτίδος. τῇ ἐνδεκάτῃ ἀπ' ἐκείνης = πρὸ ἐνδεκα ἡμερῶν. προθυόμενος, θυσιάζων, ὅπως μάθῃ τὸ μέλλον. Κῦρος δ' εἶπεν· ὁ λόγος κατὰ παράταξιν = ὅτι — θυομένου καὶ εἰπόντος αὐτῷ, ὅτι βασιλεὺς οὐ μαχεῖται δέκα ἡμερῶν, Κῦρος εἶπεν — ἐὰν ἀληθεύσης ὑπισχνοῦμαι σοὶ δέκα τάλαντα.

εἶπεν αὐτῷ ὅτι βασιλεὺς οὐ μαχεῖται δέκα ἡμερῶν, Κύρος δ' εἶπεν, «Οὐκ ἄρα ἔτι μαχεῖται, εἰ ἐν ταύταις οὐ μαχεῖται ταῖς ἡμέραις· ἐὰν δ' ἀληθεύσης, ὑπισχνοῦμαί σοι δέκα τάλαντα». τοῦτο τὸ χρυσίον τότε ἀπέδωκεν, ἐπεὶ παρῆλθον αἱ δέκα ἡμέραι. ἐπεὶ δ' ἐπὶ τῇ τάφρῳ οὐκ ἐκώλυε βασι- 19
λεὺς τὸ Κύρου στράτευμα διαβαίνειν, ἔδοξε καὶ Κύρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπεργωκέναι τοῦ μάχεσθαι· ὥστε τῇ ὕστεραίᾳ Κύρος ἐπορεύετο ἡμελημένως μᾶλλον. τῇ δὲ τρίτῃ ἐπὶ τε 20
τοῦ ἄρματος καθήμενος τὴν πορείαν ἐποιεῖτο καὶ ὀλίγους ἐν τάξει ἔχων πρὸ αὐτοῦ, τὸ δὲ πολὺ αὐτῷ ἀνατεταραγ-
μένον ἐπορεύετο καὶ τῶν ὀπλων τοῖς στρατιώταις πολλὰ ἐπὶ ἀμαξῶν ἤγετο καὶ ὑποζυγίων.

Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλησίον **Η'**
ἦν ὁ σταθμὸς ἐνθα ἔμελλε καταλύειν, ἥνικα Πατηγύας ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κύρον πιστῶν προφαίνεται ἐλαύ-
νων ἀνὰ κράτος ἰδρoῦντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθὺς πᾶσιν οἷς

Α. Δ. Φωκας 1888

§ 19. ἀπεργωκέναι τοῦ μάχεσθαι, ὅτι ἀπελπίσας παρήτησε τὴν ἰδέαν τοῦ νᾶ συνάψῃ μάχην. μᾶλλον ἐνν. ἢ συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι.

§ 20. τὸ πολὺ ἀνατεταραγμένον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ὀλίγους ἐν τάξει ἔχων.

Η' Γενομένης μάχης περὶ τὰ Κούναξα νικῶνται μὲν οἱ βάρβαροι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ὁ Κύρος φονεύεται.

§ 1. ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν· ἡ ἡμέρα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων διαιρεῖται εἰς πρῶν (ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς ἐνάτης), ἀμφὶ ἢ περὶ ἀγορὰν πλήθουσαν ἢ πληθούσης ἀγορᾶς (ἀπὸ τῆς 9-12), μεσημβρίαν καὶ δειλὴν. καταλύειν ἐνν. τὴν πορείαν. πιστῶν = φίλων. ἀνὰ κράτος, μετὰ πάσης σπουδῆς. βαρβαρικῶς = βαρβαριστί = περσιστί κατ' ἀντιθέσιν πρὸς τὸ ἐλληνικῶς = ἐλληνιστί. ἐνθα δὴ = ὡς ἦτο φυσικόν.

ἐνετύγχανεν ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἑλληνικῶς ὅτι βα-
 σιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται ὥς εἰς μάχην
 2 παρεσκευασμένος. ἔνθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐ-
 τήκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτοις
 3 σφίσιν ἐπιπесеῖσθαι· Κῦρός τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρ-
 ματος τὸν θώρακα ἐνέδου καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ
 παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγ-
 γελλεν ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν
 4 ἕκαστον. ἔνθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρ-
 χος μὲν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ
 ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἐχόμενος, οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον,
 Μένων δὲ [καὶ τὸ στράτευμα] τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε
 5 τοῦ Ἑλληνικοῦ, τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἱππεῖς μὲν Παφλα-
 γόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν [ἐν τῷ δεξιῷ]
 καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ Ἀ-

§ 2. τάραχος = ταραχή.

§ 3. Κῦρός τε ἡ ἀπόδ. τοῦ τε εἰς τὸ τοῖς τε ἄλλοις. ἐπὶ τὸν ἵππον·
 κατὰ Πλούταρχον (Ἀρτ. 9) ὀνομάζετο Πασακᾶς. παρήγγελλεν· τὰ
 παραγγέλματα ἐδίδοντο διὰ σάλπιγγος, κέρατος, σημείων· ἂν ὅμως δὲν
 ἔπρεπε νὰ γίνωνται γνωστὰ εἰς τοὺς πολέμιους, μετεδίδοντο ἀπὸ στόματος
 εἰς στόμα· οἷον ὁ στρατηγὸς ἔλεγε τοῦτο εἰς τοὺς λοχαγούς, οὗτοι εἰς τοὺς
 πεντηκοντάρχους, οἱ πεντηκοντάρχαι εἰς τοὺς ἐνομοτάρχας καὶ οὗτοι εἰς
 τοὺς στρατιώτας.

§ 4. καθίσταντο ἔνν. εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστος = παρετάσσοντο.
 ἰδ. πίν. 6' εἰκ. 21. τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος = τὸ δεξιὸν κέρας ἢ τὰ δεξιὰ.
 τοῦ κέρατος, τοῦ Ἑλληνικοῦ. ἐχόμενος (= μετὰ τοῦτον, πλησίον) ἔνν.
 τοῦ Κλέαρχον.

§ 5. παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν ἀντὶ ἐλλθόντες παρὰ Κλέαρχον ἔστη-
 σαν παρὰ Κλέαρχῳ. ὕπαρχος ἰδ. 1, 2, 20. τὸ ἄλλο πλὴν τοῦ μετὰ
 Ἀριαίου.

ριατός τε ὁ Κύρου ὑπαρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν, Κῦρος δὲ καὶ οἱ ἵππεῖς τούτου ὅσον ἐξακόσιοι (κατὰ τὸ μέ- 6
σον), ὠπλισμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ
κράνεσι πάντες πλὴν Κύρου· Κῦρος δὲ ψιλὴν ἔχων τὴν
κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο [λέγεται δὲ καὶ τοὺς
ἄλλους Πέρσας ψιλαῖς ταῖς κεφαλαῖς ἐν τῷ πολέμῳ δια-
κινδυνεύειν]. οἱ δ' ἵπποι πάντες [οἱ μετὰ Κύρου] εἶχον 7
καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας
οἱ ἵππεῖς Ἑλληνικάς. καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ 8
~~ρίον ρίον ρίον~~ *και αὐθιγοὶ
και αὐθιγοὶ*

§ 6. ὅσον ἐξακόσιοι = περίπου ἐξακόσιοι. θώραξι, κάλυμμα χαλκοῦν προφυλάσσον τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἀπὸ τοῦ λαίμου μέχρι τῶν σκελῶν. ἰδ. πίν. 6' εἰκ. 22. παραμηριδίοις, καλύμματα ἐν εἵδει θώρακος προφυλάσσοντα τῶν ἵππων καὶ ἱππέων τοὺς μηρούς. ψιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς τὰ κράνη ἔχοντας ἵππεῖς τοῦ· ὅτι δὲ δὲν εἶχεν ὅλως γυμνὴν τὴν κεφαλὴν ὁ Κῦρος, μαρτυρεῖ ὁ Πλούταρχος (Ἀρτ. 11) λέγων ὅτι ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τιάναν. πρβλ. καὶ Ἡροδ. 5, 49. [λέγεται — διακινδυνεύειν] ἐκβάλλουσι τὸ χωρίον τοῦτο καὶ τοῦ λέγεται ἔνεκα καὶ διότι ἀντιφάσκει πρὸς τὰ ἀνωτέρω ὠπλισμένοι κρά-
νεσι πάντες πλὴν Κύρου.

§ 7. προμετωπίδια, χαλκᾶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καλύμματα τιθέμενα ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν ἵππων προφυλάξεως ἔνεκα καὶ κόσμου. προστερνίδια, καλύμματα καὶ ταῦτα προφυλάσσοντα τὸ στέρνον τῶν ἵππων. καὶ μαχαί-
ρας ἰδ. πίν. 6' εἰκ. 23.

§ 8. καὶ ἤδη τε ἦν — καὶ κατὰ παράταξιν ἀντὶ καὶ ἤδη ἦν — ὅτε μέσον ἡμέρας (ἀπὸ 12-2 ὥρας) = μεσημβρία. δειλὴν (ἀπὸ 2-6 ὥρας) = δειλινόν· διηρεῖτο εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἐλέγετο δειλὴν πρῶτα, τὸ δ' ἄλλο δειλὴν ὀψία. ἐνταῦθα δειλὴν πρῶταν ἐννοητέον. χρόνῳ δὲ συχρῶ (= πολλῶ). ὕστερον ἐνν. ἐφάρην. ὥσπερ μελαρία πρβλ. τοῦ δημῳδούς ἄσματος πολλὴ μαυρίλα πλάκωσε. ἐπὶ πολὺ, ἐκτεινομένη ἐπὶ πολὺ διάστημα. χαλκός τις = ὄπλον τι χαλκοῦν· συνεκδοχή. ἥστραπτε· οὕτω καὶ νῦν μεταφορικῶς λέγομεν ἀστράφτει τὸ τουφέκι, τὸ μαχαίρι καὶ πᾶν ἐκ μετάλλου πεποιημένον, ὅταν ᾖ καὶ καθαρόν. αἱ τάξεις, τὰ σώματα.

οὐπω καταφανεῖς ἦσαν οἱ πολέμιοι, ἡνίκα δὲ δειλὴ ἐγί-
 γνετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ
 συχνῷ ὕστερον ὥσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολὺ
 ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις
 ἤστραπτε καὶ αἱ λόγχαι καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγί-
 9 γνοντο καὶ ἦσαν ἵππεῖς μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐω-
 νύμου τῶν πολεμιῶν· Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἄρ-
 χειν· ἐχόμενοι δὲ γερροφόροι, ἐχόμενοι δὲ ὀπλίται σὺν πο-
 δήρεσι ξυλίναις ἀσπίσιν. Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι·
 ἄλλοι δ' ἵππεῖς, ἄλλοι τοξόται. πάντες δ' οὗτοι κατὰ ἔθνη
 ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων ἕκαστον τὸ ἔθνος ἐπορεύετο.

§ 9. *Λευκοθώρακες* = ἔχοντες λευκοὺς θώρακας. κατὰ τινες λευκοὶ
 θώρακες εἶνε οἱ ἐν 4, 7, 15 *λιτοῖ* λεγόμενοι. *Τισσαφέρνης ἐλέγετο τού-
 των ἄρχειν* = ὧν Τισσαφέρνης ἐλέγετο ἄρχειν. *ἐχόμενοι δὲ* = μετὰ
 τούτους. *γερροφόροι* ἐλέγοντο οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι καὶ φέροντες γέρρα,
 ἀσπίδας δηλ. τετραγώνους ἐπιμήκεις ἐκ λύγου πεπλεγμένης καὶ κεκαλυμ-
 μένης ὑπὸ δερμάτων βοῶν ἢ μεταλλίνων πλακῶν. *Αἰγύπτιοι*. ἐπειδὴ
 κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἡ Αἴγυπτος εἶχεν ἀποστατήσιν, πιθανῶς λέ-
 γουσι τινες, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι οὗτοι εἰσιν ἀπόγονοι τῶν ὑπὸ Κύρου τοῦ
 πρεσβυτέρου κατοικισθέντων ἐν ταῖς Αἰολικαῖς πόλεσι, Λαρίση καὶ Κυλ-
 λήνη. πρβλ. Κύρ. Π. 7, 1, 45. *κατὰ ἔθνη*. ἢ χωρὶς ἑκάστου ἔθνους πα-
 ράταξις συνήθης τοῖς Πέρσαις. *ἐν πλαισίῳ*· οὕτω λέγεται ἢ εἰς τετράγω-
 νον ἔχον τὰς πλευρὰς ἀνίσους παράταξις στρατοῦ. παρετάσσοντο δὲ οἱ μὲν
 ὀπλίται εἰς ἴσα μέρη διαιρούμενοι κατὰ τὰς τέσσαρας πλευρὰς (α) μάλι-
 στα δὲ κατὰ τὸ στόμα, οἱ δὲ φίλοι ἔσωθεν. ὡς οἱ ὀπλίται, καθ' ὅλας τὰς
 πλευρὰς (β), ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὰ σκευοφόρα (γ). ἂν οἱ πολέμιοι ἤθελον προσ-
 βάλλῃ μίαν τῶν πλευρῶν ἢ καὶ πάσας, οἱ μὲν ἐν τῇ οὐρᾷ ὀπλίται ἔκαμνον
 μεταβολήν, οἱ δὲ ἐν ταῖς πλευραῖς στροφὴν ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἐπ' ἀριστερά, οἱ
 δὲ φίλοι καὶ ἵππεῖς ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τῶν ὀπλιτῶν ἐπήρχοντο κατ' αὐ-
 τῶν, ἀποκρουόμενοι δὲ ἐπανήρχοντο πάλιν εἰς τὸ μέσον. ἰδ. πίν. 6' εἰκ.
 24. *ἐπορεύετο καθ' ἑλξιν ἀπὸ τοῦ ἔθνος ἀντὶ ἐπορεύεοντο*.

πρὸ δὲ αὐτῶν ἄρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων 10
 τὰ δὴ δρεπανηφόρα καλούμενα· εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ
 τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις
 εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακόπτειν ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν. ἡ δὲ
 γνώμη ἦν ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων ἐλῶντα καὶ
 διακόφοντα. ὁ μὲντοι Κῦρος εἶπεν ὅτε καλέσας παρεκε- 11
 λεύετο τοῖς Ἑλλησι τὴν κραυγὴν τῶν βαρβάρων ἀνέχε-
 σθαι, ἐψεύσθη τοῦτο· οὐ γὰρ κραυγῇ ἀλλὰ σιγῇ ὡς ἀνυ-
 στὸν καὶ ἡσυχῇ ἐν ἴσῳ καὶ βραδέως προσῆσαν. καὶ ἐν 12
 τούτῳ Κῦρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ ἐρμηνεῖ
 καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι τῷ Κλέαρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ
 στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασι-
 λεὺς εἶη· καὶ τοῦτ', ἔφη, νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποιήται. 13
 ὁρῶν δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον στίφος καὶ ἀκούων Κύρου

§ 10. διαλείποντα συχνὸν = ἱκανῶς ἀπέχοντα, ἐν ἀρκετῇ ἀποστά-
 σει. δὴ, ὡς γνωστὸν. ἐκ τῶν ἀξόνων δηλ. ἐνηρμοσμένα εἰς τοὺς ἄξονας.
 εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα = ἔχοντα πλαγίαν διεύθυνσιν. βλέποντα
 (= διευθυνόμενα) προσωποποιῶν. πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς, τὸ σπῆτι βλέ-
 πει στὸ δρόμο, στὴν αὐλὴν. ὡς διακόπτειν = ὥστε διακόπτειν. τὰ μὲν
 ἐπὶ τῶν ἀξόνων προσηρμοσμένα δρέπανα διέκοπτον τοὺς ἐκατέρωθεν τῶν
 ἀρμάτων ὄντας, τὰ δὲ ὑποκάτω τῶν δίφρων τοὺς εἰς τὴν γῆν πεσόντας
 πολεμίους. ἐλῶντα, δηλ. τὰ ἄρματα.

§ 11. ἐψεύσθη τοῦτο = ἠπατήθη ὡς πρὸς τοῦτο. οὐ γὰρ κραυγῇ,
 ἀλλὰ σιγῇ· διὰ τῆς τῶν ἀντιθέτων ἐκφορᾶς ἡ ἐννοια γίνεται ἐναργεστέρᾳ.
 ὡς ἀνυστὸν (ἐνν. ἦρ) ὅσον τοῦτο ἦτο κατορθωτόν. ἐν ἴσῳ ἐνν. βήματι
 = ὁμαλῶς.

§ 12. ἐν τούτῳ, τῷ χρόνῳ. ἐβόα = ἐκέλευε βοᾶν. κατὰ = ἀπέναντι.
 δι = διότι.

§ 13. ὁρῶν — ἀκούων = εἰ καὶ ἑώρα — ἤκουε. τὸ μέσον στίφος =
 τοὺς ἐξακισχιλίους (1, 7, 11). ἀλλ' ὅμως ὁ Κλέαρχος ἐπανεληφθὲν τὸ

ἔξω ὄντα τοῦ [Ἑλληνικοῦ] εὐωνύμου βασιλέα — τοσοῦτον γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεὺς ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν — ἀλλ' ὁμῶς ὁ Κλέαρχος οὐκ ἤθελεν ἀποσπᾶσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας, φοβούμενος μὴ κυκλωθεῖη ἐκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρί-
 14 νατο ὅτι αὐτῷ μέλοι ὅπως καλῶς ἔχοι. καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα ὁμαλῶς προΐει, τὸ δὲ Ἑλληνικὸν ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον συνετάττετο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. καὶ ὁ Κύρος παρελαύνων οὐ πᾶν πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεῖτο ἐκατέρωσε ἀποβλέπων
 15 εἰς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, πελάσας ὥς συναντῆσαι ἤρετο εἴ τι παραγέλλοι, ὁ δ' ἐπιστήσας εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν ὅτι καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια
 16 καλὰ. ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος, καὶ ἤρετο τίς ὁ θόρυβος εἶη· ὁ δὲ [Κλέαρχος]

ὑποκείμενον, διότι παρεμβληθέντων τῶν τοσοῦτον — ἦν ἀπεμακρύνθη ἡ ἀπόδοσις.

§ 14. τὸ *βαρβαρικὸν στράτευμα* δηλ. τοῦ Κύρου. *ὁμαλῶς* = ἐν ἴσῳ
 § 11. ἐν τῷ αὐτῷ δηλ. τόπῳ. *τῶν προσιόντων* = τῶν ἐκ τῆς πορείας προσερχομένων. οὐ πᾶν πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι, οὐχὶ πολὺ πλησίον, ἀλλ' ἄρκετὰ μακρὰν αὐτοῦ τοῦ στρατεύματός του. *ἐκατέρωσε*, εἰς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους.

§ 15. ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ κοινὸν τῇ ἰδῶν καὶ πελάσας. *Ξενοφῶν* ἐθελοντὴς ὢν ἠδύνατο νὰ καταλάβῃ τὴν τάξιν ἀφ' ἑαυτοῦ. *ἐπιστήσας* ἐνν. τὸν ἵππον. *λέγειν ἐκέλευε* πᾶσιν, ὅπως λάβωσι θάρρος. *καλὰ*. ἐνν. εἶη. *ἱερὰ* τὰ ἐκ τῶν σπλάγγνων σημεῖα, *σφάγια* δὲ τὰ ἐκ τῶν κινήσεων τοῦ θυομένου ζώου.

§ 16. *σύνθημα* λέξεις ἢ φράσεις ἐν πολέμῳ πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν οἰκείων διδομένη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀξιωματικοῖς, ὑφ' ὧν

εἶπεν ὅτι σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἤδη. καὶ ὅς ἐθαύ-
μασε τίς παραγγέλλει καὶ ἤρετο ὅ,τι εἴη τὸ σύνθημα. ὁ
δ' ἀπεκρίνατο Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη. ὁ δὲ Κύρος ἀκούσας 17
« Ἀλλὰ δέχομαί τε » ἔφη « καὶ τοῦτο ἔστω ». ταῦτα δ' εἰπὼν
εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν ἀπήλαυνε· καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα
στάδια διειχέτην τῷ φάλαγγε ἀπ' ἀλλήλων, ἥνικα ἐπαιά-
νιζόν τε οἱ Ἕλληνες καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολε-
μίοις. ὥς δὲ πορευομένων ἐξεκύμαινέ τι τῆς φάλαγγος, 18

ἀνεκoinούτο εἰς σύμπαντα τὸν στρατόν, ἐκάστου τῶν στρατιωτῶν μεταδι-
δόντος αὐτὸ τῇ παρ' αὐτῷ ἱσταμένῳ χαμηλῇ τῇ φωνῇ. τὸ τοιοῦτον λέγε-
ται παραγγέλλειν, λέγειν, παρεγγυᾶν, παραδιδόναι τὸ σύνθημα.
παρέρχεται δεύτερον ἤδη. ὅτε τὸ σύνθημα ἔφθανε μέχρι τοῦ τελευταίου
στρατιώτου, ὅπως καλλίτερον ἐντυπωθῇ εἰς τὴν μνήμην ἐκάστου, ἐπανε-
λαμβάνετο (παρήρχετο τὸ δεύτερον, ἀνταπεδίδοτο) ἀντιστρόφως ἀπὸ
τοῦ τελευταίου στρατιώτου ἐπανερχόμενον εἰς τὸν στρατηγόν. ἐθαύμασε
(θαυμάζων ἠρώτησε), διότι ὥς ἀρχηγὸς αὐτὸς ἔπρεπε νὰ δώσῃ τὸ σύν-
θημα. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο. ὁ Ξενοφῶν σιωπῶν παρέρχεται τὴν πρώτην ἐρώ-
τησιν τοῦ Κύρου, διότι ἴσως ἠγνόει τὸν δόντα τὸ σύνθημα· καὶ ἂν ὅμως
ἐγνώριζεν αὐτόν, καλῶς ποιῶν ἐσιώπησεν, ἵνα μὴ ἀναμνήσῃ τὸν Κύρον
πρᾶξιν, δι' ἧς προσεβλήθη. Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη. ὥς συνθήματα ἐδίδοντο
λέξεις αἷσιον τὸ τέλος τῆς μάχης προσημαίνουσαι, μάλιστα δὲ ὀνόματα
θεῶν, ὧν τὴν βοήθειαν τρόπον τινὰ ἐπεκαλοῦντο. οὕτως ἐνταῦθα τίθεται
σύνθημα ὁ Ζεὺς σωτὴρ ὥς σφίζων τοὺς κινδυνεύοντας καὶ ἡ νίκη ὥς προ-
σημαίνουσα τὴν ἔκβασιν τῆς μάχης αἰσίαν.

§ 17. δέχομαι ὡς καλὸν οἰωνόν σημαίνοντα σωτηρίαν καὶ νίκην. χώ-
ραι = θέσιν. τῷ φάλαγγε, τοῦ βασιλέως δηλ. καὶ Κύρου. οἱ Ἀττικοὶ
τὰ θυϊκὰ τῶν θηλυκῶν ἀρσενικῷ ἄρθρῳ ἐκφέρουσι. ἐπαιάνιζον πρὸ μὲν
τῆς μάχης ὁ ἀδόμενος παῖαν ἦτο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρεως, μετὰ δὲ τὴν
μάχην πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος.

§ 18. ἐξεκύναιτε μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης λέγε-
ται ἐπὶ στρατιωτῶν ἐκτὸς τῆς τάξεως πορευομένων. τὸ ὑπολειπόμενον
= τὸ μένον ὀπίσω μέρος τοῦ στρατοῦ. Ἐνναλίῳ, πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐννα-
λίου, ὅστις κατὰ τινες μὲν εἶνε ὁ Ἄρης ὡς φονικὸς θεὸς τῶν μαχῶν,

- τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἅμα ἐφθέγγοντο πάντες οἷον τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθεον. [λέγουσι δέ τινες ὡς καὶ ταῖς ἀσπίσι πρὸς τὰ δόρατα ἐδού-
 19 πησαν φόβον ποιοῦντες τοῖς ἵπποις]. πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι. καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ Ἕλληνες, ἐβόων δὲ ἀλ-
 20 λήλοις, μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἐπεσθαι· τὰ δ' ἄρματα ἐφέροντο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων κενὰ ἡνιόχων· οἱ δ' ἐπεὶ προίδοιεν, δίσταντο· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη ὥσπερ ἐν ἵπποδρόμῳ ἐκπλαγεῖς· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναι τις
 21 ἐλέγετο. Κύρος δ' ὁρῶν τοὺς Ἕλληνας νικῶντας τὸ καθ'

κατ' ἄλλους ὅμως εἶνε θεὸς ἄλλος διάφορος τοῦ Ἀρεως. ἐλελίζουσιν ἐκ τοῦ ἐλελεῦ, ὅπερ οἱ προσερχόμενοι εἰς πόλεμον ἐφώνουν μετὰ τινος ἐμμελοῦς κινήσεως (Σουῖδ. ἐλελεῦ) μετὰ τὸν παιᾶνα. παρὰ πεζοῖς συνηθέστερον ἀντ' αὐτοῦ τὸ ἀλαλάζειν.

§ 19. πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι, πρὶν φθάσωσιν εἰς ἀπόστασιν τοξεύματος, ὁπόθεν βεβαίως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ κτυπηθῶσι διὰ βέλους. κατὰ κράτος· ἰδ. § 1. ἀλλ' ἐν τάξει ἐπεσθαι. κατὰ Θουκυδίδην (5, 70) τοῦτο ἐγένετο, ἵνα μὴ διασπασθῇ αὐτοῖς ἡ τάξις, ὅπερ φιλεῖ τὰ μεγάλα στρατόπεδα ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν.

§ 20. δίστατο = ἀποχωριζόμενοι ἄφινον κενὸν διάστημα. ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη ἐκπλαγεῖς, ἄποιοι δὲ καὶ δὲν ἐπρόφθασε νὰ φύγῃ, διότι τᾶχασε. ἵπποδρόμῳ μετωνυμικῶς ἀντὶ ἵπποδρομίας. καὶ μέντοι καὶ ὅμως, καὶ ἐν τούτοις. πλὴν — ἐλέγετο = πλὴν τοῦ τοξευθῆναι τινα, ὥσπερ ἐλέγετο.

§ 21. ὁρῶν — ἡδόμενος καὶ προσκυνούμενος = ἐπειδὴ εἶωρα — ἤδετο, εἰ δὲ καὶ ἤδετο καὶ προσεκυνεῖτο, οὐδ' ὡς ἐξήχθη (οὐδὲ τότε παρεσύρθη). τὸ καθ' αὐτοὺς = τοὺς ἀπέναντι ἑαυτῶν πολεμίους. τῶν ἀμφ' αὐ-

αὐτοὺς καὶ διώκοντας, ἡδόμενος καὶ προσκυνούμενος ἤδη
 ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτόν, οὐδ' ὥς ἐξήχθη διώκειν, ἀλλὰ συνε-
 σπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἑξακοσίων ἱππέων
 τάξιν ἐπεμελεῖτο ὅ,τι ποιήσει βασιλεὺς. καὶ γὰρ ἤδει αὐ-
 τὸν ὅτι μέσον ἔχει τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. καὶ πάν- 22
 τες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες μέσον ἔχοντες τὸ αὐτῶν
 ἡγοῦνται, νομιζόντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι, ἣν
 ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἐκατέρωθεν, καὶ εἴ τι παραγγεῖλαι χρή-
 ζοιεν, ἐν ἡμίσει ἂν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ στράτευμα. καὶ 23
 βασιλεὺς δὴ τότε μέσον ἔχων τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς ὁμῶς
 ἔξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος, ἐπεὶ δ' οὐδεὶς
 αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις
 ἔμπροσθεν, ἐπέκαμπεν ὥς εἰς κύκλωσιν. ἐνθα δὴ Κύρος 24
 δεῖσας μὴ ὀπισθεν γινόμενος κατακόψῃ τὸ Ἑλληνικὸν
 ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἑξακοσίοις νικᾷ τοὺς
 πρὸ βασιλέως τεταγμένους καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἑξα-
 κισχιλίους, καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ
 Ἀρταγέρσῃ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν. ὥς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, 25

τόν, Περσῶν δηλ. καὶ ἄλλων βαρβάρων. μέσον ἔχειν = ἵστασθαι ἐν τῷ
 κέντρῳ.

§ 22. οὕτω, εἰς τὸ μέσον εὐρισκόμενοι. ἐν ἀσφαλεστάτῳ ἐνν. τόπῳ
 = ἀσφαλέστατοι. ἣν ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἐκατέρωθεν αἰτιολογεῖ τὸ ἐν
 ἀσφαλεστάτῳ. αὐτῶν κοινὸν τῷ ἰσχυρὶ καὶ τῷ ἐκατέρωθεν.

§ 23. καὶ βασιλεὺς· μετὰ τὴν γενικὴν ἔννοιαν πάντες οἱ τῶν βαρβά-
 ρων ἄρχοντες ἔπεται ἡ μερικὴ αὕτη. ἔξω ἐγένετο τίνος ἕνεκα ἰδ. § 13.
 ὥς εἰς κύκλωσιν, τοῦ εὐωνύμου δηλ. τοῦ Κύρου.

§ 24. ἐνθα δὴ, τότε πλέον. ὀπισθεν γινόμενος (ὁ βασιλεὺς) = ἐπι-
 γινόμενος κατὰ νότον, μὴ πᾶρῃ τὲς πλάτες καί. ἀποκτεῖναι λέγεται
 πρὸλ. Πλουτάρχου Ἀρτ. 9.

§ 25. τροπὴ ἐγένετο = οἱ ἑξακισχιλιοὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. διασπεί-
 ρετο. ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ, 5

διασπείρονται καὶ οἱ Κύρου ἐξακόσιοι εἰς τὸ διώκειν ὀρμή-
 σαντες, πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἄμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχε-
 26 δὸν οἱ ὁμοτράπεζοι καλούμενοι. σὺν τούτοις δὲ ὢν καθορθᾶ
 βασιλέα καὶ τὸ ἄμφ' ἐκείνον στίφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέ-
 σχετο, ἀλλ' εἰπὼν «Τὸν ἄνδρα ὀρώ» ἔτετο ἐπ' αὐτὸν καὶ
 παῖει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὥς
 27 φησι Κτησίας ὁ ἰατρός, καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησι.
 παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῶ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν
 βιαίως· καὶ ἐνταῦθα μαχόμενοι καὶ βασιλεὺς καὶ Κύρος καὶ
 οἱ ἄμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἑατέρου, ὅποσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασι-

ρорται καὶ οἱ Κύρου — καλούμενοι ἢ σύνταξις· καὶ οἱ Κύρου ἐξακό-
 σιοι ὀρμήσαντες εἰς τὸ διώκειν διασπείρονται πλὴν πάνυ ὀλίγων,
 σχεδὸν τῶν ὁμοτραπέζων καλουμένων, οἱ ἄμφ' αὐτὸν κατελείφθη-
 σαν. ὁμοτράπεζοι ἢ καὶ συντράπεζοι (1, 9, 31) λέγονται οἱ πιστότατοι
 τῶν φίλων καὶ ἀκολουθῶν τοῦ βασιλέως, διότι ἔτρωγον ἐν δωματίῳ κει-
 μένῳ πρὸ ἐκείνου, ἐν ᾧ ἔτρωγεν ὁ βασιλεὺς, χωριζομένη δὲ ἀπ' αὐτοῦ
 διὰ παραπετάσματος. ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ μετὰ τῶν ὁμοτραπέζων συνέ-
 τρωγεν ὁ βασιλεὺς μόνον κατὰ τὰ συμπόσια καὶ τὰς τελετάς.

§ 26. ἐκεῖνον καὶ οὐχὶ τοῦτον, διότι ὡς πρὸς τὸν Ξενοφ. ἀπώτερος
 ἦτο ὁ βασιλεὺς, πλησιέστερος δὲ ὁ Κύρος. οὐκ ἠνέσχετο, δὲν ἠδυνήθη νὰ
 κρατήσῃ τὴν ὀργὴν του. τὸν ἄνδρα, ὃν ζητῶ, δηλ. τὸν βασιλέα. παῖει
 καὶ τιτρώσκει πρὸς Πλουτ. Ἄρτ. 11. Κτησίας ἰατρός Ἀρταξέρξου
 τοῦ Μνήμονος ἐκ Καρίας, ὅστις συνέγραψε καὶ ἱστορίαν τοῦ Περσικοῦ
 κράτους, ἧς ὀλίγα ἀποσπάσματα περιεσώθησαν. καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ
 τραῦμά φησι κατὰ παράταξιν ἀντὶ ὅς καὶ ἰᾶσθαι τὸ τραῦμά φησιν.

§ 27. ἀκοντίζει τις παλτῶ. κατὰ Πλούταρχον (Ἄρτ. 11) ὁ ἀκον-
 τίσας ὠνομάζετο Μιθριδάτης. μαχόμενοι. ἂν μὴ ἡ πρότασις ὅποσοι μὲν
 τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθνησκον ἦτο παθητική, ἀλλ' ἐνεργητική, ὅποσους
 μὲν βασιλεὺς ἀπώλεσεν, οὐδεμίαν ὁ λόγος ἀνωμαλίαν θὰ εἶχε, διότι αἱ
 δύο προτάσεις, ὅποσους μὲν βασιλεὺς ἀπώλεσε — Κύρος δὲ αὐτὸς
 ἀπέθανε, θὰ ἦσαν παραθετικὸς ἐπιμερισμὸς τῆς μαχόμενοι. Κτησίας
 λέγει πρὸς Πλουτ. Ἄρτ. 13. κατὰ Διόδωρον ἀπέθανον ἐκ μὲν τοῦ βα-

λέα ἀπέθνησκον Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν· Κύρος δὲ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ ὁκτὼ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ. Ἀρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῷ 28 τῶν σκηπτούχων [θεράπων] λέγεται, ἐπειδὴ πεπτωκότα εἶδε Κύρον, κατὰπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου περιπεσεῖν αὐτῷ. καὶ οἱ μὲν φασὶ βασιλέα κελεῦσαι τινα ἐπισφάξαι αὐτὸν 29 Κύρῳ, οἱ δὲ αὐτὸν ἀποσφάξασθαι σπασάμενον τὸν ἀκινάκην· εἶχε γὰρ χρυσοῦν· καὶ στρεπτόν δ' ἐφόρει καὶ ψέλια καὶ τᾶλλα ὥσπερ οἱ ἄριστοι Περσῶν· ἐτετίμητο γὰρ ὑπὸ Κύρου δι' εὐνοίαν τε καὶ πιστότητα.

Κύρος μὲν οὖν οὕτως ἐτελεύτησεν, ἀνὴρ ὢν Περσῶν Θ' τῶν μετὰ Κύρον τὸν ἀρχαῖον γενομένων βασιλικώτατος τε καὶ ἀρχεῖν ἀξιώτατος, ὥς παρὰ πάντων ὁμολογεῖται τῶν Κύρου δοκούντων ἐν πείρᾳ γενέσθαι. πρῶτον μὲν 2 γὰρ ἔτι παῖς ὢν ὅτ' ἐπαιδεύετο καὶ σὺν τῷ ἀδελφῷ καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις παισὶ, πάντων πάντα κράτιστος ἐνομιζέτο.

σιλέως ὑπὲρ τοὺς 15000 ἔκ δὲ τῶν τοῦ Κύρου Περσῶν περὶ τοὺς 3000.

§ 28. τῶν σκηπτούχων ἰδ. 1, 6, 41. περιπεσεῖν αὐτῷ = ὅτι πεσὼν ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ Κύρου ἐνηγκαλίσθη αὐτόν.

§ 29. ἐπισφάξαι, νὰ σφάξῃ πρὸς τιμὴν τοῦ Κύρου πρβλ. Κύρ. Παιδ. 7, 3, 7. τὸν ἀκινάκην· εἶχε γὰρ χρυσοῦν = τὸν χρυσοῦν ἀκινάκην ὃν εἶχε. καὶ τᾶλλα δηλ. κἀνδύον, περιθραχιόνια χρυσᾶ, χρυσὴν ἄλυσον καὶ χρυσοῦν στέφανον. ὥσπερ (= οἷάπερ) ἐνν. φοροῦσιν.

Θ' Βίος καὶ χαρακτὴρ Κύρου.

§ 1. βασιλικώτατος = βασιλεύειν ἱκανώτατος. τῶν Κύρου] δοκούντων ἐν πείρᾳ γενέσθαι, ἐκείνων οἵτινες νομίζονται ὅτι ἐγνώρισαν τὸν Κύρον. ἀντὶ τοῦ ἐν πείρᾳ γίγνεσθαι λέγεται καὶ πείραν τινοῦ ἔχειν, λαμβάνειν καὶ ἐμπείρως τινοῦ ἔχειν. πρβλ. 2, 6 1. 3, 2, 16. 6, 4, 33.

§ 2. Πρῶτον μὲν ἡ ἀπόδοσις ἐν § 6 ἐπεὶ δέ. πάντων πάντα παρήχησις· πρβλ. 2, 5, 7 κ. ἄλ.

3 πάντες γὰρ οἱ τῶν ἀρίστων Περσῶν παῖδες ἐπὶ ταῖς βασι-
λέως θύραις παιδεύονται· ἐνθα πολλὴν μὲν σωφροσύνην
καταμύθοι ἄν τις, αἰσχρὸν δ' οὐδὲν οὔτ' ἀκοῦσαι οὔτ' ἰδεῖν
4 ἔστι. θεῶνται δ' οἱ παῖδες καὶ τοὺς τιμωμένους ὑπὸ βασι-
λέως καὶ ἀκούουσι [καὶ ἄλλους ἀτιμαζομένους]· ὥστε εὐ-
5 θὺς παῖδες ὄντες μαρθάνουσιν ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι· ἐνθα
Κῦρος αἰδημονέστατος μὲν πρῶτον τῶν ἡλικιωτῶν ἐδόκει
εἶναι, τοῖς τε πρεσβυτέροις καὶ τῶν ἑαυτοῦ ὑποδεεστέρων
μᾶλλον πειθεσθαι, ἔπειτα δὲ φιλιππότατος καὶ τοῖς ἵπ-
ποις ἄριστα χρῆσθαι· ἔκρινον δ' αὐτὸν καὶ τῶν εἰς τὸν
πόλεμον ἔργων, τοξικῆς τε καὶ ἀκοντίσεως, φιλομαθέ-
6 στατον εἶναι καὶ μελετηρότατον. ἐπεὶ δὲ τῇ ἡλικίᾳ ἔπρεπε,

§ 3. ἐπὶ ταῖς θύραις — ἐν τῇ αὐλῇ ἢ ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ βασι-
λέως. ἐντεῦθεν καὶ τὸ παρὰ τοῖς Τούρκοις λεγόμενον 'Τῦψηλὴ Πύλη'.
σωφροσύνην πρβλ. Κύρ. Παιδ. 1, 2, 8. αἰσχρὸν δ' — ἔστι πρβλ.
'Ηροδ. 1, 138.

§ 4. θεῶνται — καὶ ἀκούουσιν· ἡ σύνταξις· οἱ παῖδες θεῶνται καὶ
ἀκούουσι καὶ τοὺς τιμωμένους ὑπὸ βασιλέως. τιμωμένους· ἐτιμῶντο
λαμβάνοντες δῶρα, συναναστρέφόμενοι καὶ συντρέγοντες μετὰ τοῦ βασι-
λέως [καὶ ἄλλους ἀτιμαζομένους]. οἱ ὡς γνήσιον δεχόμενοι τοῦτο συμ-
πληροῦσι κατὰ ζεῦγμα ὀρῶσιν. εὐθὺς παῖδες ὄντες, εὐθὺς ἀπὸ τῆς παι-
δικῆς ἡλικίας. μαρθάνουσιν ἄρχειν ἔχοντες παράδειγμα τὸν βασιλέα. ἄρ-
χεσθαι μαρθάνουσι βλέποντες πάντας τοὺς προσερχομένους πρὸς τὸν βα-
σιλέα ὄντας εὐπειθεῖς καὶ διδασκόμενοι ὑπὸ τῶν διδασκάλων.

§ 5. αἰδημονέστατος μὲν πρῶτον ἀντὶ πρῶτον μὲν αἰδήμ. ἔπειτα δὲ
ἐνν. ἐδόκει εἶναι ἔκρινον ὑποκ. οἱ Κῦρον δοκοῦντες ἐν πείρᾳ γενέσθαι.

§ 6. τῇ ἡλικίᾳ, τῇ τῶν ἐφήβων· πρβλ. Κύρ. Παιδ. 1, 2, 8 καὶ 9.
μέντοι — βιβαίως. καὶ ἄρχτον· τὸ παράδειγμα τοῦτο ἐπιβεβαιῶσθαι τὴν ἐν
τῷ φιλοκρινδυνότατος προσεγενεχθεῖσαν γνώμην. ἔτρεσεν — τρέσας (φο-
βηθεὶς) ἔφυγεν. συμπεσῶν — συμπλακείς. τὰ μὲν ἔπαθε (= πληγὰς ἔλαβε)
ἢ ἀπώδοσις εἰς τὸ τέλος δὲ ἀντὶ τοῦ ἀναμενομένου τὰ δὲ ἐποίησεν. μα-
χαριστὸν — ἄξιον μακαρίζεσθαι.

καὶ φιλοθηρότατος ἦν καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκιν-
δυνότατος. καὶ ἄρκτον ποτὲ ἐπιφερομένην οὐκ ἔτρεσεν,
ἀλλὰ συμπεσὼν κατεσπᾶσθη ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τὰ μὲν
ἔπαθεν, ὧν καὶ τὰς ὠτειλὰς εἶχε, τέλος δὲ κατέκτανε· καὶ
τὸν πρῶτον μέντοι βοηθήσαντα πολλοῖς μακαριστὸν ἐποίη-
σεν. ἐπεὶ δὲ κατεπέμφθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς σατράπης Λυ- 7
δίας τε καὶ Φρυγίας τῆς μεγάλης καὶ Καππαδοκίας,
στρατηγὸς δὲ καὶ πάντων ἀπεδείχθη οἷς καθήκει εἰς Κα-
στωλοῦ πεδῖον ἀθροίζεσθαι, πρῶτον μὲν ἐπέδειξεν αὐτὸν
ὅτι περὶ πλείστου ποιοῖτο, εἴ τῳ σπείσαιο καὶ εἴ τῳ σύν-
θοιτο καὶ εἴ τῳ ὑπόσχοιτό τι, μηδαμῶς ψεύδεσθαι. καὶ 8
γὰρ οὖν ἐπίστευον μὲν αὐτῷ αἱ πόλεις ἐπιτρεπόμεναι, ἐπί-
στευον δ' οἱ ἄνδρες· καὶ εἴ τις πολέμιος ἐγένετο, σπεισα-
μένου Κύρου ἐπίστευε μηδὲν ἂν παρὰ τὰς σπονδὰς παθεῖν.
τοιγαροῦν ἐπεὶ Τισσαφέρνει ἐπολέμησε, πᾶσαι αἱ πόλεις 9
ἐκοῦσαι Κύρον εἵλοντο ἀντὶ Τισσαφέρνηους πλὴν Μιλησίων·
οὗτοι δὲ ὅτι οὐκ ἤθελε τοὺς φεύγοντας προέσθαι ἐφοβοῦντο

§ 7. Φρυγίας τῆς μεγάλης πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς μικρᾶς. στρατη-
γὸς δὲ καὶ ἀντὶ ἀπεδείχθη δὲ καὶ στρατηγὸς πάντων· ἰδ. 1, 1, 2.
πρῶτον μὲν ἢ ἀπόδοσις ἐν § 11 φανερόν· δ' ἦν. ἐπέδειξεν αὐτὸν ὅτι
= ἐπέδειξεν ὅτι αὐτός. εἴ τῳ σπείσαιο καὶ εἴ τῳ σύνθοιτο· σπένδονται
μὲν οἱ πολέμιοι, συντίθενται δὲ οἱ φίλοι.

§ 8. καὶ γὰρ οὖν = τοιγάρ τοι, τοιγαροῦν = διὰ τοῦτο βεβαίως. ἐπι-
τρεπόμεναι = παραδιδόμεναι. ἄνδρες ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς πόλεις· ἐνν.
ἐπιτρεπόμενοι. σπεισαμένῳ = εἰ ἐσπείσατο.

§ 9. αἱ πόλεις, αἱ Ἰωνικαὶ ἰδ. 1, 1, 6. πλὴν Μιλησίων = πλὴν Μι-
λήτου μετωνομικῶς· πρὸλ. 1, 1, 6 καὶ 7. τοὺς φεύγοντας· οὗτοι ὄντες
πιθανῶς ἀριστοκρατικοὶ ἦσαν ἐναντίοι τῶν ἐν τῇ πόλει. προέσθαι = κα-
ταλιπεῖν ἄνευ προστασίας, προδοῦναι.

- 10 αὐτόν. καὶ γὰρ ἔργῳ ἐπεδείκνυτο καὶ ἔλεγεν ὅτι οὐκ ἂν ποτε προσῖτο, ἐπεὶ ἅπαξ φίλος αὐτοῖς ἐγένετο, οὐδ' εἴ ἔτι
 11 μὲν μείους γένοιτο, ἔτι δὲ κάκιον πράξειαν. φανερός δ' ἦν καὶ εἴ τις τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν ποιήσειεν αὐτόν, νικᾶν πειρώμενος· καὶ εὐχὴν δέ τινες αὐτοῦ ἐξέφερον ὡς εὐχοίτο τοσοῦτον χρόνον ζῆν ἔστε νικῶν καὶ τοὺς εὖ καὶ τοὺς κα-
 12 κῶς ποιοῦντας ἀλεξόμενος. καὶ γὰρ οὖν πλεῖστοι δὴ αὐτῷ ἐνὶ γε ἀνδρὶ τῶν ἐφ' ἡμῶν ἐπεθύμησαν καὶ χρήματα καὶ
 13 πόλεις καὶ τὰ ἑαυτῶν σώματα προσέσθαι. οὐ μὲν δὴ οὐδὲ τοῦτ' ἂν τις εἴποι ὡς τοὺς κακούργους καὶ ἀδίκους εἶα καταγελαῖν, ἀλλὰ ἀφειδέστατα πάντων ἐτιμωρεῖτο· πολ-
 λάκις δ' ἦν ἰδεῖν παρὰ τὰς στειβομένας ὁδοὺς καὶ ποδῶν καὶ χειρῶν καὶ ὀφθαλμῶν στερομένους ἀνθρώπους· ὥστ' ἐν τῇ Κύρου ἀρχῇ ἐγένετο καὶ Ἑλληνι καὶ βαρβάρῳ μηδὲν ἀδικοῦντι ἀδεῶς πορεύεσθαι ὅποι τις ἤθελεν, ἔχοντι ὅ,τι

§ 10. καὶ γὰρ· ὁ καὶ συνδέει τὸ ἔργῳ μετὰ τοῦ καὶ ἔλεγε=τῷ λόγῳ. ἅπαξ (μιά φορά)· διὰ τούτου δηλοῦται ὅτι ἡ πράξις εἶνε πρώτη καὶ τελευταία.

§ 11. φανερός δ' ἦν· ἡ σύνταξις· φανερός δ' ἦν καὶ πειρώμενος νικᾶν, εἴ τις κλπ. ἐξέφερον = ἀνέφερον, διέδιδον. τοὺς εὖ καὶ τοὺς κακῶς ποιοῦντας ἀλεξόμενος κατὰ ζευγμα ἀντὶ τοὺς εὖ ποιοῦντας ἀντ' εὖ ποιήσων, τοὺς δὲ κακῶς ποιοῦντας ἀλεξόμενος (=κακῶς ἀντιποιήσων).

§ 12. τῶν ἐφ' ἡμῶν = τῶν συγχρόνων. προσέσθαι = παραδούναί.

§ 13. καταγελαῖν ἐνν. ἑαυτοῦ. στειβομένας = πατουμένας, συχνάζομένας. ποδῶν καὶ χειρῶν καὶ ὀφθαλμῶν στερομένους. συνήθεις ποῖναι παρὰ Πέρσαις πλὴν τῶν ἐνταῦθα μνημονευομένων ἦσαν ἡ μαστίγωσις καὶ ἡ ἀποκοπὴ τῆς ῥινόσ καὶ τῶν ὠτων. ἐγένετο = ἐξῆν. μηδὲν ἀδικοῦντι = ὅς (=εἰ οὗτος) μηδὲν ἀδικοίη. ἔχοντι τροπικὴ καὶ οὐχὶ αἰτιολογική. ὅ,τι προχωροῖη = ὅτι χρήσιμον, ἀναγκαῖον εἶη. πρβλ. Κύρ. Παίδ. 1, 2, 4. 3, 2, 29.

προχωροῖν. τοὺς γε μέντοι ἀγαθοὺς εἰς πόλεμον ὠμολό- 14
γητο διαφερόντως τιμᾶν. καὶ πρῶτον μὲν ἦν αὐτῷ πόλε-
μος πρὸς Πισίδας καὶ Μυσούς· στρατευόμενος οὖν καὶ αὐ-
τὸς εἰς ταύτας τὰς χώρας οὓς ἑώρα ἐθέλοντας κινδυ-
νεύειν. τούτους καὶ ἄρχοντας ἐποίει ἥς κατεστρέφετο χῶ-
ρας, ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλη [δῶροις] ἐτίμα· ὥστε φαίνεσθαι 15
τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εὐδαιμονεστάτους, τοὺς δὲ κακοὺς δού-
λους τούτων ἀξιῶν εἶναι. ταιγαροῦν πολλή ἦν ἀφθονία
αὐτῷ τῶν ἐθελόντων κινδυνεύειν, ὅπου τις οἶοιτο Κῦρον
αἰσθήσεσθαι. εἰς γε μὴν δικαιοσύνην εἴ τις φανερὸς γένοιτο 16
ἐπιδείκνυσθαι βουλόμενος, περὶ παντὸς ἐποιεῖτο τούτους
πλουσιωτέρας ζῆν ποιεῖν τῶν ἐκ τοῦ ἀδίκου φιλοκερδούν-
των. καὶ γὰρ οὖν ἄλλα τε πολλὰ δικαίως αὐτῷ διεχειρί- 17
ζετο καὶ στρατεύματι ἀληθινῷ ἐχρήσατο. καὶ γὰρ στρα-

§ 14. ἀγαθοὺς = ἀνδρείους. πρῶτον μὲν, οὗ ἡ ἀπόδοσις ἔπειτα δὲ ἐτί-
μα, συναπτεόν τῷ ἄρχοντας ἐποίει. ὁ λόγος ὁμαλώτερος θὰ ᾔτο οὕτω. καὶ
πρῶτον μὲν, ὅτε ἦν αὐτῷ πόλεμος πρὸς Πισίδας καὶ Μυσούς, στρα-
τευόμενος καὶ αὐτὸς εἰς ταύτας τὰς χώρας οὓς ἑώρα ἐθέλοντας κιν-
δυνεύειν τούτους ἄρχοντας ἐποίει — ἔπειτα δὲ — ἐτίμα. Πισίδας ἰδ.
1, 1, 11. Μυσούς ἰδ. 1, 6, 7. ἥς κατεστρέφετο χῶρας ἀντὶ τῆς χῶ-
ρας ἦν. [δῶροις] παρέμδλημα ἐρμηνεύον τὸ ἄλλη.

§ 15. ὥστε — ἀξιῶν εἶναι· ἡ σύνταξις· ὥστε φαίνεσθαι ὁ Κῦρος
ἀξιῶν τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εἶναι εὐδαιμονεστάτους, τοὺς δὲ κακοὺς εἶ-
ναι δούλους τούτων (= τῶν ἀγαθῶν).

§ 16. εἰς — δικαιοσύνην, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν δικαιοσύνην. τούτους
ἀντὶ τοῦτον, διότι ἡ τις περιληπτική. ἐκ τοῦ ἀδίκου = ἀδίκως, μετ' ἀδι-
κίας. τῶν φιλοκερδούντων = ἡ οἱ φιλοκερδοῦντες ἦσαν.

§ 17. ἀληθινῷ, πραγματικῷ καὶ οὐχὶ κατ' ὄνομα. ἔγνωσαν — κέρ-
δος, ἐγνώρισαν ὅτι πολὺ περισσότερα τοῦ κατὰ μῆνα μισθοῦ ἐμελλον νά
κερδήσωσιν, ἂν καλῶς ὑπηρετοῦν τὸν Κῦρον.

τηγοὶ καὶ λοχαγοί, οἱ χρημάτων ἕνεκα πρὸς ἐκείνον ἐπλευ-
σαν, ἔγνωσαν κερδαλεώτερον εἶναι Κύρῳ καλῶς ὑπάρχειν
18 ἢ τὸ κατὰ μῆνα κέρδος. ἀλλὰ μὴν εἰ τίς γέ τι αὐτῷ προσ-
τάξαντι καλῶς ὑπηρετήσκειν, οὐδενὶ πώποτε ἀχάριστον
εἶασε τὴν προθυμίαν. τοιγαροῦν κράτιστοι δὴ ὑπηρεταὶ
19 παντὸς ἔργου Κύρῳ ἐλέχθησαν γενέσθαι. εἰ δέ τινα ὁρώη
δεινὸν ὄντα οἰκονόμον ἐκ τοῦ δικαίου καὶ κατασκευάζοντά τε
ἥς ἄρχοι χώρας καὶ προσόδους ποιοῦντα, οὐδένα ἂν πώ-
ποτε ἀφείλετο, ἀλλ' αἰεὶ πλείω προσεδίδου· ὥστε καὶ ἡδέως
ἐπόνουν καὶ θαρραλέως ἐκτῶντο καὶ ἅ ἐπέπατό τις ἥκιστα
Κύρον ἐκρυπτεν· οὐ γὰρ φθονῶν τοῖς φανερώς πλουτοῦσιν
ἐφαίνετο, ἀλλὰ πειρώμενος χρῆσθαι τοῖς τῶν ἀποκρυπτο-
20 μένων χρήμασι. φίλους γε μὴν ὅσους ποιήσαιτο καὶ εὖ-
νους γνοίη ὄντας καὶ ἱκανοὺς κρίνειε συνεργοὺς εἶναι ὅ,τι
τυγχάνοι βουλόμενος κατεργάζεσθαι, ὁμολογεῖται πρὸς
21 πάντων κράτιστος δὴ γενέσθαι θεραπεύειν. καὶ γὰρ αὐτὸ

§ 18. τοιγαροῦν ἰδ. § 8, 9, 15.

§ 19. δεινὸν ὄντα οἰκονόμον ἐκ τοῦ δικαίου, ἐπιτηδείως διοικοῦντα καὶ δικαίως. κατασκευάζοντα, καλλιεργοῦντα. ἥς ἄρχοι χώρας καθ' ἑλ-
ξιν ἀντὶ τὴν χώραν ἥς ἄρχοι ἐπόνουν — ἐκτῶντο κατὰ πληθ. διότι ἡ
τις εἶνε περιληπτική. ἐπέπατο (= ἐκέκτητο)· ἡ λέξις συνήθης τοῖς ποιη-
ταῖς. αὐ = πάλιν, τοῦναντίον.

§ 20. φίλους — θεραπεύειν· ἡ σύνταξις· ὁμολογεῖται πρὸς πάν-
των κράτιστος δὴ γενέσθαι θεραπεύειν, ὅσους γε μὴν ποιήσαιτο φί-
λους καὶ γνοίη ὄντας εὖνους καὶ κρίνειε εἶναι ἱκανοὺς συνεργοὺς
ὅ,τι τυγχάνοι βουλόμενος κατεργάζεσθαι. συνεργοὺς εἶναι ὅ,τι =
συνεργοὺς εἶναι τούτου ὅ,τι. κράτιστος δὴ = ἐπιτηδείωτατος τὰ μάλιστα.

§ 21. αὐτὸ τοῦτο ἄνευ ἀποδόσεως κείνται, διότι ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς
διανοεῖτο νὰ ἐκφέρῃ τὴν ἔννοιαν ἀρίστον ἐπιφέρων τὸ ἐποίει ἢ τι τοιοῦ-

τοῦτο οὐπερ αὐτὸς ἕνεκα φίλων ᾤετο δεῖσθαι, ὡς συνεργοὺς ἔχει, καὶ αὐτὸς ἐπειρᾶτο συνεργὸς τοῖς φίλοις κρᾶτιστος εἶναι τούτου ὅτου αἰσθάνοιτο ἕκαστον ἐπιθυμοῦντα. δῶρα δὲ πλεῖστα μὲν οἶμαι εἰς γε ἀνὴρ ἐλάμβανε διὰ 22 πολλὰ· ταῦτα δὲ πάντων δὴ μάλιστα τοῖς φίλοις διεδίδου, πρὸς τοὺς τρόπους ἑκάστου σκοπῶν καὶ ὅτου μάλι- 23 στα ὁρῶν ἕκαστον δεόμενον. καὶ ὅσα τῷ σώματι αὐτοῦ πέμποι τις ἢ ὡς εἰς πόλεμον ἢ ὡς εἰς καλλωπισμόν, καὶ περὶ τούτων λέγειν αὐτὸν ἔφασαν ὅτι τὸ μὲν ἑαυτοῦ σῶμα οὐκ ἂν δύναιτο τούτοις πᾶσι κοσμηθῆναι, φίλους δὲ καλῶς κεκοσμημένους μέγιστον κόσμον ἀνδρὶ νομίζοι. καὶ τὸ 24 μὲν τὰ μεγάλα νικᾶν τοὺς φίλους εὖ ποιοῦντα οὐδὲν θαυμαστόν, ἐπειδὴ γε καὶ δυνατώτερος ἦν· τὸ δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ περιεῖναι τῶν φίλων καὶ τῷ προθυμεῖσθαι χαρίζεσθαι,

τον, κατόπιν μεταβαλὼν γνώμην ἐξήνεγκεν ὠρισμένην διὰ τοῦ ἐπειρᾶτο συνεργὸς εἶναι. πρβλ. Πλουτ. ἀποφθ. Λακ. σελ. 241.

§ 22. δῶρα· περὶ τοῦ ἔθους νὰ προσφέρωσι δῶρα τῷ βασιλεῖ οἱ ὑπῆκοοι πρβλ. Αἰλ. ποικ. ἱστ. 1, 32, 33. διὰ πολλὰ = διὰ πολλοὺς λόγους. καὶ ὅτου· ὁμολώτερος θὰ ἦτο ὁ λόγος πρὸς τοὺς τρόπους σκοπῶν καὶ ὁρῶν τοῦτο ὅτου μάλιστα ἕκαστος δέοιτο.

§ 23. κόσμον (κατηγ.ορ.) ἢ ὡς εἰς πόλεμον ἢ ὡς εἰς καλλωπισμόν. ὁ μὲν εἰς πόλεμον κόσμος εἶνε αἱ στολαὶ αἱ πολεμικαί, τὰ ὅπλα καὶ τὰ τοιαῦτα, ὁ δὲ εἰς καλλωπισμόν πάντα τὰ χρήσιμα πρὸς τοῦτο μάλιστα ἐν εἰρήνῃ. ἔφασαν δηλ. οἱ δοκοῦντες ἐν πείρᾳ Κύρου γενέσθαι. ἀνδρὶ = ἑαυτῷ.

§ 24. τὰ μεγάλα οἱ μὲν συνάπτουσι τῷ εὖ ποιοῦντα, οἱ δὲ τῷ νικᾶν πρβλ. καὶ τῷ μὲν δὴ μεγέθει τῶν δώρων ὑπερβάλλειν (αὐτὸν) πλουσιώτατον ὄντα οὐ θαυμαστόν· τὸ δὲ τῇ θεραπείᾳ καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν φίλων βασιλευόντα περιγενέσθαι τοῦτο ἀξιολογώτερον. ταῦτα ἀντὶ τοῦτο διότι τὸ περιεῖναι διττῶς κατορθοῦται, τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ τῷ προθυμεῖσθαι.

- 25 ταῦτα ἔμοιγε μᾶλλον δοκεῖ ἀγαστὰ εἶναι. Κύρος γὰρ
 ἔπεμπε βίκους οἴνου ἡμιδεεῖς πολλάκις ὁπότε πᾶν ἡδὺν
 λάβοι, λέγων ὅτι οὐπὼ δὴ πολλοῦ χρόνου τούτου ἡδίωνι
 οἴνῳ ἐπιτύχοι· τοῦτον οὖν σοὶ ἔπεμψε καὶ δεῖται σου τή-
 26 μερον τοῦτον ἐκπιεῖν σὺν οἷς μάλιστα φιλεῖς. πολλάκις
 δὲ χῆνας ἡμιβρώτους ἔπεμπε καὶ ἄρτων ἡμίσεια καὶ ἄλλα
 τοιαῦτα, ἐπιλέγειν κελεύων τὸν φέροντα, «Τούτοις ἦσθη
 27 Κύρος· βούλεται οὖν καὶ σὲ τούτων γεύσασθαι». ὅπου δὲ
 χιλὸς σπάνιος πᾶν εἴη, αὐτὸς δὲ δύναιτο παρασκευάσα-
 σθαι διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν ὑπηρέτας καὶ διὰ τὴν ἐπιμέ-
 λειαν, διαπέμπων ἐκέλευε τοὺς φίλους τοῖς τὰ ἑαυτῶν σώ-
 ματα ἄγουσιν ἵπποις ἐμβάλλειν τοῦτον τὸν χιλόν, ὥς μὴ
 28 πεινῶντες τοὺς ἑαυτοῦ φίλους ἄγωσιν. εἰ δὲ δὴ ποτε πο-
 ρεύοιτο καὶ πλείστοι μέλλοιεν ὄψεσθαι, προσκαλῶν τοὺς
 φίλους ἐσπουδαιολογεῖτο, ὥς δηλοῖη οὖς τιμᾶ. ὥστε ἐγὼ
 μὲν γε ἐξ ὧν ἀκούω οὐδένα κρίνω ὑπὸ πλειόνων πεφιλῆ-
 29 σθαι οὔτε Ἑλλήνων οὔτε βαρβάρων. τεκμήριον δὲ τούτου

§ 25. βίκος λέξις Σημιτική σημαίνουσα ἀγγεῖον, οὗ ἡ χωρητικότης καὶ μορφή ἀγνωστος. ἡμιδεεῖς = ἡμιμέστους, μισοάδειους. ἔπεμψεν ὁ ἄρχ. δηλοῖ τὸν χρόνον καθ' ὃν ὁ οἶνος θὰ ἦτο εἰλημμένος ὑπὸ τοῦ πρὸς ὃν ἐστελλετο. σὺν οἷς καθ' ἕλξιν ἀντὶ σὺν τούτοις οὔς.

§ 26. χῆνας ἡμιβρώτους (μισοφαγωμένους) — ἄρτων ἡμίσεια. οἱ λαμβάνοντες ταῦτα μετεῖχον τρόπον τινὰ τῆς τραπέζης τοῦ Κύρου, ὅπερ σημείον μεγάλης εὐνοίας. ἐπιλέγειν = πρὸς τῷ διδόναι καὶ λέγειν.

§ 27. χιλὸς = χόρτον. διὰ τὴν ἐπιμέλειαν, ἣν ὁ Κύρος ὡς ἡγεμὼν εἶχε περὶ παρασκευῆς χилоῦ.

§ 28. καὶ πλείστοι μέλλοιεν ὄψεσθαι κατὰ παράταξιν καὶ βραχυλογίαν ἀντὶ οὗ πλείστοι εἶεν οἱ μέλλοντες ὄψεσθαι. ἐσπουδαιολογεῖτο συνηθέστερον σπουδῇ διελέγετο. ἐξ ὧν = ἐκ τούτων ᾧ.

§ 29. δοῦλον· τὰ βαρβάρων γὰρ δοῦλα πάντα πλὴν ἐνός (τοῦ βασι-

καὶ τόδε. παρὰ μὲν Κύρου δούλου ὄντος οὐδεὶς ἀπῆει πρὸς βασιλέα, πλὴν Ὀρόντας ἐπεχείρησε· καὶ οὗτος δὴ ὃν ᾤετο πιστόν οἱ εἶναι ταχὺ αὐτὸν ἡῦρε Κύρῳ φίλτερον ἢ ἑαυτῷ· παρὰ δὲ βασιλέως πολλοὶ πρὸς Κύρον ἀπῆλθον, ἐπειδὴ πολέμιοι ἀλλήλοις ἐγένοντο, καὶ οὗτοι μέντοι οἱ μάλιστα ὑπ' αὐτοῦ ἀγαπώμενοι, νομίζοντες παρὰ Κύρῳ ὄντες ἀγαθοὶ ἀξιώτερας ἂν τιμῆς τυγχάνειν ἢ παρὰ βασιλεῖ. μέγα δὲ 30 τεκμήριον καὶ τὸ ἐν τῇ τελευτῇ τοῦ βίου αὐτῷ γενόμενον ὅτι καὶ αὐτὸς ἦν ἀγαθὸς καὶ κρίνειν ὀρθῶς ἐδύνατο τοὺς πιστοὺς καὶ εὖνους καὶ βεβαίους. ἀποθνήσκοντος γὰρ αὐ- 31 τοῦ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν φίλοι καὶ συντράπεζοι ἀπέθανον μαχόμενοι [ὑπὲρ Κύρου] πλὴν Ἀριαίου· οὗτος δὲ τεταγμένος ἐτύγγανεν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοῦ ἱππικοῦ ἄρχων· ὥς δ' ᾔσθετο Κύρον πεπτωκότα, ἔφυγεν ἔχων καὶ τὸ στρατεύμα πᾶν οὐ ἡγεῖτο.

Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμενεται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ Ι'

λέως) Εὐρ. Ἐλ. 276. πλὴν Ὀρόντας ἐπεχείρησε = πλὴν Ὀρόντας ὅς ἐπεχείρησε. πρὸλ. 1, 2, 24. 3, 1, 26. 7, 3, 2. περὶ Ὀρόντα ἰδ. 1, 6, 3. καὶ οὗτος δὴ (=βεβαίως) ἡ σύνταξις· καὶ οὗτος (Ὀρόντας) δὴ ἡῦρε ταχὺ αὐτὸν (=τοῦτον, τὸν λαβόντα τὴν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Ὀρόντα, ἵνα φέρῃ εἰς βασιλέα), ὃν ᾤετο πιστόν οἱ εἶναι, Κύρῳ φίλτερον ἢ ἑαυτῷ. ἐγένοντο, βασιλεὺς καὶ Κύρος. καὶ — μέντοι = καὶ μάλιστα, καὶ ἴσα ἴσα.

§ 30. μέγα δὴ τεκμήριον ἡ σύνταξις· καὶ τὸ ἐν τῇ τελευτῇ τοῦ βίου γενόμενόν ἐστι μέγα τεκμήριον.

§ 31. συντράπεζοι ἰδ. 1, 8, 25 ὁμοτράπεζοι. ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ ἰδ. 1, 8, 5. πεπτωκότα = τεθνεώτα, φονευθέντα.

Ι' Ὁ βασιλεὺς τρέψας τὸν Ἀριαῖον εἰς φυγὴν διαρπάζει τὸ στρατόπε- τοῦ Κύρου καὶ ἐπέρχεται κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ τρέπεται ὑπ' αὐτῶν εἰς φυγὴν.

ἡ δεξιὰ. βασιλεὺς δὲ [καὶ οἱ σὺν αὐτῷ] διώκων εἰσπίπτει
 εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου
 οὐκέτι ἴστανται ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέ-
 δου εἰς τὸν σταθμὸν ἔνθεν ὥρμηοντο· τέτταρες δ' ἐλέγοντο
 2 παρασάγγαι εἶναι τῆς ὁδοῦ. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
 τὰ τε ἄλλα πολλὰ διαρπάζουσι, καὶ τὴν Φωκαΐδα τὴν
 Κύρου παλλακίδα τὴν σοφὴν καὶ καλὴν λεγομένην εἶναι
 3 λαμβάνει. ἡ δὲ Μιλησία [ἦν νεωτέρα ἢ] ληφθεῖσα ὑπὸ
 τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἐκφεύγει γυμνὴ πρὸς τῶν Ἑλλήνων,
 οἱ ἔτυχον ἐν τοῖς σκευοφόροις ὅπλα ἔχοντες καὶ ἀντιτα-
 χθέντες πολλοὺς μὲν τῶν ἀρπαζόντων ἀπέκτειναν, οἱ δὲ
 καὶ αὐτῶν ἀπέθανον· οὐ μὴν ἔφυγόν γε, ἀλλὰ καὶ ταύτην
 ἔσωσαν καὶ τᾶλλα ὅποσα ἐντὸς αὐτῶν καὶ χρήματα καὶ
 4 ἄνθρωποι ἐγένοντο πάντα ἔσωσαν. ἐνταῦθα διέσχον ἄλ-

§ 1. ἐνταῦθα δὴ ἀναλαμβάνει τὴν ἐν 1, 8, 29 διακοπεῖσαν διήγησιν.
 Κύρου ἀποτέμεται κλπ. πρὸλ. Πλουτ. Ἀρτ. 13 καὶ Κτησίου ἀπ. §
 58. οἱ μὲν ἢ ἀπόδοσις ἐν § 3 ὥστε ἦτο οἱ δὲ Ἑλληνες—ἀντιταχθέντες.
 ἔρθεν = ὄθεν.

§ 2. πολλὰ = τὰ ἄλλα ἃ πολλὰ ἦν. τὴν Φωκαΐδα· ὠνομάζετο Μιλτώ,
 ὑπὸ δὲ Κύρου μετωνομάσθη Ἀσπασία πρὸλ. Πλουτ. Ἀρτ. 26. τὴν σο-
 φὴν καὶ καλὴν λεγομένην εἶναι = τὴν λεγ. εἶναι σοφὴν καὶ καλὴν.

§ 3. ἡ δὲ Μιλησία καὶ αὕτη ἐκαλεῖτο Ἀσπασία. Ἀθην. 13 σελ. 589.
 γυμνὴ δηλ. φοροῦσα μόνον χιτῶνα. πρὸς τῶν Ἑλλήνων οἱ ἔτυχον =
 πρὸς τοὺς τυχόντας τῶν Ἑλλήνων. ὅπλα ἔχοντες = φυλάττοντες. καὶ
 ἀντιταχθέντες· ὁ καὶ συνδέει τὴν ἀναφορ. πρότασιν οἱ ἔτυχον μετὰ τῆς
 ἀντιταχθέντες—ἀπέκτειναν ἀντὶ τοῦ ὁμαλωτέρου. ἐκφεύγει γυμνὴ
 πρὸς τοὺς τυχόντας τῶν Ἑλλήνων ἐν τοῖς σκευοφόροις ὅπλα ἔχον-
 τας, οἱ ἀντιταχθέντες—ἀπέκτειναν. οὐ μὴν = ἀλλ' ὅμως. καὶ ἄλλα
 — πάντα ἔσωσαν ἢ σύνταξις· καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἔσωσαν ὅποσα—
 ἐγένοντο. ἐντὸς αὐτῶν, εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν.

§ 4. διέσχον, ἐχωρίσθησαν, ἀπεμακρύνθησαν. τοὺς καθ' αὐτούς =

λήλων βασιλεύς τε καὶ οἱ Ἕλληνες ὡς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ' αὐτοὺς ὡς πάντας νικῶντες, οἱ δ' ἀρπάζοντες ὡς ἤδη πάντες νικῶντες. ἐπεὶ δ' ἤσθοντο οἱ μὲν Ἕλληνες ὅτι βασιλεὺς σὺν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἶη, βασιλεὺς δ' αὖ ἤκουσε Τισσαφέρνης ὅτι οἱ Ἕλληνες νικῶεν τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν αἰχμαζόμενοι διώκοντες, ἔνθα δὴ βασιλεὺς μὲν ἀθροίζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ συντάττεται, ὁ δὲ Κλέαρχος ἐβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γὰρ ἦν, εἰ πέμποιεν τινας ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρῆζοντες. ἐν τούτῳ καὶ 6

τοὺς ἀντικρὺ αὐτῶν τεταγμένους. ὡς πάντας νικῶντες, νομίζοντες ὅτι πάντας (τοὺς Πέρσας) ἐνίκων. πάντες, οἱ κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀντιτεταγμένοι.

§ 5. εἰς τὸ πρόσθεν, πρὸς τὰ ἐμπρός. ἐνταῦθα δὴ, τότε πλέον.

§ 6. ἐν τούτῳ ἰδ. 1, 1, 9. καὶ βασιλεὺς = ὥσπερ οἱ Ἕλληνες καὶ βασιλεὺς. ὡς ἐδόκει διορίζει τὸ ὀπίσθεν (= ἀπὸ τῶν νῶτων τῶν Ἑλλήνων). στραφέντες· πολεμίων ἐπιφαινομένων εἰς τὰ νῶτα στρατιᾶς πορευομένης, αὕτη δὲ ἐξελιγμοῦ μετέβαλλε μέτωπον πρὸς τοὺς πολεμίους. ἦτο δὲ κατὰ Ἀρριανόν (Τακτ. 23, 24) τριττός ὁ ἐξελιγμός, Μακεδῶν, Λάκων, Κρητικός, ὅστις καὶ Περσικός καὶ χόριος λέγεται. καὶ Μακεδῶν μὲν καλεῖται «ἐπειδὰν ὁ λοχαγὸς μὲν μεταβάλληται (κάμνη μεταβολήν), οἱ δὲ ὀπίσω ἐκ δόρατος (ἐκ δεξιῶν) παραπορευόμενοι ἐφεξῆς ἀλλήλων (κατὰ σειρὰν ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου) ἰστώνται. Λάκων δ' ἐξελιγμός ὀνομάζεται, ἐπειδὰν ὁ λοχαγὸς μεταβαλλόμενος ἐκ δόρατος ὅλον τὸν λόχον μεταλλάξῃ εἰς ἄλλον ἴσον τῷ πρόσθεν τόπον, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπόμενοι ἐφεξῆς αὐτῷ τάσσονται ἢ ὀπόταν ὁ μὲν οὐραγὸς μεταβάλληται, ὁ δὲ ὀπίσω αὐτοῦ τεταγμένος ἐκ δόρατος τοῦ οὐραγοῦ παραπορευόμενος ἔμπροσθεν αὐτοῦ τάσσεται καὶ οἱ λοιποὶ ὡσαύτως ἄλλος πρὸς ἄλλον ταχθεὶς τὸν λοχαγὸν αὐτῷ πρωτοστάτην (ὁ κατόπιν τοῦ λοχαγοῦ ἰστάμενος ἐπιστάτης καλεῖται, ὁ δὲ κατόπιν τούτου, τοῦ ἐπιστάτου, πρωτοστάτης) ποιήσονται. Χόριος δὲ ἐξελιγμός γίγνεται, ἐπειδὰν ὁ λοχαγὸς μεταβαλλόμενος ἐπὶ δόρῳ προῖη ἐπὶ τοῦ λόχου,

βασιλεὺς δῆλος ἦν προσιῶν πάλιν ὡς ἐδόκει ὀπισθεν. καὶ
 οἱ μὲν Ἕλληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο ὡς ταύτη
 προσιόντος καὶ δεξόμενοι, ὁ δὲ [βασιλεὺς] ταύτη μὲν οὐκ
 ἦγεν, ἥ δὲ παρῆλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος ταύτη
 καὶ ἀπῆγεν, ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ κατὰ τοὺς
 Ἕλληνας αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν
 7 αὐτῷ. ὁ γὰρ Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐκ ἔφυ-
 γεν, ἀλλὰ διήλασε παρὰ τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς Ἕλλη-
 νας πελταστὰς· διελαύνων δὲ κατέκανε μὲν οὐδένα, δια-
 στάντες δ' οἱ Ἕλληνες ἔπαιον καὶ ἠκόντιζον αὐτούς· Ἐπι-
 σθένης δὲ Ἀμφιπολίτης ἦρχε τῶν πελταστῶν καὶ ἐλέγετο
 8 φρόνιμος γενέσθαι. ὁ δ' οὖν Τισσαφέρνης ὡς μεῖον ἔχων
 ἀπηλλάγη, πάλιν μὲν οὐκ ἀναστρέφει, εἰς δὲ τὸ στρατό-
 πεδον ἀφικόμενος τὸ τῶν Ἑλλήνων ἐκεῖ συντυγχάνει βα-
 9 σιλεῖ, καὶ ὁμοῦ δὴ πάλιν συνταξάμενοι ἐπορεύοντο. ἐπεὶ

ἔστ' ἂν κατάσχη τὸν τοῦ οὐραγοῦ τόπον, ὁ δὲ οὐραγὸς τὸν τοῦ λοχα-
 γοῦ ἰδ. πίν. β' εἰκ. 25.

§ 7. συνόδῳ = συγκρούσει. διήλασε, διαρρήξας τοὺς Ἕλληνας πελ-
 ταστὰς διήλθε διὰ μέσου αὐτῶν. διαστάντες, διαχωρισθέντες καὶ ἀφῆσαν-
 τες μέρος κενόν, ἵνα διέλθῃ. Ἀμφιπολίτης, ἐξ Ἀμφιπόλεως κειμένης
 παρὰ τὸν Στρυμόνα ἐν Μακεδονίᾳ. φρόνιμος γενέσθαι, ἔδειξε φρόνησιν,
 ἔκαμε γνωστικά, διότι ὑποχωρῶν μεγάλην φθορὰν ἐπήνεγκεν εἰς τοὺς πο-
 λεμίους.

§ 8. ὡς μεῖον ἔχων ἀπηλλάγη = ὡς ἡττημένος ἀπῆλθε πρὸς. 3.
 2, 17. 4, 18. δῆ = ἤδη.

§ 9. κατὰ τὸ εὐώνυμον· τὸ κέρας τῶν Ἑλλήνων τὸ κατὰ τὴν ἐν 1,
 8, 4 παράταξιν εὐώνυμον ὃν μεταβληθέντος τοῦ μετώπου τῆς φάλαγγος
 ἐγένετο δεξιόν. προσάγειεν πρὸς τὸ κέρας, μὴ ἐπέρχωνται κατὰ τοῦ
 κέρατος. περιπτύξαντες = περικυκλώσαντες. ἀναπτύσσειν τὸ κέρας καὶ
 ποιήσασθαι ὀπισθεν τὸν ποταμόν. ὅπως οἱ Ἕλληνες ἀπορύγῃσι τὴν

δ' ἦσαν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἑλλήνων κέρασ, ἔδρισαν οἱ Ἕλληνες μὴ προσάγειν πρὸς τὸ κέρασ καὶ περιπτύξαντες ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατακόψειαν· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρασ καὶ ποιήσασθαι ὅπισθεν τὸν ποταμόν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐβουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παρ- 10
 αμειψάμενος εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα ὥσπερ τὸ πρῶτον μαχοῦμενος συνήει. ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες ἐγγὺς τε ὄντας καὶ παρατεταγμένους, αὐθις παιανίσαντες ἐπῆσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον ἢ τὸ πρόσθεν. οἱ δ' αὖ βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλὰ ἐκ 11
 πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν ἔφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κώμης τινός· ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες· ὑπὲρ γὰρ 12

κύκλωσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἐξέτειναν (ἀνέπτυξαν) τὸ κέρασ ἔχοντες τὸν ποταμόν Εὐφράτην, ὃν εἶχον πρότερον εἰς τὰ πλάγια, ὅπισθεν αὐτῶν (ποιήσασθαι ὅπισθεν τὸν ποταμόν). ἐγένετο δὲ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ κέρατος οὕτως· ὁ μὲν ἀντικρὺ τῶν πολεμίων ἱστάμενος λόχος ποιησάμενος στροφὴν ἐπ' ἀριστερὰ προὐχώρησεν ὀλίγον ἔχων τοὺς ἡγεμόνας (ἀξιωματικούς) ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ καὶ ἔστη παραλλήλως τὰ νῶτα ἔχων πρὸς τὸν ποταμόν, οἱ δὲ ἄλλοι λόχοι ποιησάμενοι στροφὴν ἐπὶ δεξιὰ ἐβάδισαν οὕτω καὶ ἐτάχθησαν μετὰ τὸν πρῶτον ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου ἔχοντες καὶ αὐτοὶ τοὺς ἡγεμόνας ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ ὥστε πάντες οἱ λόχοι ἀπὸ τῆς θέσεως (πίν. 6' εἰκ. 26) ΑΒ ἦλθον εἰς τὴν θέσιν ΒΓ.

§ 10. *παρამειψάμενος* (=παρελθὼν) ἐνν. τὸ εὐώνυμον (νῦν δὲ δεξιόν) κέρασ τῶν Ἑλλήνων. εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα ὥσπερ — συνήει = ὁμοίως παρέταξεν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων τὴν φάλαγγα καθὼς κατ' ἀρχάς (ἰδ. § 5. ἐνταῦθα — συντάττεται) συνενωθεὶς ἤρχετο, ἵνα πολεμήσῃ. οἱ λόχοι τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ ἀπὸ τῆς θέσεως (πίν. 6' εἰκ. 26) ΔΕ ἦλθον εἰς τὴν ΔΖ.

§ 11. *ἐκ πλείονος*, ἐκ μακροτέρας ἀποστάσεως. *κώμης τινός*· τὰ Κούναξα ἦτο αὕτη.

§ 12. *ὑπὲρ* = ὑπεράνω. *γήλοφος* φυσικὸς καὶ οὐχὶ πεποιημένος, ὡς

τῆς κόμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἱππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη, ὥστε τὸ ποιούμενον μὴ γινώσκειν. καὶ τὸ βασιλείον σημεῖον ὁρᾶν ἔφασαν, ἀετὸν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτῃ [ἐπὶ
 13 ξύλου] ἀνατεταμένον. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐχώρουν οἱ Ἑλληνες, λείπουνσι δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ ἱππεῖς· οὐ μὲν ἔτι ἀθρόοι ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοθεν· ἐψιλοῦτο δ' ὁ λόφος τῶν ἱπ-
 14 πέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ὑπ' αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα πέμπει Λύκιον τὸν Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου τί
 15 ἐστὶν ἀπαγγεῖλαι. καὶ ὁ Λύκιος ἤλασέ τε καὶ ἰδὼν ἀπαγ-

τινες τῶν ἑρμηνευτῶν λέγουσιν. ἀνεστράφησαν = στραφέντες ἕστησαν. οἱ ἀμφὶ βασιλέα. ἐπειδὴ παρὰ Κτησίᾳ οὐδόπως ἡ μάχη αὕτη μνημονεύεται, φρονοῦσάτινες ὅτι οὐχὶ ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ὁ Τισσαφέρνης διηθύουνεν αὐτήν. τῶν δὲ ἱππέων ὁ λόφος ὁμαλώτερον θὰ ἦτο οἱ ἱππεῖς δὲ ὡς ὁ λόφος. ὥστε μὴ — γινώσκειν, ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ γνωρίζωσι, τί ἐγένετο ὀπισθεν τοῦ λόφου. τὸ βασιλείον σημεῖον δηλ. ἀετὸν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτῃ. πρβλ. Κύρ. Παιδ. 7, 1, 4. ἐπὶ πέλτῃ· καθ' Ἡσύχιον ἡ πέλτη εἶνε δόρυ, ἀκόντιον, κατὰ δὲ Σουΐδαν λόγχη. τινὲς ἐκλαμβάνοντες τὴν πέλτην συνώνυμον τῇ ἀσπίδι φρονοῦσιν ὅτι ὁ ἀετὸς ἦτο ἐπὶ ἀσπίδος στηριζομένης ἐπὶ δόρατος. ἀνατεταμένον = ἐμπεπηγμένον, καρφωμένον καὶ οὐχὶ ἔχοντα τὰς πτέρυγας ἀνατεταμένας ἢ ὄντα ἑτοιμον εἰς πτήσιν. πρβλ. Σουΐδαν ἐν λ. ξυστόν.

§ 13. ἐνταῦθα (= ἐκεῖ, εἰς τὸν λόφον) ἰδ. 1, 2, 1. δὴ = ἤδη. ἄλλοθεν, διότι τὸ λείπουνσι = ἀποχωροῦντες λείπουνσι.

§ 14. ὑπ' αὐτὸν = κάτωθεν αὐτοῦ, εἰς τοὺς πρόποδας. τί ἐστὶν ὁ ἐνικός μετὰ τὸν πληθ. τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου διότι τὸ τί περιληπτικόν.

§ 15. ἀνὰ κράτος ἰδ. 1, 8, 1. ὅτε — ἦν (= συνέβαινον) καί. αἱ προτάσεις αἱ συνδεόμεναι διὰ τοῦ ὅτε — καί, ἅμα — καί, εὐθὺς — καί, οὐπω — καί, ἤδη — καί δηλοῦσι τὸ σύγχρονον.

γέλλει ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. σχεδὸν δ' ὅτε ταῦτα ἦν
καὶ ἥλιος ἐδύετο. ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέ- 16
μενοι τὰ ὄπλα ἀνεπαύοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον ὅτι
οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς
παρεῖη· οὐ γὰρ ἤδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἰκαζον ἢ
διώκοντα οἴχεσθαι ἢ καταληψόμενόν τι προεληλακέναι· καὶ 17
αὐτοὶ ἐβουλεύοντο εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐν-
ταῦθα ἄγοιντο ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. ἔδοξεν αὐ-
τοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστὸν ἐπὶ τὰς
σκηνάς. ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. 18
καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα
διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν, καὶ τὰς ἀμάξας
μεστὰς ἀλεύρων καὶ οἴνου, ἃς παρεσκευάσατο Κῦρος, ἵνα εἴ-
ποτε σποδρὰ τὸ στράτευμα λάβοι ἔνδεια, διαδοίῃ τοῖς Ἕλ-
λησιν—ἦσαν δ' αὐταὶ τετρακόσαι ὥς ἐλέγοντο ἅμαξαι—
καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν· ὥστε ἄδειπνοι 19
ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων· ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι·
πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον βασι-
λεὺς ἐφάνη. ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

§ 16. θέμενοι τὰ ὄπλα ἰδ. 1, 1, 14. ἅμα μὲν ἢ ἀπόδοσις εἰς τὸ καὶ
(= ἅμα δὲ) αὐτοὶ ἐβουλεύοντο. τί = χωρὶον τι, τόπον τινὰ ὀχυρόν.

§ 17. ἀμφὶ δορπηστὸν (= δεῖπνον) ἢ λέξις τοῖς ποιηταῖς συνήθης.

§ 18. ταύτης μὲν συγκεφαλαιοῦνται τὰ προειρημένα ἄνευ τοῦ οὖν ἕνεκα
τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας. μεστὰι = αἱ ἦσαν μεστὰί. λάβοι = καταλά-
βοι. καὶ ταύτας καὶ χάριν ἐμφάσεως καὶ διότι ἕνεκα τῶν παρεμπεσόντων
τὸ οὐσιαστικὸν ἀπεμακρύνθη, ἐπανελήφθη διὰ τῆς δεικτ. ἀντωνυμίας.

§ 19. πρὸς ἄριστον οὕτω λέγεται παρ' Ἀττικοῖς τὸ μεσημβρινὸν γεῦμα,
ἐν ᾧ παρ' Ὀμήρῳ τὸ πρωῒνόν, τὸ παρ' Ἀττικοῖς λεγόμενον ἀκράτισμα.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Α' [Ὡς μὲν οὖν ἠθροίσθη Κύρῳ τὸ Ἑλληνικὸν ὅτε ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀρταξέρξην ἐστρατεύετο, καὶ ὅσα ἐν τῇ ἀνόδῳ ἐπράχθη καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο καὶ ὡς Κῦρος ἐτελεύτησε καὶ ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἐλθόντες οἱ Ἕλληνες ἐκοιμήθησαν οἰόμενοι τὰ πάντα νικᾶν καὶ Κῦρον ζῆν, ἐν τῷ
 2 πρόσθεν λόγῳ δεδῆλωται]. ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον ὅτι Κῦρος οὔτε ἄλλον πέμποι σιγμανοῦντα, ὅ,τι χρὴ ποιεῖν οὔτε αὐτὸς φαίνεται. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασαμένοις ἅ εἶχον καὶ ἐξοπλισαμένοις προέ-
 3 ναι εἰς τὸ πρόσθεν ἕως Κύρῳ συμμιζεσθαι. ἤδη δὲ ἐν ὁρμῇ

Α' Οἱ Ἕλληνες προτείνουσιν εἰς τὸν Ἀριαῖον νὰ ἀναγορεύσωσιν αὐτὸν βασιλέα, εἰς δὲ τὸν βασιλέα ἀπαιτοῦντα τὴν παράδοσιν τῶν ὅπλων ἀρνοῦνται τοῦτο.

§ 1. ὁρθῶς οἱ κριτικοὶ λέγουσιν ὅτι ἡ παράγραφος αὕτη, ἐν ἣ τὰ ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦνται, εἶνε γραμματικοῦ τινος τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅστις καὶ εἰς λόγους τὸ σύγγραμμα διήρπασεν. ἀνόδῳ πρβλ. 1, 1, 3 ἀναβαίνει, ἡ μάχη ἰδ. 1, 8, 17. ἐλθόντες = ἐπανελθόντες ἰδ. 1, 10, 17. λόγῳ = διηγήσει.

§ 2. σηματοῦντα, ἵνα ἀναγγέλῃ. συσκευασαμένοις — ἐξοπλισαμένοις καθ' ἑλξιν ἐκ τοῦ αὐτοῖς ἀντὶ συσκευασαμένους — ἐξοπλισαμένους. συμμιζεσθαι ἐπὶ μὲν φίλων ὡς ἐνταῦθα = συνενουῖσθαι, ἐπὶ δὲ ἐχθρῶν = συγχρούεσθαι.

§ 3. ἤδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὄντων ἐνν. αὐτῶν, ὅτε ἤδη αὐτοὶ ἐμελλον νὰ ἐκκινήσωσιν πρβλ. Ἀπομ. 3, 13, 5. ἅμα ἡλίῳ ἀνέγοντι = ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου. Τευθαρίας, γῶρα καὶ πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τῷ ποταμῷ Καίῳ πρβλ. Ἑλλ. 3, 1, 6. Δημαράτου τοῦ Λάκωνος· οὗτος μετὰ τοῦ Κλεομένους ἦτο βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, ἀλλ' ἐκπεσὼν τῆς

όντων ἅμα ἡλίῳ ἀνέχοντι ἦλθε Προκλῆς ὁ Τευθρανίας ἄρχων, γεγονώς ἀπὸ Δαμαράτου τοῦ Λάκωνος, καὶ Γλοῦς ὁ Ταμῶ. οὗτοι ἔλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγώς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων ὅθεν τῇ προτεραιᾷ ὤρμητο, καὶ λέγοι ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιμενοῖεν αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἦκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας, ὅθενπερ ἦλθε. ταῦτα 4 ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πυθνανόμενοι βαρέως ἔφερον. Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν. « Ἄλλ' ὦφελε μὲν Κῦρος ζῆν· ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀριαίῳ ὅτι ἡμεῖς νικῶμέν τε βασιλέα καὶ ὡς ὁρᾶτε οὐδεὶς ἔτι ἡμῖν μάχεται, καὶ εἰ μὴ ὑμεῖς ἦλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ βασιλέα. ἐπαγγελλόμεθα δὲ Ἀριαίῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ, εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείον καθιεῖν αὐτόν· τῶν γὰρ μάχῃ νικῶντων καὶ τὸ ἄρχεῖν ἐστί». ταῦτα εἰπὼν ἀποστέλλει 5 τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο· ἦν γὰρ φίλος καὶ ξένος Ἀριαίου. οἱ μὲν ὥχοντο, Κλέαρ- 6

βασιλείας ὡς μὴ ὢν υἱὸς τοῦ Ἀρίστωνος φεύγει εἰς τὸν βασιλέα Δαρεῖον τὸν Ὑστάσπου, ὅστις δωρεῖται αὐτῷ τὴν Τευθρανίαν καὶ Ἀλίσαρναν. ἰδ. Ἡροδ. 6, 65 κ. ἐ. Γλοῦς ὁ Ταμῶ ἰδ. 1, 4, 16. περιμενοῖεν, ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι. αὐτούς, εἰ μέλλοιεν κατὰ πρόληψιν ἀντὶ εἰ αὐτοὶ μέλλοιεν. ἀπιέναι ἀντὶ ἀνακελυμένου λόγου κατ' εὐκτικήν ἔθηκεν ἀπαρμύματον.

§ 4. βαρέως ἔφερον, ἔλυποντο. ἄλλ' ἰδ. 1, 7, 6. ὦφελε ζῆν, εἶθε νὰ ἔζη. ἄρχειν = βασιλεύειν.

§ 5. τοὺς ἀγγέλους, Προκλέα καὶ Γλοῦν. Χειρίσοφον ἰδ. 1, 4, 3. Μένωνα ἰδ. 1, 2, 6. ἐβούλετο ἐνν. ἀποστέλλεσθαι. ξένος = φίλος ἐκ φιλοξενίας.

§ 6. σῖτον = τροφήν. κόπτοντες κατὰ σύνεσιν εἰς τὸ στράτευμα = οἱ

χος δὲ περιέμενε· τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο σῆτον ὅπως
 ἐδύνατο ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ ὄνους·
 ξύλοις δὲ ἐχρῶντο μικρὸν προϊόντες ἀπὸ τῆς φάλαγγος οὗ
 ἡ μάχη ἐγένετο τοῖς τε οἰστοῖς πολλοῖς οὖσιν, οὓς ἡνάγ-
 καζον οἱ Ἕλληνες ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ
 βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταῖς ξυλίναις
 ταῖς Αἰγυπτίαις· πολλαὶ δὲ καὶ πέλται καὶ ἄμαξαι ἦσαν
 φέρεσθαι ἔρημοι οὖσαι· οἷς πᾶσι χρώμενοι κρέα ἐψόντες
 7 ἦσθιον ἐκείνην τὴν ἡμέραν. καὶ ἦδη τε ἦν περὶ πλήθουςαν
 ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κή-
 ρυκες οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, ἦν δ' αὐτῶν Φαλῆνος εἰς
 Ἕλληνα, ὃς ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνει ὦν καὶ ἐντίμως
 ἔχων· καὶ γὰρ προσεποιεῖτο ἐπιστήμων εἶναι τῶν ἀμφὶ
 8 τάξεις τε καὶ ὀπλομαχίαν. οὗτοι δὲ προσελθόντες καὶ κα-

στρατιῶται. ξύλοις κατηγ. ὡς ξύλοις. οὖ = ἐκεῖσε, οὖ. οἰστοῖς (= βέλε-
 σιν) ἐκ τῆς βίβης τοῦ φέρω, οἷ ὡς παλτόν ἐκ τοῦ πάλλειν, βέλος ἐκ τοῦ
 βάλλειν. πολλοῖς οὖσιν = οἱ ἦσαν πολλοί. ἐκβάλλειν ἐκ τῶν φαρετρῶν.
 τοὺς αὐτομολοῦντας ἰδ. 1, 10, 6. γέρροις ἰδ. 1, 8, 9. ἀσπίσι ἰδ. 1,
 2, 16. πολλαὶ δὲ καὶ πέλται καὶ ἄμαξαι ἦσαν φέρεσθαι = καὶ ταῖς
 πέλταις καὶ ταῖς ἀμάξαις, αἱ πολλαὶ ἦσαν φέρεσθαι ἔρημοι· φέρεσθαι,
 ὅπως μεταχειρισθῶσιν ὡς ξύλα. ἔρημοι, διότι αἱ τροφαὶ ὦν ἦσαν πλήρεις
 εἶχον διαρπασθῆ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἰδ. 1, 10, 2, 18.

§ 7. ἦδη τε ἦν — καὶ κατὰ παράταξιν ἀντὶ ἦδη ἦν — ὅτε. περὶ πλή-
 θουςαν ἀγορὰν ἰδ. 1, 8, 1. οἱ μὲν ἄλλοι — εἰς Ἕλληνα· ὁμαλῶτερος
 ὁ λόγος θὰ ἦτο· οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, εἰς δὲ Ἕλληνα ἢ ὦν οἱ μὲν
 ἄλλοι ἦσαν βάρβαροι, εἰς δ' αὐτῶν ἦν Ἕλληνα, Φαλῆνος. ἐντίμως
 ἔχων = τιμώμενος. τῶν ἀμφὶ τάξεις = τῶν τακτικῶν, τῆς τακτικῆς.
 πρβλ. Πλάτ. Λάχ. 6, 182. 6. ὀπλομαχίαν (= τὴν τέχνην τοῦ ἐν ὅπλοις
 μάχεσθαι) ἀπὸ τοῦ ὀπλομάχος (= ὁ γνωρίζων ἢ διδάσκων τὴν ὀπλομα-
 χίαν).

§ 8. οὗτοι δέ· διὰ τοῦ δὲ συνεχίζεται ὁ ἔνεκα τῆς παρεμβολῆς τῶν

λέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν ὅτι βασι-
 λεὺς κελεύει τοὺς Ἕλληνας, ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κύ-
 ρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα ἰόντας ἐπὶ τὰς βασι-
 λέως θύρας εὐρίσκεσθαι ἂν τι δύνωνται ἀγαθόν. ταῦτα μὲν 9
 εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἕλληνες βαρέως μὲν
 ἤκουσαν, ὅμως δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶπεν ὅτι οὐ τῶν νι-
 κώντων εἴη τὰ ὅπλα παραδιδόναι· ἀλλ', ἔφη, «ὕμεις μὲν,
 ὦ ἄνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε, ὅ,τι κάλλιστόν
 τε καὶ ἄριστον ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἤξω». ἐκάλεσε γάρ
 τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερὰ ἐξηρημένα·
 ἔτυχε γὰρ θυόμενος. ἔνθα δὲ ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ ὁ Ἀρ- 10
 κὰς πρεσβύτατος ὢν ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὅπλα
 παραδοῖεν· Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαῖος, «Ἀλλ' ἐγώ» ἔφη «ὦ
 Φαλῖνε, θαυμάζω πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ
 ὅπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα. εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν, τί

καὶ — ὀπλομαχίαν διακοπὴς λόγος· ἄρχοντας = στρατηγούς. ἐπὶ τὰς
 βασιλέως θύρας ἰδ. 1, 9, 3.

§ 9. βαρέως, μετὰ δυσαρεσκείας, ἀγανακτήσεως· ὁμοίως λέγεται δυσ-
 χερῶς, χαλεπῶς, πικρῶς ἀκούω. ὅμως δὲ ἀντιτίθεται πρὸς τὸ βαρέως
 ἤκουσαν. τοσοῦτον = τόσον μόνον. οὐ τῶν νικώντων ἔνν. ἀλλὰ τῶν ἡτ-
 τωμένων. κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον, εὖ τε καὶ καλῶς. καλὸς κάγα-
 θὸς λέγεται ὅταν δηλωτὰ ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ ιδιότης προσώπου
 τινὸς ἢ πράγματος. τὰ ἱερὰ ἐξηρημένα, ὅτι τὰ ἐντόσθια ἦσαν ἀφηρη-
 μένα, βγαλμένα. οἱ ἀρχαῖοι ἐμαντεύοντο παρατηροῦντες τὰ ἐντόσθια καὶ
 μάλιστα τὸ ἥπαρ. θυόμενος ἰδ. 1, 7, 18.

§ 10. ἔνθα δὲ, τότε λοιπόν. πρεσβύτατος ὢν, διότι ἦτο πάντων τῶν
 ἄλλων στρατηγῶν ὁ πρεσβύτατος. Πρόξενος ἰδ. 1, 1, 11, 2, 3. ἀλλ' ἐγώ
 ἀντιτίθεται πρὸς νοουμένην τινὰ πρότασιν ὃ μὲν Κλεάνωρ ταῦτα λέγει.
 ὡς διὰ φιλίαν = ὡς φίλος ὢν. τί δεῖ αὐτὸν — ἐλθόντα, τίς ἡ ἀνάγκη
 νὰ ζητῇ αὐτὰ καὶ νὰ μὴ ἔλθῃ νὰ τα πάρῃ πρὸβλ. τὸ τοῦ Λεωνίδου πρὸς
 Ξέρξην, μολὼν λαβέ.

- δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα ; εἰ δὲ πείσας βού-
 λεται λαβεῖν, λεγέτω τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν αὐτῷ
 11 ταῦτα χαρίσωνται». πρὸς ταῦτα Φαλῖνος εἶπε, «Βασιλεὺς
 νικᾷν ἡγεῖται, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτονε. τίς γὰρ αὐτῷ ἔτι τῆς
 ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; νομίζει δὲ καὶ ὑμᾶς ἑαυτοῦ εἶναι,
 ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ καὶ ποταμῶν ἐντὸς ἀδια-
 βάτων καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγα-
 γεῖν ὅσον οὐδ' εἰ παρέχοι ὑμῖν δύνασθαι ἂν ἀποκτεῖναι».
 12 μετὰ τοῦτον Θεόπομπος Ἀθηναῖος εἶπεν, «ὦ Φαλῖνε,
 νῦν, ὡς σὺ ὀρέξῃ, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο εἰ μὴ
 ὄπλα καὶ ἀρετὴ. ὄπλα μὲν οὖν ἔχοντες οἰόμεθα ἂν καὶ
 τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἂν ταῦτα καὶ τῶν σω-
 μάτων στερηθῆναι. μὴ οὖν οἶου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα
 ὑμῖν παραδῶσιν, ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέ-
 13 ρων ἀγαθῶν μαχοῦμεθα». Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλῖνος
 ἐγέλασε καὶ εἶπεν, «Ἀλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας, ὦ νεα-
 νίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριτα· ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὢν,
 εἰ οἶει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλείας
 14 δυνάμεως». ἄλλους δὲ τινες ἔφασαν λέγειν ὑπομαλακίζο-

§ 11. τίς γὰρ αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; διότι τίς διαφιλο-
 νεκεῖ πλέον τὴν βασιλείαν αὐτοῦ; τὸ ἀντιποιεῖσθαι ἀντὶ τῆς ἀπλῆς γενι-
 κῆς λαμβάνει συνηθέστερον καὶ τὴν περὶ (5, 2, 11). ἔχων = ἐπειδὴ
 ἔχει. ὅσον ἀντὶ τοσοῦτον ὅσον. παρέχοι ἐνν. ἀποκτεῖναι.

§ 12. Θεόπομπος· τίς οὗτος ἀγνοεῖται, διότι οὐδαμοῦ ἄλλαχού τῆς
 Ἀναβάσεως μνημονεύεται. ἀρετὴ = ἀνδρεία. ἔχοντες = παραδόντες =
 εἰ ἔχοιμεν = παραδοῖμεν. καὶ τῶν σωμάτων ἀντὶ καὶ τῆς ἀρετῆς, ὡς
 προσεδόκα τις, ἐτέθη τοῦτο ὡς ὅτι τὸ ἐξ οὗ ἡ ἀρετὴ προέρχεται.

§ 13. ἐγέλασε· τὸ αἴτιον τοῦ γέλωτος δηλοῦται ἐξ ὧν ὁ Φαλῖνος λέ-
 γει κατωτέρω. φιλοσόφῳ — οὐκ ἀχάριτα (= ἡδέα, νόστιμα) εἰρωνεύει.

§ 14. ἔφασαν οἱ τὰ μετὰ τῶν παρὰ βασιλείας κηρύκων καὶ τῶν Ἑλ-

μένους ὡς καὶ Κύρω πιστοὶ ἐγένοντο καὶ βασιλεῖ ἂν πολλοῦ ἄξιοι γένοιτο, εἰ βούλοιτο φίλος γενέσθαι· καὶ εἴτε ἄλλο τι θέλοι χρῆσθαι εἴτ' ἐπ' Αἴγυπτον στρατεύειν, συγκαταστρέψαιτ' ἂν αὐτῷ. ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἦκε, καὶ 15 ἠρώτησεν εἰ ἤδη ἀποκεκριμένοι εἶεν. Φαλῖνος δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν, «Οὔτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπέ τί λέγεις». ὁ δ' εἶπεν «Ἐγὼ σε, ὦ Φα- 16 λῖνε, ἄσμενος ἐόρακα, οἶμαι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες· σύ τε γὰρ Ἑλλήνῃ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες ὅσους σὺ ὀράς· ἐν τοιούτοις δὲ ὄντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι τί χρῆ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις. σὺ οὖν πρὸς θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν 17 ὅ,τι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἄριστον εἶναι, καὶ ὃ σοι τι-

λήνων στρατηγῶν ῥηθέντα τῷ Ξενοφῶντι εἰπόντες. ὑπομαλακίζομένους = δειλιωντάς πως, ὀλίγον φοβουμένους· εἴτε ἄλλο τι θέλοι χρῆσθαι. οἱ πλείστοι τῶν ἑρμηνευτῶν τὸ ἄλλο τι χρῆσθαι ταυτόσημον τῷ ἐπ' ἄλλην τιὰ χώραν στρατεύειν ἐκδεχόμενοι· λέγουσιν ὅτι ἀπόδοσις καὶ ταύτης καὶ τῆς ἐπομένης ὑποθ. προτάσεως, εἴτ' ἐπ' Αἴγυπτον (θέλοι) στρατεύειν, εἶνε ἡ συγκαταστρέψαιτ' ἂν αὐτῷ, ὁ δὲ Κρυγῆρος φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ νοηθῇ ὡς ἀπόδοσις τοιαύτη τις, χρῶντο ἂν αὐτοῖς. ἐπ' Αἴγυπτον, διότι οἱ Αἰγύπτιοι κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον εἶχον ἐπαναστατήσῃ ἀπὸ τῶν Περσῶν, συγκαταστρέψαιτ' ἂν αὐτῷ (= σὺν αὐτῷ ὑποτάσσαιεν ἂν) ἐνν. αὐτήν.

§ 15. οὔτοι — ἄλλος ἄλλα λέγει = τούτων μὲν ἄλλος ἄλλα λέγει. τὸ ῥῆμα συνεφώνησε πρὸς τὸ ἄλλος ὡς πλησιέστερον ἀντὶ νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τὸ οὔτοι.

§ 16. οἶμαι, ὡς καὶ τὸ δοκεῖ, ἢ τίθεται παρενθετικῶς καὶ τότε ἢ ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτωμένη πρότασις ἐκφερομένη ὡς ἀνεξάρτητος οὐδένα σύνδεσμον ἔχει ἢ συντάσσεται ἀπαρεμφάτῳ· παρενθετικῶς τίθεται καὶ τὸ εὖ ἴσθι. οἱ ἄλλοι πάντες ἐνν. ἄσμενοί σε ἐόρακασιν. πράγμασι, δυσχερεῖ καταστάσει, θέσει. περὶ ὧν = περὶ τούτων ᾧ.

§ 17. συμβουλευομένοις συνεβούλευσε παρονομασία πρὸς § 15. ἄλλος ἄλλα κ. ᾧ. τάδε, δηλ. ᾧ ἂν συμβουλευομένοις ἡμῖν συμβουλεύσης.

- μὴν οὔσει εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον αἰεὶ λεγόμενον, ὅτι Φαλῆ-
 νός ποτε πεμφθεὶς παρὰ βασιλέως κελεύσων τοὺς Ἑλλη-
 νας τὰ ὅπλα παραδοῦναι συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν
 αὐτοῖς τάδε. οἶσθα δὲ ὅτι ἀνάγκη λέγεσθαι ἐν τῇ Ἑλ-
 18 λάδι ἃ ἂν συμβουλευέσης». ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα ὑπήγετο
 βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρεσβεύοντα
 συμβουλευσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὅπλα, ὅπως εὐέλπιδες
 μᾶλλον εἶεν οἱ Ἕλληνες. Φαλῆνος δὲ ὑποστρέψας παρὰ
 19 τὴν δοξάν αὐτοῦ εἶπεν, «Ἐγώ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλπί-
 δων μία τις ὑμῖν ἐστι σωθῆναι πολεμοῦντας βασιλεῖ, συμ-
 βουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὅπλα· εἰ δέ τοι μηδεμία σω-
 τηρίας ἐστὶν ἐλπίς ἄκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σῶζε-
 20 σθαι ὑμῖν ὅπῃ δυνατόν». Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεν,
 «Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγ-
 γελλε τάδε ὅτι ἡμεῖς οἴομεθα, εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους
 εἶναι, πλείονος ἂν ἄξιοι εἶναι φίλοι ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ
 παραδόντες ἄλλῳ, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἄμεινον ἂν πολε-
 21 μεῖν ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ ἄλλῳ παραδόντες». ὁ δὲ Φαλῆνος
 εἶπε, «Ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν
 εἰπεῖν ἐκέλευσε βασιλεὺς ὅτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπον-

§ 18. ὑπήγετο = ὑπετίθετο, ὑπέβαλλεν. ὑποστρέψας, μετὰ πανουρ-
 γίας στρέψας τὸν λόγον.

§ 19. τῶν μυρίων χάριν ἐμφάσεως προτάσσεται. τοῖ = βεβαίως.

§ 20. Ἀλλὰ ἰδ. 1, 7, 6, 8, 17. ἂν ἄξιοι εἶναι — πολεμεῖν ἀπὸ τοῦ
 οἴομεθα. ἔχοντες — παραδόντες = εἰ ἔχοιμεν, παραδοῖμεν. ἄλλῳ γενι-
 κῶς ἀντὶ αὐτοῦ, τῷ βασιλεῖ.

§ 21. δὴ = βεβαίως. μένουσι — προϊοῦσι — ἀπιοῦσι = εἰ μένοιτε,
 προϊότε, ἀπίοιτε. αὐτοῦ, ὅπου εἴσθε. πόλεμος ἐνν. εἴη. ὥς πολέμου
 ὄντος = ὅτι πόλεμός ἐστιν.

δαί εἶψαν, προῖοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. εἶπατε οὖν καὶ περὶ τούτου πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαὶ εἰσιν ἢ ὡς πολέμου ὄντος παρ' ὑμῶν ἀπαγγελῶ». Κλέαρχος δ' ἔλεξεν, 22 «Ἀπάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου ὅτι καὶ ἡμῖν ταῦτα δοκεῖ ἄπερ καὶ βασιλεῖ». «Τί οὖν ταῦτά ἐστιν»; ἔφη ὁ Φαλῖνος. ἀπεκρίνατο Κλέαρχος, «Ἦν μὲν μένωμεν, σπονδαί, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος». ὁ δὲ πάλιν ἠρώ- 23 τησε, «Σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ»; Κλέαρχος δὲ ταῦτά πάλιν ἀπεκρίνατο, «Σπονδαὶ μὲν μένουσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος». ὅ,τι δὲ ποιήσῃ οὐ δεσήμηνε.

Φαλῖνος μὲν δὴ ᾤχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. οἱ δὲ παρὰ Β' Ἀριαίου ἦκον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος. Μένων δὲ αὐτοῦ ἔμενε [παρὰ Ἀριαίῳ]. οὗτοι δὲ ἔλεγον ὅτι πολλοὺς φαίη Ἀριαῖος εἶναι Πέρσας ἑαυτοῦ βελτίους, οὓς οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος· ἀλλ' εἰ βούλεσθε συναπιέναι, ἦκειν ἤδη κελεύει τῆς νυκτός. εἰ δὲ μή, αὖριον πρὶν ἀπιέναι φησὶν. ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν, «Ἄλλ' οὕτω χρὴ ποιεῖν. 2

§ 22. *τοίνυν* = λοιπόν. *τί οὖν* ἰδ. 1, 10, 14. *σπονδαὶ ἐνν. εἰσίν.* ἀπιοῦσι δὲ καὶ προῖοῦσιν = ἦν δὲ ἀπίωμεν καὶ προῖωμεν.

§ 23. ὁ δὲ = οὗτος δέ. *σπονδαὶ μένουσι* — ἀπιοῦσι πόλεμος. *χιαστόν.*

Β' "Ορκοὶ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἀριαίου· πορεία εἰς κόμας τῆς Βαβυλωνίας χώρας· πανικός εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον.

§ 1. *μὲν δὴ* = μὲν οὖν. οἱ σὺν αὐτῷ, βάρβαροι δὴλον ὅτι κήρυκες. οἱ δὲ παρὰ Ἀριαίου ἰδ. 1, 1, 5 *τῶν παρὰ βασιλέως.* *ἦκον* = ἐπανῆλθον. *βελτίους* = καλλιτέρους. οὓς οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι ἀπὸ τοῦ φαίη ἀντὶ οἱ οὐκ ἂν ἀνάσχοιτο (δὲν ἤθελον ἀνεχθῇ αὐτόν). ἤδη, ἀμέσως. *εἰδὲ μὴ ἐνν. βούλεσθε ἤδη ἦκειν.*

§ 2. *ἀλλ' οὕτω* = οὐκ ἄλλως, ἀλλ' οὕτω. *ἐὰν μὲν ἦκωμεν ἐνν. χρὴ ποιεῖν οὕτω, ὥσπερ λέγετε.* *εἰδὲ μὴ ἐνν. ἦκομεν.* οὐδέ, ὥσπερ τοῖς παρὰ βασιλέως οὕτω καὶ τούτοις.

ἐάν μὲν ἤκωμεν, ὥσπερ λέγετε· εἰ δὲ μή, πράττετε ὅποιον
 ἂν τι ὑμῖν οἴσθε μάλιστα συμφέρειν». ὅ,τι δὲ ποιήσοι οὐδὲ
 3 τούτοις εἶπε. μετὰ ταῦτα ἤδη ἡλίου δύνοντος συγκαλέ-
 σας τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς ἔλεξε τοιάδε. «Ἐμοί,
 ὦ ἄνδρες, θυομένῳ ἰέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά.
 καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐγίγνετο· ὥς γὰρ ἐγὼ νῦν πυνθάνο-
 μαι, ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρης ποταμός ἐστι
 ναυσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι·
 πλοῖα δὲ ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν. οὐ μὲν δὴ αὐτοῦ γε μένειν
 οἶόν τε· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν ἔχειν· ἰέναι δὲ παρὰ
 4 τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλὰ ἡμῖν τὰ ἱερά ἦν. ὧδε οὖν

§ 3. δύνοντος τοῖς Ἴωσι σύνηθες ἀντὶ τοῦ τοῖς Ἀττικοῖς δομένου.
 ἰέναι συναπτεόν τῷ οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά = οὐκ ἐκαλλιέρει, οὐκ ἐδόκει τὰ
 ἱερά καλὰ εἶναι, οὐ καλὰ τὰ ἱερά ἦν. ὁ Τίγρης ποταμός. ὁ Κλέαρχος
 ἐπλανᾶτο, διότι διῶρυξ ἦτο ἐν μέσῳ αὐτοῦ καὶ τοῦ βασιλέως καὶ οὐχὶ ὁ
 Τίγρης. ἄνευ πλοίων = εἰ μὴ πλοῖα ἡμῖν εἴη. οὐκ ἔστιν = οὐχ οἶόν τ' ἐστίν,
 οὐκ δυναίμεθα.

§ 4. ἀπιόντας = ἐπειδὴν ἀπίωμεν. σημήνη = σημεῖον γένηται. κέ-
 ρατι = τῇ σάλπιγγι. ὥς ἀναπαύεσθαι τὸ ὥς δηλοῖ ὅτι τὸ σημεῖον ἦτο
 πρὸς ἐξαπάτησιν τῶν ἐχθρῶν καὶ οὐχὶ πρὸς ἀνάπαυσιν πραγματικὴν. συ-
 σκευάξεσθε πρβλ. Πολυβ. 4, 40, 2. ὅταν τὸ πρῶτον σημήνη κατα-
 λύουσι τὰς σκηνὰς καὶ συντιθέασιν τὰ φορτία πάντες — ὅταν δὲ τὸ
 δεύτερον ἀνατιθέασιν τὰ σκευοφόρα τοῖς ὑποζυγίοις — ἐπὶ δὲ τὸ τρί-
 τον σημήνη προάγειν δεῖ τοὺς πρῶτους καὶ κινεῖν τὴν ὅλην παρεμ-
 βολήν. ἀνατίθεσθε, πρέπει νὰ φορτώσητε τὰ σκεύη εἰς τὰ ὑποζύγια. ἐπὶ
 δὲ τῷ τρίτῳ σημείῳ = ἐπειδὴν δὲ τὸ τρίτον σημήνη. τῷ ἡγουμένῳ.
 ὀρθίας οὔσης τῆς φάλαγγος (ὀρθία, ἐπαγωγὴ, πορεύεσθαι κατὰ κέρας,
 ἐπὶ κέρως), πορευομένων δηλονότι τῶν λόχων καὶ τῶν ἐνωμοτιῶν (τι-
 νὲς τὸ τέταρτον τοῦ λόχου ἐνωμοτίαν καλοῦσιν) κατόπιν ἀλλήλων εἰς δύο
 (2, 4, 26) ἢ ἐπὶ τεττάρων (1, 2, 15) ἢ καὶ πλείονων, οἱ μὲν πρῶτοι,
 ἢ κεφαλὴ, ὀνομάζεται κέρας, τὸ ἡγούμενον ἢ οἱ ἡγούμενοι, οἱ δὲ τε-
 λευαῖοι οὐρὰ ἢ ὀπισθοφυλάκες πρβλ. Ἀρρ. Τακτ. 6, 2, 26, 1. ἰδ·

χρὴ ποιεῖν· ἀπιόντας δειπνεῖν ὅ,τι τις ἔχει· ἐπειδὴν δὲ σήμε-
 ρῃ τῷ κέρατι ὡς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε· ἐπειδὴν
 δὲ τὸ δεύτερον, ἀνατίθεσθε ἐπὶ τὰ ὑποζύγια· ἐπὶ δὲ τῷ
 τρίτῳ ἔπεσθε τῷ ἡγουμένῳ, τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντες πρὸς
 τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ ὅπλα ἔξω». ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ στρα- 5
 τηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀπῆλθον καὶ ἐποιοῦν οὕτω. καὶ τὸ λοι-
 πὸν ὁ μὲν ἤρχεν, οἱ δὲ ἐπείθοντο, οὐχ ἐλόμενοι, ἀλλὰ
 ὀρῶντες ὅτι μόνος ἐφρόνει οἷα δεῖ τὸν ἄρχοντα, οἱ δ' ἄλ-
 λοι ἄπειροι ἦσαν. [ἀριθμὸς τῆς ὁδοῦ ἣν ἤλθον ἐξ Ἐφέσου 6
 τῆς Ἰωνίας μέχρι τῆς μάχης σταθμοὶ τρεῖς καὶ ἐνενή-
 κοντα, παρασάγγαι πέντε καὶ τριάκοντα καὶ πεντακόσιοι,
 στάδιοι πεντήκοντα καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ μύριοι· ἀπὸ δὲ
 τῆς μάχης ἐλέγοντο εἶναι εἰς Βαβυλῶνα στάδιοι ἑξήκοντα
 καὶ τριακόσιοι]. ἐντεῦθεν ἐπεὶ σκότος ἐγένετο Μιλοκύθης 7

πλν. 6' εἰκ. 27. πρὸς τοῦ ποταμοῦ, πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ. τὰ δὲ
 ὅπλα = τοὺς ὀπλίτας πρβλ. 1, 7, 10 ἀσπίς. ἔξω ἐνν. τοῦ ποταμοῦ,
 δηλ. εἰς τὴν πλευρὰν τὴν μὴ καλυπτομένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ.

§ 5. τὸ λοιπὸν, εἰς τὸ μέλλον, κατόπιν. ἤρχε, εἶχε τὴν ἀρχηγίαν.
 οὐχ ἐλόμενοι, ἀλλ' ὀρῶντες, ὅχι διότι ἐξέλεξαν αὐτόν, ἀλλὰ διότι
 ἔβλεπον.

§ 6. ἡ ἐν τῇ § ταύτῃ ἀπαρίθμησις τῆς ὁδοῦ γραφεῖσα ὑπὸ τινος πολὺ
 ἀρχαίου, ὡς φαίνεται, ἐν τῷ μετώπῳ χειρογράφου τινὸς μετεγγραφῇ κατό-
 πιν καὶ εἰς τὸ κείμενον. δικαίως λοιπὸν ὁ Κρυγῆρος ἐκβάλλει ταῦτα.
 ἀριθμὸς = μῆκος ἐξ Ἐφέσου μέχρι Σάρδεων σταθμοὶ 9, παρασάγγαι
 18, στάδιοι 540, ἐκ Σάρδεων δὲ μέχρι τοῦ μέρους ὅπου ἐγένετο ἡ μάχη
 σταθμοὶ 84, παρασάγγαι 517, στάδιοι 15510. μέχρι τῆς μάχης ἀντὶ
 μέχρι τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἡ μάχη ἐγένετο (1, 10, 11) ἑξήκοντα καὶ τρια-
 κόσιοι. κατὰ Πλούταρχον Ἀρτ. 8 τὰ Κούναξα ἀπέχουσιν ἀπὸ τῆς Βα-
 βυλωνίας στάδια πεντακόσια.

§ 7. ἐντεῦθεν = ἐκ τοῦ στρατοπέδου. Μιλοκύθης ὁ Θραξ. οὗτος καὶ
 οἱ μετ' αὐτοῦ Θραῖκες ἤλθον μετὰ τοῦ Κλεάρχου ἰδ. 1, 5, 13.

μὲν ὁ Θραῶξ ἔχων τοὺς τε ἱππέας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τετ-
 8 τάρκοντα καὶ τῶν πεζῶν Θρακῶν ὡς τριακοσίους ἡτο-
 μόλησε πρὸς βασιλέα. Κλέαρχος δὲ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο
 κατὰ τὰ παρηγγελμένα, οἱ δ' εἶποντο· καὶ ἀφικνοῦνται
 εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν παρ' Ἀριαῖον καὶ τὴν ἐκείνου
 στρατιὰν ἀμφὶ μέσας νύκτας· καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ
 ὅπλα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλή-
 9 νων παρ' Ἀριαῖον· καὶ ὤμωσαν οἱ τε Ἕλληνες καὶ ὁ
 Ἀριαῖος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ οἱ κράτιστοι μήτε προδώ-
 σαι ἀλλήλους σύμμαχοί τε ἔσεσθαι· οἱ δὲ βάρβαροι προσ-
 ὠμωσαν καὶ ἡγήσεσθαι ἀδόλως. ταῦτα δ' ὤμωσαν, σφάξαν-

§ 8. τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο, προεπορεύετο ἐπὶ κεφαλῇς τῶν ἄλλων. κατὰ
 τὰ παρηγγελμένα = ὡς αὐτὸς προσέταξεν ἐν § 4. εἰς τὸν πρῶτον σταθ-
 μόν ὡς ἐκ τῶν ἐν 1, 10, 1 καὶ 2, 1, 3 δηλοῦται, εἶνε ὁ σταθμός, ὁπό-
 θεν ὠρμήθησαν τὴν προτεραίαν τῆς περὶ τὰ Κούναξα μάχης, ὁ τελευ-
 ταῖος δῆλον ὅτι πρὶν φθάσωσιν εἰς τὰ Κούναξα καὶ πρῶτος κατὰ τὴν ἐξ
 αὐτῶν ἐπιστροφὴν πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν ὠρμήθησαν. ἀμφὶ μέσας νύκτας
 ἰδ. 1, 7, 1. ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα ἰδ. 1, 5, 14. προσώμωσαν =
 πρὸς τῷ μήτε προδῶσιν σύμμαχοί τε ἔσεσθαι ὤμωσαν καὶ ἡγήσεσθαι.

§ 9. ταῦρον [καὶ λύκον] καὶ κάπρον καὶ κριόν. παρα Δημοσθένει
 ἐν λόγ. 23, 68 ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει ἀναφέρονται σφαττόμενοι μόνον κά-
 προς, κριὸς καὶ ταῦρος, οὐχὶ δὲ καὶ λύκος. τούτου ἕνεκα οἱ κριτικοὶ τὰς
 λέξεις καὶ λύκον παρεμβλήτους νομίζοντες ἐκβάλλουσιν. οἱ δὲ ὡς ἐν τοῖς
 χειρογράφοις ἔχει τὸ χωρίον ἀποδεχόμενοι λέγουσιν ὅτι εἰς τὴν τοῖς Ἑλ-
 λησι συνῆθη θυσίαν, ἥτις ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θυμάτων τριττὸς κα-
 λεῖται προστεθῆ καὶ ὁ λύκος ὑπὸ τῶν Περσῶν, διότι οὗτος παρ' αὐτοῖς
 νομίζεται ὅτι εἶνε υἱὸς καὶ εἰκὼν τοῦ Ἀρειμάνους (θεοῦ ἐκπροσωποῦντος
 τὸ κακὸν καὶ τὸ σκότος). ὁμοίᾳ τῇ παρ' Ἑλλησι θυσία ἦτο τὰ παρὰ Ῥω-
 μαίοις suovetaurilia. κάπρον, χοῖρον ἀρσενικόν, οὐχὶ ἀγριόχοιρον. εἰς
 ἀσπίδα, ὥστε νὰ βέη τὸ αἶμα εἰς ἀσπίδα πρὸλ. Αἰσχ. Ἐπ. Θῆβ. 43. βά-
 πτοντες ξίφος· τὸ βάπτειν τὴν χεῖρα, ξίφος ἢ λόγχην εἰς τὸ αἶμα ἐσή-

τες ταῦρον [καὶ λύκον] καὶ κάπρον καὶ κριὸν εἰς ἀσπίδα, οἱ μὲν Ἕλληνες βάπτοντες ξίφος, οἱ δὲ βάρβαροι λόγ-
 χην. ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ ἐγένετο, εἶπεν ὁ Κλέαρχος. «Ἄγε 10
 δῆ, ὦ Ἀριαῖε, ἐπεὶπερ ὁ αὐτὸς ὑμῖν στόλος ἐστὶ καὶ ἡμῖν,
 εἰπὲ τίνα γνώμην ἔχεις περὶ τῆς πορείας, πότερον ἄπιμεν
 ἢνπερ ἤλθομεν ἢ ἄλλην τινὰ ἐννενοηκέναι δοκεῖς ὁδὸν κρεῖτ-
 τω». ὁ δ' εἶπεν, «Ἦν μὲν ἤλθομεν ἀπιόντες παντελῶς ἂν 11
 ὑπὸ λιμοῦ ἀπολοίμεθα· ὑπάρχει γὰρ νῦν ἡμῖν οὐδὲν τῶν
 ἐπιτηδείων. ἑπτακαίδεκα γὰρ σταθμῶν τῶν ἐγγυτὰτω
 οὐδὲ δεῦρο ἰόντες ἐκ τῆς χώρας οὐδὲν εἶχομεν λαμβάνειν.
 ἔνθα δέ τι ἦν, ἡμεῖς διαπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν.
 νῦν δ' ἐπινοοῦμεν πορεύεσθαι μακροτέραν μὲν, τῶν δ' ἐπι-
 τηδείων οὐκ ἀπορήσομεν. πορευτέον δ' ἡμῖν τοὺς πρώτους 12
 σταθμοὺς ὡς ἂν δυνώμεθα μακροτάτους, ἵνα ὡς πλεῖστον
 ἀποσπασθῶμεν τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος· ἦν γὰρ ἅπαξ
 δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπόσχωμεν, οὐκέτι μὴ δύνηται
 βασιλεὺς ἡμᾶς καταλαβεῖν. ὀλίγῳ μὲν γὰρ στρατεύματι

μαινεν ὅτι ὤμνουσιν οὕτω καὶ τὸ αἶμα αὐτῶν νὰ ρέυσῃ. ἂν παραδῶσι τοὺς ὄρκους.

§ 10. τὰ πιστὰ = ὁ ὄρκος ἰδ. 1, 6, 7. στόλος = πορεία πρβλ. 1, 3, 16.

§ 11. ὑπάρχει — οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων· τίνας ἔνεκα ἰδ. 1, 1, 18.
 ἑπτακαίδεκα γὰρ. ὁ γὰρ αἰτιολ. πρότασιν τίνα νοουμένην τοιάνδε,
 οὐδ' ἐλπίς ἐστὶν ὑπάρξειν· ἑπτακαίδεκα γὰρ = κατὰ τοὺς ἐπι. σταθ-
 μοὺς. τί ἐνν. τῶν ἐπιτηδείων ἐπινοοῦμεν ἐγὼ τε καὶ οἱ περὶ ἐμέ. τῶν
 δ' ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορήσομεν· ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὴν προηγουμένην, ἦν
 ἀμελέστερόν πως ἐξηγενηγμένην ὁ Κόβητος ὀρθῶς εἶδεν, ἀλλ' ἄνευ ἀνάγκης
 μεταβάλλει τὴν σειρὰν τῶν λέξεων γράφων νῦν δὲ μακροτέραν μὲν
 ἐπινοοῦμεν πορεύεσθαι.

§ 12. ὡς ἂν δυνώμεθα ἐπιτείνει τὸ μακροτάτους. ἀποσπασθῶμεν =
 ἀπόσχωμεν = ἀπομακρυνθῶμεν. στόλον = στρατεύμα.

οὐ τολμήσει ἐφέπεσθαι· πολὺν δ' ἔχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι· ἴσως δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων σπανιεῖ. ταύτην, ἔφη, τὴν γνώμην ἔχω ἔγωγε».

- 13 Ἦν δὲ αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυνάμενη ἢ ἀποδρᾶναι ἢ ἀποφυγεῖν· ἡ δὲ τύχη ἐστρατήγησε κάλλιον. ἐπεὶ γὰρ ἡμέρα ἐγένετο, ἐπορεύοντο ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν ἥλιον, λογιζόμενοι ἥξειν ἅμα ἡλίῳ δύνοντι εἰς κώμας τῆς
- 14 Βαβυλωνίας χώρας· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐφεύσθησαν. ἔτι δὲ ἀμφὶ δείλῃν ἔδοξαν πολεμίους ὄρᾶν ἱππέας· καὶ τῶν τε Ἑλλήνων οἱ μὴ ἔτυχον ἐν ταῖς τάξεσιν ὄντες εἰς τὰς τάξεις ἔθεον, καὶ Ἀριαῖος (ἐτύγχανε γὰρ ἐφ' ἀμάξης πορευόμενος, διότι ἐτέτρωτο) καταβάς ἐθωρακίζετο καὶ οἱ
- 15 σὺν αὐτῷ. ἐν ᾧ δὲ ὠπλίζοντο ἤκον λέγοντες οἱ προπεμφθέντες σκοποὶ ὅτι οὐχ' ἱππεῖς εἶεν ἀλλ' ὑποζύγια νέμοιτο. καὶ εὐθὺς ἔγνωσαν πάντες ὅτι ἐγγὺς που ἐστρατοπεδεύετο βασιλεύς· καὶ γὰρ καπνὸς ἐφαίνετο ἐν κώμας οὐ πρόσω.
- 16 Κλέαρχος δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς πολεμίους οὐκ ἤγεν· ἦδει γὰρ

§ 13 ἦν — ἀποφυγεῖν, ἦτο δὲ ἰσοδύναμος ὁ τρόπος οὗτος τῆς πορείας τοῦ στρατοῦ πρὸς οὐδὲν ἄλλο ἢ πρὸς ἀπὸδρασιν ἢ φυγὴν. ἐστρατήγησε κάλλιον, διότι ὁ βασιλεὺς ὑπέλαβε τοῦτο οὐχὶ ὡς ὑποχώρησιν, ἀλλ' ὡς ἐπιθεσιν. ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν ἥλιον, πρὸς βορρᾶν δηλὸν ὅτι.

§ 14. δείλῃν, δηλὸν ὅτι πρῶτον, ὡς ἐκ τῶν κατωτέρω ὁφείλει καὶ σκότος φαίνεται. πρβλ. 1, 8, 8. τῶν Ἑλλήνων οἱ μὴ ἔτυχον = τῶν Ἑλλήνων οἱ μὴ τυχόντες.

§ 15. ἐν ᾧ, δηλ. χρόνῳ· πρβλ. 1, 10, 10.

§ 16. ἀπειρηκότας ὁ ἐν. ἀπαγορεύω, κουράζομαι. ἀπέκλιε (= ἀπεμακρύνθη) ἐνν. αὐτῶν, τῶν πολεμίων. εὐθύωρον = κατ' εὐθείαν. συνήθης ἡ λέξις τοῖς Ἰωσιν. εἰς τὰς κώμας — κατεσκήνωσεν ἀντὶ ἀφικόμενος εἰς τὰς κώμας — ἐν αὐταῖς κατεσκήνωσεν (= ἐστρατοπέδευσεν).

καὶ ἀπειρηκότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὄντας· ἤδη δὲ καὶ ὄψις ἦν· οὐ μέντοι οὐδὲ ἀπέκλινε, φυλαττόμενος μὴ δοκοῖν φεύγειν, ἀλλ' εὐθύωρον ἄγων ἅμα τῷ ἡλίῳ δυσ- μένῳ εἰς τὰς ἐγγυτάτω κώμας τοὺς πρώτους ἔχων κατ- εσκήνωσεν, ἐξ ὧν διήρπαστο ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατεύ- ματος καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. οἱ μὲν οὖν πρῶ- 17 τοι ὁμῶς τρόπῳ τινὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δ' ὕστεροι σκο- ταῖοι προσιόντες ὡς ἐτύγχανον ἕκαστοι ἠυλίζοντο, καὶ κραυγὴν πολλὴν ἐποιοῦν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν· ὥστε οἱ μὲν ἐγγύτατα τῶν πο- λεμιῶν καὶ ἔφυγον ἐκ τῶν σκηνωμάτων. δῆλον δὲ τοῦτο τῇ ὑστεραίᾳ ἐγένετο· οὔτε γὰρ ὑποζύγιον ἔτ' οὐδὲν ἐφάνη 18 οὔτε στρατόπεδον οὔτε καπνὸς οὐδαμοῦ πλησίον. ἐξε- πλάγη δέ, ὡς ἔοικε, καὶ βασιλεὺς τῇ ἐφόδῳ τοῦ στρα- τεύματος. ἐδήλωσε δὲ τοῦτο οἷς τῇ ὑστεραίᾳ ἔπραττε. προιούσης μέντοι τῆς νυκτὸς ταύτης καὶ τοῖς Ἑλλησι φό- 19 βος ἐμπίπτει, καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν οἷον εἰκὸς φόβου

ξύλα = ξύλωσις, ξυλική. τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν = τὰ ἐν ταῖς οἰκίαις ἀπὸ τῶν οἰκιῶν.

§ 17. ὁμῶς ἀντιτίθεται πρὸς τὸ διήρπαστο. τρόπῳ τινὶ ἀντιτίθεται πρὸς τὸ ὡς ἐτύγχανον. σκοταῖοι = ἐν σκότῳ, ὅτε ἦτο σκότος. ἐτύγχα- ρον ἐνν. αὐλιζόμενοι.

§ 18. τοῦτο, τὸ φυγεῖν ἐκ τῶν σκηνωμάτων. οἷς ἔπραττε = τούτοις ἂ ἔπραττε.

§ 19. καὶ τοῖς Ἑλλησι, οὐ μόνον τοῖς Πέρσαις, ἀλλὰ καὶ τοῖς Ἑλ- λησιν. φόβος, πανικὸς φόβος ἢ θόρυβος, πανικὸν (δείμα). Πλουτ' Ἰσ. καὶ Ὀσίρ. 14. τὰς αἰφριδίους τῶν ὄχλων ταραχὰς καὶ πτοήσεις πα- νικὰς προσαγορεύεσθαι (φασιν), ὅτι τὰ ἄνευ αἰτίας (δείματα) τῷ Παρί ἀνετίθεσαν Σουῖδ. ἐν λ. πανικῶ δείματι. δοῦπος πρὸς 1, 8, 18.

- 20 ἐμπεσόντος γίγνεσθαι. Κλέαρχος δὲ Τολμίδην Ἡλεῖον, ὃν ἐτύγγανεν ἔχων παρ' ἑαυτῷ κήρυκα ἄριστον τῶν τότε, ἀνειπεῖν ἐκέλευσε σιγὴν κηρύξαντα ὅτι προαγορεύουσιν οἱ ἄρχοντες. ὅς ἂν τὸν ἀφέντα τὸν ὄνον εἰς τὰ ὄπλα μὲνύσῃ,
- 21 ὅτι λήψεται μισθὸν τάλαντον. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐκηρύχθη, ἔγνωσαν οἱ στρατιῶται ὅτι κενὸς ὁ φόβος εἴη καὶ οἱ ἄρχοντες σφ. ἅμα δὲ ὀρθρῶ παρήγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τάξιν τὰ ὄπλα τίθεσθαι τοὺς Ἑλληνας ἥπερ εἶχον ὅτε ἦν
- Γ' μάχη. ὃ δὲ δὴ ἔγραψα ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ, τῷδε δῆλον ἦν. τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὄπλα παραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἅμα ἡλίῳ ἀνατέλλοντι
- 2 κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. οἱ δ' ἐπεὶ ἦλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτησαν τοὺς ἄρχοντας. ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγειλαν οἱ προφύλακες, Κλέαρχος τυχὼν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν εἶπε τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας

§ 20. ἄριστον τῶν τότε = ὅς ἦν ἄριστος τῶν τότε κηρύκων. κηρύξαντα = ἐπειδὴν κηρύξῃ ὅτι προαγορεύουσιν ἀπὸ τοῦ ἀνειπεῖν. τὸν ὄνον. ὁ Κλέαρχος, ὅπως καταπαύσῃ τὸν πανικὸν τὸν ἐμπεσόντα εἰς τὸ στρατόπεδον, ἔπλασεν ὅτι ὄνος ἀφείθη ὑπὸ τινος εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐξ οὗ προῆλθεν ὁ θόρυβος καὶ ἡ ταραχή. πρβλ. Πολυβ. 3, 9, 4. εἰς τὰ ὄπλα ταῦτα συνήθως ἔκειντο πρὸ τοῦ στρατοπέδου.

§ 21. εἰς τάξιν τὰ ὄπλα τίθεσθαι ἰδ. 1, 5, 14 ἔθετο τὰ ὄπλα. ἥπερ = ὥσπερ.

Γ' Σπονδαὶ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ βασιλείας.

§ 1. ὁ — ἔγραψα ἰδ. 2, 2, 18. γὰρ διασαφητικός. πέμπων ἔνν. ἄνδρας κήρυκας. ἅμα ἡλίῳ ἀνατέλλοντι = ἅμα ἡλίῳ ἀνέχοντι 2, 1, 3.

§ 2. προφύλακας· οὕτω καλοῦσι τοὺς πρὸ τοῦ στρατοπέδου φυλάσσοντας. κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, ἵνα δείξῃ ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν Περσῶν ἐφοβεῖτο.

γέλλετε τοίνυν αὐτῷ ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον· ἄριστον γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἑλ-
 6 λησι μὴ πορίσας ἄριστον». ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαινον, καὶ ἤκον ταχύ· ὧ καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς που βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις ὧ ἐπετέτακτο ταῦτα πράτ-
 τειν· ἔλεγον δὲ ὅτι εἰκότα δοκοῦεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ ἤκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες οἱ αὐτοὺς, ἐὰν σπονδαὶ γένων-
 7 ται, ἄξουσιν ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια. ὁ δὲ ἡρώτα εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο τοῖς ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσιν, ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσονται σπονδαί. οἱ δέ, «Ἄπασιν» ἔφασαν
 8 «μέχρι ἂν βασιλεῖ τὰ παρ' ὑμῶν διαγγελθῇ». ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο· καὶ ἐδόκει τὰς σπονδὰς ποιῆσθαι ταχύ γε καὶ καθ' ἡσυχίαν
 9 ἔλθειν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν. ὁ δὲ Κλέαρ-

φῶν εἶχον ἀπόφασιν ἀμετάστρεπτον νὰ συνάψωσι μάχην, ὅπως εὖρωσιν αὐτάς. οὐδ' ὁ τολμήσων (ἐστίν). χαλεπὸν γὰρ λέγειν πρὸς γαστέρα ὧτα οὐκ ἔχουσιν, ὡς Πλούτ. (Κάτ. 8) λέγει.

§ 6. ἤκον = ἐπανῆλθον. ὧ, δηλ. τῷ ἤκειν ταχύ. ἡγεμόνας, τῆς ὁδοῦ δῆλον ὅτι ὁδηγούς. ἔνθεν = ἐκεῖσε ἔνθεν.

§ 7. εἰ αὐτοῖς (=μόνοις) τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο τοῖς ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσιν = εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσι σπενδομένου (τοῦ Κλεάρχου ὡς ἀντιπροσώπου τῶν Ἑλλήνων) σπονδαὶ ἔσονται αὐτοῖς ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. οἱ δέ, ἅπασιν ἔνν. ἔσονται αἱ σπονδαί. τὰ παρ' ὑμῶν ἰδ. § 4.

§ 8. μεταστησάμενος, διατάξας ν' ἀποχωρήσῃσι. πρβλ. Θουκ. 4, 79. 5, 111. ταχύ γε, πολὺ ταχέως. καθ' ἡσυχίαν, μὴ ἐνοχλούμενοι ὑπὸ τῶν πολεμίων.

§ 9. κάμοι, ὥσπερ ὑμῖν καὶ ἐμοί. ταῦτα = τὰς σπονδὰς ποιῆσθαι. διατρίψω, χρονοτριβήσω. ἔστ' ἂν ὀκνήσῃσι, μέχρις ὅτου φοβηθῶσι. μὴ ἀποδόξῃ — ποιήσασθαι, μήπως ἀποφασίσωμεν — νὰ μὴ κάμωμεν. οἰμαί γε μέντοι, ἀλλ' ὅμως νομίζω βεβαίως.

χος εἶπε, «Δοκεῖ μὲν κάμοι ταῦτα· οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ. ἀλλὰ διατρίψω ἔστ' ἂν ὀκνήσωσιν οἱ ἄγγελοι μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι· οἶμαί γε μέντοι, ἔφη, καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρέσεσθαι». ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπήγγελλεν ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τὰπιτήδεια. καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὰς μὲν 10 σπονδὰς ποιησάμενος, τὸ δὲ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει, καὶ αὐτὸς ὡπισθοφυλάκει. καὶ ἐνετύγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν ὕδατος πλήρεσιν ὥς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο ἐκ τῶν φοινίκων οἱ ἦσαν ἐκπεπτωκότες, τοὺς δὲ καὶ ἐξέκοπτον. καὶ ἐνταῦθα ἦν Κλέαρ- 11 χον καταμαθεῖν ὥς ἐπεστάτει, ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ

§ 10. τὰς μὲν σπονδὰς ποιησάμενος, τὸ δὲ κλπ. = καίπερ τὰς σπονδὰς ποιησάμενος τὸ στράτευμα ἔχων. ἐν τάξει ἰδ. 1, 7, 14 συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι. αὐλῶσιν· οὕτω καλεῖ ὅ,τι ἐν 2, 4, 13 καλεῖ διώρυγας καὶ ὀχετούς, οἵτινες ἐχρησίμευσον πρὸς ἄρδυσιν τοῦ πεδίου (§ 13) πρβλ. Ἡροδ. 2, 100 καὶ Ἀρρ. Ἀνάδ. 7, 7, 6. ἐποιοῦντο ἐνν. τὸ ἐκβληθὲν ὥς παρέμβλημα διαβάσεις. ἦσαν ἐκπεπτωκότες ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τοὺς δὲ καὶ ἐξέκοπτον. ὁμοίως καὶ νῦν λέγομεν πεσμένα τὰ δένδρα, τὰ ὅποια ὁ ἄνεμος ἐκσπᾶσας κατέρριψεν. τοὺς δὲ καὶ ἐξέκοπτον = καὶ ἄλλων οὓς ἐξέκοπτον.

§ 11. Κλέαρχον καταμαθεῖν ὥς ἐπεστάτει ἀντὶ καταμαθεῖν ὥς Κλέαρχος ἐπεστάτει ἰδ. 1, 1, 5. βακτηρίαν· τοῖς στρατηγοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ἡ βακτηρία ἦτο σύμβολον τοῦ αξιώματος, ὥσπερ τοῖς εκατοντάρχοις τῶν Ῥωμαίων ἡ ἐξ ἀμπέλου ράβδος (vitis)· πρβλ. Θουκ. 8. 84. Πλουτ. Θερμ. 11. Νικ. 19. βλακεύειν = ἀμελεῖν. τὸν ἐπιτήδειον (= τὸν ἄξιον) ἐνν. παῖεσθαι. τὸ παῖειν οὐ μόνον στρατιώτας ἀλλὰ καὶ λοχαγούς σύνθηες καὶ τοῖς ἄλλοις μὲν Ἕλλησι, μάλιστα δὲ τοῖς Σπαρτιάταις. ἰδ. 5, 8, 1, 12, 16. Ἑλλ. 6, 2, 19. προσελάμβανεν, ἐδίδοε χεῖρα βοηθείας εἰς τὸ ἔργον.

τὸ δόρυ ἔχων, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ βακτηρίαν· καὶ εἴ τις αὐτῷ
δοκοίη τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων βλακεύειν, ἐκλεγόμε-
νος τὸν ἐπιτήδειον ἔπαισεν ἄν, καὶ ἅμα αὐτὸς προσελάμ-
βανεν εἰς τὸν πηλὸν ἐμβαινὼν· ὥστε πᾶσιν αἰσχύνην εἶναι
12 μὴ οὐ σπουδάζειν. καὶ ἐτάχθησαν πρὸς αὐτὸ οἱ εἰς
τριάκοντα ἔτη γεγονότες· ἐπεὶ δὲ καὶ Κλέαρχον ἐώρων
13 σπουδάζοντα προσελάμβανον καὶ οἱ πρεσβύτεροι. πολὺ
δὲ μᾶλλον ὁ Κλέαρχος ἔσπευδεν, ὑποπτεύων μὴ αἰεὶ οὐχ
οὕτω πλήρεις εἶναι τὰς τάφρους ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν ὥρα
οἷα τὸ πεδίον ἄρδεν· ἀλλ' ἵνα ἤδη πολλὰ προφαίνοιτο τοῖς
"Ελλήσι δεινὰ εἰς τὴν πορείαν, τούτου ἕνεκα βασιλέα ὑπώ-
14 πτευεν ἐπὶ τὸ πεδίον τὸ ὕδωρ ἀφεικέναι. πορευόμενοι δὲ
ἀφίκοντο εἰς κώμας ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν
τὰ ἐπιτήδεια. ἐνῆν δὲ σῖτος πολὺς καὶ οἶνος φοινίκων καὶ

§ 12. πρὸς αὐτό, δηλ. τὸ ποιῆσθαι διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων, οἳ ἦσαν
ἐκπεπρωκότες καὶ ἐκ τῶν ἐκκοπτομένων. οἱ εἰς τριάκοντα, οἱ ἔχοντες ἡλι-
κίαν μέχρι τριάκοντα ἐτῶν. σπουδάζοντα = ἐπιγόμενον, ἐπισπεύδοντα.

§ 13. ἔσπευδεν, ἵνα δείη τοῖς Πέρσαις ὅτι ὅσαδήποτε κωλύματα καὶ
ἄν παρενέβαλλον, οἱ "Ελληνες ἦσαν ἱκανοὶ νὰ υπερνικήσωσι χωρὶς νὰ
ποτηθῶσι διόλου· οὐ γὰρ ἦν ὥρα οἷα ἄρδεν = οὐ γὰρ ἦν ὥρα τοιαύτη
ὥστε ἄρδεν (κατάλληλος πρὸς ἄρδυσιν). ἀφίκοντο ἐνταῦθα τελευτῶντος
τοῦ Σεπτεμβρίου· ὥστε ὁ διὰ τὴν φθινοπωρινὴν σπορὰν καιρὸς τῆς ἀρδεύ-
σεως τοῦ πεδίου εἶχε παρελθῇ. πρβλ. 'Αρρ. 'Αν. 7, 7, 5. τούτου ἕνεκα
— ὑπώπτευν· χάριν σαφηνείας ἐπαναλαμβάνεται ἡ διὰ τοῦ ὑποπτεύων
— μὴ εἶναι ἔννοια.

§ 14. ὅθεν = ἐξ ὧν. ἀπέδειξαν = δείξαντες ἐκέλευσαν. οἶνος φοινί-
κων ἰδ. 1, 5, 10. ὄξος ἐψητόν ἦτο ποτὸν ὑποξυ, γλυκάζον κατασκευα-
ζόμενον ἐκ τῶν φοινίκων οὕτω· ἀφ' οὗ πρῶτον ὠπτων αὐτοὺς ἐν κριθάνῳ
καὶ ἀψήρουν τὸν χυμὸν, ἔχυνον ἔπειτα θερμὸν ὕδωρ καὶ ἔβραζον, ἕως ὅτου
μείνη τὸ τρίτον. πρβλ. Γεωπ. 8, 36. 'Αθην. 14, 65.

ὄξος ἐψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν. αὐταὶ δὲ αἱ βάλανοι τῶν 15
 φοινίκων οἷας μὲν ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἔστιν ἰδεῖν τοῖς οἰκέ-
 ταις ἀπέκτειντο, αἱ δὲ τῆς δεσπόταις ἀποκείμεναι ἦσαν
 ἀπόλεκτοι, θαυμάσαι τοῦ κάλλους καὶ μεγέθους, ἡ δὲ ὄψις
 ἡλέκτρον οὐδὲν διέφερε· τὰς δὲ τινὰς ξηραίνοντες τραγή-
 ματα ἀπετίθουσιν. καὶ ἦν καὶ παρὰ πότον ἡδὺ μὲν, κε-
 φαλαλγὲς δέ. ἐνταῦθα καὶ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος 16
 πρῶτον ἔφαγον οἱ στρατιῶται, καὶ οἱ πολλοὶ ἐθαύμασαν
 τό τε εἶδος καὶ τὴν ιδιότητα τῆς ἡδονῆς. ἦν δὲ σφόδρα
 καὶ τοῦτο κεφαλαλγὲς. ὁ δὲ φοῖνιξ ὅθεν ἐξαίρεθείη ὁ ἐγ-
 κέφαλος ὅλος αὐαίνειτο.

Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βα- 17
 σιλέως ἦκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς

§ 15. αὐταὶ δὲ — διέφερον· ὁμολώτερος θὰ ᾔτο ὁ λόγος οὕτω· αὐταὶ
 δὲ αἱ βάλανοι τῶν φοινίκων αἱ τοῖς δεσπόταις ἀποκείμεναι ἦσαν
 ἀπόλεκτοι, θαυμάσαι τοῦ κάλλους καὶ τοῦ μεγέθους, τὴν ὄψιν ἡλέ-
 κτρον οὐδὲν διαφέρουσαι καὶ οὐ τοιαῦται οἷας ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἔστιν
 ἰδεῖν· αὐταὶ γὰρ τοῖς οἰκέταις ἀπέκτειντο. πρβλ. Κύρ. Παῖδ. 3, 1, 32.
 ἀπόλεκτοι· ὑπὸ τοῦ Διοδ. 2, 53 αἱ τοιαῦται ὀνομάζονται καρνωτοὶ φοί-
 νικες. τοῦ κάλλους καὶ τοῦ μεγέθους = ἕνεκα τοῦ κάλλους κλπ. ἡλέ-
 κτρον βραχυλ. ἀντὶ ἡλέκτρον ὄψεως. τραγήματα (τρώγειν) καλοῦνται
 τὰ παρὰ πότον παρατιθέμενα ὅσον κάρυα, ἰσχάδες καὶ τὰ τοιαῦτα.

§ 16. τὸν ἐγκέφαλον· ὁ Πλίνιος (13, 4, 9) καλεῖ αὐτὸν μυελὸν (me-
 dullam) ἡδὺν τὴν γεῦσιν. καὶ νῦν ἐκ τῆς ἐντεριώνης (καρδιᾶς) τοῦ στελέ-
 χους, μάλιστα δὲ τῆς πρὸς τὴν κορυφὴν προέρχεται ἄλευρόν τι θρεπτικόν, τὸ
 καλούμενον σάγον. ἡδονῆς, γεύσεως, νοστιμιάδας. τοῦτο κατὰ σύνησιν ὥσει
 προηγέτο τὸ ἔδεσμα καὶ οὐχὶ ὁ ἐγκέφαλος. κεφαλαλγὲς πρβλ. Ἀθην.
 2, 71. οἱ τῶν φοινίκων ἐγκέφαλοι (εἰσι) πλήσσιμοι καὶ πολύτροφοι,
 ἔτι δὲ βαρεῖς καὶ δυσσοικονόμητοι διψώδεις τε καὶ στατικοὶ κοιλίας.
 ὅθεν = ἐξ οὗ.

§ 17. βασιλέως γυναικός· ἐκαλεῖτο Στάτειρα κατὰ Πλούτ. Ἀρτ. 5.

ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἶποντο·
 ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί,
 18 ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ἑρμηνέως τοιάδε. «Εγώ,
 ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ
 ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα ἐμπεπτωκότας, εὖρημα
 ἐποίησάμην εἰ πως δυναίμην παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι
 δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῶσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. οἶμαι γὰρ
 ἂν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν οὔτε πρὸς ὑμῶν, οὔτε πρὸς
 19 τῆς πάσης Ἑλλάδος. ταῦτα δὲ γνοὺς ἡτούμην βασιλέα,
 λέγων αὐτῷ ὅτι δικαίως ἂν μοι χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κῦρόν
 τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἡγγεῖλα καὶ βοήθειαν ἔχων
 ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ ἀφικόμην, καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἑλ-
 ληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα καὶ συνέ-
 μιξα βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ [ἐνθα βασιλεὺς
 ἀφίκετο, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτεινε καὶ τοὺς σὺν Κύρῳ βαρ-
 βάρους ἐδίωξε σὺν τοῖσδε τοῖς παροῦσι νῦν μετ' ἐμοῦ, οἱ-

§ 18. γείτων, ἐπειδὴ ἦτο σατράπης τῆς Ἰωνίας καὶ Καρίας. ἰδ. 1, 1, 2.
 πολλὰ καὶ ἀμήχανα = κινδύνους πολλούς, οὓς ἐκφυγεῖν οὐδεμία μη-
 χανὴ (μέσον). εὖρημα ὁ μὲν Σουΐδας ἑρμηνεύει ἐπίτευγμα, βούλευμα,
 ὁ δὲ Ἡσύχιος εὐτυχίαν, οἱ δὲ νεώτεροι ταῦτόν νομίζουσι τῷ ἔρμαιο.
 νομίζω ὀρθότερον ἑρμηνευτέον εὐτυχίαν ἀνέλπιστον· οὕτω δὲ διαφυλάτ-
 τεται καὶ ἡ τοῦ Ἡσυχίου μεταφορικὴ ἑρμηνεία καὶ ἡ ἐν τῷ εὖρημα ἐνο-
 πάρχουσα ἔννοια τοῦ ἀνελπίστου. ἐποίησάμην = ἐνόμισα. οὐκ ἂν ἀχα-
 ρίστως ἔχειν οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος, ὅτι
 δὲν θὰ ἦσθε ἀχαρίστοι οὔτε ὑμεῖς οὔτε ἡ ὅλη Ἑλλάς.

§ 19. ἡτούμην βασιλέα· συνηθέστερον ὁ Ξενοφῶν συντάσσει τὸ ῥῆμα
 τοῦτο γενικῇ προσώπου μετὰ τῆς παρὰ ἡ διπλῇ αἰτιατικῇ. κατὰ τοὺς Ἑλ-
 ληνας ἰδ. 1, 8, 21. διήλασα ἰδ. 1, 10, 7. ἐνθα — πιστότατοι παρέμ-
 βλητον σχολίον τοῦ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ.

περ αὐτῷ εἰσι πιστότατοι]. καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό 20
 μοι βουλευέσθαι· ἐρέσθαι δέ με ὑμᾶς ἐκέλευεν ἐλθόντα τί-
 νος ἕνεκεν ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. καὶ συμβουλεύω ὑμῖν
 μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι εὐπρακτότερον ἢ ἂν τι δύ-
 νωμι ἀγαθὸν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι». πρὸς ταῦτα 21
 μεταστάντες οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο· καὶ ἀπεκρίναντο,
 Κλέαρχος δ' ἔλεγεν· «Ἡμεῖς οὔτε συνήλομεν ὡς βασιλεῖ
 πολεμήσοντες οὔτε ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολ-
 λὰς προφάσεις Κῦρος εὑρίσκει, ὡς καὶ σὺ οἶσθα, ἵνα
 ὑμᾶς τε ἀπαρασκεύους λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀγάγοι.
 ἐπεὶ μέντοι ἤδη αὐτὸν ἐωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα, ἡσχύνθη- 22
 μεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ
 πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ 23
 Κῦρος τέθηκεν, οὔτε βασιλεῖ ἀντιποιοῦμεθα τῆς ἀρχῆς
 οὔτ' ἔστιν ὅτου ἕνεκα βουλοίμεθα ἂν τὴν βασιλέως χώραν
 κακῶς ποιεῖν, οὐδ' αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἂν ἐθέλοιμεν, πορευοί-
 μεθα δ' ἂν οἴκαδε, εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίῃ· ἀδικοῦντα μέντοι

§ 20. μετρίως = μετριοφρόνως. εὐπρακτότερον = εὐκατορθωτότερον.

§ 21. μεταστάντες ἰδ. § 8. ἐπορευόμεθα = ἐβουλόμεθα πορευθῆ-
 ναι. ὡς καὶ σὺ οἶσθα· διότι πρῶτος ὁ Τισσαφέρνης κατήγγειλε τοὺς
 σκοποὺς τοῦ Κύρου εἰς τὸν βασιλέα (§ 19) καὶ παντὸς ἄλλου καλλίτερον
 ἐγνώριζε τὰς προφάσεις τοῦ Κύρου.

§ 22. ἐν δεινῷ = ἐν κινδύνῳ, εἰς δεινὴν θέσιν. ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ
 παρέχοντες (Κῦρῳ) ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν, ἀφ' οὗ πρότερον ἐδεχό-
 μεθα νὰ εὐεργετῇ ἡμᾶς.

§ 23. ἀντιποιοῦμεθα ἰδ. 2, 1, 11. ἔστιν ὅτου, ὑπάρχει λόγος διὰ τὸν
 ὁποῖον. σὺν τοῖς θεοῖς, μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. εὖ ποιεῖν ὑπάρχει
 = πρότερος εὖ ποιῇ, εὐεργετῇ. εἰς γε δύναμιν, ὅσον τοῦλάχιστον δυνά-
 μεθα. οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιοῦντες, δὲν θὰ φανῶμεν κατώτεροι ὡς πρὸς
 τὸ εὐεργετεῖν.

πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς
καὶ εὖ ποιῶν ὑπάρχη, καὶ τούτου εἰς γε δύναμιν οὐχ ἡττησό-
24 μεθα εὖ ποιοῦντες». ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· ἀκούσας δὲ ὁ Τις-
σαφέρνης «Ταῦτα» ἔφη «ἐγὼ ἀπαγγελῶ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν
πάλιν τὰ παρ' ἐκείνου· μέχρι δ' ἂν ἐγὼ ἦκω αἱ σπονδαὶ
25 μενόντων· ἀγορὰν δὲ ἡμεῖς παρέξομεν». καὶ εἰς μὲν τὴν
ὑστεραίαν οὐχ ἦκεν· ὥσθ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον· τῇ δὲ
τρίτῃ ἦκων ἔλεγεν ὅτι διαπεπραγμένος ἦκοι παρὰ βασι-
λέως δοθῆναι αὐτῷ σφῆναι τοὺς Ἕλληνας, καίπερ πολ-
λῶν ἀντιλεγόντων ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βασιλεῖ ἀφείναι τοὺς
26 ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους». τέλος δὲ εἶπε, «Καὶ νῦν
ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν ἢ μὴν φιλίαν παρέ-
ξιν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξιν εἰς τὴν Ἑλ-
λάδα ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δ' ἂν μὴ ἦ πρίασθαι, λαμ-
27 βάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώρας ἐξομεν τὰ ἐπιτήδεια. ὑμᾶς δὲ
αὐτὴν ἡμῖν δεήσει ὁμόσαι ἢ μὴν πορεύεσθαι ὡς διὰ φιλίας
ἀσινῶς σῖτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας ὁπόταν μὴ ἀγορὰν
παρέχωμεν· ἣν δὲ παρέχωμεν ἀγορὰν, ὠνουμένους ἔξιν
28 τὰ ἐπιτήδεια». ταῦτα ἔδοξε, καὶ ὤμωσαν καὶ δεξιάς ἔδο-

§ 24. τὰ παρ' ἐκείνου ἰδ. 2, 3, 4. μενόντων (= ἄς μένωσιν) ἐγκλ. προστακτικῆς. ἀγορὰν, τῶν ἐπιτηδείων. πρβλ. Θουκ. 7, 39, 2.

§ 25. ἐφρόντιζον = ἦσαν ἀνήσυχoi, ἐννοιοῦντο. διαπεπραγμένος — δοθῆναι, ἀφ' οὗ εἶχε κατορθώσῃ — νᾶ ἐπιτραπῇ αὐτῷ. ἄξιον = πρέπον.

§ 26. τέλος = τελευταῖον. πιστὰ λαβεῖν = ὁμόσαι καὶ δεξιάς λαβεῖν
§ 28. πρβλ. 1, 6, 7. ἢ μὴν = τῷ ὄντι, βεβαίως. φιλίαν κατηγ. τοῦ χώ-
ραν. παρέξιν, ἀπάξιν ἀπὸ τοῦ πιστὰ λαβεῖν.

§ 27. δ' αὖτὴ ἀντιθέσεις ἰσχυροτέρα. σῖτα καὶ ποτὰ πρβλ. 3, 2, 28.
7, 3, 10. μὴ ἀγορὰν παρέχωμεν = μὴ ἦ πρίασθαι § 26.

§ 28. δεξιάς ἰδ. 1, 6, 6. ἔλαβον ἐνν. δεξιάς.

σαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε, 29 «Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς βασιλέα· ἐπειδὴν δὲ διαπράξωμαι ἃ δέομαι, ἥξω συσκευασάμενος ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπὼν ἐπὶ τὴν ἐμαυτοῦ ἀρχήν».

Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρνην οἱ τε Ἕλληνες Δ' καὶ ὁ Ἀριαῖος ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ἡμέρας πλείους ἢ εἰκοσιν. ἐν δὲ ταύταις ἀφικνοῦνται πρὸς Ἀριαῖον καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνῳ Περσῶν τινες, παραθαρρύνοντές τε καὶ δεξιὰς ἐνίοις παρὰ βασιλέως φέροντες μὴ μνησικακήσιν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν Κύρῳ ἐπιστρατείας μηδὲ ἄλλου μηδενὸς τῶν παροικομένων. τούτων δὲ γιγνομένων ἐνδηλοὶ ἦσαν οἱ περὶ 2 Ἀριαῖον ἥττον προσέχοντες τοῖς Ἕλλησι τὸν νοῦν· ὥστε καὶ διὰ τοῦτο τοῖς μὲν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἤρεσκον, ἀλλὰ προσιόντες τῷ Κλεάρχῳ ἔλεγον καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς, «Τί μένομεν; ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα ὅτι βα- 3

§ 29. ὡς βασιλέα = πρὸς βασιλέα. συσκευασάμενος, ἀφ' οὗ ἐτοιμασθῶ. ὡς ἀπάξων, διὰ τὴν ὁδηγήσω. ἀρχήν, Ἰωνίαν καὶ Καρίαν.

Δ' Διαλλαγὴ Ἀριαίου πρὸς βασιλέα καὶ ἕνεκα τούτου ὑποψία τῶν Ἑλλήνων πρὸς αὐτόν τε καὶ τὸν Τισσαφέρνην κατὰ τὴν πορείαν.

§ 1. Τισσαφέρνην· ἀπελθὼν οὗτος εἰς Βαβυλῶνα ἔλαβε πολλὰ καὶ μεγάλα δῶρα παρὰ τοῦ βασιλέως. Διδ. 14, 26. ἀναγκαῖοι = συγγενεῖς. δεξιὰς φέροντες = ὑπισχνούμενοι. τῆς ἐπιστρατείας = ἕνεκα τῆς ἐπ' ἐκείνον (βασιλέα) στρατείας.

§ 2. οἱ περὶ Ἀριαῖον = Ἀριαῖος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. προσέχοντες τὸν νοῦν κατηγ. μετ. ἀπὸ τοῦ ἐνδηλοὶ ἦσαν. τοῖς μὲν πολλοῖς ἢ ἀπόδοσις ἐν § 5 Κλεάρχος δέ.

§ 3. περὶ παντὸς ποιήσαιτο, ἤθελε προτιμήσῃ. ὑπάγεται ιδ. 2, 1,

σιλεύς ἡμᾶς ἀπολέσαι ἂν περὶ παντὸς ποιήσαιτο, ἵνα καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι φόβος εἴη ἐπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν; καὶ νῦν μὲν ἡμᾶς ὑπάγεται μένειν διὰ τὸ διασπάρθαι αὐτῷ τὸ στράτευμα· ἐπὶ δὲ πάλιν ἀλίσθη αὐτῷ
 4 ἡ στρατιά, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἐπιθήσεται ἡμῖν. ἴσως δέ που ἡ ἀποσκάπτει τι ἢ ἀποτεριχίζει, ὡς ἄπορος ἢ ἡ ὁδός. οὐ γὰρ ποτε ἐκὼν γε βουλήσεται ἡμᾶς ἐλθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπαγγεῖλαι ὡς ἡμεῖς τοσοῖδε ὄντες ἐνικῶμεν
 [τὸν] βασιλέα ἐπὶ ταῖς θύραις αὐτοῦ καὶ καταγελάσαντες
 5 ἀπῆλθομεν». Κλέαρχος δὲ ἀπεκρίνατο τοῖς ταῦτα λέγουσιν, «Ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι μὲν καὶ ταῦτα πάντα· ἐννοῶ δ' ὅτι εἰ νῦν ἄπιμεν, δόξομεν ἐπὶ πολέμῳ ἀπιέναι καὶ παρὰ τὰς σπονδὰς ποιεῖν. ἔπειτα πρῶτον μὲν ἀγορὰν οὐδεὶς παρέξει ἡμῖν οὐδὲ ὄθεν ἐπισιτιούμεθα· αὖθις δὲ ὁ ἡγησόμενος οὐδεὶς ἔσται· καὶ ἅμα ταῦτα ποιούντων ἡμῶν εὐθύς ἂν Ἀριαῖος ἀποσταίῃ· ὥστε φίλος ἡμῖν οὐδεὶς λελείψεται, ἀλλὰ καὶ οἱ πρόσθεν ὄντες πολέμιοι ἡμῖν ἔσονται.

18. ἀλίσθη (= ἀθροίσθη) συνήθης ἡ λέξις τοῖς ποιηταῖς, τοῖς Ἰωσι καὶ τοῖς μεταγενεστέροις. οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἐπιθήσεται ἐμφαντικώτερον τοῦ πάντως ἐπιθήσεται.

§ 4. ἀποσκάπτει τι ἢ ἀποτεριχίζει = τάφρον τινὰ ποιῶν ἢ τεῖχος ἀποκλείει τῆς ὁδοῦ (μῦς κόφτει τὸ δρόμον)· πρβλ. 6, 5, 1 καὶ 4, 2, 25. ἄπορος = ἀπόρευτος, ἀδιάβατος. τοσοῖδε, τόσον ὀλίγοι. ἐπὶ ταῖς θύραις ὑπερβολὴ ἀντὶ τοῦ πόρρω τῆς Βαβυλῶνος. ἢ ἐπὶ τῇ ἡττῇ αἰσχύνῃ τοῦ βασιλέως εἶνε πολλῶ μεζῶν ὡς γενομένη ὑπὸ ξένων πρὸ τῶν θυρῶν αὐτοῦ. ὁμοίως καὶ νῦν λέγομεν τὸν ἐκτόπησα μὲς στὴν πόρτα του, στὸν τόπο του, στὸ χωριό του. καταγελάσαντες πρβλ. 1. 9, 13.

§ 5. ἐπὶ πολέμῳ = ὡς πόλεμον ἔξοντες. οὐδὲ ὄθεν = οὐδὲ χώραν (παρέξει) ἐξ ἧς· ἐπισιτιούμεθα = τροφὰς ἔξομεν. ὁ ἡγησόμενος, ὁ ὁδηγῶν. ποιούντων = εἰ ποιοῖμεν.

ποταμός δ' εἰ μὲν τις καὶ ἄλλος ἄρα ἡμῖν ἐστὶ διαβατέος 6
οὐκ οἶδα· τὸν δ' οὖν Εὐφράτην ἴσμεν ὅτι ἀδύνατον δια-
βῆναι κωλύόντων πολεμίων. οὐ μὲν δὴ ἂν μάχεσθαι γε
δέη ἱππεῖς εἶσιν ἡμῖν σύμμαχοι, τῶν δὲ πολεμίων ἱππεῖς
εἰσιν οἱ πλείστοι καὶ πλείστου ἄξιοι· ὥστε νικῶντες μὲν
τίνα ἂν ἀποκτείναιμεν; ἡττωμένων δὲ οὐδένα οἷόν τε σω-
θῆναι. ἐγὼ μὲν οὖν βασιλέα, ὃ οὕτω πολλὰ ἐστὶ τὰ σύμ- 7
μαχα, εἶπερ προθυμεῖται ἡμᾶς ἀπολέσαι, οὐκ οἶδα ὅ, τι
δεῖ αὐτὸν ὁμόσαι καὶ δεξιὰν δοῦναι καὶ θεοὺς ἐπιορκῆσαι
καὶ τὰ ἑαυτοῦ πιστὰ ἄπιστα ποιῆσαι· Ἑλλησί τε καὶ βαρ-
βάρους». τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγεν.

Ἐν δὲ τούτῳ ἦκε Τισσαφέρνης ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύνα- 8
μιν ὡς εἰς οἶκον ἀπὼν καὶ Ὀρόντας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν
ἄγων· ἦγε δὲ καὶ τὴν θυγατέρα τὴν βασιλέως ἐπὶ γάμῳ.
ἐντεῦθεν δὲ ἤδη Τισσαφέρνους ἡγουμένου καὶ ἀγορὰν παρέ- 9

§ 6. ἄρα, τυχόν, ἴσως. τὸν δ' οὖν = ἀλλ' ὅμως ἰδ. 1, 9, 13. νικῶν-
τες μὲν τίνα ἂν ἀποκτείναιμεν; ἐφαντικώτερον τοῦ εἰ νικῶμεν οὐδένα
ἂν ἀποκτείναιμεν.

§ 7. βασιλέα κατὰ πρόληψιν ἀντὶ ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ οἶδα ὅτι δεῖ βα-
σιλέα. οὕτω = τόσῳ. τὰ σύμμαχα· τὸ οὐδέτι. περιεκτικώτερον ὡς ἐννοου-
μένων δι' αὐτοῦ οὐ μόνον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ πραγμάτων οἷον πο-
ταμῶν, τάφρων. δεξιὰν πρβλ. 2, 3, 28. ἐπιορκῆσαι ὡς τὸ ὁμνῆναι,
ἐπιμαρτυρῆσθαι καὶ τοῦτο συντάσσεται αἰτιατικῇ. πιστὰ ἄπιστα παρο-
νομασία.

§ 8. ἦκεν ἰδ. 2, 1, 15. οἶκον ἰδ. Ἑλλ. 3, 2, 12 Καρία ἐνθαπερ ὁ
Τισσαφέρνους οἶκος. Ὀρόντας (ἰδ. 3, 5, 17) ἦτο σατράπης τῆς Ἀρμε-
νίας· τὴν θυγατέρα, ἥτις ἐκαλεῖτο (Πλουτ. Ἀρτ. 27) Ῥοδογούνη. ἐπὶ
γάμῳ διάφορον τοῦ ἐπὶ γάμοις, διότι τοῦτο μὲν σημαίνει τὸ τελεῖσαι τοὺς
γάμους, τὸ δὲ ἐπὶ γάμῳ σημαίνει ὅπως ἔχη αὐτὴν ὡς νόμιμον γυναῖκα
πρβλ. 3, 4, 13.

§ 9. ἐπορεύοντο· ἐπορεύετο ἐπαναστροφή. πρβλ. 1, 1, 7 Μιλήτου-Μιλήτῳ.

χοντος ἐπορεύοντο. ἐπορεύετο δὲ καὶ Ἀριαῖος τὸ Κύρου
 βαρβαρικὸν ἔχων στράτευμα ἅμα Τισσαφέρνει καὶ Ὀρόντα
 10 καὶ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἐκείνοις. οἱ δὲ Ἕλληνες ὑπο-
 ρῶντες τούτους αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἐχώρουν ἡγεμόνας ἔχον-
 τες. ἐστρατοπεδεύοντο δὲ ἐκάστοτε ἀπέχοντες ἀλλήλων
 παρασάγγην καὶ οὐ ποτε μείον· ἐφυλάττοντο δὲ ἀμ-
 11 ψίαν παρεῖχεν. ἐνίοτε δὲ καὶ ξυλιζόμενοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ
 χόρτον καὶ ἄλλα τοιαῦτα συλλέγοντες πληγὰς ἐνέτεινον
 12 ἀλλήλοις· ὥστε καὶ τοῦτο ἔχθραν παρεῖχε. διελθόντες δὲ
 τρεῖς σταθμοὺς ἀφίκοντο πρὸς τὸ Μηδίας καλούμενον τεῖ-
 χος, καὶ παρῆλθον εἴσω αὐτοῦ. ἦν δὲ ὠκοδομημένον πλίν-
 θοις ὀπταῖς ἐν ἀσφάλτῳ κειμέναις, εὖρος εἴκοσι ποδῶν,
 ὕψος δὲ ἑκατόν· μῆκος δ' ἐλέγετο εἶναι εἴκοσι παρασαγ-

§ 10. ὑπορῶντες = ὑποπτεύοντες. αὐτοὶ = μόνοι. ἐφ' ἑαυτῶν, χω-
 ριστά. ἡγεμόνας, ὁδηγούς. παρασάγγην ἰδ. 1, 2, 5. ὥσπερ πολεμίους
 καθ' ἑλξιν καὶ βραχυλογίαν ἀντὶ ὥσπερ πολέμιοι φυλάττονται ἀλλήλους.

§ 11. ξυλιζόμενοι = ξυλευόμενοι, κόπτοντες ξύλα. τοῦ αὐτοῦ, χω-
 ρίου, μέρους. πληγὰς ἐνέτεινον ἰδ. 1, 5, 11 πληγὰς ἐνέβαλε. ἄλλα
 τοιαῦτα, οἷον φρύγανα κλπ.

§ 12. Μηδίας τεῖχος ἰδ. 1, 7, 15. παρῆλθον εἴσω. μετὰ τὴν περὶ
 τὰ Κούναξα μάχην οἱ Ἕλληνες ἐπανῆλθον εἰς τὸν σταθμόν, ὁπόθεν εἶχον
 ἀναχωρήσῃ τὴν προτεραίαν πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἀριαίου· μετ' αὐτοῦ ἀφί-
 κοντο εἰς κώμας τῆς Βαβυλωνίας χώρας, ὁπόθεν μετὰ τὰς γενομένας
 σπονδὰς ὁδηγοῦνται ὑπὸ ἀνθρώπων τοῦ βασιλέως εἰς ἄλλας πρὸς ἐπιστι-
 σμόν· ἐκείθεν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Τισσαφέρνους φθάσαντες εἰς τὸ τεῖχος
 τῆς Μηδίας εἰσέρχονται εἰς τὴν Βαβυλωνίαν χώραν (εἴσω τοῦ τείχους)
 βαδίζοντες νοτιανατολικῶς εἰς τὴν παρὰ τὸν Τίγρητα Σιττάκην. πλίνθοις
 ὀπταῖς. διὰ τοιούτων ἦσαν κατεσκευασμένα καὶ τὰ τεῖχη τῆς Βαβυλώνης.
 Ἡροδ. 1, 179. ἐν ἀσφάλτῳ (πίσση, νάφθα)· πόθεν ἐπορίζοντο τὴν
 ἄσφαλτον ἰδ. Ἡροδ. 1, 179.

γῶν· ἀπέχει δὲ Βαβυλῶνος οὐ πολὺ· ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύ- 13
θησαν σταθμοὺς δύο παρασάγγας ὀκτώ· καὶ διέβησαν διώ-
ρυχας δύο, τὴν μὲν ἐπὶ γεφύρας, τὴν δ' ἐξευγμένην πλοίοις
ἐπτά· αὐταὶ δ' ἦσαν ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ· κατετέ-
τμηντο δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ τάφροι ἐπὶ τὴν χώραν, αἱ μὲν
πρῶται μεγάλαι, ἔπειτα δὲ ἐλάττους· τέλος δὲ καὶ μικροὶ
ὄχετοί, ὥσπερ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐπὶ τὰς μελίνας· καὶ ἀφι-
κνύονται ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν· πρὸς ᾧ πόλις ἦν με-
γάλη καὶ πολυχῆρος ἡ ὄνομα Σιττάκη, ἀπέχουσα τοῦ
ποταμοῦ σταδίου πεντεκαίδεκα. οἱ μὲν οὖν Ἕλληνες παρ' 14
αὐτὴν ἐσκήνησαν ἐγγὺς παραδείσου μεγάλου καὶ καλοῦ καὶ
δασέος παντοίων δένδρων, οἱ δὲ βάρβαροι διαβεβηκότες
τὸν Τίγρητα· οὐ μέντοι καταφανεῖς ἦσαν. μετὰ δὲ τὸ δεῖ- 15
πνον ἔτυχον ἐν περιπάτῳ ὄντες πρὸ τῶν ὄπλων Πρόξενος
καὶ Ξενοφῶν· καὶ προσελθὼν ἄνθρωπός τις ἡρώτησε τοὺς
προφύλακας ποῦ ἂν ἴδοι Πρόξενον ἢ Κλέαρχον· Μένωνα
δὲ οὐκ ἐζήτηι, καὶ ταῦτα παρ' Ἀριαίου ὧν τοῦ Μένωνος
ζένου. ἐπεὶ δὲ Πρόξενος εἶπεν ὅτι αὐτός εἰμι ὃν ζητεῖς, 16

§ 13. ἐξευγμένην ἰδ. 1, 2, 5. κατετέτμηντο, ἦσαν ἐσκαμμένα καὶ ἀνοιγμένα τάφροι. ὥσπερ ἐνν. κατατέτμηνται. ἐπὶ τὰς μελίνας κατὰ μετωνομίαν ἀντὶ ἐπὶ τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἐσπαρμένους μελίνην. τί εἶνε μελίνη ἰδ. 1, 2, 22. Σιττάκη κατὰ τινὰς μὲν ἔκειτο ὅπου νῦν τὰ Ἀκ-
θαρα, κατ' ἄλλους πλησίον τοῦ νῦν Σεριάτ-ἐλ-Βειδά.

§ 14. παρ' αὐτὴν βραχυλ. ἀντὶ ἐλθόντες παρ' αὐτὴν ἐσκήνησαν παρ' αὐτῇ. παραδείσου ἰδ. 1, 2, 7. δένδρων συναπτόεν τῷ παραδείσῳ καὶ οὐχὶ τῷ δασέος, ὡς λέγουσί τινες, διότι τοῦτο ὁ Ξενοφῶν συντάσσει δοτικῇ ἰδ. 4, 7, 6, 8, 2, 6, 45.

§ 15. πρὸ τῶν ὄπλων ἰδ. 2, 2, 20.

§ 16. ὅτι αὐτός εἰμι· ὁ λόγος ἀπὸ πλαγίου ἐτράπη εἰς εὐθύν. ὄντες = οἱ ἦσαν.

εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τάδε. «Ἐπεμψέ με Ἀριαῖος καὶ Ἀρ-
 τάζος, πιστοὶ ὄντες Κύρω καὶ ὑμῖν εὖνοι, καὶ κελεύουσι
 φυλάττεσθαι μὴ ὑμῖν ἐπιθωνται τῆς νυκτὸς οἱ βάρβαροι.
 17 ἔστι δὲ στράτευμα πολὺ ἐν τῷ πλησίον παραδείσῳ. καὶ
 ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ πέμψαι κελεύουσι
 φυλακὴν, ὥς διανοεῖται αὐτὴν λῦσαι Τισσαφέρνης τῆς νυ-
 κτός, ἐὰν δύνηται, ὥς μὴ διαβῇτε ἄλλ' ἐν μέσῳ ἀπολη-
 18 θῇτε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς διώρυχος». ἀκούσαντες ταῦτα
 ἄγουσιν αὐτὸν παρὰ τὸν Κλέαρχον καὶ φράζουσιν ἃ λέ-
 γει. ὁ δὲ Κλέαρχος ἀκούσας ἐταράχθη σφόδρα καὶ ἐφο-
 19 βεῖτο. νεανίσκος δὲ τις τῶν παρόντων ἐννοήσας εἶπεν ὥς
 οὐκ ἀκόλουθα εἴη τό τε ἐπιθήσεσθαι καὶ λύσειν τὴν γέφυ-
 ραν. δῆλον γὰρ ὅτι ἐπιτιθεμένους ἢ νικᾶν δεήσει ἢ ἡτ-
 τᾶσθαι. ἐὰν μὲν οὖν νικῶσι, τί δεῖ λύειν αὐτοὺς τὴν γέ-
 φυραν; οὐδὲ γὰρ ἂν πολλὰ γέφυρα ὦσιν, ἔχοιμεν ἂν ὅποι
 20 φυγόντες ἡμεῖς σωθῶμεν. ἐὰν δὲ ἡμεῖς νικῶμεν, λελυμέ-
 νης τῆς γεφύρας οὐχ ἔξουσιν ἐκεῖνοι ὅποι φύγωσιν· οὐδὲ
 μὴν βοηθῆσαι πολλῶν ὄντων πέραν οὐδεὶς αὐτοῖς δυνή-
 21 σεται λελυμένης τῆς γεφύρας. ἀκούσας δὲ ὁ Κλέαρχος
 ταῦτα ἤρετο τὸν ἄγγελον πόση τις εἴη ἡ χώρα ἢ ἐν μέσῳ

§ 17. γέφυραν· ἦτο κατεσκευασμένη ἐκ 37 πλοίων. ἰδ. § 24. ὥς, διότι. καὶ τῆς διώρυχος, τῆς ἐξευγμένης πλοίοις ἐπὶ, ἰδ. § 3.

§ 18. ἐφοβεῖτο = ἤρξατο φοβούμενος.

§ 19. νεανίσκος τις πιθανῶς· ὁ ἐν 2, 4, 12 ὀνομαζόμενος Θεόπομπος. οὐκ ἀκόλουθα = ἀσύμφορα, ἀσυμβίβαστα. τί δεῖ; = οὐδὲν δεῖ. ἔχοιμεν ἂν· κατ' εὐχτικήν ἢ ἀπόδοσιν ἀντὶ τῆς συνήθους μέλλοντος ὀριστικῆς, ἵνα ἡ πράξις δηλωθῇ ὥς δυνατὴ καὶ οὐχὶ βεβαία.

§ 20. λελυμένης = ἐὰν ᾖ λελυμένη. οὐδὲ μὴν = οὐδὲ βεβαίως.

§ 21. πόση τις = πόση περίπου.

τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος. ὁ δὲ εἶπεν ὅτι πολλὰ καὶ
 κῶμαι ἔνεισι καὶ πόλεις πολλάι καὶ μεγάλαι. τότε δὴ καὶ 22
 ἐγνώσθη ὅτι οἱ βάρβαροι τὸν ἄνθρωπον ὑποπέμψαιεν,
 ὁκνοῦντες μὴ οἱ Ἕλληνες διελόντες τὴν γέφυραν μείνειαν
 ἐν τῇ νήσῳ ἐρύματα ἔχοντες ἔνθεν μὲν τὸν Τίγρητα, ἔνθεν
 δὲ τὴν διώρυχα· τὰ δ' ἐπιτήδεια ἔχοιεν ἐκ τῆς ἐν μέσῳ
 χώρας πολλῆς καὶ ἀγαθῆς οὐσης καὶ τῶν ἐργασομένων
 ἐνόντων· εἶτα δὲ καὶ ἀποστροφὴ γένοιτο εἴ τις βούλοιτο
 βασιλέα κακῶς ποιεῖν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνεπαύοντο· ἐπὶ 23
 μέντοι τὴν γέφυραν ὁμῶς φυλακὴν ἔπεμψαν· καὶ οὔτε ἐπέ-
 θετο οὐδείς οὐδαμῶθεν οὔτε πρὸς τὴν γέφυραν οὐδείς ἤλθε
 τῶν πολεμίων, ὥς οἱ φυλάττοντες ἀπήγγελλον. ἐπειδὴ δὲ 24
 ἕως ἐγένετο, διέβαινον τὴν γέφυραν ἐζευγμένην πλοίοις
 τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ὥς οἶόν τε μάλιστα πεφυλαγμένως·
 ἐξήγγελλον γὰρ τινες τῶν παρὰ Τισσαφέρνους Ἑλλήνων
 ὥς διαβαινόντων μέλλοιεν ἐπιθήσεσθαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν
 ψευδῇ ἦν· διαβαινόντων μέντοι ὁ Γλοῦς [αὐτῶν] ἐπεφάνη

§ 22. ὑποπέμψαιεν = λάθρα (ὅπως ἐξαπατήσωσιν αὐτοὺς) πέμψαιεν.
 ὁκνοῦντες, ἐπειδὴ ἐφοδοῦντο. διελόντες (= λύσαντες) ἐν ἀντιθέσει πρὸς
 τὸ ζευγνύειν. ἐρύματα ἔχοντες, ὁχυρώματα ἔχοντες, ὄντες ἡσφαλισμέ-
 νοι. ἔνθεν μὲν — ἔνθεν δέ, ἀπὸ μὲν τῆς μιᾶς πλευρᾶς — ἀπὸ δὲ τῆς ἄλ-
 λης. ἔχοιεν ἀπὸ τοῦ ὁκνοῦντες. τῆς ἐν μέσῳ χώρας, τῆς μεταξὺ τοῦ
 Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος χώρας, ἣτις ἀνωτέρω καλεῖται νῆσος. ἀγα-
 θῆς = εὐφρόου. ἐργασομένων, τῶν καλλιεργησόντων. ἀποστροφὴ =
 καταφυγὴ· πρβλ. 7, 6, 34.

§ 23. ὁμῶς ἐπιτείνει τὴν διὰ τοῦ μέντοι ἐκφερομένην ἀντίθεσιν πρὸς
 τὰ προηγούμενα = εἰ καὶ ἐγνώσθη ὅτι οὐδείς κίνδυνος, ὁμῶς κλπ.

§ 24· πεφυλαγμένως, μετὰ προφυλάξεως. τῶν παρὰ Τισσαφέρνους
 ἰδ. 1, 1, 5. διαβαινόντων αὐτῶν ἀντὶ διαβαίνουσιν αὐτοῖς = ὅποτεν
 αὐτοὶ διαβαίνουσιν.

μετ' ἄλλων σκοπῶν εἰ διαβαίνοιεν τὸν ποταμόν· ἐπειδὴ δὲ εἶδεν, ὥχετο ἀπελαύνων.

- 25 Ἀπὸ δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἰκοσιν ἐπὶ τὸν Φύσκον ποταμόν, τὸ εὖρος πλέθρου· ἐπὴν δὲ γέφυρα. καὶ ἐνταῦθα ὤκειτο πόλις με-
γάλη ὄνομα Ὡπις· πρὸς ἣν ἀπήντησε τοῖς Ἑλλησιν ὁ
Κύρου καὶ Ἀρταξέρξου νόθος ἀδελφὸς ἀπὸ Σούτων καὶ
Ἐκβατάνων στρατιὴν πολλὴν ἄγων ὡς βοηθήσων βασι-
λεῦ· καὶ ἐπιστήσας τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα παρερχομένους
26 τοὺς Ἑλληνας ἐθεώρει. ὁ δὲ Κλέαρχος ἡγεῖτο μὲν εἰς δύο,
ἐπορεύετο δὲ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐφίστάμενος· ὅσον δὲ [ἄν]
χρόνον τὸ ἡγούμενον τοῦ στρατεύματος ἐπιστήσειε, το-
σοῦτον ἦν ἀνάγκη χρόνον δι' ὅλου τοῦ στρατεύματος γί-
γνεσθαι τὴν ἐπίστασιν· ὥστε τὸ στράτευμα καὶ αὐτοῖς τοῖς
Ἑλλησι δοῖται πάμπλου εἶναι, καὶ τὸν Πέρσῃν ἐκπεπλη-
27 χθαι θεωροῦντα. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Μη-

§ 25. Φύσκον· κατὰ τινες μὲν εἶνε ὁ νῦν λεγόμενος Ἀδεμος, κατ' ἄλλους ἦτο διῶρυξ τοῦ Τίγρητος. ὤκειτο ἰδ. 1, 4, 11. Ὡπις κατὰ τινες μὲν ἔκειτο ὅπου νῦν ἡ Ἑσχι (ἀρχαία) Βαγδάτη, κατ' ἄλλους δὲ νεωτέρους περιηγητὰς ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Κούρρου καὶ Τίγρητος. πρὸς ἣν = ὅπου. τὸ ἀπαντᾶν συνηθέστερον συντάσσεται αἰτιατικῇ μετὰ τῆς εἰς ἢ ἐπὶ. νόθος· πλὴν τούτου Ἀρταξέρξης ὁ Μακρόχειρ κατέλιπε καὶ ἄλλους δέκα ἕξ νόθους.

§ 26. ἡγεῖτο — εἰς δύο, ὡδήγει τὸν στρατὸν βυθίζοντα ἀνὰ δύο· πῶς ὀνομάζεται ἡ πορεία αὕτη ἰδ. 2, 2, 4 τῷ ἡγούμενῳ. ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, κατὰ διαστήματα, πότε πότε. δι' ὅλου τοῦ στρατεύματος γίγνεσθαι τὴν ἐπίστασιν = ὅλον τὸ στράτευμα ἐφίστασθαι.

§ 27. Μηδίας πρότερον Ἀσσυρίας καλουμένης. ἐρήμους ἰδ. 1, 5, 1. Παρυσάτιδος κώμας· ἔκειντο ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Κάπρου ποταμοῦ, νῦν δὲ καλουμένου μικροῦ Ζάπ ἢ Ζάπ-ἀσφάλ, ὃν ὁ Ξενοφῶν δὲν μνημο-

δίας σταθμούς ἐρήμους ἕξ παρασάγγας τριάκοντα εἰς τὰς Παρυσάτιδος κώμας τῆς Κύρου καὶ βασιλέως μητρός. ταύτας Τισσαφέρνης Κύρῳ ἐπεγγελὼν διακρίσας τοῖς Ἕλλησιν ἐπέτρεψε πλὴν ἀνδραπόδων. ἐνῆν δὲ σῖτος πολὺς καὶ πρόβατα καὶ ἄλλα χρήματα. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύ- 28
θησαν σταθμούς ἐρήμους τέτταρας παρασάγγας εἰκοσι τὸν Τίγρητα ποταμὸν ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ σταθμῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ πόλις ὤκειτο μεγάλη καὶ εὐ-
δαίμων ὄνομα Καίται, ἐξ ἧς οἱ βάρβαροι διῆγον ἐπὶ σχε-
δαίαις διφθερίναις ἄρτους, τυρούς, οἶνον.

Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμὸν, Ε' τὸ εὖρος τεττάρων πλέθρων. καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις ὑποψία μὲν ἦσαν, φανερά δὲ οὐδεμία ἐφαίνετο ἐπιβουλῇ. ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι 2
τῷ Τισσαφέρνηι [καὶ] εἰ πως δύναιτο παῦσαι τὰς ὑποψίας πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι· καὶ ἔπεμψε τινα ἐροῦντα

νεύει ὡς ἀνάξιον λόγου. πλὴν ἀνδραπόδων = πλὴν τοῦ ἀνδραποδίσασθαι τοὺς ἐνοικοῦντας. χρήματα = πράγματα.

§ 28. πέραν τοῦ ποταμοῦ, εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην. Καίται κατὰ τὸν προφήτην Ἐζεκὴλ 27, 33 λέγεται Καννά· ἐρεῖπια αὐτῆς σφίζονται παρὰ τῇ νῦν Καλαὺτ Σερκάτ· κατ' ἄλλους ὅμως εἶνε ἡ Ἑλασσάρ τῆς Γενέσεως διφθερίναις ἰδ. 1, 5, 10.

Ε' Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρνηος πρὸς ἄρσιν τῆς ἀμοιβῆς δυσπιστίας. Φόνος τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν διὰ δόλου ὑπὸ τῶν Περσῶν.

§ 1. Ζαπάταν· καὶ νῦν ὀνομάζεται μέγας ἡ ἄνω Ζαπάτας (Ζάπ-ελ-χειμπίρ ἢ Ζάπ-ελ-αλά).

§ 2. συγγενέσθαι, να λάβῃ συνέντευξιν εἴ πως δύναιτο ἀπὸ τοῦ συγγενέσθαι ὡς ἐνέχοντος τὴν ἐννοιαν τοῦ πειρᾶσθαι. ἐτοίμως = προθύμως, εὐχαρίστως.

- 3 ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζει. ὁ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευεν ἥκειν. ἐπειδὴ δὲ συνῆλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε. « Ἐγώ, ὦ Τισσαφέρνη, οἶδα μὲν ἡμῖν ὄρκους γεγεννημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσιν ἀλλήλους· φυλαττόμενον δὲ σέ τε ὁρῶ ὡς πολεμίους ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς ὁρῶντες ταῦτα
- 4 ἀντιφυλαττόμεθα. ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμιν οὔτε σὲ αἰσθῆσθαι πειρώμενον ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν ἐγώ τε σαφῶς οἶδα ὅτι ἡμεῖς γε οὐδὲ ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν, ὅπως εἰ δυναίμεθα ἐξέλκοιμεν
- 5 ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. καὶ γὰρ οἶδα ἀνθρώπους ἤδη τοὺς μὲν ἐκ διαβολῆς τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας οἱ φοβηθέντες ἀλλήλους φθᾶσαι βουλόμενοι πρὶν παθεῖν ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἂν βουλομένους
- 6 τοιοῦτον οὐδέν. τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα ἂν παύεσθαι ἤκω καὶ διδάσκειν σε

§ 3. ἐγὼ κλπ. ἡ δημηγορία αὕτη ὡς καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι αἱ ἐγκατεσπαρμέναι ἐν τοῖς ἐξῆς βιβλίοις ἐπαινοῦνται διὰ τὴν τέχνην ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τεχνογράφων. Τισσαφέρνη ἑτεροκλίτως ἐσχημάτισται ἡ κλητική. ἡμῖν, Ἕλλησι καὶ Πέρσαις. ὄρκους — δεξιὰς ἰδ. 2, 3, 28.

§ 4. γέ, τοῦλάχιστον. οὐδ' ἐπινοοῦμεν = οὐ μόνον οὐ πειρώμεθα, ἀλλ' οὐδ' ἐπινοοῦμεν. τοιοῦτον = κακῶς ποιεῖν. εἰς λόγους ἐλθεῖν = συγγενέσθαι § 2. ἐξέλκοιμεν = ἀρέλκοιμεν.

§ 5. οἱ φοβηθέντες ἀλλήλους, φθᾶσαι βουλόμενοι, πρὶν παθεῖν (κακόν) ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ, οἵτινες ἕνεκα φόβου πρὸς ἀλλήλους, ἐπειδὴ ἠθέλησαν νὰ προλάβωσι, πρὶν πάθωσι κακόν τι, ἕκαμαν κακὰ ἀθεράπευτα ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ οἱ — ἐποίησαν ἡδύνατο νὰ ᾔνε κατηγορ. μετοχή, ἀλλ' ἐτέθη πρότασις ἀναφορική, ὅπως μὴ ἐπέβη ἀσάφεια ὡς ἐκ τῆς συμπτώσεως πολλῶν μετοχῶν τοῖς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἂν βουλομένους (ποιήσιν) = οἱ οὔτ' ἔμελλον (= διανοοῦντο) οὔτ' ἂν ἐδοῦλοντο.

§ 6. ἀγνωμοσύνας = ἀδουλίαις, ἀκρισίαις. συνουσίαις, διὰ τῶν ἐξηγήσεων, ὡς λέγομεν νῦν.

βούλομαι ὥς σὺ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς. πρῶτον μὲν γὰρ 7
καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὅρκοι κωλύουσι πολέμιους εἶναι
ἀλλήλοις· ὅστις δὲ τούτων σύννοιδεν αὐτῷ παρημεληκώς,
τοῦτον ἐγὼ οὐποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι. τὸν γὰρ θεῶν πό-
λεμον οὐκ οἶδα οὔτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους φεύγων τις ἀπο-
φύγοι οὔτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίῃ οὔθ' ὅπως ἂν εἰς
ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίῃ. πάντα γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς
ὑποχείρια καὶ πανταχῇ πάντων ἴσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι. περὶ 8
μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὀρκῶν οὕτω γινώσκω, παρ'
οὗς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· τῶν δ' ἄν-
θρωπίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν
ἀγαθόν. σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα μὲν ὁδὸς εὐπορος, πᾶς δὲ 9

§ 7. πρῶτον μὲν ἡ ἀπόδοσις ἐν § 8 τῶν δὲ ἀνθρωπίνων. οἱ θεῶν
ὅρκοι = οἱ πρὸς τοὺς θεοὺς ὅρκοι. ἂν εὐδαιμονίσαιμι = ἡγησάμην ἂν
εὐδαίμονα. τὸν θεῶν πόλεμον (τὸν πρὸς τοὺς θεοὺς πόλεμον) κατὰ πρό-
ληψιν ἀντὶ οὐκ οἶδα οὔτ' ἀπὸ ποίου — ἂν τις — ἀποφύγοι τὸν θεῶν
πόλεμον. ἀπὸ ποίου τάχους, μὲ ποῖαν ταχύτητα. εἰς ποῖον σκότος,
εἰς ποῖον σκοτεινὸν τόπον, ὅπου κρυφθέντα δύσκολον νὰ ἴδῃ τις. ὅπως ἂν
— ἀποσταίῃ = ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποστάς τὸν πόλεμον ἀπο-
φύγοι. πάντα — πάντα — πανταχῇ πάντων παρήλχης. ἴσον, ἐξ ἴσου,
ὁμοίως.

§ 8. τῶν θεῶν καὶ τῶν ὀρκῶν ἐν διὰ δυοῖν ἀντὶ τῶν ὀρκῶν τῶν
θεῶν. παρ' οὗς (θεοὺς) συναπτέον τῷ κατατιθέμεθα. τὴν φιλίαν συν-
θέμενοι = τὴν φιλίαν ἣν συνθέμεθα (συνήψαμεν). πρὸς οὗς κατεθέμεθα,
εἰς χεῖρας τῶν ὁποίων ὥς εἰς μέρος ἀσφαλὲς πρὸς φύλαξιν κατεθέσαμεν.

§ 9. πᾶσα — πᾶσα ἐπαναφορά. διὰ σκότους = σκοτεινῇ, ἄγνωστοι·
ὁμοίως καὶ νῦν λέγομεν ἐπὶ ἀγνωστούμενων πραγμάτων εἴμαστε στὸ σκο-
τάδι δύσπορος = δυσδιάβατος. ὄχλος = πλῆθος ἀνθρώπων ἐν ἀντιθέσει
πρὸς τὸ ἐρημία. τὸ βραχὺ τῶν προτάσεων, αἱ ἐπαναφοραὶ πᾶσα — πᾶς.
αἱ ἀντιθέσεις σὺν σοὶ = ἄνευ σοῦ, εὐπορος — ἀπορία, διαβατὸς — δύσ-
πορος, οὐκ ἀπορία — μεστὴ ἀπορίας, ὄχλος — ἐρημία, καθιστῶσι τὸν
λόγον εὐτονον σαφῇ καὶ γλαφυρόν.

- ποταμὸς διαβατός, τῶν τε ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορία· ἄνευ
 δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἡ ὁδός· οὐδὲν γὰρ αὐτῆς
 ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πᾶς δὲ ὄχλος φο-
 βερός, φοβερώτατον δ' ἐρημία· μεστὴ γὰρ πολλῆς ἀπο-
 10 ρίας ἐστίν· εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἄλλο
 τι ἂν ἢ τὸν εὐεργέτην κατακτείναντες πρὸς βασιλέα τὸν
 μέγιστον ἐφεδρον ἀγωνιζοίμεθα; ὅσων δὲ δὴ καὶ οἶων ἂν
 ἐλπίδων ἐμαυτὸν στερήσαιοι, εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιοι
 11 ποιεῖν, ταῦτα λέξω. ἐγὼ γὰρ Κῦρον ἐπεθύμησά μοι φίλον
 γενέσθαι, νομίζων τῶν τότε ἱκανώτατον εἶναι εὖ ποιεῖν
 ὃν βούλοιο· σέ δὲ νῦν ὁρῶ τὴν τε Κύρου δύναμιν, καὶ
 χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ [χώραν] σφίζοντα, τὴν δὲ
 βασιλείῳς δύναμιν, ἣ Κῦρος πολέμῳ ἐχρῆτο, σοὶ ταύτην
 12 σύμμαχον οὔσαν. τούτων δὲ τοιούτων ὄντων τίς οὕτω
 μαίνεται ὅστις οὐ βούλεται σοὶ φίλος εἶναι; ἀλλὰ μὴν ἐρῶ

§ 10. δὴ = ἤδη. εἰ μανέντες σε κατακτείναιμεν, εἴαν ἠθέλαμεν τρε-
 λαθῇ καὶ σε φονεύσῃ. ἄλλο τι ἂν ἢ — ἀγωνιζοίμεθα = ἄλλο τι ἂν ποιοί-
 μεν ἢ — ἀγωνιζοίμεθα τὸ ἄλλο τι — ἢ ἢ ἀπλῶς ἄλλο τι (= ἄρά γε) ἕνεκα
 βραχυλογίας μετέπεσεν εἰς ἐπίρρημα ἀπορηματικόν. ἐφεδρον κατηγ. οὕτω
 καλεῖται ἐνταῦθα κατὰ μεταφοράν ὡς ἐπίφοδος ἀντίπαλος ὁ βασιλεὺς, κυ-
 ρίῳς ὁμῶς λέγεται κατὰ τὰ Σχολ. Ἀριστ. Βατ. 791 ὁ μαχομένων τι-
 νῶν παρακαθήμενος καὶ μέλλων τῷ νεικηκῶτι μαχήσεσθαι, ὅστις
 πρὸς ἀθλητὴν κατάπονον εἶνε λίαν ἐπίφοδος· πρβλ. Πλουτ. Σύλ. 29.

§ 11 γὰρ διασαφητικός. τῶν τότε, ἐπειδὴ δὲν ἔζη πλέον τὴν Κύρου
 δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα πρβλ. Ἑλλήν. 3, 1, 3 καὶ Διοδ. 14, 26.

§ 12. τοιούτων ὄντων, ἀφ' οὗ εἶνε τοιαῦτα. ὅστις οὐ βοῦλεται =
 ὥστε οὐ βούλεσθαι. ἀλλὰ μὴν — εἶναι· ἂν μὴ παρενεβάλοντο τὰ ἐρῶ
 γὰρ — ἐλπίδας, ὁμαλῶς ὁ λόγος θὰ εἶχεν οὕτω, ἀλλὰ μὴν καὶ σὺ βου-
 λήσῃ φίλος ἡμῶν εἶναι· ἐρῶ γὰρ καὶ ταῦτα, ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας
 τοῦτο γενήσεσθαι.

γάρ καὶ ταῦτα ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας καὶ σέ βουλήσεσθαι φί-
 λον ἡμῖν εἶναι. οἶδα μὲν γὰρ ὑμῖν Μυσοὺς λυπηροὺς ὄν- 13
 τας, οὓς νομίζω ἂν σὺν τῇ παρούσῃ δυνάμει ταπεινοὺς
 ὑμῖν παρασχεῖν· οἶδα δὲ καὶ Πισίδας· ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα
 ἔθνη πολλὰ τοιαῦτά εἶναι, ἃ οἶμαι ἂν παῦσαι ἐνοχλοῦντα
 αἰ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ. Αἰγυπτίους δέ, οἷς μάλιστα
 ὑμᾶς νῦν οἶδα τεθυρωμένους, οὐχ ὁρῶ ποῖα δυνάμει συμ-
 μάχῳ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κολάσασθε τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ
 οὔσης. ἀλλὰ μὴν ἐν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σὺ εἰ μὲν βού- 14
 λοιό τῳ φίλος εἶναι, ὥς μέγιστος ἂν εἴης, εἰ δέ τις σε λυ-
 ποιῇ, ὥς δεσπότης ἂν ἀναστρέφοιο ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας,
 οἱ σοι οὐκ ἂν τοῦ μισθοῦ ἕνεκα μόνον ὑπηρετοῖμεν ἀλλὰ
 καὶ τῆς χάριτος ἧς σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν ἔχοιμεν δι-
 καίως. ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ 15
 θαυμαστὸν εἶναι· τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν ὥστε καὶ ἡδιστ' ἂν
 ἀκούσῃμι τὸ ὄνομα τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν ὥστε σε
 πείσαι λέγων ὡς ἡμεῖς σοὶ ἐπιβουλεύομεν». Κλέαρχος μὲν
 οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης δὲ ὧδε ἀπημείφθη.

§ 13. γάρ ἰδ. § 11. Μυσοὺς ἰδ. 1, 6, 7. τῇ παρούσῃ δυνάμει, τῶν
 Ἑλλήνων μισθοφόρων. οἶδα δὲ ἐπαναφορά. Πισίδας ἰδ. 1, 1, 11. Αἰ-
 γυπτίους κατὰ πρόληψιν συνήρθη τῷ ὁρῶ ἀντὶ νὰ συναρθῇ τῷ κολάσαι-
 σθε. χρησάμενοι = εἰ χρήσαισθε. τῆς οὔσης = ἡ τῇ νῦν οὔσῃ.

§ 14. τῳ = τινί. ἂν ἀναστρέφοιο, δύνανται νὰ φέρηται, νὰ μεταχειρίζη-
 σαι. ἔχωρ ἡμᾶς ὑπηρέτας κοινόν τῳ ὡς μέγιστος εἴης καὶ τῳ ἀναστρέ-
 φοιο. ἧς καὶ ἔλξιν ἀντὶ ἧρ. ἀντὶ τοῦ χάριν ἔχω λέγεται καὶ χάριν οἶδα,
 γινώσκω, ἐπίσταμαι, ὁμολογῶ, ὀφείλω. ὡσαύτως καὶ νῦν λέγομεν
 σοῦχω χάριν, σοῦ γινώριζω χάριν, σοῦ χρωστῶ χάριν.

§ 15. τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν = ἡ σὴ πρός ἡμᾶς ἀπιστία. ἀκούσῃμι
 τὸ ὄνομα τίς = ἀκούσῃμι τὸ ὄνομα τούτου, ὅστις. ἀπημείφθη καὶ ὁμη-
 ρικὸν ζῆλον ἀντὶ τοῦ ἀπεκρίνατο.

- 16 « Ἄλλ' ἤδομαι μέν, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους· ταῦτα γὰρ γινώσκων εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλευοῖς, ἅμα ἂν μοι δοκεῖς καὶ σπουδῶ κακόνους εἶναι. ὥς δ' ἂν μάθῃς ὅτι οὐδ' ἂν ὑμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὔτ' ἐμοὶ
 17 ἀπιστοίητε, ἀνταχούσον. εἰ γὰρ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέσαι, πότερά σοι δοκοῦμεν ἱππέων πλήθους ἀπορεῖν ἢ πεζῶν ἢ ὀπλίσεως ἐν ἧ ὑμᾶς μέν βλάπτειν ἱκανοὶ εἴημεν ἂν,
 18 ἀντιπάσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος; ἀλλὰ χωρίων ἐπιτηδεῖων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἂν σοι δοκοῦμεν; οὐ τοσαῦτα μέν πεδία ἃ ὑμεῖς φίλια ὄντα σὺν πολλῶ πόνῳ διαπορεύεσθε, τοσαῦτα δὲ ὄρη [ὄρατε ὑμῖν ὄντα πορευτέα], ἃ ἡμῖν ἔξεστι προκαταλαβοῦσιν ἅπορα ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοὶ ἐφ' ὧν ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι ὁπόσοις ἂν ὑμῶν βουλόμεθα μάχεσθαι; εἰσὶ δ' αὐτῶν οὐς οὐδ' ἂν παντά-
 19 πασι διαβαίητε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. εἰ δ' ἐν

§ 16. Ἄλλα ἰδ. 1, 7, 6. κακόνους εἶναι = κακὸν βουλεύεσθαι. ὥς δ' ἂν μάθῃς· ἡ προσθήκη τοῦ ἂν δηλοῖ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ ἐπὶ ὄριον· ὥστε ὥς ἂν μάθῃς = ὥς μάθῃς, εἰ βούλει. πρβλ. 6, 3, 18. 7, 4, 2.

§ 17. πότερα — ἀπορεῖν ἐντονον ἀπόφασιν δηλοῖ. ἀπορεῖν ἄνευ τοῦ ἂν διότι ἡ πρᾶξις παρίσταται ὡς βεβαία (οὐκ ἀποροῦμεν), ἐν ᾧ κατωτέρω § 18 μετὰ τοῦ ἂν. διότι παρίσταται ὡς δυνατὴ (οὐκ ἂν ἀποροῦμεν). κίνδυνος ἐνν. ἂν εἴη.

§ 18. ἀλλὰ τιθέμενος ἐν τῇ ἐρώτημ. προτάσει εἰσάγει ἀντίρρῃσιν δυνατὴν νὰ γείνη παρ' ἄλλου, ἣν ὁ λέγων προλαμβάνων ποιεῖται, ὅπως ἀναιρέση εὐκόλως τὸ σχῆμα κατὰ τὴν ῥητορικὴν λέγεται ὑποφορά, ἡ δὲ ἀπόκρισις δι' ἧς ἀναιρεῖται ἡ ἀντίρρῃσις λέγεται ἀνθυποφορά· τοιαύτη καὶ ἡ ἐξῆς, οὐ τοσαῦτα — μάχεσθαι. τοσαῦτα — τοσαῦτα — τοσοῦτοι ἐπαναφορά. ὄντα = εἰ καὶ ἐστιν. ταμιεύεσθαι = διελόντας τὰς δυνάμεις ὀρίζειν ἢ φυλάττειν, οἰκονομεῖν τὰς δυνάμεις οὕτως ὥστε μάχεσθαι. εἰσὶν — οὐς = τινάς.

§ 19. ἀλλὰ τό γέ (τούλάχιστον) τοι (βέβαια) πῦρ — ἂν δύνασθε· ἐντονώτερος καὶ σαφέστερος ὁ λόγος ἢ ἂν ἔλεγεν· εἰ — ἡττώμεθα, πυρὶ γέ

πᾶσι τούτοις ἡττώμεθα, ἀλλὰ τὸ γέ τοι πῦρ κρεῖττον τοῦ
 καρποῦ ἐστίν· ὃν ἡμεῖς δυνάμεθ' ἂν κατακαύσαντες λι-
 μὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι. ὦ ὑμεῖς οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴητε
 μάχεσθαι ἂν δύναισθε. πῶς ἂν οὖν ἔχοντες τοσούτους πό- 20
 ρους πρὸς τὸ ὑμῖν παλεμεῖν, καὶ τούτων μηδένα ὑμῖν ἐπι-
 κίνδυνον, ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τοῦτον ἂν τὸν τρόπον
 ἐξελοίμεθα ὅς μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβής, μόνος δὲ πρὸς
 ἀνθρώπων αἰσχρός; παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμη- 21
 χάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἔχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἵ-
 τινες ἐθέλουσι δι' ἐπιτορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας
 πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. οὐχ οὕτως ἡμεῖς, ὦ Κλέαρχε,
 οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἡλίθιοι ἐσμεν. ἀλλὰ τί δὴ ὑμᾶς ἐξόν 22
 ἀπολέσαι οὐκ ἐπὶ τούτῳ ἤλθομεν; εὖ ἴσθι ὅτι ὁ ἐμὸς ἔρως
 τούτου αἷτιος τὸ τοῖς Ἑλλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ
 ὦ Κῦρος ἀνέβη ξενικῶ διὰ μισθοδοσίας πιστεύων τούτῳ
 ἐμὲ καταβῆναι δι' εὐεργεσίας ἰσχυρόν. ὅσα δ' ἐμοὶ χρή- 23

τοι τὸν καρπὸν κατακαύσαντες λιμῶ δυνάμεθ' ὑμᾶς ἀπολλύναι.
 οὐδ' εἰ — εἴητε — ἂν δύναισθε = καὶ εἰ — εἴητε — οὐκ ἂν δύναισθε.

§ 20. πῶς ἂν· ὁ ἂν ἀνήκει τῷ ἐξελοίμεθα (= ἐκλέξιμεν), εἰς ὃ
 ἐπειδὴ πολὺ ἀπεμακρύνθη ἐπαναλαμβάνεται. πόρους, μέσα· μηδένα ὄντα
 = εἰ μηδεὶς εἴη. μόνος — μόνος ἐπαναφορά.

§ 21. ἀπόρων = οὐδένα πόρον ἔχόντων. ἀμηχάνων = οὐδεμίαν μη-
 χανὴν (τρόπον) ἔχόντων. ἐν ἀνάγκῃ ἔχομένων (= ἀνάγκῃ κατεχομέ-
 νων). οἵτινες ἐθέλουσιν ὥσπερ προηγεῖτο ἀποροὶ εἰσιν ἀντὶ τοῦ συνηθεστέ-
 ρου ἀπόρων ἐστὶν ἐθέλειν· πρβλ. Θουκ. 4, 18, 2.

§ 22. Ἀλλὰ τί δὴ ἰδ. § 18 ἐξόν = εἰ καὶ ἐξήν. οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἤλ-
 θομεν = οὐ τοῦτο ἐπράξαμεν. ἔρω = σφοδρὰ ἐπιθυμία. ὦ — ξενικῶ (στρα-
 τεύματι) συναπτέον τῷ πιστεύων. διὰ μισθοδοσίας — δι' εὐεργεσίας =
 ἕνεκα μισθοδοσιῶν — εὐεργεσιῶν.

§ 23. ὅσα (καθ' ὅσα, εἰς πόσα). τὰ μὲν — τὸ δὲ καθ' ὅλον καὶ μέρος.

σιμοι ὑμεῖς ἐστε τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τίχραν βασιλεῖ μόνῳ ἔξεστιν ὀρθὴν ἔχειν, τὴν δ' ἐπὶ τῇ καρδίᾳ ἴσως ἂν ὑμῶν παρόντων καὶ ἑτερος εὐπετῶς ἔχοι».

- 24 Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν, «Οὐκοῦν» ἔφη «αἷτινες τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων πειρῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς
25 ἄξιοι εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν»; «Καὶ ἐγὼ μὲν γε» ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, «εἰ βούλεσθέ μοι οἱ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν ἐν τῷ ἐμφανεῖ, λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας
26 ὡς σὺ ἐμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ». «Ἐγὼ δέ» ἔφη ὁ Κλέαρχος «ἄξω πάντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω

τιάραν· καθ' Ἡρόδ. 7, 61 ἦτο πῖλος ἀπαγής, ἄνευ στερεᾶς βάσεως· δηλονότι, ἔχουσα καὶ διάδημα περιδεδεμένον (Κύρ. Παιδ. 8, 3, 13)· ἐφόρουσαν αὐτὴν ὀρθὴν οἱ βασιλεύοντες (Πλουτ. Ἡθικ. τ. 1 σελ. 488), οἱ δ' ἄλλοι Πέρσαι κεκλιμένην. ἰδ. πίν. 6' εἰκ. 28. τὴν δ' ἐπὶ τῇ καρδίᾳ μεταφορικῶς οὕτω λέγει ὁ Τισσαφέρνης τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ γείνη βασιλεύς. παρόντων = βοηθούντων. καὶ ἑτερος — ἔχοι — καὶ ἐγὼ αὐτός — ἔχοιμι.

§ 24. ἔφη· συνήθως μετὰ τὰ ῥήματα εἶπεν ἢ ἔλεξε τρεπομένου τοῦ λόγου εἰς εὐθὺν παρεμβάλλεται μετὰ μίαν ἢ καὶ πλείονας λέξεις τὸ ἔφη. πρβλ. 6, 1, 31. 7, 3, 24, 6, 41. τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων, ἐν ᾧ τοιούτους λόγους ἔχομεν, ὅπως ὤμεν φίλοι. διαβάλλοντες ἰδ. 1, 1, 6.

§ 25. ἐν τῷ ἐμφανεῖ ὁ μὲν Κρυγῆρος καὶ Ῥήδανσος καὶ Φόλλβερχτος συνάπτοντες τῷ λέξω ἐρμηνεύουσιν ἐν τῷ φανερωῖ, φανερωῖς, οἱ δ' ἄλλοι παρὰβάλλοντες πρὸς τὸ τοῦ Διοδώρου ἐλθεῖν καὶ κατὰ πρόσωπον ἀκοῦσαι τῶν λόγων συνάπτουσι τῷ ἐλθεῖν καὶ ἐρμηνεύουσι κατὰ πρόσωπον, ἐνώπιόν μου. λέξω = δηλώσω, ὀνομάσω.

§ 26. ἐγὼ δέ = σὺ μὲν, ὦ Τισσαφ. ἐγὼ δέ. καὶ σὺ αὖ = ὥσπερ σὺ ἐμοί, οὕτω καὶ γὰρ σοί. πρβλ. 1, 1, 7. ὅθεν — παρὰ τίνος. πρβλ. 7, 7, 17.

ὅθεν ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω». ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων ὁ 27
 Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μὲν μένειν τε αὐτὸν
 ἐκέλευε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Κλέαρ-
 χος ἀπελθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον δῆλός τ' ἦν πάνυ φιλι-
 κῶς οἰόμενος διαχειῖσθαι τῷ Τισσαφέρνηι καὶ ὃ ἔλεγεν ἐκεῖ-
 νος ἀπήγγελλεν. ἔφη τε χρῆναι ἰέναι παρὰ Τισσαφέρνην
 οὓς ἐκέλευσε, καὶ οἳ ἂν ἐλεγχθῶσι διαβάλλοντες τῶν Ἑλ-
 λήνων ὡς προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ἑλλησιν
 ὄντας τιμωρηθῆναι. ὑπώπτευε δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα 28
 Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καὶ λάθρᾳ συγγεγεννημένον Τισσα-
 φέρνηι μετ' Ἀριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπίβου-
 λεύοντα, ὅπως τὸ στράτευμα ἅπαν πρὸς αὐτὸν λαβὼν φί-
 λος ἦ Τισσαφέρνηι. ἐβούλετο δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἅπαν τὸ 29
 στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παρα-

§ 27. ἐκ τούτων δὴ, μετὰ τούτους πλέον. φιλοφρονούμενος, θέ-
 λων νὰ περιποιηθῇ αὐτόν. δῆλός τ' ἦν — τῷ Τισσαφέρνηι = δῆλός τ' ἦν
 οἰόμενος πάνυ φιλικῶς διαχειῖσθαι τῷ Τισσαφέρνηι. ἐπαίνετο ὅτι ἐπί-
 στευσεν, ὅτι ὁ Τισσαφέρνης διέκειτο πολὺ φιλικῶς πρὸς αὐτόν ἢ ὡς λέγο-
 μεν νῦν ἐπίστευσεν ὅτι τὰ εἶχε πολὺ καλὰ μὲ τὸν Τισσαφέρνην. ἐκέλευσε
 ἔνν. Τισσαφέρνης ἰέναι. τιμωρηθῆναι ἀπὸ τοῦ χρῆναι.

§ 28. Μένωνα διότι κατὰ Κτησίαν (Περσ. § 58) τῷ μὲν Κλεάρχῳ
 ἅπαντα ὁ Κῦρος συνεβούλευε, τοῦ δὲ Μένωνος λόγος οὐδεὶς ἦν. πρὸς
 ἑαυτὸν λαβὼν = λαβὼν μὲ τὸ μέρος του.

§ 29. πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην = ἑαυτῷ προσέχειν τὸν νοῦν,
 νὰ ἔχῃ τὰς ἐλπίδας του εἰς αὐτόν, ὥστε νὰ ὑπακούῃ καὶ ἀνέχῃ εἰς αὐτόν.
 καὶ τοὺς παραλυποῦντας, τοὺς ὄντας πρόσκομμα εἰς τοῦτο. ἐκποδῶν
 εἶναι = ἐκ τοῦ μέσου εἶναι (Σουίδας), ὅπερ ταῦτόν τῳ νῦν νὰ βροῦν
 ἀπ' τῇ μέσῃ. ἀντέλεγον — μὴ ἰέναι τάναντία λέγει ὁ Κτησίας (Περσ 60).
 τὸ πλῆθος διὰ Μένωνος ἀπατηθὲν κατηγάγκασε καὶ ἄκορτα Κλέαρ-
 χον πρὸς Τισσαφέρνην παραγερέσθαι καὶ Πρόξενος = προαλοῦς
 ἀπάτη συμπαρήγει.

- λυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν
 τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατη-
 30 γοὺς μὴδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς
 κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι,
 εἴκοσι δὲ λοχαγοὺς· συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ
 τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διχόσοι.
 31 Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἱ
 μὲν στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἰσω, Πρόξενος Βοιωτίας,
 Μένων Θετταλός, Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σω-
 κράτης Ἀχαιοί· οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον.
 32 οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἱ τ' ἔνδον
 συνελαμβάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. μετὰ δὲ ταῦτα
 τῶν βαρβάρων τινὲς ἱππέων διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες
 ὥτινι ἐντυγχάνοιεν Ἑλλήνι ἢ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ πάντας
 33 ἔκτεινον. οἱ δὲ Ἕλληνες τὴν τε ἱππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ
 τοῦ στρατοπέδου ὁρῶντες καὶ ὅ,τι ἐποίουν ἡμφεγνόουν,
 πρὶν Νίκαρχος Ἀρκάς ἦκε φεύγων τετρωμένος εἰς τὴν γα-
 στέρα καὶ τὰ ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων, καὶ εἶπε πάντα
 34 τὰ γεγεννημένα. ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἕλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ
 ὅπλα πάντες ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἤξειν

§ 30. ἰσχυρῶς κατέτεινε, πολὺ ἐπέμενε. πέντε ἰδ. § 31. ὡς εἰς ἀγο-
 ράν, δηλ. ἀσπλοί.

§ 31. ἐπὶ ταῖς θύραις ἰδ. 1, 2, 11.

§ 32. ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου· κατὰ Διόδ. 14, 26 τοῦτο ἦν φοινικὶς
 ἀρθεῖσα ἐκ τῆς σκηνῆς Τισσαφέρνους. πάντας διότι τὸ ὥτινι περιληπτικόν.

§ 33. ἡμφεγνόουν, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσωσιν. ἦκε — καὶ εἶπε
 κατὰ παράταξιν = ἐλθὼν — εἶπε.

§ 34. ἐκ τούτου = μετὰ ταῦτα. δὴ = ἤδη.

αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, 35
 Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀρτάζος καὶ Μιθραδάτης, οἳ ἦσαν Κύρω
 πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἑρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν
 Τισσαφέρνους ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὄρᾱν καὶ γινώσκειν·
 συνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς
 τριακοσίους. οὗτοι ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν, προσελθεῖν ἐκέλευον 36
 εἴ τις εἴη τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγ-
 γείλωσι τὰ παρὰ βασιλείας. μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλατ- 37
 τόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομέ-
 νιος καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν
 Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσοφος δὲ
 ἐτύγγανεν ἀπὼν ἐν κώμῃ τινὶ σὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος.
 ἐπειδὴ δὲ ἔστησαν εἰς ἐπήκοον, εἶπεν Ἀριαῖος τάδε. 38
 «Κλέαρχος μὲν, ὃ ἄνδρες Ἕλληνες, ἐπεὶ ἐπιορκῶν τε
 ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην [καὶ τέ-
 θνηκε], Πρόξενος δὲ καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ
 τὴν ἐπιβουλήν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν. ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς
 τὰ ὅπλα ἀπαιτεῖ· αὐτοῦ γὰρ εἶναί φησιν, ἐπεὶ περ Κύρου

§ 35. ἦσαν Κύρω, δηλ. ζῶντι. καὶ τὸν Τισσαφέρνους, πλὴν τῶν ἄλ-
 λων καὶ τόν. τεθωρακισμένοι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ὡς εἰς ἀγορὰν συν-
 ακολουθήσαντας.

§ 36. τὰ παρὰ βασιλείας ἰδ. 2, 3, 4.

§ 37. φυλαττόμενοι = φρουρούμενοι. Ὀρχομένιος, διότι ἦτο ἀπὸ
 τῆς ἐν Ἀρχαδίᾳ πόλεως Ὀρχομενοῦ (νῦν Καλπάκι) πρβλ. 3, 1, 47.
 Ξενοφῶν ἰδ. 3, 1, 4. τὰ περὶ Προξένου, περὶ τῆς τύχης τοῦ Προξένου.
 Χειρίσοφος ἰδ. 4, 4, 3. ἐπισιτιζόμενος ἰδ. 4, 4, 19.

§ 38. εἰς ἐπήκοον, εἰς τόπον ὅπου ἐμελλον τὰ λεγόμενα νὰ ἀκουσθῶ-
 σι· πρβλ. Κύρ. Παιδ. 4, 3, 3. ἔχει τὴν (=τὴν πρέπουσαν) δίκην,
 ἐτιμωρήθη δικαίως. τοῦ ἐκείνου δούλου = τοῦ δούλου ἐκείνου (τοῦ βα-
 σιλέως) πρβλ. 1, 7, 3.

39 ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου». πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἕλληνες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος· «ὦ κακίστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώπους, οἵτινες ὁμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομιεῖν, προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ πανουργοτάτῳ τοὺς τε ἄνδρας αὐτοὺς οἷς ὤμνυτε ἀπολωλέκατε καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς
40 ἔρχεσθε»; ὁ δὲ Ἀριαῖος εἶπε, «Κλέαρχος γὰρ πρόσθεν ἐπιβουλευὼν φανερὸς ἐγένετο Τισσαφέρνει τε καὶ Ὀρόντῃ, καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις». ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν
41 τάδε εἶπε. «Κλέαρχος μὲν τοίνυν εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλυσεν τὰς σπονδὰς, τὴν δίκην ἔχει· δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιστροφύοντας· Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ἐπέειπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται, ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γὰρ ὅτι φίλοι γε ὄντες ἀμφοτέροις πειράσσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλευσαί». πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

§ 39. ἔλεγεν ὡς ὁ πρεσβύτερος τῶν στρατηγῶν. καὶ οἱ ἄλλοι — καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι. οἵτινες ἀπολωλέκατε = ὅτι (διότι) ἀπολωλέκατε. ὁμόσαντες — προδόντες = ἐπεὶ ὁμόσχετε — προσέδοτε, προδόντες δὲ ἀπολωλέκατε. προδεδωκότες· ἡ ἐπανάληψις τῶν αὐτῶν ἐννοιῶν ὑπὸ τοῦ Κλεάνωρος (προδόντες, προδεδωκότες) δηλοῖ τὴν ὁργὴν αὐτοῦ. σὺν τοῖς πολεμίοις δηλ. τῷ Τισσαφέρνει καὶ τοῖς περὶ τὸν βασιλέα.

§ 40. γὰρ αἰτιολογεῖ νοούμενον τοιόνδε τι· ἀπολωλέκαμεν τοὺς ἄνδρας οὐ προδόντες, ἀλλὰ προδοσίαν βουλόμενοι προλαβεῖν. Κλέαρχος γάρ.

§ 41. ἐπὶ τούτοις = μετὰ ταῦτα. Πρόξενος δὲ καὶ Μένων καθ' ἑλξιν ἀντιπρόξενον δὲ καὶ Μένωνα — πέμψατε· πρβλ. 3, 2, 12, 16.

Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ οὕτω ληρθέντες ἀνήχθησαν ὥς ᾤ βασιλεία καὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν, εἰς μὲν αὐτῶν Κλέαρχος ὁμολογουμένως ἐκ πάντων τῶν ἐμπείρως αὐτοῦ ἐχόντων δόξας γενέσθαι ἀνὴρ καὶ πολεμικὸς καὶ φιλοπόλεμος ἐσχάτως. καὶ γὰρ δὴ ἔως μὲν πόλεμος ἦν 2

ᾤ Βίος καὶ χαρακτὴρ Κλεάρχου, Προξένου, Μένωνος, Ἀγίου καὶ Σωκράτους.

§ 1. δὴ = οὖν. οὕτω = ὁσῶν. ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς, ἀποκεφαλισθέντες. ἐτελεύτησαν πρὸς Κτησ. Περσ. 60. Κλέαρχος κατὰ Κτησ. Περσ. 60 καὶ ἀνημέθη Κλέαρχος καὶ τέρας ἐπὶ τῷ σώματι συνέστη· αὐτομάτως γὰρ ἐπ' αὐτῷ ταφος, μεγίστου πνεύσαντος ἀνέμου, ἐπὶ μέγα ἡρμῆος συνέστη. ἐκ πάντων συναπτόν τῷ ὁμολογουμένως = ὥσπερ ἐκ πάντων ὁμολογεῖτο. τῶν ἐμπείρως αὐτοῦ ἐχόντων, τῶν γνωριζόντων αὐτόν. πολεμικὸς καὶ φιλοπόλεμος ὅρα τὴν διαφορὰν ἐν τοῖς ἐξῆς· ἐσχάτως = ἄκρως (Θωμᾶς Μάχιστος καὶ Σουΐδας) ἢ ὡς νῦν λέγομεν εἰς τὴν ἔπαχρον.

§ 2. πόλεμος ὁ Πελοποννησιακὸς 431 - 404. π.Χ. παρέμενε = μένειν παρ' αὐτοῖς ἐπέβητο τὴν αἰτοῦ πόλιν, τὴν Σπάρτην. τοὺς Ἕλληνας, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ Θερραϊκῇ Χερσονήσῳ ἰδ. 1, 3, 4. ὡς ἐδίτατο οὐχὶ ὡς ἐδούλετο, διότι. ὡς φαίνεται, οἱ ἔφοροι δὲν παρέσχον αὐτῷ προθύμως ὅ,τι ἐζήτησε. τῶν ἐφόρων ἦσαν πέντε καλούμενοι οὕτω διὰ τὸ ἐφορᾶν τὰ τῆς πόλεως πράγματα (Σουΐδας ἐν λ. ἐφοροι). ἡ ἀρχὴ αὐτῶν ἦτο ἐνιαύσιος αἵρεσις (Θουκ. 5, 26)· τούτων ὁ εἷς, ἀρ' οὗ τοῦ ἔτος ὠνομάζετο ἐκαλεῖτο ἐπώνυμος (Πλουτ. 3, 2)· ἐπεμύοντο τῆς τῶν νέων ἀνατροφῆς (Ἀθην. 12), εἶχον δόνημιν ἱσχυράνιον (Πλάτ. Νομ. 4, σελ. 712), ἡδύνατο νὰ φονεύωσιν ἀρίστους ὄσους ἀνῆλθον (Ἰσοκ. Παναθ.), ἐζήτουν εὐθύναι παρὰ τῶν ἄλλων ἀρχῶν (Ἀριστ. Πολ. 2, 9), συνεκάλουν τὸν λαὸν εἰς ἐκκλησίαν (Θουκ. 1, 87), διεπραγματεύοντο περὶ εἰρήνης καὶ πολέμου (Ξεν. Ἑλλ. 2, 2, 13), ἐστελλον διαταγὰς εἰς τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς πολεμοῦντας ἔξω βασιλεῖς (Θουκ. 1, 128, 131), παρηκολούθουν τινὲς ἐξ αὐτῶν κατὰ τὰς ἐκστρατείας τοὺς βασιλεῖς ἢ στρατηγούς, ὅπως ἐπιτηρώσιν αὐτοὺς (Ξενοφ. Ἑλλ. 2) καὶ τέλος ἡδύνατο νὰ ἐπιβάλλωσι πρόστιμον εἰς ὃν ἦθελον καὶ νὰ εἰσπράττωσιν αὐτὸ ἀμέσως, νὰ παύσῃ τῆς ἀρχῆς τοὺς ἄρχοντας, νὰ καθείργωσιν αὐτοὺς καὶ νὰ

τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους παρέμενεν,
 ἐπειδὴ δὲ εἰρήνη ἐγένετο, ἀναπείσας τὴν αὐτοῦ πόλιν ὥς
 οἱ Θοῤῃες ἀδικοῦσι τοὺς Ἑλληνας καὶ διαπραχόμενος ὥς
 ἐδύνατο παρὰ τῶν ἐφόρων ἐξέπλει ὥς πολεμῆσων τοῖς
 3 ὑπὲρ Χερρονήσου καὶ Περίνθου Θοῤῃν. ἐπεὶ δὲ μετα-
 γνόντες πῶς οἱ ἔφοροι ἤδη ἔξω ὄντος ἀποστρέφειν αὐτὸν
 ἐπειρῶντο ἐξ Ἰσθμοῦ, ἐνταῦθα οὐκέτι πειθεται, ἀλλ' ὦ-
 4 χετο πλέων εἰς Ἑλλήσποντον. ἐκ τούτου καὶ ἐθανατώθη
 ὑπὸ τῶν ἐν Σπάρτῃ τελῶν ὥς ἀπειθῶν. ἤδη δὲ φυγὰς ὦν
 ἔρχεται πρὸς Κῦρον, καὶ ὁποίοις μὲν λόγοις ἔπεισε Κῦρον
 ἄλλῃ γέγραπται, δίδωσι δὲ αὐτῷ Κῦρος μυρίους δαρει-
 5 κούς· ὁ δὲ λαβὼν οὐκ ἐπὶ ῥαθυμίαν ἐτράπετο, ἀλλ' ἀπὸ
 τούτων τῶν χρημάτων συλλέξας στράτευμα ἐπολέμει τοῖς
 Θοῤῃ, καὶ μάχῃ τε ἐνίκησε καὶ ἀπὸ τούτου δὴ ἔφερε καὶ
 ἦγε τούτους καὶ πολεμῶν διεγένετο μέχρι Κῦρος ἐδεήθη

κατηγορῶσιν εἰς τὰ τέλη (Ξεν. Λακ. Πολ. 8, 4). *Περίνθου*, πόλις ἐπὶ
 τῆς Προποντίδος ἢ νῦν *Ἡράκλεια*.

§ 3. *μεταγνόντες* = μεταγνόντες ἔγνωσαν. πῶς, δηλ. ἐκ τίνος αἰτίας
 ἀγνώστου. *ἔξω* τῆς Σπάρτης. *ὄντος αὐτοῦ ἀντὶ ὄντα αὐτόν*. Ἰσθμοῦ
 τῆς Κορίνθου ὅστις κατ' ἐξοχὴν Ἰσθμὸς ἐλέγετο. *ἐνταῦθα* = τότε.

§ 4. *ἐθανατώθη*, κατεδικάσθη εἰς θάνατον. *τελῶν*· τέλη λέγονται παρὰ
 τοῖς Σπαρτιάταις οἱ ἀνώτατοι ἄρχοντες, οἷον οἱ βασιλεῖς, ἔφοροι, γέρον-
 τες· οὗτοι ἀποτελοῦντες τὸ ἀνώτατον δικαστήριον ἐδίκαζον τὰ κατὰ τῆς
 πόλεως ἐγκλήματα. *ἄλλῃ* = ἀλλοχρῶ. ὁποίοις λόγοις ἔπεισεν ἐν τῷ πρώτῳ
 βιβλίῳ δὲν λέγεται, οὐδαμῶς δὲ καὶ τῶν ἄλλων σφριζομένων συγγραμμάτων
 αὐτοῦ. *δαρείκους* ἰδ. 1, 1, 9.

§ 5. *ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων* ἰδ. 1, 1, 9. *Θοῤῃ*, τοῖς ὑπὲρ Ἑλ-
 λησπόντου οἰκοῦσιν. ἰδ. 1, 1, 9. *ἀπὸ τούτου δὴ*, ἔκτοτε πλέων. *ἔφερε*
καὶ ἦγε = ἐλήστευε καὶ ἤρπαζε (Σουίδας). *ἐδεήθη*, ἐχρειάσθη. αὐ-
 τὸν, ὥσπερ πρότερον μόνος.

τοῦ στρατεύματος· τότε δὲ ἀπῆλθεν ὡς σὺν ἐκείνῳ αὐτὸ πο-
 λεμήσων. ταῦτα οὖν φιλοπολέμου μοι δοκεῖ ἀνδρὸς ἔργα 6
 εἶναι, ὅστις ἐξὸν μὲν εἰρήνην ἔχειν ἀνευ αἰσχύνης καὶ βλάβ-
 θης αἰρεῖται πολεμεῖν, ἐξὸν δὲ ῥαθυμεῖν βούλεται πονεῖν
 ὥστε πολεμεῖν, ἐξὸν δὲ χρήματα ἔχειν ἀκινδύνως αἰρεῖται
 πολεμῶν μείονα ταῦτα ποιεῖν· ἐκεῖνος δὲ ὥσπερ εἰς παι-
 δικά ἢ εἰς ἄλλην τινὰ ἡδονὴν ἤθελε δαπανᾶν εἰς πόλεμον.
 οὕτω μὲν φιλοπόλεμος ἦν· πολεμικὸς δὲ αὐτὴν ἐδόκει 7
 εἶναι ὅτι φιλοκίνδυνός τε ἦν καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἄγων
 ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς φρόνιμος, ὡς οἱ πα-
 ρόντες πανταχοῦ πάντες ὡμολόγουν. καὶ ἀρχικὸς δ' ἐλέ- 8
 γετο εἶναι ὡς δυνατόν ἐκ τοῦ τοιοῦτου τρόπου οἷον κάκεῖ-
 νος εἶχεν. ἱκανὸς μὲν γὰρ ὥς τις καὶ ἄλλος φροντίζειν ἦν
 ὅπως ἔχοι ἢ στρατιὰ αὐτῷ τὰ ἐπιτήδεια καὶ παρασκευά-
 ζειν ταῦτα, ἱκανὸς δὲ καὶ ἐμποιεῖσαι τοῖς παροῦσιν ὡς
 πειστέον εἶη Κλεάρχῳ. τοῦτο δ' ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς 9

§ 6. ὅστις — αἰρεῖται (=προαίρεται, προτιμᾷ). ἐτέθη ἀναφ. πρότα-
 σις ὡστέ προηγεῖτο οὐχὶ ταῦτα οὐρ φιλοπολέμου — ἀνδρὸς ἀλλ' οὗτος
 οὐρ φιλοπόλεμος ἀνὴρ, — ὅστις. ἐξὸν — ἐξὸν ἐπαναφορά. εἰς παιδικά·
 κατὰ Σουῖδαν τοῦτο τιτρε ἐπ' ἀγαθοῦ ἔρωτος — λαμβάνουσιν.

§ 7. ταύτη = κατὰ τοῦτο, ὅτι δηλ. φιλοκίνδυνός τε ἦν. ἐν τοῖς δει-
 νοῖς = ἐν τοῖς κινδύνοις.

§ 8. Καὶ — δὲ = καὶ — πρὸς τούτοις. ἀρχικὸς = ἐπιτήδειος ἄρχειν.
 ὡς δυνατόν ἐκ τοῦ τοιοῦτου τρόπου οἷον κάκεῖνος εἶχεν, ὅσον ἦτο δυ-
 νατόν νὰ ἦνε ἄνθρωποι ἔχοντες τοιοῦτον τρόπον ὁποῖον ἐκεῖνος εἶχεν.
 ἱκανός — ἱκανός ἐπαναφορά. ἐμποιεῖσαι τοῖς παροῦσι, νὰ ἐμβάλλῃ εἰς
 τὰς ψυχὰς τῶν παρόντων πεποίθῃσιν ὅτι. πρβλ. Οἰκ. 21, 7. Κλεάρχῳ
 = ἑαυτῷ.

§ 9. ἐκ τοῦ — εἶναι, διότι — ἦτο. χαλεπός = δυσμελιτικός, αὐστηρός.
 πρβλ. Ἰσοκ. 2. 24. ὁρᾶν στυγνὸς ἦν καὶ τῇ φωνῇ τραχὺς, εἶχε σκυ-

εἶναι· καὶ γὰρ ὄρᾱν στυγνὸς ἦν καὶ τῇ φωνῇ τραχύς, ἐκό-
 λαζέ τε ἰσχυρῶς, καὶ ὀργῇ ἐνίοτε, ὥς καὶ αὐτῷ μεταμέ-
 10 λειν ἔσθ' ὅτε. καὶ γνῶμη δ' ἐκόλαζεν· ἀκολάστου γὰρ
 στρατεύματος οὐδὲν ἠγεῖτο ὄφελος εἶναι, ἀλλὰ καὶ λέγειν
 αὐτὸν ἔφασαν ὥς δέοι τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι μᾶλλον
 τὸν ἄρχοντα ἢ τοὺς πολεμίους, εἰ μέλλοι ἢ φυλακῆς φυ-
 λάξιν ἢ φίλων ἀφεῖσθαι ἢ ἀπροφασίστως ἰέναι πρὸς τοὺς
 11 πολεμίους. ἐν μὲν οὖν τοῖς δεινοῖς ἠθέλον αὐτοῦ ἀκούειν
 σφόδρα καὶ οὐκ ἄλλον ἠροῦντο οἱ στρατιῶται· καὶ γὰρ τὸ
 στυγνὸν τότε φαιδρὸν αὐτοῦ [ἐν τοῖς ἄλλοις προσώποις]
 ἔφασαν φαίνεσθαι καὶ τὸ χαλεπὸν ἐρρωμένον πρὸς τοὺς
 πολεμίους ἐδόκει εἶναι, ὥστε σωτήριον, οὐκέτι χαλεπὸν
 12 ἐφαίνετο· ὅτε δ' ἐξῶ τοῦ δεινοῦ γένοιτο καὶ ἐξείη πρὸς
 ἄλλον [ἀρξομένους] ἀπιέναι, πολλοὶ αὐτὸν ἀπέλειπον· τὸ
 γὰρ ἐπίχαρι οὐκ εἶχεν, ἀλλ' αἰὶ χαλεπὸς ἦν καὶ ὠμός·

θρωπὴν, ἀγριωπὴν τὴν ὄψιν καὶ τραχεῖαν τὴν φωνήν. ἰσχυρῶς = αὐστη-
 ρῶς. ὥς καὶ μεταμέλειν = ὥστε ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει ἰσχυρῶς
 κολάζει καὶ αὐτῷ μεταμέλειν. γνῶμη, ἐκ προαιρέσεως, ἐπίτηδες. ἀκολά-
 στου = ἀπειθοῦς, μὴ ἔχοντος πειθαρχίαν.

§ 10. ἔφασαν, οἱ ἐμπείρως αὐτοῦ ἔχοντες ἰδ. 2, 6, 1.

§ 10. ἀκούειν = ὑπακούειν· πρβλ 3. 5, 16. [ἐν τοῖς ἄλλοις προσώ-
 ποις] τὸ μὲν ἐν τοῖς προσώποις, ὅπερ μόνον ἐν τοῖς πλείστοις τῶν χει-
 ρογράφων εἰρήσκεται, γλώσσημα τοῦ αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄλλοις πρηνεῖς δέχθη
 κατόπιν ὑπὸ τινος ἄλλου μὴ ἐννοήσαντος τὸ παρὲμβλημα καὶ νομίσαντος
 ὅτι διὰ τοῦ ἐν τοῖς προσώποις νοοῦνται οἱ ὀρῶντες καὶ οὐχὶ αὐτὸς ὁ
 Κλέαρχος· οἱ δεχόμενοι ὡς γνήσιον τὸ χωρίον παραβάλλουσι πρὸς τὸ τοῦ
 Πλουτ. Μαρ. 14. ἐρρωμένον = ῥώμη.

§ 12. [ἀρξομένους] = ἀρχησμένους. ἐπίχαρι = φαιδρὸν. ὠμός =
 σκληρός. διέκειντο = ὥσπερ παῖδες πρὸς διδάσκαλον, δηλ. ἐφοδοῦντο
 αὐτὸν ὡς οἱ παῖδες τὸν διδάσκαλον.

ὥστε διέκειντο πρὸς αὐτὸν οἱ στρατιῶται ὥσπερ παῖδες
 πρὸς διδάσκαλον· καὶ γὰρ σὺν φιλίᾳ μὲν καὶ εὐνοίᾳ ἐπο- 13
 μένους οὐδέποτε εἶχεν· αἵτινες δὲ ἢ ὑπὸ πόλεως τεταγμέ-
 νοι ἢ ὑπὸ τοῦ δεῖσθαι ἢ ἄλλῃ τινὶ ἀνάγκῃ κατεχόμενοι
 παρείησαν αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις ἐχρῆτο. ἐπεὶ δὲ ἄρ- 14
 ξαιντο νικᾶν σὺν αὐτῷ τοὺς πολεμίους, ἤδη μεγάλα ἦν
 τὰ χρησίμους ποιοῦντα εἶναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας·
 τό τε γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους θαρραλέως ἔχειν παρῆν
 καὶ τὸ τὴν παρ' ἐκείνου τιμωρίαν φοβεῖσθαι εὐτόχτους
 ἐποiei. τοιοῦτος μὲν δὴ ἄρχων ἦν· ἄρχεσθαι δὲ ὑπὸ ἄλ- 15
 λων οὐ μάλα ἐθέλειν ἐλέγετο. ἦν δὲ ὅτε ἐτελεύτα ἀμφὶ τὰ
 πεντήκοντα ἔτη.

Προξένος δὲ ὁ Βοιωτίας εὐθὺς μὲν μειράκιον ὦν ἐπε- 16
 θύμει γενέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγάλα πράττειν ἱκανός· καὶ διὰ
 ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργίᾳ ἀργύριον τῷ Λεον-
 τίνῳ. ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ ἱκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι 17
 καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ὦν τοῖς πρώτοις μὴ ἡττᾶσθαι εὐερ-

§ 13. *φιλία* = ἔνεκα φιλίας. *τεταγμένοι* (= προστεταγμένοι) ἐνν.
 παρεῖναι αὐτῷ. *ὑπὸ τοῦ δεῖσθαι* = δι' ἐνδειαν. *ἄλλῃ τινὶ ἀνάγκῃ κα-*
τεχόμενοι = ὑπὸ τινος ἄλλου λόγου ἀναγκασόμενοι.

§ 14. *μεγάλα ἦν* = μεγάλην βοπὴν εἶχε ἢ ὡς νῦν λέγομεν ἐφαίνετο
 ἢ μεγάλη σπουδασιότης τῶν ποιοῦντων κλπ. *τὸ θαρραλέως ἔχειν* = τὸ
 εἶναι θαρραλέους, τὸ μὴ φοβεῖσθαι.

§ 16. *μειράκιον* οὕτω κληθῶνται οἱ ἀρξόμενοι ἢ ὅαν ἔως ἂν ἐκ τῶν
 ἐφηβῶν ἐξεληθόντες εἰς ἄνδρας ἐγγραφῶσι (14-20 ἔτ.) ἰδ. σχολ. εἰς
 Αἰσχίν. 1, 7. *τὰ μεγάλα* δηλ. τὰ πολιτικά. *Γοργία* Λεοντίνος σοφιστῆς
 καὶ ῥήτωρ διάτρητος, διδάσκαλος Περικλέους, Ἰσοκράτους καὶ ἄλλων.

§ 17. *συνεγένετο* = ἐμαθητεύσεν. *τοῖς πρώτοις* δηλ. τῆς πόλεως, *μὴ*
ἡττᾶσθαι εὐεργετῶν, καὶ μὴ φαίνεται κατώτερος αὐτῶν ὡς πρὸς τὰς εὐερ-
 γεσίας ταύτας, τὰς πρόσθεν εἰρημένας.

γετῶν, ἤλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις· καὶ ᾤετο
 κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην
 18 καὶ χρήματα πολλὰ· τοσούτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἐν-
 δηλον αὖ καὶ τοῦτο εἶχεν ὅτι τούτων οὐδὲν ἂν θέλοι κτᾶ-
 σθαι μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ ᾤετο
 19 δεῖν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μὴ. ἄρχειν δὲ
 καλῶν μὲν καὶ ἀγαθῶν δυνατὸς ἦν· οὐ μέντοι οὕτ' αἰδῶ
 τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὔτε φόβον ἱκανὸς ἐμποιῆσαι,
 ἀλλὰ καὶ ἡσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἢ οἱ ἀρχό-
 μενοι ἐκείνον· καὶ φοβούμενος μᾶλλον ἦν φανερός τὸ ἀπε-
 χθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις ἢ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν
 20 ἐκείνῳ. ᾤετο δὲ ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν
 τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ
 ἐπαινεῖν. τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ
 τῶν συνόντων εὖνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἄδικοι ἐπεβούλευον ὥς
 εὐμεταχειρίστῳ ὄντι. ὅτε δὲ ἀπέθνησκεν ἦν ἐτῶν ὡς τριά-
 κοντα.

21 Μένων δὲ ὁ Θετταλὸς δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν μὲν πλουτεῖν
 ἰσχυρῶς, ἐπιθυμῶν δὲ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι, ἐπι-

§ 18. τοσούτων ἐπιθυμῶν = εἰ καὶ τοσοῦτον μέγαλα πράγματα ἐπεθύ-
 μει. ἐνδηλον εἶχεν = ἐδείκνυν. σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ = δικαίως
 καὶ ἐντίμως πρὸς Κύρ. Παιδ. 8, 2, 23.

§ 19. καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἰδ. 2, 1, 9 κάλλιστον καὶ ἄριστον.
 ἀπεχθάνεσθαι = ἀπεχθής, ἐχθρός εἶναι. ἀπιστεῖν = ἀπειθεῖν.

§ 20. πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν = ὅπως ἀρχικός ἦ καὶ δοκῇ.
 ἐπαιεῖν — μὴ ἐπαιεῖν ἀντιστροφή.

§ 21 ἐπιθυμῶν — ἐπιθυμῶν — ἐπιθυμῶν ἐπαναφορά. ἐπιθυμῶν
 λαμβάνει — ἐπιθυμῶν κερδαίνει. ἰσάκωλον (= τὸ ἴσα μέρη ἔχον
 κατὰ Σουῖδαν). διδοίη δίκην = τιμωροῖτο.

θυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω κερδαίνοι· φίλος τε ἐβού-
 λετο εἶναι τοῖς μέγιστον δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ δι-
 δοῖν δίκην. ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι ὧν ἐπιθυμοῖη συν- 22
 τομωτάτην ᾤετο ὁδὸν εἶναι διὰ τοῦ ἐπιόρχεῖν τε καὶ ψεύ-
 δεσθαι καὶ ἐξαπατᾶν, τὸ δ' ἀπλοῦν καὶ ἀληθὲς τὸ αὐτὸ
 τῷ ἡλιθίῳ εἶναι. στέργων δὲ φανερός μὲν ἦν οὐδένα, ὅτῳ 23
 δὲ φαίη φίλος εἶναι, τούτῳ ἔνδηλος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων.
 καὶ πολεμίου μὲν οὐδενὸς κατεγέλα, τῶν δὲ συνόντων
 πάντων ὡς καταγελῶν αἰεὶ διελέγετο. καὶ τοῖς μὲν τῶν 24
 πολεμίων κτήμασιν οὐκ ἐπεβούλευε· χαλεπὸν γὰρ ᾤετο
 εἶναι τὰ τῶν φυλαττομένων λαμβάνειν· τὰ δὲ τῶν φίλων
 μόνος ᾤετο εἰδέναι ῥᾶστον ὃν [ἀφύλακτα] λαμβάνειν. καὶ 25
 ὅσους μὲν αἰσθάνοιτο ἐπιόρχους καὶ ἀδίκους ὡς εὖ ὥπλι-
 σμένους ἐφοβεῖτο, τοῖς δὲ ὁσίοις καὶ ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν ὡς
 ἀνάνδροις ἐπειρᾶτο χρῆσθαι. ὥσπερ δὲ τις ἀγάλλεται ἐπὶ 26

§ 22. ἐπὶ τὸ κατεργάζεσθαι, διὰ τὰ κατορθώοντα ὧν = ταῦτα ὧν. τὸ
 δ' ἀπλοῦν πρβλ. ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφην ἢ ἀπλᾶ γὰρ ἐστὶ
 τῆς ἀληθείας ἔπη. ἢ σύνταξις· ἐνόμιζε δὲ τὸ ἀπλοῦν καὶ τὸ ἀληθὲς
 εἶναι τὸ αὐτὸ τῷ ἡλιθίῳ, τουτέστι τὸ νὰ λέγῃ τις τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ
 μὴ ᾔνῃ πονηρὸς ἐνόμιζεν ὅτι εἶνε μωρία.

§ 23. στέργων = ἀγαπῶν. πολεμίου = ἐχθροῦ. κατεγέλα = ἐγλεύαζε,
 κατεφρόνει. τῶν δὲ συνόντων (= φίλων) ἀντὶ τοῖς δὲ συνοῦσι πᾶσιν ὡς
 καταγελῶν αὐτῶν διελέγετο.

§ 24. τὰ τῶν φυλαττομένων, κτήματα. τὰ δὲ τῶν φίλων — λαμ-
 βάνειν ἢ σύνταξις· μόνος ᾤετο εἰδέναι ῥᾶστον ὃν (ὅτι ἦτο εὐκολώτατον)
 τὰ τῶν φίλων λαμβάνειν. [ἀφύλακτα]. ἂν μὴ ᾔνῃ παρέμδλημα, ἐρμη-
 νευτέον, ἐπειδὴ εἶνε ἀφύλακτα.

§ 25. τοῖς δ' ὁσίοις καὶ ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν· τὸ μὲν ὁσίοις ἀντιτίθη-
 ται πρὸς τὸ ἐπιόρχους καὶ ἀδίκους, τὸ δὲ τοῖς ἀλήθειαν ἀσκοῦσι
 μόνον πρὸς τὸ ἐπιόρχους ὡς ἐνέχοντος τὴν ἔννοιαν τοῦ ψεύδεσθαι.

§ 26. δικαιοσύνητι σπανιώτερον ἀντὶ δικαιοσύνης. τῷ φίλον διαγε-

θεοσεβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, οὕτω Μένων ἡγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι, τῷ πλῆσασθαι ψευδῇ, τῷ φίλους διαγελᾶν· τὸν δὲ μὴ πανοῦργον τῶν ἀπαιδεύτων αἰεὶ ἐνόμιζεν εἶναι. καὶ παρ' οἷς μὲν ἐπεχείρει πρωτεύειν φιλικῶς, διαβάλλων τοὺς πρώτους τοῦτο φετο δεῖν κτήσασθαι. τὸ δὲ πειθομένους τοὺς στρατιώτας παρέχεσθαι ἐκ τοῦ συναδικεῖν αὐτοῖς ἐμνηχανᾶτο. τιμᾶσθαι δὲ καὶ θεωπεύεσθαι ἡξίου ἐπιδεικνύμενος ὅτι πλεῖστα δύναίτο καὶ ἐθέλει ἂν ἀδικεῖν. εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, ὁπότε τις αὐτοῦ ἀρίσταιτο, ὅτι χρώμενος αὐτῷ οὐκ ἀπώλεσεν αὐτόν.

καὶ τὰ μὲν δὴ ἀφανῆ ἐξέστι περὶ αὐτοῦ ψευδῆσθαι, ἃ δὲ πάντες ἴσασι τὰ δ' ἐστὶ. παρὰ Ἀριστίππου μὲν ἔτι ὠραῖος ὢν στρατηγεῖν διεπράχξατο τῶν ξένων, Ἀριαίῳ δὲ βαρβάρῳ ὄντι, ὅτι μειρακίαις καλοῖς ἤδετο, οἰκειότατος [ἔτι ὠραῖος ὢν] ἐγένετο, αὐτὸς δὲ παιδικὰ εἶχε Θαρύταν ἀγέ- νειος ὢν γενειῶντα. ἀποθνησκόντων δὲ τῶν συστρατῆγων ὅτι ἐστράτευσαν ἐπὶ βασιλέα σὺν Κύρῳ, ταῦτά πεποιηκώς

λαῖρ = τῶν συνόντων καταγελᾶν § 23. πρωτεύειν φιλικῶς, νὰ κατέχη τὴν πρώτην θέσιν μεταξύ τῶν φίλων. τοὺς πρώτους = τοὺς πρωτεύοντας φιλικῶς πρὸς. Κύρ. Παιδ. 8, 2, 28.

§ 27. ἡ συνταξίς· ἐμνηχανᾶτο δὲ τὸ παρέχεσθαι τοὺς στρατιώτας πειθομένους ἐκ τοῦ συναδικεῖν (= συναδικῶν) αὐτοῖς. κατέλεγεν, ἐλογαρίζετο, ἐθεώρει. ὅτι = διότι. χρώμενος αὐτῷ, ὅτι ἦτο φίλος αὐτοῦ.

§ 28. ἃ δὲ πάντες ἴσασι = τὰ φανερά ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἀφανῆ. παρὰ Ἀριστίππου ἰδ. 1, 1, 10, 2, 6. ἔτι ὠραῖος ὢν, ὅτι ἦτο ἀκόμη νέος. τῶν ξένων. τῶν μισθοφόρων Ἀριαίῳ ἰδ. 1, 8, 5, 9, 31. ὅτι = διότι.

§ 29. ταῦτά πεποιηκώς = αἱ καὶ ταῦτά (τοῖς ἄλλοις) ἐπεποιήκει, δηλ. ἐστράτευσεν ἐπὶ βασιλέα. οὐκ ἀπέθατε, διότι ὡς λέγει ὁ Διόδωρος, ἤλπιζεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἤθελε περαιοῦσθαι αὐτῷ τοὺς Ἑλλήνας. αἰκισθεὶς ὡς οἱ κακοῦργοι περὶ ὧν λέγει ἐν 1, 9, 13.

οὐκ ἀπέθανε, μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων θάνατον [στρατηγῶν] τιμωρηθεὶς ὑπὸ βασιλέως ἀπέθανεν, οὐχ ὥστερ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς, ὅσπερ τῆς θανάτου δοκεῖ εἶναι, ἀλλὰ ζῶν αἰκισθεὶς ἐν αὐτὸν ὡς πονηρὸς λέγεται τῆς τελευτῆς τυχεῖν.

Ἀγίας δὲ ὁ Ἀρχὴς καὶ Σωκράτης ὁ Ἀρχιεὶς καὶ τοῦτω 30 ἀπεθνήκην. τούτων δὲ οὐθ' ὡς ἐν πολέμῳ κακῶν οὐδεὶς κατεγέλα οὔτ' εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐμέμμετο. ἦσθη δὲ ἄμφω ἀμφὶ τὰ πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

§ 30. καὶ τοῦτω, πλὴν τῶν ἄλλων καὶ οὗτοι. κατεγέλα = κατηγόρει. εἰς φιλίαν ἰδ. 1, 9, 16 εἰς δικαιοσύνην.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

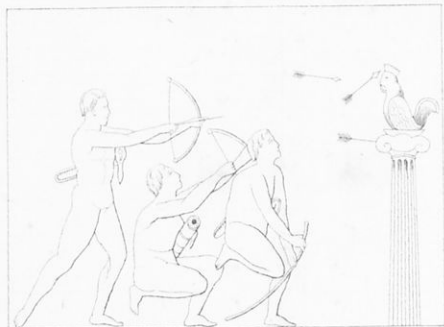
ΤΥΠΟΙΣ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1887

1.

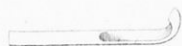
4.

2.

5.

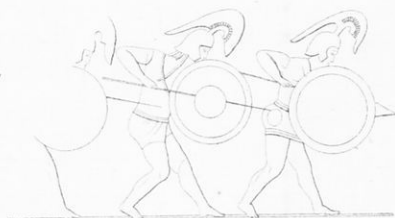
7.

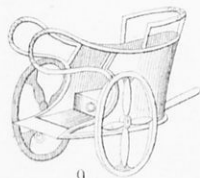
6.

11.

14.

9.

10.

12.

15.

3.

13.

16.

17.

ἀρχή

1
2
3
4

σοφία

μέσσηρον

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

σοφία

ἐξέρχεται

Πατ. Βιβλίου αρ. 1000 - 10000
Πατ. Βιβλίου αρ. 10000 - 100000

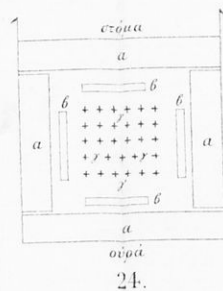
19.

22.

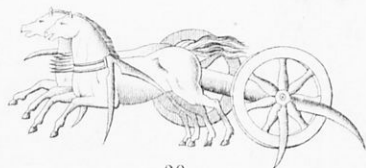

23.

24.

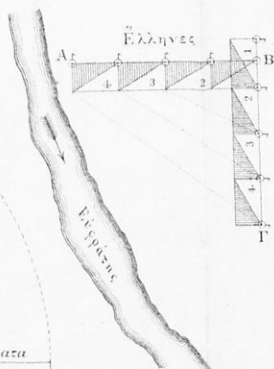
18.

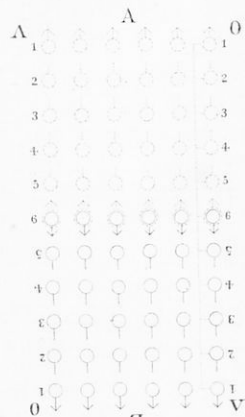
20.

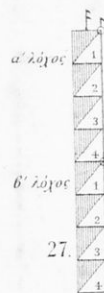
21.

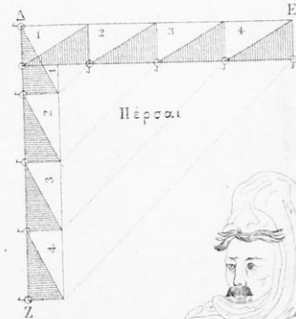
25.

26.

27.

28.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ
ΤΟΜΟΣ Β'.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ Ο ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ